

भाग २ : आवधिक जिल्ला विकास योजना (Periodic District Development Plan)

खण्ड १ : योजना तथा कार्यक्रम

१. भूमिका

स्थानीय स्वायत्त शासन ऐन २०५५ ले जिल्लाको सन्तुलित विकासको लागि उपलब्ध साधन श्रोतको परिचालन, विनियोजनको साथै व्यापक जनसहभागिता मार्फत विकास प्रकृत्यालाई संस्थागत गर्न योजना तर्जुमा तथा संचालनमा स्थानीय निकायको भूमिकालाई प्रष्ट व्यवस्था गरेको छ । ऐनको दफा १९५ ले हरेक जिल्ला विकास समितिले आफ्नो जिल्लाको आवधिक र वार्षिक योजना तर्जुमा गर्नु पर्ने कुरालाई अनिवार्य गराएको छ । ऐन तथा नियमावलीमा व्यवस्था भएका प्रावधानहरु र आवधिक जिल्ला विकास योजना (आजिवियो) तर्जुमा निर्देशिकामा व्यवस्था भएका प्रकृत्याहरुलाई समेत आधार बनाएर जिल्ला विकासका सबै जसो सरोकारवालाहरुको उपस्थितिमा आ.व. २०६९/७० देखि २०७३/७४ सम्मको लागि रुकुम जिल्लाको विकास योजना तर्जुमा गरिएको छ । यस प्रकृत्यामा प्रथम आजिवियो (आ.व. २०६२/६३ – २०६७/६८) को अवधिमा विभिन्न क्षेत्रमा भए गरेका प्रगतिहरुको समीक्षा, जिल्लाको वस्तुस्थिति तथा जिल्ला विकासमा देखिएका समस्या, अवसर तथा सम्भावनाहरु समेतलाई ध्यानमा दिइएको छ ।

२. जिल्ला विकासका चुनौती तथा अवसरहरु

समग्रमा हेर्दा भौगोलिक विकटता, लैंगिक विभेदीकरण, गुणस्तरहीन शिक्षा, स्थानीय श्रोत साधन तथा मानवीय संसाधनको समुचित परिचालनमा कमी, विकास तथा निर्माणमा नीजि क्षेत्रको न्यून सहभागिता जस्ता सवालहरु यस जिल्लाको विकास तथा निर्माणमा चुनौतिको रुपमा रहेका छन् । भने ती चुनौतिहरुलाई सामना गर्न अवसर तथा सम्भावनाहरु पनि विद्यमान रहेका छन् ।

२.१ विकासका प्रमुख समस्या/चुनौतिहरु

आर्थिक दृष्टिकोणबाट हेर्दा परम्परागत निर्वाहमुखी खेती प्रणाली भएकोले कृषि उत्पादन र उत्पादकत्व कम हुनु, कृषि क्षेत्रमा संलग्न अर्ध वेरोजगार जनसंख्या, आर्थिक रुपमा परनिर्भर जनसंख्याको अनुपात बढी हुनु, कृषि पेशालाई व्यवसायिक रुपमा अंगाल्नका लागि अपर्याप्त पूर्वाधारहरु, भौगोलिक विकटता, निर्माण सामग्रीको लागत मूल्य बढी, स्थानीय उत्पादनलाई सहज रुपमा बिक्री बितरण गर्न बजार अभाव, लागत लाभ र बाह्य उत्पादन संगको प्रतिस्पर्धा जस्ता कुराहरु रुकुम जिल्ला विकासका प्रमुख समस्याहरु हुन् । पूर्वाधारको हिसावले जिल्ला सदरमुका जोड्ने निर्माणाधिन सडकले यातायात सुविधामा केही सहजता ल्याएको छ । तर जिल्लाका विकट हिमाली क्षेत्रहरुमा अझै पनि सडक सुविधा पुग्न सकेको छैन । खेतीयोग्य भूमिमा पनि सिंचाई सुविधा उपलब्ध छैन । चाडै विग्रने र लामो समय सम्म भण्डारण गर्न नसकिने प्रकृतिका कृषि उत्पादनहरुको भण्डारण तथा बजारीकरण हुन सकेको छैन । तरकारी विउ उत्पादन केन्द्र र कृषकहरुले उत्पादन गरेको तरकारी विउ समयमा बिक्री हुन सकेको छैन भने बिक्री हुँदा पनि उचित मूल्य पाउन सकेका छैनन् । उन्नत मल, विउ तथा कृषि औजार जस्ता कृषि सामग्रीहरुको आपूर्ति प्रयाप्त र समयमा नै हुन नसक्नु, उद्योगमा नीजि लगानीलाई आकर्षित गर्न नसक्नु जस्ता समस्याहरु भित्र आर्थिक विकास जकडिएको छ ।

सामाजिक विकास तर्फ जिल्लाको साक्षरता दरमा उल्लेख्य प्रगति छ । भौगोलिक विकटता, असन्तुलित विकास क्रियाकलापको बितरण र माग आपूर्ति, लाभ लागतको तादम्यता मिल्न नसकेका कारण विकट गाउँ बस्तीमा बसोबास गर्ने मानिसहरुमा साक्षरताको दर न्यून छ । दलित र जनजाति समुदायमा निमावि, मावि तहमा भर्ना हुने दर कम छ, त्यसमा पनि विश्लेषण गर्ने हो भने छात्राहरुको प्रावि तहमा भर्नादर बढि भए पनि नि.मा.वि. र मा.वि. तहमा आई पुग्दा घट्टो अवस्था देखिन्छ, भने

नि.मा.वि. मा.वि. तहमा छात्राहरुको विद्यालय छोड्ने दर बढि छ । यसको प्रमुख कारक तत्वमा विभेदकारी सामाजिक मूल्य मान्यता, परम्परागत गलत अभ्यास, जनचेतनाको अभाव आदि हुन् । विकट वस्तीका बासिन्दाहरुको स्वास्थ्य सेवा पहुच कम छ । गलत सामाजिक मान्यता तथा संस्कार, चेतनाको कमीको कारण लैंगिक विभेदीकरण, बाल विवाह, बहु विवाह, बाल श्रम, वेरोजगारीताले युवा, बाल बालिका, महिला, दलित, जनजाति समुदायमा नैराश्यता र विचलन, उपेक्षा, उत्पिडन जस्ता निरासाको दृष्यक्रमा पारिरहेका छन् भने यी वर्ग समुदायलाई विकासको मूल प्रवाहमा ल्याउन नसक्नु जस्ता समस्याहरु विद्यमान रहेका छन् यी वर्गलाई विद्यमान सामाजिक, आर्थिक, राजनैतिक, मनोबैज्ञानीक चुनौतीलाई चिदै मुलधारमा ल्याउनु आवश्यक छ ।

यसको साथै आन्तरिक श्रोत परिचालन गर्न नसक्नु, जिविस लगायत विषयगत कार्यालयहरुको संस्थागत क्षमता कमजोर हुनु, लक्षित समुदाय विशेषको कार्यक्रमबाट ती समुदायले खासै फाइदा लिन नसक्नु, विकासमा भेगीय असन्तुलन, स्थानीयतामा आधारित विकास (दिगो विकास) हुन नसक्नु रुकुमको विद्यमान प्रमुख समस्याहरु हुन् । विभिन्न क्षेत्रमा देखापरेका समस्याहरु, समस्या हुनुको कारणहरु, समाधानका लागि चालिनु पर्ने उपायहरु समेतको वृहत विश्लेषण अनुसूची-१ मा दिइएको छ ।

विकासका चुनौतिहरु

माथि उल्लेखित समस्याहरु समाधानको लागि विद्यमान चुनौतिहरुको सामान गर्नु अनिवार्य छ । यसको लागि ती समस्याहरुलाई समस्याको रुपमा होइन एउटा अवसरको रुपमा लिई भौगोलिक विकटता, गरिवी, वेरोजगारी जस्ता कुराहरुको उपयोग गर्नु सक्नु पर्छ । यी चुनौतिहरुको सामना गर्दै विकासलाई अगाडि बढाउनु आवश्यक छ ।

जिल्ला विकासका चुनौतिहरु :

- भौगोलिक विकटता
- गरिवी
- वेरोजगारी

२.२ जिल्ला विकासका लागि उपलब्ध अवसर तथा सम्भावनाहरु

जिल्लाको विकासमा विद्यमान रहेका समस्याहरुको समाधान गर्न तथा चुनौतिहरुको बाबजुद स्थानीय स्तरमा प्राप्त प्राकृतिक, सामाजिक, विविध सांस्कृतिक श्रोतहरुको उपलब्धताले यी चुनौती सामना गर्नको लागि रुकुम जिल्ला संग पर्याप्त अवसर/सम्भावनाहरु पनि रहेका छन् । ती अवसरहरुको उपयोग गर्न सकेको खण्डमा रुकुमको विकासको लागि धेरै महत्वपूर्ण योगदान पुग्ने कुरामा शंका छैन ।

२.२.१ कृषि विकास

यस जिल्लाका ९० प्रतिशत मानिसहरु कृषि पेशामा संलग्न भएको देखिएबाट कृषि नै यहांको प्रमुख पेशा हो भन्ने कुरा स्पष्ट नै छ । जिल्लाको कुल २९३१८२ हे. जमीन मध्ये ३५३५९.६५ हे. (१२.०६ प्रतिशत) खेती योग्य जमिन भएकोमा पनि २७४८० हे. (९.३७३ प्रतिशत) मा मात्रै खेती गरिएको अवस्था छ । यसबाट कृषि प्रयोजनको लागि जग्गाको उपलब्धता हुन सक्ने कुरा स्पष्ट नै छ भने वेरोजगारी एक चुनौतिको रुपमा खडा भैरहेको परिस्थितिमा कृषि पेशामा व्यवसायिकरण गर्दै अगाडि जाने हो भने यसलाई पनि एक अवसरकै रुपमा प्रयोग गर्न सकिने सम्भावना प्रवल रहेको छ ।

रुकुम जिल्लाका समधर फांटहरुमा धान, गहुं, मकै र तरकारी, सिंचाई नहुने पहाडी भेगमा मकै, गहुं, फापर, कोदो, जौ र लेकाली भेगमा आलु, फापर र जौ आदि अन्नवालीको राम्रो उब्जनी हुन्छ । जिल्ला कृषि विकास कार्यालय, रुकुमबाट प्राप्त जानकारी अनुसार आ.व. २०६७/६८ मा खाद्यवाली ७८८२३ मे.टन्., तेलहन वाली ६४४ मे.टन्., दलहन वाली ४७५ मे.टन्., आलु १९०२४ मे.टन्. उत्पादन भएको देखिन्छ । आ.व. ०६४/६५ देखि आ.व. ०६७/६८ सम्म विभिन्न वालीहरुको उत्पादनको अवस्था हेर्दा फलफूल बाहेक अन्यको उत्पादन वृद्धिदर सकारात्मक छ । खाद्यान्नवालीको उत्पादन वृद्धिदर धेरै उच्च देखिन्छ ।

तरकारी बीउ उत्पादनको लागि रुकुम खोलागाउँ प्रमुख स्थल हो । तरकारी बीउ उत्पादनले ओगटेको क्षेत्रफल ७४.५ हे. बाट २०० हे. मा विस्तार गर्न सकिने अवस्था छ । ताजा तरकारी उत्पादनको प्रमुख स्थल खलंगा हो यसलाई हालको २५० हे. विस्तार गरी ३२५ हे. पुऱ्याउन सकिन्छ । सुन्तला जात फलफूल मुख्य पकेट क्षेत्र स्यालापाखा हो यसलाई हालको ३०० हे. बाट ३५० हे. जमीनमा विस्तार गर्न सकिन्छ भने हिउँदे फलफूल पकेट क्षेत्रमा रन्मामैकोट पर्छ । हालको १८० हे. बाट बढाई ९०० हे. जमीन मा हिउँदे फलफूल खेती हुन सक्छ । मसलाबालीको मुख्य थलो साँख हो । हालको १८० हे. बाट बढाई २६० हे. जमीनमा यो बाली लगाउन सकिन्छ । मकै बाली विउ उत्पादन २५ हे. बाट बढाई ४० हे. सम्म पुऱ्याउन सकिन्छ । यसै गरी आलु बाली विकास पकेट क्षेत्र जाङ्ग लगायत अन्य स्थानहरुमा गरी ३५० हे. बाट ७०० हे. सम्म पुऱ्याउन सकिन्छ ।

कृषिको पुरक अंगको रूपमा रहेको पशुपालनको विकासको पनि राम्रो अवसर रहेको छ । जिल्लाको पूर्वी भेग चरण र हावापानीको दृष्टिकोणले भेंडापालन गर्न सकिने खालको छ भने अन्य भेगहरुमा उन्नत जातको गाई, भैंसी, बाखापालन, वंगुर, कुखुरा, खरायो जस्ता पशुपालन गर्न उपयुक्त छ । यसको साथै सामुहिक हित कोष लगानी, पशु आहार कार्यक्रम, पशुस्वास्थ्य कार्यक्रम, नश्ल सुधार कार्यक्रम, विभिन्न तालिम गोष्ठीहरुले पशुपालन व्यवसायलाई थप आधार प्रदान गरेको छ ।

उपयुक्त हावापानी, चरण क्षेत्र, स्थानीय जात (सेरना) को मौरीको उपलब्धता, उन्नत माहुरी घरको उपलब्धता जस्ता प्राकृतिक तथा मानव निर्मित आधारहरु भएको कारणले यस जिल्लामा माहुरी पालन पनि राम्रो सम्भावना रहेको छ । व्यवसायिक रूपमा उत्पादन गर्ने नगरिएको हुनाले यसको तथ्यांक उपलब्ध छैन तर पनि वार्षिक ८-१० मे.टन्. मह उत्पादन हुने गरेको अनुमान छ । यसको सम्भावना जिल्लामा राम्रो छ ।

२.२.२ पर्यटन

रुकुम प्रकृति र संस्कृतिको संगम स्थल हो । सदरमुकाम देखि ४३ कोष टाढा पर्ने (६०७२ मि.) उचाईमा रहेको सिस्ने हिमाल रुकुमको उत्कृष्ट एवं अमूल्य गहन हो । रुकुमकोटबाट १ घण्टाको भीरको बाटो पार गरि पुग्न सकिने रुकुमगाडको किनारमा अवस्थित घौराली गुफा पनि पर्यटकीय दृष्टिले उत्तिकै महत्वको छ । देशकै एकमात्र शिकारक्षेत्र ढोरपाटन राष्ट्रिय निकुञ्जको धेरै जसो भू-भाग रुकुम जिल्लामा पर्छ । विभिन्न प्रजातिका जनावर र चराचुरुङ्गी पाइने यस निकुञ्जक्षेत्रमा शिकार गर्नकै लागि वर्षेनी सयौंको संख्यामा आउने मानिसहरुबाट करोडौं रुपैयाँ राजश्व जिल्लाले उठाउन सक्छ । ठूलीभेरीमा प्याफिटड संचालन गर्न सकिन्छ । सानोभेरी, स्यापूदह, कमलदह, साँखदह, सितलपोखरी, पुपालदह, सम्पेताल, खारादह, सिमैछरीभरना, गुल्जाभरना, नौधारीभरना जस्ता नदी र भरनाहरु यहाँ छन् । यी सबै प्राकृतिक छटकहरुले रुकुममा पर्यटन विकासको लागि राम्रा अवसर प्रदान गरेकोछ । गुरिल्ला ट्रेक पर्यटन विकासको क्षेत्रमा नयाँ अवधारणा हो । शसस्त्र द्वन्दको समयमा ट्रेकिङक्षेत्रमा पर्ने भिडन्त भएका ठाउँ र महत्वका स्थलहरुको संरक्षण, प्रचार प्रचार र अन्य पूर्वाधारहरुको व्यवस्था गरी पर्यटकीय गन्तव्यको रूपमा विकास गर्न सकिन्छ ।

रुकुममा परम्परागत संस्कार, भेषभुषा, मेलाजात्रा, गीत, नृत्य अहिले पनि देख्न पाइन्छ । खाम मगर समुदायमा बोलचालमा रहेको खामभाषा र परम्परागत नाच यहाँ मौलिक संस्कृति हो । संगसंगै खलंगा स्थित डिग्रे भगवती र कालीका मन्दिर, रुकुमकोट स्थित बराह मन्दिर, शिव मन्दिर र कालिका मन्दिर, विजेश्वरी स्थित विजयश्वरी देवीको मन्दिर पनि आन्तरिक तथा वाह्य पर्यटकको निम्ति महत्वपूर्ण तिर्थस्थलको रूपमा रहेको छ ।

२.२.१ जल श्रोत तथा जलविद्युत

रुकुम विद्युत विकासको प्रशस्त सम्भावना बोकेको जिल्ला हो । स्यापू साना जल विद्युत (२०० कि.वा.), चौर जहारी साना जलविद्युत (१५० कि.वा.) संचालनमा रहेका छन् । उत्तर गंगा ६०० कि.वा., स्यालाखादी ५०० कि.वा., सिम्रतु २०० कि.वा. र ६ कि.वा. देखि ९४ कि.वा. सम्म विद्युत उत्पादन हुन सक्ने ८४ वटा साइटहरुको सम्भाव्यता अध्ययन भैसकेको छ । सम्भाव्यता अध्ययन भएका लघु र साना जल विद्युत आयोजनाहरु निर्माण भए पछि ३ मेघावाट भन्दा बढी विद्युत उत्पादन हुन्छ । यस बाहेक पेल्ट्रिक सेट जडान, बायोग्याँस, सोलार प्रणाली जस्ता श्रोतहरुबाट पनि विद्युत उत्पादन गर्न सकिन्छ । त्यस अवस्थामा रुकुम जिल्लाले विद्युत विक्री गरी राम्रो आमदानी समेत गर्न सक्छ । रुकुम गाड, सानोभेरी, ठुलो भेरी जस्ता नदीहरु विद्युत उत्पादनका लागि बढी सम्भावना भएका नदीहरु हुन् ।

२.२.४ जडीवुटी

रुकुम जिल्लाको सामुदायिक र सरकारी वन क्षेत्रमा अल्लो भीमल, लोक्ता, च्यूरी जस्ता गैह्रकाष्ठ वन पैदावर र जटामसी, समायो, चुल्हे, चिराईतो, पाँचऔंले, दालचिनी, यार्शागुम्बा, गुच्चिच्याउ, शिलाजित, समेतका जडीवुटीहरु प्रशस्त मात्रमा पाईन्छ। यस्ता बहुमूल्य जडीवुटीहरुबाट सम्बन्धित गा.वि.स.हरु र जि.वि.स.ले आन्तरिक श्रोत परिचालनमा गर्न सक्छ। यहाँ पाइने यार्शागुम्बा (जीवनवुटी) बाट मात्रै पनि वर्षेनी करोडौं रुपैयाँ राजश्व संकलन हुन सक्छ।

आर्थिक विकास अन्तर्गत कृषि विकास (तरकारी बीउ), पशुपालन, उद्योग विकास, पर्यटन विकासका अवसर तथा सम्भावनाहरुको पहिचान र त्यसको उपयोगको लागि आवश्यक पूर्वाधारहरुको विश्लेषण (कार्यशाला) बाट निस्केको नतिजाहरुलाई अनुसूची-२ मा दिइएको छ।

२.३ विगतका प्रयास र उपलब्धीहरु

प्रथम आजिवियोले राखेको जिल्ला विकासको लक्ष्य एवं उद्देश्यहरु हासिल गर्नका लागि सामाजिक र आर्थिक र विकासका पूर्वाधार निर्माणका क्षेत्रमा निम्न अनुसार प्रगति भएका छन्।

आर्थिक विकास

- मौसमी तथा वेमौसमी तरकारी छिमेकी जिल्लाहरुमा समेत निर्यात नभएपनि जिल्लामा ताजा तरकारी उत्पादनको अवस्था सन्तोषजनक छ।
- तरकारी विउ उत्पादन (७० मे.टन्.) बाट वृद्धि भई १३०.९ मे.टन पुगेको छ।
- खाद्यान्न, तेलहन, दलहन, आलु, ताजातरकारी सबैको उत्पादनमा वृद्धि भैरहेको छ।
- खाद्याबालीको २, तरकारीको ७, आलुबालीको ८ पकेट क्षेत्र थप विकास भएको छ।
- हाटबजार तथा संकलन केन्द्र ३ वटा संकलन केन्द्र तथा १ वटा हाट बजार गरि जम्मा ४ वटा संकलन केन्द्र तथा हाटबजार विकास भएको र हाल २ वटा संकलन केन्द्र संचालनमा रहेका छन्।
- सहकारी पसल ८ वटा बाट १९ वटा लक्ष्य रहेकोमा जम्मा ४३ वटा स्थापना भएको र २८ वटा सहकारी पसलहरु सन्तोषजनक रुपमा संचालन भएका छन्।
- आजिवियो अवधिमा दूध १०४५१ मे.टन्. पुऱ्याउने लक्ष्य राखेकोमा १११०५ मे.टन्., मासु २९४० मे.टन्. भनेकोमा ४११९ मे.टन्., फुल ७३२० हजार गोटा भनेकोमा ८५४० हजार गोटा उत्पादन भएकोछ। दूध र मासुको उत्पादनले जिल्लाको आवश्यकता पुरा हुने अवस्था नभए पनि लक्ष्य गरे भन्दा बढी उपलब्धी भएको छ।
- भैंसीको ३, बाखाको ७, बंगुरको १, कुखुराको २ र भेंडाको १ वटा पकेट क्षेत्रहरु विस्तार भएको छ।
- पशुपालन व्यवसायमा संलग्न घरपरिवारको संख्या ७०० पुगेको छ।
- प्रथम आजिवियोले पर्यटन विकासका लागि जिल्ला सदरमुकाम जोड्ने सडक, पर्यटकीय दृष्टिकोणले महत्व राख्ने अन्य सडकहरुको निर्माणलाई पर्यटन विकासको महत्वपूर्ण पूर्वाधारको रुपमा राखे अनुसार नै भएका छन्।
- पर्यटन विकास समन्वय समिति गठन भई पर्यटन विकासका लागि प्रयासहरु भएका छन्।
- आजिवियो अवधिमा नै गुरिल्ला ट्रेकको अवधारणा अनुसार ट्रेकिङ क्षेत्रमा पर्यटन पूर्वाधार निर्माणका प्रयासहरु भएका छन्।
- जिल्लामा पर्यटकहरुलाई खानेबस्ने सुविधा उपलब्ध गराउन सक्ने स्तरका होटलहरु संचालनमा आउन थालेका छन्।
- सानो तथा ठूलो भेरीमा जल सयर (न्याफ्टीड), हिमाल आरोहण शुरु भएको छ।

पूर्वाधार विकास

- प्रथम आजिवियो अवधिमा जिल्ला सदरमुकामसम्म काठमाण्डौबाट रात्रीबस सेवा र दाङ तुल्सिपुरबाट दिवा सेवा सुचारु भएको छ ।
- जिल्लाका ३४ गाविसमा मोटरबाटो पुगेको छ । २३ वटा गाविसहरूमा हिउँदमा जीप भ्यान मार्फत पुग्न सकिन्छ ।
- ३५९ कि.मि. सडक निर्माण भैसकेको छ । २५० कि.मि. सडकमा हिउँदमा मोटर चल्छ ।
- ३० कि.मि. मा ग्राभेल भएको छ ।
- जिल्लाका कुनै पनि बस्तीबाट ८ घण्टा भन्दा कम पैदल दूरीमा सडक यातायात सुविधा भएको ठाउँमा पुग्न सकिन्छ ।
- मझौला सिंचाई आयोजनाबाट २३० हे., नयाँ प्रविधि सिंचाई आयोजनाबाट ३५ हे. र IWRMP बाट ३० हे. जमीनमा सिंचाई सुविधा पुगेको छ । हाल सम्म सरकारी, गैरसरकारी र कृषकस्तरबाट निर्माण भएका सिंचाई आयोजनाहरूबाट करीव ३००० हे. जमीनमा सिंचाई सुविधा पुगेको छ ।
- कूल १७० कि.वा. क्षमता भएको ३ वटा आयोजनाहरू आ.व. २०६८/६९ भित्रै सम्पन्न हुने अवस्थामा छ । यसबाट थप १७५० घरधुरी लाभान्वित हुनेछन् ।
- निजीस्तरबाट विभिन्न गाविसमा करिब २०० कि.वा. विद्युत उत्पादन भैरहेकोछ ।
- तीन वटा साना आयोजनाहरू : उत्तर गंगा ६०० कि.वा., स्यालाखादी ५०० कि.वा. र सिम्रुतु २०० कि.वा. र ६ कि.वा. भन्दा माथि ९४ कि.वा.सम्म क्षमता भएका ८२ वटा आयोजनाहरूको सम्भाव्यता अध्ययन भएको छ । यी सबै आयोजनाहरूबाट ३४५७ कि.वा. सम्म विद्युत उत्पादन हुन सक्छ ।
- सम्भाव्यता अध्ययन भएका मध्ये ६६ वटालाई प्राविधिक मुल्यांकन समितिबाट स्वीकृत प्राप्त भएको छ ।
- कूल घरपरिवारमा ८२.३२ प्रतिशतमा पाइपलाइनबाट खानेपानीको सुविधा उपलब्ध छ ।
- निजी क्षेत्रको सहभागिताले जिल्लाका प्रायः सबै गाउँबस्तीहरूमा मोबाइल फोनको सुविधा उपलब्ध छ । जिल्ला सदरमुकाम खलंगा बजारमा निजी क्षेत्रबाट इ-मेल इन्टरनेटको सुविधा उपलब्ध छ ।

सामाजिक विकास

- राष्ट्रिय जनगणना २०४८ लाई आधार वर्ष मान्दा २०५८ मा जनसंख्या वृद्धिदर १.९४ प्रतिशत भएकोमा घटाई योजना अवधिमा १.८० प्रतिशतमा झार्ने लक्ष्य राखेकोमा १.०४ प्रतिशतमा झरेको छ ।
- जिल्लामा साक्षरता दर (कुल ३० प्रतिशतमा महिला १६.३ प्रतिशत र पुरुष ४३.२ प्रतिशत बाट वृद्धि भई) कुल ६२.०८ प्रतिशतमा महिला ५३.९१ प्रतिशत र पुरुष ७१.२२ प्रतिशत पुगेको छ ।

संस्थागत विकास

- विकास बजेट ९५ प्रतिशत खर्च भएको छ ।
- बाह्य श्रोत परिचालन आजिवियोले लक्ष्य गरे भन्दा बढी छ ।
- पूर्वाधार विकास शाखा जिविस अन्तर्गत आएकोछ ।
- २५ वटा गाविसहरूको भवन निर्माण भएको छ ।
- ७५ प्रतिशत गाविसहरूमा कम्प्युटर, प्रिन्टरको व्यवस्था छ ।
- कार्यक्रममा हुने दोहोरोपना ८० प्रतिशतले घटेको छ ।
- अनुगमन समिति गठन भई निर्देशक समेत बनेको छ । जिल्लामा हुने विकास कार्यक्रमहरूको संयुक्त अनुगमनको थालनी भएको छ ।
- जिविसको क्षमता विकास योजना तयार भई कार्यान्वयनमा आएको छ ।

संक्षेपमा, प्रथम आजिवियोको अवधिमा रुकुम जिल्लाको सामाजिक, आर्थिक, भौतिक पूर्वाधार र संस्थागत विकासको क्षेत्रमा राम्रो उपलब्धि भएको मान्न सकिन्छ ।

३. जिल्ला विकासको दीर्घकालीन सोच तथा सिद्धान्तहरू

३.१ जिल्ला विकासको दीर्घकालीन सोच

प्रकृतिले प्रदान गरेको जल, जमीन, जनावर, जंगल तथा जडिबुटी, हिमाल, भरना, तालतलैया, गुफा भित्र लुकेको मनोरम दृष्य र संस्कृतिले जोगाएको परम्परागत भाषा, धर्म, परम्परा र चालचलन रुकुम विकासको आधार हो ।

कृषि/पशुपालन	मौसमी तथा वेमौसमी तरकारी र विभिन्न जातका तरकारी विउ उत्पादन र अर्गानिक तरकारी उत्पादन पकेट क्षेत्रको विस्तारको साथै प्रशस्त चरन क्षेत्रको उपलब्धता संगै पशुपालनको सम्भावना ॥
पर्यटन	सिस्ने हिमाल लगायतका विभिन्न हिम श्रृङ्खलाहरू, विभिन्न भरना र तालतलैयाहरू, ढोरपाटन राष्ट्रिय निकुञ्ज (शिकार आरक्षण क्षेत्र) जस्ता पर्यटकीय दृष्टिकोणले महत्व बोकेका प्राकृतिक छटकहरू, सानो तथा ठुलो भेरी जल सयर,
जलविद्युत	लघु तथा साना जलविद्युत उत्पादन गर्न सकिने जलश्रोतहरू
जडिबुटी	यासागुम्बा जस्ता बहुमूल्य जडिबुटी लगायत अन्य विभिन्न प्रजातिका जडिबुटीहरू

प्रकृति र संस्कृति भित्र निहित यिनै श्रोत साधनहरूको संरक्षण, विकास र दिगो उपयोगबाट रुकुम जिल्लाबासीको सामाजिक, आर्थिक विकास सम्भव छ । यिनै कुराहरूलाई मध्य नजर गर्दै जिल्ला विकासका सबै सरोकारवालाहरूबाट प्रथम आजिवियोमा परिभाषित जिल्लाको दूरदृष्टिलाई विकासको नाराको रूपमा ग्रहण गर्दै सोही नाराद्वारा निर्देशित केही परिमार्जित दूरदृष्टि तयार पारी त्यसैको आधारमा दोश्रो आजिवियो तयार गरिएको छ ।

जिल्ला विकासको नारा (Development Slogan)

“तरकारी वीउ, सिस्ने र स्यापु अनि जडिबुटी, शान्ती र श्रृजना रुकुमको उन्नती”

जिल्ला विकासको दूरदृष्टि (Vision)

**“कृषि, पर्यटन, जलश्रोत र जडिबुटीको विकास,
प्रकृति र संस्कृतिको संगम रुकुमको विकास ।”**

३.२ जिल्ला विकासको लागि निर्देशक सिद्धान्तहरू

जिल्लाको विकासमा देखिएको विद्यामान समस्या/चुनौतिहरूको समाधान गर्न तथा सामना गरेर अगाडि बढ्ने सवालमा उपलब्ध अवसर/सम्भावनाहरूको अधिकतम उपयोग गर्न, योजनाबद्ध विकासको माध्यमबाट दिगो विकास गर्न के कस्तो विकास सिद्धान्तहरूलाई अपनाउने भन्ने विषयमा जिल्ला विकास संग सरोकारवालहरू सबै पक्षबीच व्यापक छलफल गरी रुकुमको विकासको लागि निर्देशक सिद्धान्तहरूको निर्धारण भएका छन् ।

जनकेन्द्रित विकास

जिल्लाबासीहरूलाई विकासका हरेक मुद्दाहरूमा सचेत, सवल र सक्षम बनाउँदै उनीहरूकै संलग्नता तथा सहभागितामा स्थानीय आवश्यकता, जनचाहना र सम्भाव्यताका आधारमा विकास योजनाको तर्जुमा र कार्यान्वयन ।

स्थानीयतामा आधारित विकास

कृषि (तरकारी विउ) उत्पादन तथा विक्री वितरण, पर्यटन विकास, जलविद्युत उत्पादन जस्ता आर्थिक क्षेत्रमा गतिविधि बढाई सबै क्षेत्रबाट जिल्लाको अर्थतन्त्रमा भित्रिने रकमलाई जिल्ला भित्र नै राख्ने वातावरण श्रृजना गर्ने र पर्यटन विकासका लागि स्थानीय भाषा, कला संस्कृति, परम्परा र रीतिरिवाजहरूको संरक्षण र विकास गर्ने । जडिबुटी संरक्षण, प्रवर्द्धन र उपयोगको लागि विशेष कार्यक्रमहरू संचालन गर्ने ।

दीगो विकास

प्राकृतिक श्रोत साधनहरूको दीगो उपयोग तथा स्थानीय श्रोत, साधन र सीपको उपयोग हुने वातावरण मैत्री विकास कार्यक्रमहरू संचालन गर्ने ।

संस्थागत विकास

सहकारी संस्था, उपभोक्ता समिति, सामुदायिक संस्था, गैरसरकारी संस्थाहरूको संस्थागत विकास गर्ने ।

समानतामा आधारित विकास

जिल्ला भित्रै रोजगारीको श्रृंजना, गुणस्तरीय सेवा र सुविधा माथि सबै वर्ग र समुदायको समान पहुँचको अवस्था कायम गर्दै जिल्लाबासीहरूको न्यूनतम आधारभूत आवश्यकताको परिपूर्तिमा जोड ।

सामाजिक न्यायमा आधारित

गरीब, जनजाति, दलित, महिला, बालबालिका, वृद्ध, अपाङ्ग, द्वन्द्व प्रभावित परिवार तथा द्वन्द्वबाट प्रभावित भई विस्थापित भएका वा कुनै पनि विपत्तिमा परेकाहरूको उत्थान र विकासका लागि विशेष कार्यक्रम संचालन गर्ने ।

सहभागितामूलक

विकास कार्यक्रमको हरेक चरणहरूमा सरोकारवालाहरूको सक्रिय सहभागिता गराउने र सम्भाव्य क्षेत्रमा निजी क्षेत्रको सहभागितामा जोड दिने ।

महिला, बाल बालिका, किशोर किशोरी, यूवा, दृष्टिविहिन, अपाङ्ग, पिछडिएका अन्य जाति, द्वन्द्व पीडित, उत्पिडित दलित तथा जनजातिहरू सम्बन्धी कार्यक्रम तर्जुमा, कार्यान्वयन र अनुगमन तथा मूल्यांकन प्रकृत्यामा उनीहरूको सहभागिता सुनिश्चित गर्ने ।

४. जिल्ला विकासको समष्टिगत लक्ष्य, उद्देश्य, नतिजा, सुचक तथा रणनीतिहरू

४.१ जिल्ला विकासको लक्ष्य, सुचक तथा प्रमाणित गर्ने आधारहरू

“आधारभूत भौतिक पूर्वाधारहरूको साथै आर्थिक तथा सामाजिक विकास भई जिल्लाबासीहरूको जीवनस्तरमा उल्लेखनीय सुधार आएको हुनेछ ।”

सूचकको क्षेत्र	०६९/७०	०७३/७४	पुष्ट्याईको आधार	जोखिम पक्ष
मानव विकास सूचांक	०.४३१	०.४७६	नेपाल मानव विकास प्रतिवेदन	दातृनिकायहरूको सहयोगमा संचालित कार्यक्रमहरू निरन्तर भएका हुनेछन् ।
मानव गरिवी सूचांक (एचपिआई)	३९	२९		

४.२ जिल्ला विकासको उद्देश्य, सुचक तथा प्रमाणित गर्ने आधारहरू

क) जनताको आर्थिक स्थितिमा उल्लेखनीय सुधार भएको हुनेछ ।

सूचकको क्षेत्र	०६९/७०	०७३/७४	पुष्ट्याईको आधार	जोखिम पक्ष
प्रति व्यक्ति आय (पिपिपि \$)	७८२	११६०	मानव विकास प्रतिवेदन ।	
आर्थिक सशक्तिकरण सूचकांक				

ख) शिक्षा, स्वास्थ्य जस्ता क्षेत्रहरूमा अपेक्षाकृत उपलब्धी हासिल भई जिल्लाबासीहरूको सामाजिक स्थितिमा उल्लेखनीय सुधार भएको हुनेछ ।

सूचकको क्षेत्र	०६९/७०	०७३/७४	पुष्ट्याईको आधार	जोखिम पक्ष
सामाजिक सशक्तिकरण सूचकाङ्क				
औषत आयु महिला पुरुष	६८.३९	७०	मानव विकास प्रतिवेदन ।	

साक्षरता दर (%)	६२.०८	९५	जिल्ला प्रोफाइल ।	
महिला	५३.९१	९४	जि.शि.का.को प्रतिवेदन ।	
पुरुष	७१.२२	९६		
जनसंख्या वृद्धिदर	१.०४		योजनाको मूल्यांकन प्रतिवेदन ।	
२ घण्टाको दूरीमा स्वास्थ्य सेवामा पहुँच राख्ने जनसंख्या (%)	३०	७०		

ग) जिल्लाको विकट क्षेत्रमा समेत आधारभूत पूर्वाधारहरूको विकास भई सेवा सुविधामा जनताको पहुँच बढेको हुनेछ ।

सूचकको क्षेत्र	०६८/६९	०७३/७४	पुष्ट्याईको आधार	जोखिम पक्ष
सडक यातायात पहुँच (२ घण्टाको दूरीमा) जनसंख्या	३०%	७०%	जिल्ला प्रोफाइल ।	
स्वच्छ खानेपानीमा पहुँच (%)	८४.१	९५	सम्बन्धित कार्यालयको	
विद्युत सेवामा पहुँच राख्ने परिवार संख्या (प्रतिशतमा)	२५	७०	प्रतिवेदन	

४.३ जिल्ला विकासको लागि प्रमुख रणनीतिहरू

- जनताको सामाजिक, आर्थिक र साँस्कृतिक क्षेत्र विकासका कार्यक्रमलाई एकिकृत रूपमा संचालन गर्ने ।
- जिल्लाको समग्र विकासमा सरकारी, सहकारी र निजी क्षेत्र बीच सहकार्य र साभेदारीमा जोड दिने ।
- जिल्लाको अपार जलशक्तिको विविध उपयोगका लागि लगानीकर्ताहरूलाई आकर्षित गर्न जिल्लाले सक्ने सेवा सुविधा उपलब्ध गराउने ।
- स्थानीय उपभोक्ता समिति, सामुदायिक संस्थाहरूलाई सामुदायिक विकासका लागि परिचालन गर्ने ।
- स्थानीय जनसहायिता बढी जुट्न सक्ने कार्यक्रम संचालनमा जोड दिने ।
- जिल्लामा संचालित विकास निर्माणका कार्यक्रमहरूमा जनताको अपनत्व बढाउन सक्ने गरी नयाँ ढंगले सामाजिक परिचालनमा रूपान्तरणीय विधि मार्फत सामाजिक पूँजी निर्माण गर्ने ।
- सार्वजनिक सुनुवाई, सामाजिक लेखापरिक्षण, सार्वजनिक लेखापरिक्षण गर्नुको साथै नागरिक वडा पत्रको नियमित प्रकाशन मार्फत सबै विकास कार्यक्रमहरूको सवालमा निर्णयकर्ता र कार्यान्वयनकर्ताहरूलाई उत्तरदायी तथा जवाफदेही बनाउने ।
- सबै विषयगत कार्यालयहरूबाट प्रवाह हुने सेवा सम्बन्धित कार्यालयले प्रकाशन गर्ने नागरिक वडापत्र अनुसार हुने व्यवस्था मिलाईनेछ । सो अनुसार नहुँदा सेवाग्राहीलाई हुन जाने क्षतीपूर्ति सम्बन्धित फाँट वा कार्यालयबाट नै दिलाउने व्यवस्था मिलाईनेछ । जिल्लामा सक्रिया राजनैतिक दलका प्रतिनिधि, कार्यालय प्रमुखहरू, नागरिक समाज, पत्रकारहरूको उपस्थितिमा कार्यालयहरूको सुझाव पेटिका खोल्ने व्यवस्था मिलाईनेछ ।
- स्थानीय निकाय र विषयगत कार्यालयहरूको क्षमता अभिवृद्धिको लागि जिल्ला क्षमता विकास योजनाको प्रभावकारी कार्यान्वयन गरिनेछ ।
- विकास निर्माणको काममा स्थानीय नेतृत्व, जिम्मेवारी र जवाफदेहिताको नीति अवलम्बन गरिनेछ ।
- वातावरणीय दृष्टिकोणले संवेदनशील प्रकृतिका योजनाहरू निर्माण गर्दा वातावरणीय प्रभाव मूल्यांकन पश्चात मात्र गरिनेछ ।
- स्थलगत निरिक्षण तथा सम्बन्धित निकायको प्रतिवेदनका आधारमा प्राकृतिक तथा मानवीय विपत्तीमा परेकाहरूलाई उचित सहयोग उपलब्ध गराउने ।
- युवाहरूको आर्थिक, सामाजिक तथा शारीरिक विकासका लागि युवा स्वरोजगार कार्यक्रम, अति विपन्न परिवारका युवाहरूलाई स्वरोजगारमूलक कार्यक्रमको प्रभावकारीता बढाउनको लागि अनुगमन तथा मूल्यांकनमा थप जोड दिइनेछ ।
- जिल्लामा युवा विकासको क्षेत्रमा काम गर्ने सरकारी तथा गैरसरकारी संघसंस्थाहरू मार्फत युवा विकास विशेष कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।
- सामाजिक परिचालनका माध्यम लच्छित तथा विपन्न वर्गहरूको क्षमता विकासमा जोड दिइनेछ ।

४.४ प्रमुख जोखिम पक्ष तथा अपेक्षित स्थिति

- ✓ नेपाल सरकारको नियमति नीति तथा कार्यक्रम समयमा नै पेश भई बजेट पास भएको हुनेछ । र समयमा नै जिल्लामा बजेटको अख्तियारी आई खर्च गर्न पाउने अवस्था हुनेछ ।
- ✓ जिल्लामा विभिन्न क्षेत्रमा कार्य गैरसरकारी संघसंस्थाहरु, अन्तर्राष्ट्रिय दातृनिकायहरुले आफ्नो कार्यक्रम तथा सहयोगलाई निरन्तरता दिएको हुनेछ ।
- ✓ विकास कार्यमा जनताको सक्रिय सहभागिता भई विकास निर्माणका कार्यहरु दीगो भएको हुनेछ ।
- ✓ स्थानीय निकायको निर्वाचन भई जनप्रतिनिधिहरुले स्थानीय निकाय सम्हालेका हुनेछन् ।

५. जिल्ला विकासको विषयगत उद्देश्य, सुचक तथा प्रमाणित गर्ने आधारहरु

५.१ कृषि विकास कार्यक्रम

यस जिल्लामा करिब ९० प्रतिशत मानिसहरु कृषि पेशामा संलग्न रहेका छन् । धान ३५६२ हे., मकै १५१०७ हे., गहुँ ११८०० हे., कोदो ९२५ हे. र जौ ९६० हे. गरी जम्मा ३४०३२ हे. मा खेती गरिएकोछ । उपभोग्य खाद्य वस्तुमा मकै ८९६३ (२९%), कोदो ५५८ (२%), जौ १६९ (१%), धान ४५९३ (१५%) र गहुँ १६३४० (५३%) को योगदान रहेको छ । आ.व. २०६७/६८ मा खाद्यान्न वाली ७८८२३, तेलहन वाली ६४४ मे.टन्., दलहन वाली ४७५ मे.टन्., आलु १९०२४ मे.टन्., फलफूल ९३४ मे.टन्., तरकारी विउ ८१.७५ मे.टन्., तरकारी खेती २३७२० मे.टन्. र मह उत्पादन १० मे.टन्. उत्पादन भएको छ । आ.व. २०६८/६९ सम्म आई पुग्दा जिल्लामा खाद्यान्न न्यून १५११ मे.टन्. रहेको छ । खाद्यान्न उत्पादन बढाउन कृषि जमीनको विस्तार, कृषि पूर्वाधारहरुको विकास, उत्पादन र उत्पादकत्वमा वृद्धि, कृषिमा आधुनिकीकरण र बालीमा विविधिकरणसंगै व्यवसायिक कृषि उत्पादनबाट जिल्लालाई आत्मनिर्भर बनाउने र तरकारी तथा तरकारी विउ जिल्लाका धेरै कृषकहरुको आमदानीको मुख्य श्रोत बनाउने उद्देश्य अनुसार कृषि विकास कार्यक्रमको तर्कवद्ध योजना खाका तयार गरिएको छ ।

योजना तर्जुमा मिति : २०६९

योजनाको अवधि: आ.व. २०६९/७० देखि २०७३/७४ सम्म

योजनाको सारांश	सूचकहरू	पुष्ट्याईको आधार	जोखिम पक्ष																																																																																																					
<p><u>उद्देश्य:</u> खाद्यान्न उत्पादनमा जिल्ला आत्मनिर्भर हुनुको साथै तरकारी तथा तरकारी विउ उत्पादनमा उल्लेखनीय प्रगति भएको हुनेछ।</p>	<ul style="list-style-type: none"> हालको न्यून (१५११ मे.टन) खाद्यान्न कमीको अवस्थामा वाट ५०० मे.टन मा झारिनेछ। मौसमी तथा वेमौसमी तरकारी वालीको उत्पादकत्व १२.९ वाट १३.० पुर्याईनेछ। तरकारी विउ उत्पादन हालको (१३०.९ मे.टन) वाट वृद्धि भई (२५० मे.टन) पुगेको हुनेछ। हालको खाद्यान्न वालीको SRR दर मकै - १९.०९ % धान -१२.७७ % र गहुको -४.४७ % वाट क्रमस २३%, १५%, र ८% पुर्याईनेछ। 	कृ.वि.का. र तरकारी विउ उत्पादन केन्द्र र जि.वि.स. सूचना केन्द्रको अभिलेखहरू।																																																																																																						
<p><u>नतिजाहरू:</u> कृषि उत्पादन तथा उत्पादकत्वमा वृद्धि भएको हुनेछ।</p>	<ul style="list-style-type: none"> निम्न अनुसार कृषि बालीको उत्पादकत्व (हे.मा) बढेको हुनेछ : <table border="1"> <thead> <tr> <th rowspan="2">सूचकको क्षेत्र</th> <th rowspan="2">हाल</th> <th colspan="5">आ.व.</th> </tr> <tr> <th>०६९/७०</th> <th>०७०/७१</th> <th>०७१/७२</th> <th>०७२/७३</th> <th>०७३/७४</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>फलफूल</td> <td>१४३९</td> <td>१४५५</td> <td>१४८९</td> <td>१४९६</td> <td>१४९८</td> <td>१५१२</td> </tr> <tr> <td>तरकारी विउ</td> <td>१०९</td> <td>११४</td> <td>१२३</td> <td>१२७</td> <td>१३२</td> <td>१३८</td> </tr> <tr> <td>तरकारी खेती</td> <td>१९८०</td> <td>२०३२</td> <td>२०५३</td> <td>२०८०</td> <td>२१०५</td> <td>२१४५</td> </tr> </tbody> </table> <ul style="list-style-type: none"> निम्न अनुसार कृषि बालीको उत्पादन (मे.टन मा) बढेको हुनेछ : <table border="1"> <thead> <tr> <th rowspan="2">सूचकको क्षेत्र</th> <th rowspan="2">हाल</th> <th colspan="5">आ.व.</th> </tr> <tr> <th>०६९/७०</th> <th>०७०/७१</th> <th>०७१/७२</th> <th>०७२/७३</th> <th>०७३/७४</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>खाद्यान्नबाली</td> <td>५४८२८</td> <td>६०५६४</td> <td>६६९०७</td> <td>७०८९७</td> <td>७२९०७</td> <td>७७५४३</td> </tr> <tr> <td>तेलहनबाली</td> <td>६४४.३२</td> <td>६७५</td> <td>६८०</td> <td>६८५</td> <td>६९०</td> <td>६९७</td> </tr> <tr> <td>दलहनबाली</td> <td>५०१.५७</td> <td>५०८</td> <td>५११</td> <td>५१४</td> <td>५२०</td> <td>५२३</td> </tr> <tr> <td>आलु</td> <td>२०४३२</td> <td>२२४५०</td> <td>२२५००</td> <td>२२७००</td> <td>२३४००</td> <td>२३४५०</td> </tr> <tr> <td>फलफूल</td> <td>१०३७३</td> <td>१०३९८</td> <td>११३४७</td> <td>११३८९</td> <td>११४५६</td> <td>११८९७</td> </tr> <tr> <td>तरकारी विउ</td> <td>१३०.९</td> <td>१६०</td> <td>१८७</td> <td>२१०</td> <td>१३३</td> <td>२५०</td> </tr> <tr> <td>ताजा तरकारी</td> <td>२५७२०</td> <td>२६५८०</td> <td>२६७८९</td> <td>२७२११</td> <td>२७८००</td> <td>२८०००</td> </tr> <tr> <td>मह उत्पादन</td> <td>१७</td> <td>१९</td> <td>२१</td> <td>२३</td> <td>२५</td> <td>२७</td> </tr> </tbody> </table>	सूचकको क्षेत्र	हाल	आ.व.					०६९/७०	०७०/७१	०७१/७२	०७२/७३	०७३/७४	फलफूल	१४३९	१४५५	१४८९	१४९६	१४९८	१५१२	तरकारी विउ	१०९	११४	१२३	१२७	१३२	१३८	तरकारी खेती	१९८०	२०३२	२०५३	२०८०	२१०५	२१४५	सूचकको क्षेत्र	हाल	आ.व.					०६९/७०	०७०/७१	०७१/७२	०७२/७३	०७३/७४	खाद्यान्नबाली	५४८२८	६०५६४	६६९०७	७०८९७	७२९०७	७७५४३	तेलहनबाली	६४४.३२	६७५	६८०	६८५	६९०	६९७	दलहनबाली	५०१.५७	५०८	५११	५१४	५२०	५२३	आलु	२०४३२	२२४५०	२२५००	२२७००	२३४००	२३४५०	फलफूल	१०३७३	१०३९८	११३४७	११३८९	११४५६	११८९७	तरकारी विउ	१३०.९	१६०	१८७	२१०	१३३	२५०	ताजा तरकारी	२५७२०	२६५८०	२६७८९	२७२११	२७८००	२८०००	मह उत्पादन	१७	१९	२१	२३	२५	२७	“ “	
सूचकको क्षेत्र	हाल			आ.व.																																																																																																				
		०६९/७०	०७०/७१	०७१/७२	०७२/७३	०७३/७४																																																																																																		
फलफूल	१४३९	१४५५	१४८९	१४९६	१४९८	१५१२																																																																																																		
तरकारी विउ	१०९	११४	१२३	१२७	१३२	१३८																																																																																																		
तरकारी खेती	१९८०	२०३२	२०५३	२०८०	२१०५	२१४५																																																																																																		
सूचकको क्षेत्र	हाल	आ.व.																																																																																																						
		०६९/७०	०७०/७१	०७१/७२	०७२/७३	०७३/७४																																																																																																		
खाद्यान्नबाली	५४८२८	६०५६४	६६९०७	७०८९७	७२९०७	७७५४३																																																																																																		
तेलहनबाली	६४४.३२	६७५	६८०	६८५	६९०	६९७																																																																																																		
दलहनबाली	५०१.५७	५०८	५११	५१४	५२०	५२३																																																																																																		
आलु	२०४३२	२२४५०	२२५००	२२७००	२३४००	२३४५०																																																																																																		
फलफूल	१०३७३	१०३९८	११३४७	११३८९	११४५६	११८९७																																																																																																		
तरकारी विउ	१३०.९	१६०	१८७	२१०	१३३	२५०																																																																																																		
ताजा तरकारी	२५७२०	२६५८०	२६७८९	२७२११	२७८००	२८०००																																																																																																		
मह उत्पादन	१७	१९	२१	२३	२५	२७																																																																																																		
<p>विभिन्न बालीहरूको पकेट क्षेत्रको विस्तार भएको हुनेछ।</p>	<ul style="list-style-type: none"> निम्न अनुसार पकेट क्षेत्रको विस्तार भएको हुनेछ: <table border="1"> <thead> <tr> <th rowspan="2">सूचकको क्षेत्र</th> <th rowspan="2">हाल</th> <th colspan="5">आ.व.</th> </tr> <tr> <th>०६९/७०</th> <th>०७०/७१</th> <th>०७१/७२</th> <th>०७२/७३</th> <th>०७३/७४</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>खाद्यान्न वाली (थप)</td> <td>६</td> <td></td> <td>१</td> <td>१</td> <td>१</td> <td></td> </tr> <tr> <td>तरकारी (थप)</td> <td>१४</td> <td></td> <td>१</td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>आलुबाली (थप)</td> <td>८</td> <td></td> <td>१</td> <td>१</td> <td></td> <td></td> </tr> </tbody> </table>	सूचकको क्षेत्र	हाल	आ.व.					०६९/७०	०७०/७१	०७१/७२	०७२/७३	०७३/७४	खाद्यान्न वाली (थप)	६		१	१	१		तरकारी (थप)	१४		१				आलुबाली (थप)	८		१	१			“ “																																																																					
सूचकको क्षेत्र	हाल			आ.व.																																																																																																				
		०६९/७०	०७०/७१	०७१/७२	०७२/७३	०७३/७४																																																																																																		
खाद्यान्न वाली (थप)	६		१	१	१																																																																																																			
तरकारी (थप)	१४		१																																																																																																					
आलुबाली (थप)	८		१	१																																																																																																				

योजनाको सारांश	सूचकहरू						पुष्ट्याईको आधार	जोखिम पक्ष																																																																																																
	फलफूल विकास	७	१	१	१																																																																																																			
	तरकारी वीउ	११		१	१		१																																																																																																	
	मौरीपालन क्षेत्र	७	१	१																																																																																																				
कृषि उत्पादनको विक्री वितरणको लागि बजार र सहकारीको विकास भएको हुनेछ ।	<ul style="list-style-type: none"> आ.व. २०६९/७० सम्ममा जिल्लामा संचालनमा ३ वटा संकलन केन्द्र रहेकोमा, आ.व. २०७३/७४ सम्ममा सडक संजाललाई मध्यनजर गरि खोलागाउँ, आठविसकोट, सिम्ली, छिवागं, रुकुमकोट, रन्मामैकोट, तकसेरा गरी जम्मा ७ वटा स्थानमा थप ७ वटा स्थायी तथा अस्थायी संकलन केन्द्र स्थापना भएको हुनेछ । जिल्लाको सदरमुकाम खलगाँमा स्थायी ६ कोठे १ वटा सब्जी मण्डीको स्थापना गरि तरकारी ब्यापारमा एकरूपता ल्याईनेछ । 						कृ.वि.का., सहकारी कार्यालय र जि.वि.स. सुचना केन्द्रको अभिलेखहरू ।																																																																																																	
दक्ष जनशक्तिको विकास र नीजि क्षेत्रको सहभागितामा कृषिमा आधुनिकिकरण तथा विविधिकरणको साथै दक्ष जनशक्ति समेत बढेको हुनेछ ।	<ul style="list-style-type: none"> खोलागाउँमा संचालन भएको Anex कार्यक्रम संग सहकार्य गरी प्रति वर्ष ४० जना दक्ष जनशक्तिको बृद्धि गरिनेछ । जस मध्येवाट २० जना प्रति वर्षको दरले जम्मा १०० जना कृषि प्राविधिकहरूले व्यवसायिक कृषि पेशालाई अपनाएका हुनेछन । उन्नत वालीले ढाकेको क्षेत्रफल (हे.मा) निम्न अनुसारले बढेको हुनेछ : <table border="1"> <thead> <tr> <th>वाली</th> <th>हाल</th> <th colspan="5">आ.व.</th> </tr> <tr> <td></td> <td></td> <th>०६९/७०</th> <th>०७०/७१</th> <th>०७१/७२</th> <th>०७२/७३</th> <th>०७३/७४</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>धान</td> <td>४५५</td> <td>१०५</td> <td>१०६</td> <td>१०७</td> <td>१०८</td> <td>१०९</td> </tr> <tr> <td>मकै</td> <td>२५६४</td> <td>७७०</td> <td>७७१</td> <td>७७२</td> <td>७७३</td> <td>७७४</td> </tr> <tr> <td>गहुँ</td> <td>५२६</td> <td>१८५</td> <td>१८७</td> <td>१८९</td> <td>१९१</td> <td>१९२</td> </tr> <tr> <td>जममा</td> <td>३५४५</td> <td>१०६०</td> <td>१०६४</td> <td>१०६८</td> <td>१०७२</td> <td>१०७५</td> </tr> </tbody> </table> <ul style="list-style-type: none"> कृषि प्रविधिका प्रसार तथा तालिम कार्यक्रमहरू निम्न अनुसार भएको हुनेछ (पटकमा): <table border="1"> <thead> <tr> <th>सूचकका क्षेत्रहरू</th> <th colspan="5">आ.व.</th> </tr> <tr> <td></td> <th>०६९/७०</th> <th>०७०/७१</th> <th>०७१/७२</th> <th>०७२/७३</th> <th>०७३/७४</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>प्रदर्शन कार्यक्रम</td> <td>२५</td> <td>४०</td> <td>४५</td> <td>४७</td> <td>५०</td> </tr> </tbody> </table> <ul style="list-style-type: none"> निम्न अनुसार तालिम प्राप्त अगुवा कृषकहरू हुनेछन् (संख्यामा): <table border="1"> <thead> <tr> <th>सूचकका क्षेत्रहरू</th> <th colspan="5">आ.व.</th> </tr> <tr> <td></td> <th>०६९/७०</th> <th>०७०/७१</th> <th>०७१/७२</th> <th>०७२/७३</th> <th>०७३/७४</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>जिल्लास्तर</td> <td>०</td> <td>३४</td> <td>३५</td> <td>४०</td> <td>५०</td> </tr> <tr> <td>से.के.स्तर</td> <td>०</td> <td>१३५०</td> <td>१२००</td> <td>१४००</td> <td>१५००</td> </tr> <tr> <td>क्षेत्रस्तर</td> <td>४</td> <td>१३</td> <td>१५</td> <td>१५</td> <td>१५</td> </tr> <tr> <td>स्थलगत</td> <td>२</td> <td>९८</td> <td>९८</td> <td>९९</td> <td>१००</td> </tr> </tbody> </table>						वाली	हाल	आ.व.							०६९/७०	०७०/७१	०७१/७२	०७२/७३	०७३/७४	धान	४५५	१०५	१०६	१०७	१०८	१०९	मकै	२५६४	७७०	७७१	७७२	७७३	७७४	गहुँ	५२६	१८५	१८७	१८९	१९१	१९२	जममा	३५४५	१०६०	१०६४	१०६८	१०७२	१०७५	सूचकका क्षेत्रहरू	आ.व.						०६९/७०	०७०/७१	०७१/७२	०७२/७३	०७३/७४	प्रदर्शन कार्यक्रम	२५	४०	४५	४७	५०	सूचकका क्षेत्रहरू	आ.व.						०६९/७०	०७०/७१	०७१/७२	०७२/७३	०७३/७४	जिल्लास्तर	०	३४	३५	४०	५०	से.के.स्तर	०	१३५०	१२००	१४००	१५००	क्षेत्रस्तर	४	१३	१५	१५	१५	स्थलगत	२	९८	९८	९९	१००	कृ.वि.का., उद्योग वाणिज्य संघ, तरकारी विउ उत्पादन केन्द्र र जि.वि.स. सुचना केन्द्रको अभिलेखहरू ।	
वाली	हाल	आ.व.																																																																																																						
		०६९/७०	०७०/७१	०७१/७२	०७२/७३	०७३/७४																																																																																																		
धान	४५५	१०५	१०६	१०७	१०८	१०९																																																																																																		
मकै	२५६४	७७०	७७१	७७२	७७३	७७४																																																																																																		
गहुँ	५२६	१८५	१८७	१८९	१९१	१९२																																																																																																		
जममा	३५४५	१०६०	१०६४	१०६८	१०७२	१०७५																																																																																																		
सूचकका क्षेत्रहरू	आ.व.																																																																																																							
	०६९/७०	०७०/७१	०७१/७२	०७२/७३	०७३/७४																																																																																																			
प्रदर्शन कार्यक्रम	२५	४०	४५	४७	५०																																																																																																			
सूचकका क्षेत्रहरू	आ.व.																																																																																																							
	०६९/७०	०७०/७१	०७१/७२	०७२/७३	०७३/७४																																																																																																			
जिल्लास्तर	०	३४	३५	४०	५०																																																																																																			
से.के.स्तर	०	१३५०	१२००	१४००	१५००																																																																																																			
क्षेत्रस्तर	४	१३	१५	१५	१५																																																																																																			
स्थलगत	२	९८	९८	९९	१००																																																																																																			

योजनाको सारांश	सूचकहरू	पुष्ट्याईको आधार	जोखिम पक्ष																																																																																																																													
	<ul style="list-style-type: none"> वार्षिक १० जनाको दरले प्रा.स./ना.प्रा.स.हरूले क्षेत्रीयस्तर तालिम प्राप्त गरेको हुनेछ । जिल्लास्तरमा १ वटा जिल्ला तरकारी वीउ उत्पादक सहकारी संघको गठन भएको हुनेछ । गा.वि.स.स्तरमा स्थानिय कृषि श्रोत व्यक्तिको संयोजकत्वमा ४३ वटा कृषि विकास समितिको गठन भै परिचालन भएको हुनेछ । खाद्यान्न वीउ उत्पादन क्षेत्रफल (हे.मा) निम्न अनुसार वृद्धि भएको हुनेछ : <table border="1"> <thead> <tr> <th rowspan="2">वाली</th> <th rowspan="2">हाल</th> <th colspan="5">आ.व.</th> </tr> <tr> <th>०६९/७०</th> <th>०७०/७१</th> <th>०७१/७२</th> <th>०७२/७३</th> <th>०७३/७४</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>धान</td> <td>४</td> <td>१</td> <td>२</td> <td>२</td> <td>२</td> <td>२</td> </tr> <tr> <td>मकै</td> <td>३२</td> <td>२</td> <td>३</td> <td>३</td> <td>४</td> <td>४</td> </tr> <tr> <td>गहुँ</td> <td>१७</td> <td>५</td> <td>६</td> <td>६.५</td> <td>६.५</td> <td>७</td> </tr> <tr> <td>जम्मा</td> <td>५३</td> <td>८</td> <td>११</td> <td>११.५</td> <td>१२.५</td> <td>१३</td> </tr> </tbody> </table> <ul style="list-style-type: none"> जिल्लामा उत्पादन भएको २५० मे.टन खाद्यान्नको वीउमा यथार्थ संकेत पत्र लगाएको हुनेछ । <table border="1"> <thead> <tr> <th rowspan="2">वाली</th> <th rowspan="2">हाल</th> <th colspan="5">आ.व.</th> </tr> <tr> <th>०६९/७०</th> <th>०७०/७१</th> <th>०७१/७२</th> <th>०७२/७३</th> <th>०७३/७४</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>धान</td> <td>०</td> <td>०</td> <td>१०</td> <td>१०</td> <td>१५</td> <td>१५</td> </tr> <tr> <td>मकै</td> <td>०</td> <td>०.८</td> <td>२०</td> <td>२५</td> <td>२५</td> <td>२९.२</td> </tr> <tr> <td>गहुँ</td> <td>०</td> <td>३</td> <td>२०</td> <td>२५</td> <td>२५</td> <td>२७</td> </tr> <tr> <td>जम्मा</td> <td>०</td> <td>३.८</td> <td>५०</td> <td>६०</td> <td>६५</td> <td>७१.२</td> </tr> </tbody> </table> <ul style="list-style-type: none"> कृषिसामाग्री आपूर्ति व्यवस्था सरकारको ढुवानी अनुदानमा (मे.टन्.मा) निम्न अनुसार भएको हुनेछ <table border="1"> <thead> <tr> <th rowspan="2">सूचकको क्षेत्र</th> <th rowspan="2">हाल</th> <th colspan="5">आ.व.</th> </tr> <tr> <th>०६९/७०</th> <th>०७०/७१</th> <th>०७१/७२</th> <th>०७२/७३</th> <th>०७३/७४</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>रासायनिक मल</td> <td>४१८.९०</td> <td>११५</td> <td>५००</td> <td>५५०</td> <td>६००</td> <td>६५०</td> </tr> <tr> <td>विउ</td> <td>८</td> <td>९</td> <td>१०</td> <td>११</td> <td>१२</td> <td>१५</td> </tr> </tbody> </table> <ul style="list-style-type: none"> नीजक्षेत्र (व्यापारीहरू) बाट कृषि सामाग्री आपूर्ति व्यवस्था (मे.टन्.मा) निम्न अनुसार भएको हुनेछ <table border="1"> <thead> <tr> <th rowspan="2">सूचकको क्षेत्र</th> <th rowspan="2">हाल</th> <th colspan="5">आ.व.</th> </tr> <tr> <th>०६९/७०</th> <th>०७०/७१</th> <th>०७१/७२</th> <th>०७२/७३</th> <th>०७३/७४</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>रासायनिक मल</td> <td>२००</td> <td>२५०</td> <td>३००</td> <td>३५०</td> <td>४००</td> <td>४५०</td> </tr> </tbody> </table>	वाली	हाल	आ.व.					०६९/७०	०७०/७१	०७१/७२	०७२/७३	०७३/७४	धान	४	१	२	२	२	२	मकै	३२	२	३	३	४	४	गहुँ	१७	५	६	६.५	६.५	७	जम्मा	५३	८	११	११.५	१२.५	१३	वाली	हाल	आ.व.					०६९/७०	०७०/७१	०७१/७२	०७२/७३	०७३/७४	धान	०	०	१०	१०	१५	१५	मकै	०	०.८	२०	२५	२५	२९.२	गहुँ	०	३	२०	२५	२५	२७	जम्मा	०	३.८	५०	६०	६५	७१.२	सूचकको क्षेत्र	हाल	आ.व.					०६९/७०	०७०/७१	०७१/७२	०७२/७३	०७३/७४	रासायनिक मल	४१८.९०	११५	५००	५५०	६००	६५०	विउ	८	९	१०	११	१२	१५	सूचकको क्षेत्र	हाल	आ.व.					०६९/७०	०७०/७१	०७१/७२	०७२/७३	०७३/७४	रासायनिक मल	२००	२५०	३००	३५०	४००	४५०		
वाली	हाल			आ.व.																																																																																																																												
		०६९/७०	०७०/७१	०७१/७२	०७२/७३	०७३/७४																																																																																																																										
धान	४	१	२	२	२	२																																																																																																																										
मकै	३२	२	३	३	४	४																																																																																																																										
गहुँ	१७	५	६	६.५	६.५	७																																																																																																																										
जम्मा	५३	८	११	११.५	१२.५	१३																																																																																																																										
वाली	हाल	आ.व.																																																																																																																														
		०६९/७०	०७०/७१	०७१/७२	०७२/७३	०७३/७४																																																																																																																										
धान	०	०	१०	१०	१५	१५																																																																																																																										
मकै	०	०.८	२०	२५	२५	२९.२																																																																																																																										
गहुँ	०	३	२०	२५	२५	२७																																																																																																																										
जम्मा	०	३.८	५०	६०	६५	७१.२																																																																																																																										
सूचकको क्षेत्र	हाल	आ.व.																																																																																																																														
		०६९/७०	०७०/७१	०७१/७२	०७२/७३	०७३/७४																																																																																																																										
रासायनिक मल	४१८.९०	११५	५००	५५०	६००	६५०																																																																																																																										
विउ	८	९	१०	११	१२	१५																																																																																																																										
सूचकको क्षेत्र	हाल	आ.व.																																																																																																																														
		०६९/७०	०७०/७१	०७१/७२	०७२/७३	०७३/७४																																																																																																																										
रासायनिक मल	२००	२५०	३००	३५०	४००	४५०																																																																																																																										
सिंचाई सुविधा विस्तार भएको हुनेछ ।	<ul style="list-style-type: none"> सिंचाई (बाढै महिना) क्षेत्रफल हे.मा निम्न अनुसारले विस्तार भएको हुनेछ : <table border="1"> <thead> <tr> <th>हाल</th> <th>आ.व.</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td></td> <td></td> </tr> </tbody> </table>	हाल	आ.व.			जिल्ला सिंचाई कार्यालय र जि.वि.स. सुचना केन्द्रको अभिलेखहरू ।																																																																																																																										
हाल	आ.व.																																																																																																																															

योजनाको सारांश	सूचकहरू						पुष्ट्याईको आधार	जोखिम पक्ष
	०६९/७०	०७०/७१	०७१/७२	०७२/७३	०७३/७४			
	४३१०.५	१०	१०	१०	१०	१०		
कृषि पर्यटनको विकास शुरुवात भएको हुनेछ ।	<ul style="list-style-type: none"> आ.व. २०७३/७४ सम्ममा ४ वटा स्थानमा कृषि पर्यटनको सम्भावना अभ्ययन भएको हुनेछ । आ.व. २०७३/७४ सम्ममा सम्भाव्यताको आधारमा १ वटा स्थानमा कृषि पर्यटन विकास कार्यक्रम लागू भएको हुनेछ । 						जि.वि.स. रुकुमको श्रोतको आधारमा	
ग्राभिटि रोपवेको विकास भएको हुनेछ ।	<ul style="list-style-type: none"> आ.व. २०७३/७४ सम्ममा जिल्लामा सम्भाव्य ३ वटा स्थानमा सम्भावना अभ्ययन भएको हुनेछ । आ.व. २०७३/७४ सम्ममा सम्भाव्यता अध्ययनको आधारमा १ वटा स्थानमा स्थापना भै संचालनमा आएको हुनेछ । 							
कृषि जन्य उद्योगहरू संचालनमा आएका हुनेछन	<ul style="list-style-type: none"> आ.व. २०७३/७४ सम्ममा जिल्लामा सम्भाव्य ४ वटा स्थानमा कृषि जन्य उद्योग स्थापनाको सम्भावना अभ्ययन भएको हुनेछ । आ.व. २०७३/७४ सम्ममा सम्भाव्यता अध्ययनको आधारमा ६ वटा स्थानमा कृषि जन्य उद्योग स्थापना भै संचालनमा आएको हुनेछ । 						जि.कृ.वि.का. रुकुमको उत्पादन डाटा,पकेट क्षेत्र, तथा जि.वि.स.को तथ्याकं	
प्रांगारिक मलको प्रयोगमा वृद्धि भएको हुनेछ र अर्गानिक खेतीको विस्तार भएको हुनेछ ।	<ul style="list-style-type: none"> अर्गानिक गा.वि.स.को रुपमा घोषण भएका १५ वाट गा.वि.स.मा अर्गानिक खेतीको सम्भावना र अवस्थाका विषयमा अध्ययन भएको हुनेछ । आ.व. २०७३/७४ सम्ममा जिल्लामा १ वटा प्रांगारिक मल उद्योग स्थापना भै संचालनमा आएको हुनेछ । 						जि.वि.स. तथा जि.कृ.वि.का को तथ्याकको आधारमा	अर्गानिक उत्पादनले उचित मूल्य पाएको हुनेछ ।
अनुगमन तथा मूल्यांकन र सूचना संप्रेषण प्रभावकारी रुपमा भएको हुनेछ ।	<ul style="list-style-type: none"> कार्यक्रम अनुसार विभिन्न माध्यमहरूबाट प्रति वर्ष १२ पटकका दरले ६० पटक सूचनाको सम्प्रेषण भएको हुनेछ । प्रगति प्रतिवेदन तथा कृषि विकास कार्यक्रम वार्षिक रुपमा जम्मा १५ पटक प्रकाशन मार्फत जिल्लामा कृषि गतिविधि बारे जानकारी सम्प्रेषण भएको हुनेछ । १ वटा टोल फ्री टेलिफोन सेवा संचालन भएको हुनेछ । 						जि.कृ.वि.का., अनुगमन तथा मूल्याङ्कन समितिको प्रतिवेदनहरू ।	

५.१ (क) तरकारी विउ उत्पादन कार्यक्रम

तरकारी बीउ उत्पादनको लागि रुकुम देशकै प्रमुख जिल्ला हो । यसै प्रयोजनका लागि स्थापना भएको समशितोष्ण तरकारी बीउ उत्पादन केन्द्रले विभिन्न तरकारी बालीहरूको जातीय संरक्षण र संवर्धन गर्ने, प्रजनन तथा मूल बीउ उत्पादन गरि बीउ उत्पादकलाई वितरण गर्ने, तरकारी बालीमा विभिन्न समस्यामूलक परीक्षणहरू गर्ने, बीउ उत्पादक कृषकहरूलाई बीउ उत्पादनसम्बन्धी तालिम दिने, तरकारी बीउ उत्पादक कृषकलाई प्राविधिक सेवा टेवा उपलब्ध गराउने र कृषकस्तरमा उत्पादित तरकारी बीउको गुणस्तर नियन्त्रण गर्ने जस्ता कामहरू गरिहेको छ भने कृषकस्तरमा पनि तरकारी बीउ उत्पादन कार्य भैरहेको छ । जिल्लाले तरकारी बीउ उत्पादनमा व्यावसयिकता हासिल गरेको छ । रुकुममा उत्पादन भएको तरकारीका बीउहरू विदेशमा समेत निर्यात हुने गरेको छ । तरकारी विउ उत्पादन (७० मे.टन्.) बाट वृद्धि भई १३०.९ मे.टन पुगेको छ । यति भएर पनि विगतका केही वर्षदेखि तरकारी बीउ गुणस्तर नियन्त्रण तथा बजारीकरणको समस्याका कारण यो व्यावसाय खस्किदो अवस्थामा रहेको छ । तसर्थ यस व्यवसायलाई संस्थागत गरि गुणस्तर नियन्त्रण तथा व्यवस्थित बजारीकरणको व्यवस्था गराउनु जिल्लाको प्रमुख सोच रहेको छ । तरकारी बीउ व्यवसायलाई सुदृढ बनाउन साभेदारी कार्यक्रम समेत संचालन गरिने सोच राखिएको छ । यसै अनुसार यस आजिवियोमा कार्यक्रमहरू समावेश गरिएको छ ।

योजना तर्जुमा मिति:

योजनाको अवधि: आ.व. २०६९/७० - २०७३/७४ सम्म

योजनाको सारांश	सूचकहरू	पुष्ट्याईको आधार	जोखिमपक्ष																																	
विषयगत उद्देश्य ताजा तरकारी तथा तरकारी बीउको उत्पादन तथा उत्पादकत्व बढ्नुको साथै कृषकहरूको आमदानीमा वृद्धि भएको हुनेछ।	पकेट क्षेत्र भित्रका प्रति कृषक घरपरिवारको विउ उत्पादन ९० के.जी. बाट १२० के.जी. पुगेको हुनेछ। कुल विउ उत्पादन १३१ मे.टन्. बाट १४० मे.टन्. पुगेको हुनेछ। ताजा तरकारी र तरकारी विउ उत्पादक कृषकहरूको वार्षिक औसत आमदानी रु. ५० हजार पुगेको हुनेछ।	केन्द्रको, जि.कृ.वि.का., रुकुम र तरकारी विकास निर्देशनालयको वार्षिक प्रगति पुस्तिका	उत्पादित तरकारी विउले उपयुक्त बजार पाएको हुनेछ।																																	
नतिजाहरू तरकारी विउ उत्पादक कृषक र उत्पादन क्षेत्रले ढाकेको क्षेत्रफलमा वृद्धि भएको हुनेछ।	पकेट क्षेत्र भित्र हालको ९६७ विउ उत्पादक कृषक भएकोमा बढेर १२०० पुगेको हुनेछ। जिल्लामा कुल १४१ हे. बाट १५० हे. तरकारी विउ लगाएको हुनेछ। पकेट क्षेत्र भित्रका प्रति कृषक घरपरिवारको औसत जमिन २.४ रोपनीबाट बढेर ३ रोपनी क्षेत्रफलमा तरकारी विउ उत्पादन कार्यमा लगाएको हुनेछ।																																			
ताजा तरकारी तथा तरकारी विउ उत्पादक कृषकहरूको ज्ञान र सीपमा अविवृद्धि र प्रविधिक सेवा उपलब्ध भएको हुनेछ।	केन्द्रबाट संचालन हुने सवै प्रकारका तालिममा प्रति वर्ष २४० जना कृषकहरूले वीउ उत्पादन सम्बन्धी विभिन्न ज्ञान सीप (तालिम) पाएका हुनेछन्। कृषकहरूले नियमित प्राविधिक सेवा प्राप्त गरेका हुनेछन्।																																			
कृषकहरूले तरकारी प्रजनन विउ, मूल विउ, उन्नत विउ र बेर्ना समयमा नै प्राप्त गरेका हुनेछन्।	<ul style="list-style-type: none"> तरकारी विउ तथा बेर्नाको उत्पादन तथा वितरण निम्न अनुसार भएको हुनेछ: <table border="1"> <thead> <tr> <th rowspan="2">सूचकका क्षेत्रहरू</th> <th colspan="5">आ.व.</th> </tr> <tr> <th>०६९/७०</th> <th>०७०/७१</th> <th>०७१/७२</th> <th>०७२/७३</th> <th>०७३/७४</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>तरकारी प्रजनन बीउ</td> <td>३४</td> <td>४५</td> <td>४५</td> <td>४५</td> <td>४५</td> </tr> <tr> <td>तरकारी मूल बीउ</td> <td>१९००</td> <td>१९२५</td> <td>१९५०</td> <td>१९७५</td> <td>२०००</td> </tr> <tr> <td>तरकारी उन्नत बीउ</td> <td>३१२</td> <td>३२५</td> <td>३५०</td> <td>३७५</td> <td>४००</td> </tr> <tr> <td>तरकारी बेर्ना उत्पादन एवं वितरण</td> <td>१००</td> <td>१२५</td> <td>१५०</td> <td>१७५</td> <td>२००</td> </tr> </tbody> </table>			सूचकका क्षेत्रहरू	आ.व.					०६९/७०	०७०/७१	०७१/७२	०७२/७३	०७३/७४	तरकारी प्रजनन बीउ	३४	४५	४५	४५	४५	तरकारी मूल बीउ	१९००	१९२५	१९५०	१९७५	२०००	तरकारी उन्नत बीउ	३१२	३२५	३५०	३७५	४००	तरकारी बेर्ना उत्पादन एवं वितरण	१००	१२५	१५०
सूचकका क्षेत्रहरू	आ.व.																																			
	०६९/७०	०७०/७१	०७१/७२	०७२/७३	०७३/७४																															
तरकारी प्रजनन बीउ	३४	४५	४५	४५	४५																															
तरकारी मूल बीउ	१९००	१९२५	१९५०	१९७५	२०००																															
तरकारी उन्नत बीउ	३१२	३२५	३५०	३७५	४००																															
तरकारी बेर्ना उत्पादन एवं वितरण	१००	१२५	१५०	१७५	२००																															

विषयगत रणनीतिहरू

- कमाण्ड क्षेत्रका बीउ उत्पादक कृषकहरूलाई आवश्यक पर्ने श्रोत बीउ उपलब्ध गराइनेछ ।
- तरकारी बीउ उत्पादन कार्यक्रमलाई प्रवर्द्धन गर्न कृषक, बीउ ब्यापारी तथा यस व्यवसायमा संलग्न सबैलाई समेटि बीउ बीजन ऐन अनुरूप अगाडि बढाइनेछ ।
- जिल्लालाई खाद्य सुरक्षामा सबल बनाउन मकै बालीको विकास तथा विस्तारमा जोड दिइनेछ । बीउ प्रतिस्थापन दरमा बृद्धि गरिनेछ ।
- उत्तरी क्षेत्रका १५ गा.वि.स. हरूमा प्रांगारिक खेतीमा जोड दिइनेछ ।
- आलुबालीको विकासका लागि बीयाँबाट आलु खेती तथा आलु बीउ उत्पादक समूहहरूलाई सुदृढ गरिनेछ ।
- फलफूल खेतीको क्षेत्र विस्तारका साथै व्यवस्थापन सुदृढ पार्न समस्या निदान अभियान संचालन गरिनेछ ।
- तरकारी बीउ उत्पादन लगायत सबै कार्यक्रमहरूको अनुगमन पक्षलाई सुदृढ बनाइनेछ ।
- कृषक सहकारीहरूको सक्रियतामा संकलन केन्द्र तथा हाट बजारको स्थापना गरी उत्पादित कृषि उपजलाई बजार सम्म पुऱ्याइनेछ ।

५.२ पशू विकास कार्यक्रम

राष्ट्रिय जनगणना २०६८ अनुसार जिल्लामा ९० प्रतिशत मानिसहरू कुनै न कुनै रूपले पशुपालनमा संलग्न छन् । व्यवस्थापन, आहारा, जातीय गुणस्तर आदिको कारणले पशुजन्य उत्पादन ज्यादै कम भैरहेको छ । वर्तमानमा स्थानीय गाईबाट औषत दैनिक १ लिटर भन्दा पनि कम दूध उत्पादन भैरहेको छ । जर्सि वर्णशंकरको ७ लिटर र होल्स्टन फ्रिजियन वर्णशंकरको १० लिटर उत्पादन छ । स्थानीय भैंसीको उत्पादन करिब ३ लिटर छ भने मुर्कासले औषत दैनिक ५ लिटर दिन्छ । स्थानीय बाखाको उत्पादन भने विदेशी बाखाको भन्दा राम्रो छ । आ.व. २०६८/६९ मा १०३९६ मे.टन्. मात्रै दूध उत्पादन भएकोछ भने आ.व. २०६८/६९ मा आइ पुग्दा ७.९७% ले दूध उत्पादन बृद्धि भएको छ । आ.व. २०६८/६९ मा मासुको उत्पादन ४५४३ मे.टन्. र अण्डा उत्पादन ८६९००० गोटा भएको छ । पशुजन्य उत्पादन र जनसंख्याको अवस्था हेर्दा मासु प्रति व्यक्ति प्रतिवर्ष ११ के.जी. र दूध ३६ लिटर पर्न आउँछ । जबकी एक व्यक्तिको लागि मासु कम्तीमा १४ के.जी. र दूध ५७ लिटर वार्षिक रूपमा आवश्यक पर्छ । यसबाट स्पष्ट हुन्छ कि जिल्ला पशुजन्य उत्पादनमा आत्मनिर्भर छैन । पशुजन्य उत्पादन तथा उत्पादकत्व वृद्धि गरी पशुजन्य वस्तुहरूमा जिल्लालाई आत्मनिर्भर बनाउनको लागि जिल्लाको रन्मामैकोट, कोल, कांकी, हुकाम, तकसेरा, स्यालाखदी, गोतामकोट, महत, मोरावाड, राडसी गरी १० गा.वि.स.मा भेडापालन, आठवीसकोट, आठविसडाँडागाउँ, घेतमा, मग्मा, दुली, गरायला, पूर्तिमकाँडा, कोटजहारी, भुला, बाँफिकोट, पीपल, पोखरा, स्यालापाखा, साँख, रुकुमकोट, चौखावाड, काँडा, नुवाकोट, मुरु, पेउघा, खारा, रुघा, प्वाड २३ गा.वि.स.हरूमा मासु उत्पादनका लागि बाखा, कुखुरा बंगुरपालन र बजारको नजिक यातायातको सुविधा पुगेको भलाक्का, खारा रुघा, पेउघा, मुरु, अर्मा, नुवाकोट, सिम्ली, खलंगा, साँख, स्यालापाखा, छिवाड, खोलागाउँ, विजयश्वरी गा.वि.स.हरू मा दुध उत्पादन कार्यक्रम गर्न सकिन्छ ।

कार्यक्रम कार्यनीति

१. कृषक समूहहरू मार्फत छनौट भई आएका कार्यक्रमहरूलाई पहिलो प्राथमिकता दिईनेछ ।
२. गाउँस्तरमा कृषि कार्यकर्ताहरू क्रमशः वृद्धि गर्दै लगिनेछ ।
३. कृषि विकासका लागि उन्नत प्रविधि कृषक समूह मार्फत हस्तान्तरण गरिनेछ ।
४. कृषिसंग सम्बन्धित निकायहरूको बीचमा सक्रिय समन्वय गरिनेछ ।
५. बाख्रा, गाई, भैसी र बंगुरको सहकारी फर्मलाई प्राथमिकता दिई कार्यक्रम संचालन गर्ने ।
६. आयमूलक कार्यक्रमहरूमा उत्पिडित, जनजाति र महिला वर्गको सहभागितामा जोड दिइनेछ ।
७. चरन क्षेत्र, बजारको उपलब्धतालाई हेरी, ऊन, मासु तथा दूध उत्पादनको लागि विशेष कार्यक्रम बनाईनेछ ।

योजनाको सारांश	सूचकहरू	पुष्ट्याईको आधार	जोखिमपक्ष																																																																																																																																			
विषयगत उद्देश्य:																																																																																																																																						
पशुपंछीहरूको उत्पादन तथा उत्पाकत्वमा उल्लेखनीय वृद्धि भई पशुजन्य उत्पादनमा जिल्ला आत्मनिर्भर भएको हुनेछ।	<ul style="list-style-type: none"> पशुजन्य उत्पादनमा निम्न अनुसारले वृद्धि भएको हुनेछ: <table border="1"> <thead> <tr> <th rowspan="2">सूचकको क्षेत्र</th> <th colspan="2">उपलब्धी</th> <th colspan="5">आ.व.</th> <th rowspan="2">वृद्धिदर</th> </tr> <tr> <th>०६८/६९</th> <th>आधार वर्ष वृद्धिदर</th> <th>०६९/७०</th> <th>०७०/७१</th> <th>०७१/७२</th> <th>०७२/७३</th> <th>०७३/७४</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>दूध (मे.टन्)</td> <td>१०३९६</td> <td>७.६७</td> <td>११०५०</td> <td>११५८०</td> <td>१२३००</td> <td>१२६००</td> <td>१२९००</td> <td>२४.०९</td> </tr> <tr> <td>मासु (मे.टन्.)</td> <td>४५४३.९</td> <td>८.६३</td> <td>५०००</td> <td>५३००</td> <td>५५००</td> <td>५९००</td> <td>६३००</td> <td>३८.६५</td> </tr> <tr> <td>फूल (हजारमा)</td> <td>८६९</td> <td>१.७६</td> <td>११००</td> <td>१२५०</td> <td>१३००</td> <td>१५००</td> <td>१६८०</td> <td>९३.३३</td> </tr> </tbody> </table> <ul style="list-style-type: none"> दूध, फूल जस्ता पशुजन्य उत्पादनमा जिल्ला आत्मनिर्भर भएको हुनेछ। 	सूचकको क्षेत्र	उपलब्धी		आ.व.					वृद्धिदर	०६८/६९	आधार वर्ष वृद्धिदर	०६९/७०	०७०/७१	०७१/७२	०७२/७३	०७३/७४	दूध (मे.टन्)	१०३९६	७.६७	११०५०	११५८०	१२३००	१२६००	१२९००	२४.०९	मासु (मे.टन्.)	४५४३.९	८.६३	५०००	५३००	५५००	५९००	६३००	३८.६५	फूल (हजारमा)	८६९	१.७६	११००	१२५०	१३००	१५००	१६८०	९३.३३	से.के तथा प.से.के.का प्रगति प्रतिवेदन, अनुगमन तथा मूल्यांकन प्रतिवेदन।	विद्यमान असहज परिस्थितिमा सुधार आई पशु पालन व्यवसाय व्यवसायीकरण भएका																																																																																								
सूचकको क्षेत्र	उपलब्धी		आ.व.					वृद्धिदर																																																																																																																														
	०६८/६९	आधार वर्ष वृद्धिदर	०६९/७०	०७०/७१	०७१/७२	०७२/७३	०७३/७४																																																																																																																															
दूध (मे.टन्)	१०३९६	७.६७	११०५०	११५८०	१२३००	१२६००	१२९००	२४.०९																																																																																																																														
मासु (मे.टन्.)	४५४३.९	८.६३	५०००	५३००	५५००	५९००	६३००	३८.६५																																																																																																																														
फूल (हजारमा)	८६९	१.७६	११००	१२५०	१३००	१५००	१६८०	९३.३३																																																																																																																														
पकेट क्षेत्रको विस्तार संगै पशुपालन व्यवसायका कृषकहरूको आकर्षण बढेको हुनेछ।	<ul style="list-style-type: none"> पकेट क्षेत्र विस्तार निम्न अनुसार भएको हुनेछ: <table border="1"> <thead> <tr> <th rowspan="2">सूचकको क्षेत्र</th> <th colspan="2">उपलब्धी</th> <th colspan="5">आ.व.</th> <th rowspan="2">वृद्धिदर</th> </tr> <tr> <th>०६८/६९</th> <th>लक्ष्य</th> <th>०६९/७०</th> <th>०७०/७१</th> <th>०७१/७२</th> <th>०७२/७३</th> <th>०७३/७४</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>गाई</td> <td>३</td> <td>५</td> <td>१</td> <td>१</td> <td>१</td> <td>१</td> <td>१</td> <td>६६.६७</td> </tr> <tr> <td>भैंसी</td> <td>१६</td> <td>१७</td> <td></td> <td>४</td> <td>५</td> <td>४</td> <td>४</td> <td>६.२५</td> </tr> <tr> <td>वाख</td> <td>२७</td> <td>२८</td> <td></td> <td>८</td> <td>१०</td> <td>५</td> <td>५</td> <td>३.७०</td> </tr> <tr> <td>वंगुर</td> <td>१०</td> <td>११</td> <td></td> <td>३</td> <td>४</td> <td>२</td> <td>२</td> <td>१०.००</td> </tr> <tr> <td>कुखुरा</td> <td>१७</td> <td>१८</td> <td></td> <td>४</td> <td>४</td> <td>६</td> <td>४</td> <td>५.८८</td> </tr> <tr> <td>भैंडा</td> <td>७</td> <td>८</td> <td></td> <td>१</td> <td>२</td> <td>३</td> <td>२</td> <td>१४.२९</td> </tr> </tbody> </table> <ul style="list-style-type: none"> पशुसंख्यामा निम्न अनुसारले वृद्धि भएको हुनेछ: <table border="1"> <thead> <tr> <th rowspan="2">सूचकको क्षेत्र</th> <th colspan="2">उपलब्धी</th> <th colspan="5">आ.व.</th> <th rowspan="2">वृद्धिदर</th> </tr> <tr> <th>०६८/६९</th> <th>आधार वर्ष वृद्धि %</th> <th>०६९/७०</th> <th>०७०/७१</th> <th>०७१/७२</th> <th>०७२/७३</th> <th>०७३/७४</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>गाई</td> <td>३७६५२</td> <td>१.०७%</td> <td>३८४०५</td> <td>३९१७३</td> <td>३९९५७</td> <td>४०७५६</td> <td>४१५७१</td> <td>१०.४१</td> </tr> <tr> <td>भैंसी</td> <td>७१२००</td> <td>३.६५%</td> <td>७३३३६</td> <td>७४८०३</td> <td>७६२९९</td> <td>७७८२५</td> <td>७९३८१</td> <td>११.४९</td> </tr> <tr> <td>वाख</td> <td>२१४६५४</td> <td>३.९९%</td> <td>२२१०९४</td> <td>२२५५१५</td> <td>२३००२६</td> <td>२३४६२६</td> <td>२३९३१९</td> <td>११.४९</td> </tr> <tr> <td>वंगुर</td> <td>२८९७३</td> <td>२.८६%</td> <td>२९५५२</td> <td>३०१४४</td> <td>३०७४६</td> <td>३१३६१</td> <td>३१९८९</td> <td>१०.४१</td> </tr> <tr> <td>कुखुरा</td> <td>१९३२८६</td> <td>२६.६८%</td> <td>२०८७४९</td> <td>२१२९२४</td> <td>२१७९८२</td> <td>२२१५२६</td> <td>२२५९५७</td> <td>१६.९०</td> </tr> </tbody> </table>	सूचकको क्षेत्र	उपलब्धी		आ.व.					वृद्धिदर	०६८/६९	लक्ष्य	०६९/७०	०७०/७१	०७१/७२	०७२/७३	०७३/७४	गाई	३	५	१	१	१	१	१	६६.६७	भैंसी	१६	१७		४	५	४	४	६.२५	वाख	२७	२८		८	१०	५	५	३.७०	वंगुर	१०	११		३	४	२	२	१०.००	कुखुरा	१७	१८		४	४	६	४	५.८८	भैंडा	७	८		१	२	३	२	१४.२९	सूचकको क्षेत्र	उपलब्धी		आ.व.					वृद्धिदर	०६८/६९	आधार वर्ष वृद्धि %	०६९/७०	०७०/७१	०७१/७२	०७२/७३	०७३/७४	गाई	३७६५२	१.०७%	३८४०५	३९१७३	३९९५७	४०७५६	४१५७१	१०.४१	भैंसी	७१२००	३.६५%	७३३३६	७४८०३	७६२९९	७७८२५	७९३८१	११.४९	वाख	२१४६५४	३.९९%	२२१०९४	२२५५१५	२३००२६	२३४६२६	२३९३१९	११.४९	वंगुर	२८९७३	२.८६%	२९५५२	३०१४४	३०७४६	३१३६१	३१९८९	१०.४१	कुखुरा	१९३२८६	२६.६८%	२०८७४९	२१२९२४	२१७९८२	२२१५२६	२२५९५७	१६.९०		
सूचकको क्षेत्र	उपलब्धी		आ.व.					वृद्धिदर																																																																																																																														
	०६८/६९	लक्ष्य	०६९/७०	०७०/७१	०७१/७२	०७२/७३	०७३/७४																																																																																																																															
गाई	३	५	१	१	१	१	१	६६.६७																																																																																																																														
भैंसी	१६	१७		४	५	४	४	६.२५																																																																																																																														
वाख	२७	२८		८	१०	५	५	३.७०																																																																																																																														
वंगुर	१०	११		३	४	२	२	१०.००																																																																																																																														
कुखुरा	१७	१८		४	४	६	४	५.८८																																																																																																																														
भैंडा	७	८		१	२	३	२	१४.२९																																																																																																																														
सूचकको क्षेत्र	उपलब्धी		आ.व.					वृद्धिदर																																																																																																																														
	०६८/६९	आधार वर्ष वृद्धि %	०६९/७०	०७०/७१	०७१/७२	०७२/७३	०७३/७४																																																																																																																															
गाई	३७६५२	१.०७%	३८४०५	३९१७३	३९९५७	४०७५६	४१५७१	१०.४१																																																																																																																														
भैंसी	७१२००	३.६५%	७३३३६	७४८०३	७६२९९	७७८२५	७९३८१	११.४९																																																																																																																														
वाख	२१४६५४	३.९९%	२२१०९४	२२५५१५	२३००२६	२३४६२६	२३९३१९	११.४९																																																																																																																														
वंगुर	२८९७३	२.८६%	२९५५२	३०१४४	३०७४६	३१३६१	३१९८९	१०.४१																																																																																																																														
कुखुरा	१९३२८६	२६.६८%	२०८७४९	२१२९२४	२१७९८२	२२१५२६	२२५९५७	१६.९०																																																																																																																														

योजनाको सारांश	सूचकहरू	पुष्ट्याईको आधार	जोखिमपक्ष																																																											
	<ul style="list-style-type: none"> पशुपालन व्यवसायमा निम्न अनुसार मानिसहरू लागेका हुनेछन् : <table border="1"> <thead> <tr> <th rowspan="2">सूचकको क्षेत्र</th> <th colspan="2">उपलब्धी</th> <th colspan="5">आ.व.</th> <th rowspan="2">वृद्धिदर</th> </tr> <tr> <th>०६८/६९</th> <th>०६९/७०</th> <th>०७०/७१</th> <th>०७१/७२</th> <th>०७२/७३</th> <th>०७३/७४</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>व्यवसाय गर्ने परिवार संख्या</td> <td>४०००</td> <td>५०</td> <td>१०५०</td> <td>१३००</td> <td>१०५०</td> <td>९००</td> <td>८.७५</td> </tr> </tbody> </table>	सूचकको क्षेत्र	उपलब्धी		आ.व.					वृद्धिदर	०६८/६९	०६९/७०	०७०/७१	०७१/७२	०७२/७३	०७३/७४	व्यवसाय गर्ने परिवार संख्या	४०००	५०	१०५०	१३००	१०५०	९००	८.७५																																						
सूचकको क्षेत्र	उपलब्धी		आ.व.					वृद्धिदर																																																						
	०६८/६९	०६९/७०	०७०/७१	०७१/७२	०७२/७३	०७३/७४																																																								
व्यवसाय गर्ने परिवार संख्या	४०००	५०	१०५०	१३००	१०५०	९००	८.७५																																																							
जिल्लामा पशु आहारा विकास र विस्तार भएको हुनेछ ।	<ul style="list-style-type: none"> पशु आहार सेवा कार्यक्रम प्रभावकारी रूपमा संचालन भएको हुनेछ । डाले घांसको लागि नर्सरी र सामुदायिक वनमा घांस विकास कार्यक्रम लागू भएको हुनेछ । एकवर्षिय तथा बहुवर्षिय घांसको क्षेत्र (हे.मा) निम्न अनुसार विकास भएको हुनेछ: <table border="1"> <thead> <tr> <th rowspan="2">सूचकको क्षेत्र</th> <th colspan="2">उपलब्धी</th> <th colspan="5">आ.व.</th> <th rowspan="2">वृद्धिदर</th> </tr> <tr> <th>०६८/६९</th> <th>आधार वर्ष वृद्धिदर</th> <th>०६९/७०</th> <th>०७०/७१</th> <th>०७१/७२</th> <th>०७२/७३</th> <th>०७३/७४</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>एकवर्षे</td> <td>३०३</td> <td>४१०</td> <td>१०</td> <td>१००</td> <td>१००</td> <td>१००</td> <td>१००</td> <td>३५.३१</td> </tr> <tr> <td>बहुवर्षे</td> <td>५२७</td> <td>६००</td> <td>८०</td> <td>१३०</td> <td>१३०</td> <td>१३०</td> <td>१३०</td> <td>१३.८५</td> </tr> </tbody> </table> <ul style="list-style-type: none"> डाले घांसको वितरण (संख्या हजारमा) निम्न अनुसार भएको हुनेछ: <table border="1"> <thead> <tr> <th rowspan="2">सूचकको क्षेत्र</th> <th colspan="2">उपलब्धी</th> <th colspan="5">आ.व.</th> <th rowspan="2">वृद्धिदर</th> </tr> <tr> <th>०६८/६९</th> <th>आधार वर्ष वृद्धिदर</th> <th>०६९/७०</th> <th>०७०/७१</th> <th>०७१/७२</th> <th>०७२/७३</th> <th>०७३/७४</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>डालेघांस</td> <td>३५</td> <td>१००</td> <td></td> <td>२५</td> <td>२५</td> <td>२५</td> <td>२५</td> <td>१८५.७१</td> </tr> </tbody> </table>	सूचकको क्षेत्र	उपलब्धी		आ.व.					वृद्धिदर	०६८/६९	आधार वर्ष वृद्धिदर	०६९/७०	०७०/७१	०७१/७२	०७२/७३	०७३/७४	एकवर्षे	३०३	४१०	१०	१००	१००	१००	१००	३५.३१	बहुवर्षे	५२७	६००	८०	१३०	१३०	१३०	१३०	१३.८५	सूचकको क्षेत्र	उपलब्धी		आ.व.					वृद्धिदर	०६८/६९	आधार वर्ष वृद्धिदर	०६९/७०	०७०/७१	०७१/७२	०७२/७३	०७३/७४	डालेघांस	३५	१००		२५	२५	२५	२५	१८५.७१	" "	कृषक सहभागितामा वृद्धि भएको हुनेछ ।
सूचकको क्षेत्र	उपलब्धी		आ.व.					वृद्धिदर																																																						
	०६८/६९	आधार वर्ष वृद्धिदर	०६९/७०	०७०/७१	०७१/७२	०७२/७३	०७३/७४																																																							
एकवर्षे	३०३	४१०	१०	१००	१००	१००	१००	३५.३१																																																						
बहुवर्षे	५२७	६००	८०	१३०	१३०	१३०	१३०	१३.८५																																																						
सूचकको क्षेत्र	उपलब्धी		आ.व.					वृद्धिदर																																																						
	०६८/६९	आधार वर्ष वृद्धिदर	०६९/७०	०७०/७१	०७१/७२	०७२/७३	०७३/७४																																																							
डालेघांस	३५	१००		२५	२५	२५	२५	१८५.७१																																																						
पशुपालक कृषकहरूको सहकारीको विकास हुनुको साथै पशुजन्य पदार्थले उपयुक्त बजार पाएको हुनेछ ।	<ul style="list-style-type: none"> मासु तथा दूध पदार्थको व्यवसायिक पसल निम्न अनुसार वृद्धि भएको हुनेछ: <table border="1"> <thead> <tr> <th rowspan="2">सूचकको क्षेत्र</th> <th colspan="2">उपलब्धी</th> <th colspan="5">आ.व.</th> <th rowspan="2">वृद्धिदर</th> </tr> <tr> <th>०६८/६९</th> <th>आधार वर्ष वृद्धिदर</th> <th>०६९/७०</th> <th>०७०/७१</th> <th>०७१/७२</th> <th>०७२/७३</th> <th>०७३/७४</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>मासु पसल</td> <td>१०</td> <td>१४</td> <td>१</td> <td>३</td> <td>३</td> <td>३</td> <td>४</td> <td>४०</td> </tr> <tr> <td>दूध पदार्थ प्रशोधन केन्द्र</td> <td>१२</td> <td>१३</td> <td>१</td> <td>३</td> <td>३</td> <td>३</td> <td>३</td> <td>८</td> </tr> </tbody> </table> <ul style="list-style-type: none"> दूध उत्पादन कृषक सहकारी वार्षिक ३ वटा र बहुउद्देश्यीय सहकारी संस्था वार्षिक ३ वटाको दरले विकास भएको हुनेछ । 	सूचकको क्षेत्र	उपलब्धी		आ.व.					वृद्धिदर	०६८/६९	आधार वर्ष वृद्धिदर	०६९/७०	०७०/७१	०७१/७२	०७२/७३	०७३/७४	मासु पसल	१०	१४	१	३	३	३	४	४०	दूध पदार्थ प्रशोधन केन्द्र	१२	१३	१	३	३	३	३	८	" "	निजी क्षेत्रको लगानी आकर्षित भएको हुनेछ ।																									
सूचकको क्षेत्र	उपलब्धी		आ.व.					वृद्धिदर																																																						
	०६८/६९	आधार वर्ष वृद्धिदर	०६९/७०	०७०/७१	०७१/७२	०७२/७३	०७३/७४																																																							
मासु पसल	१०	१४	१	३	३	३	४	४०																																																						
दूध पदार्थ प्रशोधन केन्द्र	१२	१३	१	३	३	३	३	८																																																						
पशु स्वास्थ्यमा उल्लेखनीय सुधार आएको हुनेछ ।	<ul style="list-style-type: none"> पशु स्वास्थ्य कार्यक्रम प्रभावकारी रूपमा संचालन भएको हुनेछ: <table border="1"> <thead> <tr> <th rowspan="2">सूचकको क्षेत्र</th> <th colspan="2">उपलब्धी</th> <th colspan="5">आ.व.</th> <th rowspan="2">वृद्धिदर</th> </tr> <tr> <th>०६८/६९</th> <th>आधार वर्ष वृद्धिदर</th> <th>०६९/७०</th> <th>०७०/७१</th> <th>०७१/७२</th> <th>०७२/७३</th> <th>०७३/७४</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>पशु रोगमा कमी</td> <td>१.५%</td> <td>१०%</td> <td>२%</td> <td>२%</td> <td>२%</td> <td>२%</td> <td>२%</td> <td></td> </tr> <tr> <td>पशुखोप (संख्या)</td> <td>६७८३१</td> <td>३६००५५</td> <td>६९१८८</td> <td>७०५७१</td> <td>७१९८३</td> <td>७३४२२</td> <td>७४८९१</td> <td></td> </tr> </tbody> </table>	सूचकको क्षेत्र	उपलब्धी		आ.व.					वृद्धिदर	०६८/६९	आधार वर्ष वृद्धिदर	०६९/७०	०७०/७१	०७१/७२	०७२/७३	०७३/७४	पशु रोगमा कमी	१.५%	१०%	२%	२%	२%	२%	२%		पशुखोप (संख्या)	६७८३१	३६००५५	६९१८८	७०५७१	७१९८३	७३४२२	७४८९१		" "	" "																									
सूचकको क्षेत्र	उपलब्धी		आ.व.					वृद्धिदर																																																						
	०६८/६९	आधार वर्ष वृद्धिदर	०६९/७०	०७०/७१	०७१/७२	०७२/७३	०७३/७४																																																							
पशु रोगमा कमी	१.५%	१०%	२%	२%	२%	२%	२%																																																							
पशुखोप (संख्या)	६७८३१	३६००५५	६९१८८	७०५७१	७१९८३	७३४२२	७४८९१																																																							

योजनाको सारांश	सूचकहरू	पुष्ट्याईको आधार	जोखिमपक्ष																																							
	<ul style="list-style-type: none"> परजीविबाट लाग्ने रोगहरूमा कमी ल्याउन समुह समितिमा परजीवि नियन्त्रण शिविर संचालन गरिनेछ: <table border="1"> <thead> <tr> <th rowspan="2">सूचकको क्षेत्र</th> <th colspan="2">उपलब्धी</th> <th colspan="5">आ.व.</th> </tr> <tr> <th>०६८/६९</th> <th>आधार वर्ष वृद्धिदर</th> <th>०६९/७०</th> <th>०७०/७१</th> <th>०७१/७२</th> <th>०७२/७३</th> <th>०७३/७४</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>परजीवि नियन्त्रण</td> <td>४८</td> <td>३५०</td> <td>५०</td> <td>६०</td> <td>७०</td> <td>८०</td> <td>९०</td> </tr> </tbody> </table> <ul style="list-style-type: none"> रोग नियन्त्रण सेवा, उपचार सेवा, निदान सेवा जस्ता पशु रोगसंग सम्बन्धीत कार्यक्रमहरू नियमित रूपमा भएको हुनेछ । पशु रोगहरूको बारे जनचेतना अभिवृद्धि तथा शिविर कार्यक्रमहरू संचालन भएको हुनेछ । 	सूचकको क्षेत्र	उपलब्धी		आ.व.					०६८/६९	आधार वर्ष वृद्धिदर	०६९/७०	०७०/७१	०७१/७२	०७२/७३	०७३/७४	परजीवि नियन्त्रण	४८	३५०	५०	६०	७०	८०	९०																		
सूचकको क्षेत्र	उपलब्धी		आ.व.																																							
	०६८/६९	आधार वर्ष वृद्धिदर	०६९/७०	०७०/७१	०७१/७२	०७२/७३	०७३/७४																																			
परजीवि नियन्त्रण	४८	३५०	५०	६०	७०	८०	९०																																			
पशुपालन व्यवसाय संचालनको लागि ऋणमा पहुँच पुगेको हुनेछ ।	<p>ऋण लगानी निम्न अनुसार हुनेछ:</p> <table border="1"> <thead> <tr> <th rowspan="2">सूचकको क्षेत्र</th> <th colspan="2">उपलब्धी</th> <th colspan="5">आ.व.(रु. हजारमा)</th> </tr> <tr> <th>०६८/६९</th> <th>आधार वर्ष वृद्धिदर</th> <th>०६९/७०</th> <th>०७०/७१</th> <th>०७१/७२</th> <th>०७२/७३</th> <th>०७३/७४</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>कृ.वि.वैक</td> <td>२००००</td> <td>१०६९६२</td> <td>२०४००</td> <td>२०८०८</td> <td>२१२२४</td> <td>२१६४९</td> <td>२२०८२</td> </tr> <tr> <td>सहकारी</td> <td>९७००</td> <td>५१४८९</td> <td>९८९४</td> <td>१००९२</td> <td>१०२९४</td> <td>१०५००</td> <td></td> </tr> <tr> <td>समुह</td> <td>३७८११</td> <td>२००७०६</td> <td>३८५६७</td> <td>३९३३९</td> <td>४०१२५</td> <td>४०९२८</td> <td>४१७४७</td> </tr> </tbody> </table>	सूचकको क्षेत्र	उपलब्धी		आ.व.(रु. हजारमा)					०६८/६९	आधार वर्ष वृद्धिदर	०६९/७०	०७०/७१	०७१/७२	०७२/७३	०७३/७४	कृ.वि.वैक	२००००	१०६९६२	२०४००	२०८०८	२१२२४	२१६४९	२२०८२	सहकारी	९७००	५१४८९	९८९४	१००९२	१०२९४	१०५००		समुह	३७८११	२००७०६	३८५६७	३९३३९	४०१२५	४०९२८	४१७४७	कृ.वि.वैक, अन्य वित्तिय संस्थाहरूको लगानी असुली विवरण ।	जिल्लामा लगानीको लागि उपयुक्त वातावरण श्रृजना भएको हुनेछ ।
सूचकको क्षेत्र	उपलब्धी		आ.व.(रु. हजारमा)																																							
	०६८/६९	आधार वर्ष वृद्धिदर	०६९/७०	०७०/७१	०७१/७२	०७२/७३	०७३/७४																																			
कृ.वि.वैक	२००००	१०६९६२	२०४००	२०८०८	२१२२४	२१६४९	२२०८२																																			
सहकारी	९७००	५१४८९	९८९४	१००९२	१०२९४	१०५००																																				
समुह	३७८११	२००७०६	३८५६७	३९३३९	४०१२५	४०९२८	४१७४७																																			
आवश्यक पूर्वाधार तथा जनशक्तिको विकास भएको हुनेछ ।	<ul style="list-style-type: none"> हाल २२ गोटा औषधी पसल रहेकोमा योजना अवधीमा ४० वटा औषधी पसलको स्थापना र विकास भएको हुनेछ । जि.प.से.का., प.से.के., उ.के.हरूमा आवश्यक सम्पूर्ण पूर्वाधारहरूको व्यवस्था भएको हुनेछ । आवश्यकता अनुसार पकेट क्षेत्रमा नियमित सेवा प्रदान हुनेछ । हाल ७० जना निजीक्षेत्रमा पशु स्वस्थ व्यवसायी भएकोमा योजनाको अन्त्यमा १३० जना पाराभेटहरूको विकास भएको हुनेछ । हाल २८ जना गा.प.स्वा.का. वार्षिक ५५ प्रतिशतका दरले सकृय भएका हुनेछ । घुम्ती कोष ऋण प्रवाह विकास र विस्तार भएको हुनेछ । जि.वि.स. गा.वि.स. वाट कृषि विकास कोषको रकम कार्यक्रममा विनियोजन भएको हुनेछ । 	जि.प.से.का.को अभिलेख ।	वजेटको व्यवस्था भएको हुनेछ ।																																							
कृषकहरूमा नयाँ प्रविधि र सिप हस्तान्तरण भएको हुनेछ ।	<ul style="list-style-type: none"> पकेटमा पशु विकास सम्बन्धी आधारभूत तालीमको व्यवस्था भएको हुनेछ । पशु उत्पादनमा वृद्धि हुन गई उत्पादकत्व वृद्धि हुनेछ । जिल्ला, क्षेत्रीय र केन्द्रीयस्तरमा आयमूलक (व्यवसायीक) तालीम संचालन भएको हुनेछ । कृषक भ्रमण, गोष्ठी सेमिनार नियमित रूपमा संचालन भएको हुने छ । 	जि.प.से.का.को अभिलेख ।	" "																																							
अनुगमन, मूल्यांकन तथा निरीक्षण भएको हुनेछ ।	<ul style="list-style-type: none"> सबै सेवा केन्द्रले आफ्नो पकेट क्षेत्रको चौमासिक अनुगमन तथा निरीक्षणको कार्यक्रम तयार गरी कार्यान्वयन गरेको हुनेछ । जि.प.से.का.बाट चौमासिक रूपमा अनुगमन, मूल्यांकन र रिपोर्टिङ कार्यक्रम भएको हुनेछ । पशु सेवा विभाग क्षे.प.से.नि.बाट वार्षिक रूपमा अनुगमन तथा मूल्याङ्कन भएको हुनेछ । 	" "	" "																																							

५.३ विद्युत तथा उर्जा विकास कार्यक्रम

जलश्रोतमा धनी रुकुम जिल्लामा विद्युत विकासको प्रशस्त सम्भावना रहेको छ । स्यापु साना जल विद्युत (२०० कि.वा.), चौर जहारी साना जलविद्युत (१५० कि.वा.) संचालनमा रहेका छन् । उत्तर गंगा ६०० कि.वा., स्यालाखादी ५०० कि.वा., सिम्रुतु २०० कि.वा. र ६ कि.वा. देखि ९४ कि.वा. सम्म विद्युत उत्पादन हुन सक्ने ८४ वटा साइटहरुको सम्भाव्यता अध्ययन भैसकेको छ । सम्भाव्यता अध्ययन भएका लघु र साना जल विद्युत आयोजनाहरु संचालन भएको अवस्थामा ३ मेघावाट भन्दा बढी विद्युत उत्पादन हुन सक्छ । यस बाहेक पेल्ट्रिक सेट जडान, बायोग्याँस, सोलार प्रणाली जस्ता श्रोतहरुबाट पनि विद्युत उत्पादन गरी विद्युत सेवामा जिल्लावासीहरुको पहुँच विस्तार गर्ने उद्देश्य यस कार्यक्रमको छ ।

विषयगत उद्देश्य	सूचकहरु	पुस्त्याईका आधारहरु	जोखिमपक्ष																																																
उद्देश्य राष्ट्रिय प्रशारण लाइन विस्तार हुनुको साथै जलविद्युत तथा वैकल्पिक उर्जा विकास भई विद्युत सेवामा पहुँच राख्ने घरपरिवार संख्यामा उल्लेखनीय वृद्धि भएको हुनेछ ।	<ul style="list-style-type: none"> जिल्लामा राष्ट्रिय प्रशारण लाइनको सबस्टेशन खडा भई विद्युत वितरण गरेको अवस्था हुनेछ । जिल्लाका ७०% घरपरिवारमा विद्युत सेवा उपलब्ध भएको हुनेछ । थप १८०० घरपरिवारले सोलार सिस्टमबाट विद्युत सेवा प्राप्त गरेको हुनेछ । 																																																		
नतिजाहरु: जिल्लाका विभिन्न भागहरुमा केन्द्रिय प्रशारण लाइनको विस्तार भएको हुनेछ ।	<ul style="list-style-type: none"> सदरमुकाम खलंगा, खारा, मुरु, हँघा, भलाक्चामा राष्ट्रिय प्रशारण लाइनबाट विद्युत सेवा पुगेको हुनेछ । र राष्ट्रिय प्रशारण लाइनबाट ३५०० घरपरिवारमा विद्युत सेवा उपलब्ध भएको हुनेछ । 																																																		
जिल्ला भित्र नै पिको, लघु तथा साना जलविद्युतको विकास भई विद्युतीकरण भएको हुनेछ ।	<ul style="list-style-type: none"> निम्न अनुसार पिको र लघु जलविद्युत उत्पादन (क.वा.) भएको हुनेछ । <table border="1"> <thead> <tr> <th>सूचकको क्षेत्रहरु</th> <th colspan="5">आ.व.</th> </tr> <tr> <th></th> <th>०६९/७०</th> <th>०७०/७१</th> <th>०७१/७२</th> <th>०७२/७३</th> <th>०७३/७४</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>पिको हाइड्रो</td> <td>२०</td> <td>२६</td> <td>२०</td> <td>२५</td> <td>२५</td> </tr> <tr> <td>लघु हाइड्रो</td> <td>१०२</td> <td>३७१</td> <td>२६०</td> <td>५६८</td> <td>१७४</td> </tr> </tbody> </table> <ul style="list-style-type: none"> निम्न अनुसार घरधुरीहरुमा विद्युतीकरण भएको हुनेछ : <table border="1"> <thead> <tr> <th>सूचकको क्षेत्रहरु</th> <th colspan="5">आ.व.</th> </tr> <tr> <th></th> <th>०६९/७०</th> <th>०७०/७१</th> <th>०७१/७२</th> <th>०७२/७३</th> <th>०७३/७४</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>पिको हाइड्रो</td> <td>२४०</td> <td>२९९</td> <td>१००</td> <td>१२५</td> <td>१२५</td> </tr> <tr> <td>लघु हाइड्रो</td> <td>९९६</td> <td>४०७४</td> <td>२७३१</td> <td>५२२७</td> <td>१६०६</td> </tr> </tbody> </table>	सूचकको क्षेत्रहरु	आ.व.						०६९/७०	०७०/७१	०७१/७२	०७२/७३	०७३/७४	पिको हाइड्रो	२०	२६	२०	२५	२५	लघु हाइड्रो	१०२	३७१	२६०	५६८	१७४	सूचकको क्षेत्रहरु	आ.व.						०६९/७०	०७०/७१	०७१/७२	०७२/७३	०७३/७४	पिको हाइड्रो	२४०	२९९	१००	१२५	१२५	लघु हाइड्रो	९९६	४०७४	२७३१	५२२७	१६०६		
सूचकको क्षेत्रहरु	आ.व.																																																		
	०६९/७०	०७०/७१	०७१/७२	०७२/७३	०७३/७४																																														
पिको हाइड्रो	२०	२६	२०	२५	२५																																														
लघु हाइड्रो	१०२	३७१	२६०	५६८	१७४																																														
सूचकको क्षेत्रहरु	आ.व.																																																		
	०६९/७०	०७०/७१	०७१/७२	०७२/७३	०७३/७४																																														
पिको हाइड्रो	२४०	२९९	१००	१२५	१२५																																														
लघु हाइड्रो	९९६	४०७४	२७३१	५२२७	१६०६																																														
सौर्य उर्जा र बायोग्याँस प्लाण्टको विकास भई भएको हुनेछ ।	<ul style="list-style-type: none"> निम्न अनुसार सोलार सिस्टम र बायोग्याँस प्लाण्ट विकास भएको हुनेछ : <table border="1"> <thead> <tr> <th>सूचकको क्षेत्रहरु</th> <th colspan="5">आ.व.</th> </tr> <tr> <th></th> <th>०६९/७०</th> <th>०७०/७१</th> <th>०७१/७२</th> <th>०७२/७३</th> <th>०७३/७४</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>सोलार सिस्टम</td> <td>४८०</td> <td>३५६</td> <td>३५०</td> <td>३२५</td> <td>३००</td> </tr> <tr> <td>बायोग्याँस</td> <td>५०</td> <td>५०</td> <td>१००</td> <td>१००</td> <td>१००</td> </tr> </tbody> </table>	सूचकको क्षेत्रहरु	आ.व.						०६९/७०	०७०/७१	०७१/७२	०७२/७३	०७३/७४	सोलार सिस्टम	४८०	३५६	३५०	३२५	३००	बायोग्याँस	५०	५०	१००	१००	१००																										
सूचकको क्षेत्रहरु	आ.व.																																																		
	०६९/७०	०७०/७१	०७१/७२	०७२/७३	०७३/७४																																														
सोलार सिस्टम	४८०	३५६	३५०	३२५	३००																																														
बायोग्याँस	५०	५०	१००	१००	१००																																														

उर्जा तथा वातावरण विकास रणनीतिहरु:

- नविकरणीय उर्जाको विकास एवं विस्तारमा जोड दिने ।
- जिल्ला भित्र नै लघु, साना तथा मझौला विद्युत उत्पादनमा जोड दिने ।

३. वैकल्पिक उर्जाको विकास र विस्तारमा सम्बन्धित सरोकारवालाहरु, स्थानीय निकाय र नीजि क्षेत्र बीच साभेदारी र समन्वयमा जोड दिइनेछ ।

५.४ पर्यटन विकास कार्यक्रम

प्राकृतिक सौन्दर्य, विविध संस्कृति, आफ्नै विशेषता बोकेको दर्जनौ पर्यटकीय स्थलहरुले रुकुममा पर्यटन विकासको थुप्रै अवसरहरु प्रदान गरेको छ । पर्यटन विकासका लागि आवश्यक पूर्वाधारहरुको विकास गरी जिल्लामा आन्तरिक तथा वाह्य पर्यटन विकासको माध्यमबाट विदेशी मुद्राको आर्जन, रोजगारी वृद्धि र जिल्लाको समग्र आर्थिक विकास गर्न सकिन्छ । ग्रामिण पर्यटनको विकास संगै मानिसहरुको आर्थिक सशक्तिकरणमा पनि स्वभाविक वृद्धि हुन जान्छ । आवधिक जिल्ला विकास योजनामा पर्यटन विकासको लागि निम्न अनुसारको लक्ष्य उद्देश्यहरु निर्धारण गरिएको छ । जिविस रुकुमले निकट भविष्यमा नै जिल्ला पर्यटन गुरु योजना तयार गरी लागू गर्ने प्रकृत्यामा भएको हुँदा यसको कार्यक्रम तथा बजेट व्यवस्था भने गुरु योजनामा उल्लेख भए अनुसार नै गरि छोडिएको छ ।

विषयगत उद्देश्य	सूचकहरु	पुस्तयाईका आधारहरु	जोखिमपक्ष
विषयगत उद्देश्य: ऐतिहासिक, प्राकृतिक, धार्मिक तथा सांस्कृतिक, जैविक, शसस्त्र द्वन्दकालीन आवशेषहरु जस्ता पर्यटकीय सम्पदाहरुको संरक्षण र विकास भई पर्यटन उद्योग जिल्ला र जिल्लावासीहरुको आम्दानीको श्रोत बनेको हुनेछ ।	<ul style="list-style-type: none"> शसस्त्र द्वन्दकाललमा भिडन्त भएका स्थानहरुमा युद्ध अवशेषहरु सुरक्षित अवस्थामा हुनेछ । जिल्ला भित्रका सम्भाव्य ताल, दहहरुमा नौका विहार, जलक्रिडा जस्ता पर्यटकीय गतिविधि बढेको हुनेछ । सानीभेरी, ठूलीभेरी जस्ता नदीहरुमा च्याप्टीङ गर्न सकिनेछ । सिस्ने हिमाल, पुथा हिमालमा आरोहण प्रारम्भ भएको हुनेछ । 		
नतिजाहरु पर्यटकीय महत्वका चीज, वस्तु, सम्पदा र स्थानहरुको संरक्षण (मर्मत, निर्माण) भई पर्यटकहरुको आकर्षणको केन्द्र बनेको हुनेछ ।	<ul style="list-style-type: none"> भत्केका, जिर्ण अवस्थामा भएका ऐतिहासिक, सांस्कृतिक तथा धार्मिक सम्पदाहरु ठीक दुरुस्त र पुरानै अवस्थामा देख्न सकिनेछ । शसस्त्र द्वन्दकालीन समयका ऐतिहासिक स्थलहरुमा पर्यटकहरुको आगमन बढेको हुनेछ । जिल्लाका प्रमुख मन्दिर, ताल, गुफा, कोट, दरबार, तातोपानी, शिकार आरक्षण क्षेत्रहरुमा पर्यटकहरु आउन थालेको हुनेछ । 		
पर्यटन विकासका लागि भौतिक तथा मानवीय पूर्वाधारहरुको विकास भएको हुनेछ ।	<ul style="list-style-type: none"> निजी तथा भाडाका सवारी साधनहरु प्रयोग गरी पर्यटकीय स्थलहरु सम्म पुग्न सकिनेछ । पर्यटकीय क्षेत्रहरुमा पर्यटक पदमार्गको बाटो भई आवत जावत गर्न सकिनेछ । होटल वा होमस्टे वा कुनै उपयुक्त स्थानमा पर्यटकहरुले सुरक्षित बासको सुविधा उपलब्ध हुनेछ । पर्यटकीय क्षेत्रहरुको भ्रमण तथा अवलोकनका लागि स्थानीय पथ प्रदर्शक, पोर्टरहरुको सेवा उपलब्ध हुनेछ । 		
पर्यटकीय स्थल, सम्पदा र मगर (खाम) संस्कृतिको महत्व बारे जनचेतना अभिवृद्धि र प्रचार प्रसार भई पर्यटकीय गन्तव्य	<ul style="list-style-type: none"> जिल्लाको ऐतिहासिक, प्राकृतिक, धार्मिक तथा सांस्कृतिक महत्वका चीज वस्तु र स्थलहरुको जानकारी जिविसको website मा प्राप्त हुनेछ । 	जिल्ला पर्यटन समन्वय समिति, जि.वि.स. सूचना केन्द्र	

विषयगत उद्देश्य	सूचकहरु	पुस्त्याईका आधारहरु	जोखिमपक्ष
स्थलको रुपमा विकास भएको हुनेछ ।	<ul style="list-style-type: none"> स्थानीय बासिन्दाहरुबाट पाएको सम्मान र सेवाबाट पर्यटकहरु खुशी भएको हुनेछ । जिल्लामा आन्तरिक तथा वाह्य पर्यटकहरु आउने दरमा वृद्धि भएको हुनेछ । 		
वन क्षेत्र, बहुमूल्य जडिबुटी, लोपोन्मुख जनावर पाइने स्थानहरुको संरक्षण भएको हुनेछ ।	<ul style="list-style-type: none"> यासागुम्बाको उत्पादन र शिकार क्षेत्रमा पाइने लोपोन्मुख जनावरहरुको संख्यामा १०/१० प्रतिशतले वृद्धि भएको हुनेछ । 		
सम्भाव्य स्थानहरुमा होमस्टे र अन्य बजार केन्द्र तथा पर्यटकीय स्थलहरुमा खाना बस्नको राम्रो सुविधा प्राप्त भएको हुनेछ ।	<ul style="list-style-type: none"> ग्रामिण भेगका सम्भाव्य गाउँहरुमा होमस्टे शुरु भएको हुनेछ । जिल्ला सदरमुकाम र अन्य बजार केन्द्रहरुमा वाह्य पर्यटक स्तरका होटलहरु संचालनमा आएको हुनेछ । 		
पर्यटन विकासका लागि दिगो संस्थागत संरचनाहरुको व्यवस्था भएको हुनेछ ।	<ul style="list-style-type: none"> पर्यटन विकासका लागि जिल्ला पर्यटन विकास गुरु योजना तयार भई कार्यान्वयनमा आएको हुनेछ । जिल्ला पर्यटन समन्वय शाखामा छुट्टै जनशक्ति र श्रोत व्यवस्था भएको हुनेछ । जिल्ला पर्यटन सूचना केन्द्रको स्थापना भएको हुनेछ । 		

कार्यनीतिहरु

- शुरु भई सकेका पर्यटकीय सम्पदा र स्थलहरुको संरक्षण, विकास र गुणस्तर वृद्धि गर्ने कार्यलाई प्राथमिकता दिईनेछ ।
- स्थानीयस्तरका पर्यटन व्यवसाय संचालनका लागि होमस्टे पर्यटनलाई जोड दिइनेछ ।
- अधिकतम पर्यटकीय उत्पादन तथा सेवाको विकास गरी थप पर्यटक आकर्षण गर्न पहल गरिनेछ ।
- पर्यटन प्रवर्द्धन र बजारीकरणका लागि नेपाल पर्यटन बोर्ड र निजी क्षेत्रको सहभागितालाई उच्च प्राथमिकता दिइनेछ ।
- सांस्कृतिक पर्यटन, धार्मिक पर्यटन, पर्यपर्यटन, कृषि पर्यटन जस्ता सबै प्रकारको पर्यटन विकासलाई समानन्तर ढंगले विकास गरिनेछ ।
- आवधिक जिल्ला विकास योजनाको लक्ष्य तथा भावना अनुसार पर्यटन पर्यटन विकास गुरु योजना तयार गरी कार्यान्वयन गरिनेछ ।
- रुकुमलाई राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय स्तरमा परिचित गराउन RUKUM को वैभवतालाई निम्नानुसार प्रवर्द्धन गर्ने नीति लिईने छ ।

R - Rich in Resources

U - Undiscovered and Unique

K - King of Magar Kham Culture

U - Unity in Diversity

M - Miniature Nepal

- छिमेकी जिल्लाका पर्यटकीय गन्तव्यलाई जिल्लाका पर्यटकीय स्थलहरूसँग समेटने गरि विभिन्न टुर प्याकेजहरुको विकास गरिनेछ ।

५.५ शिक्षा विकास कार्यक्रम

यस जिल्लामा शुद्ध प्रा.वि. संख्या २५९, शुद्ध नि.मा.वि. संख्या ६५, मा.वि. संख्या ६४ (उ.मा.वि. समेत) र उच्च मा.वि. चलेका संख्या २१ रहेको छ । ४३ वटै गा.वि.स.मा कम्तिमा नि.मा. तहको विद्यालय र सिस्ने गा.वि.स. बाहेक सबै गा.वि.स. मा कम्तिमा १ माध्यामिक तहको विद्यालय संचालनमा रहेका छन् । जिल्लामा स्नातक तह सम्मका ३ वटा क्याम्पस सञ्चालित रहेका छन् । यस जिल्लामा प्रा.वि. तहको कुल भर्नादर १९५.९५%, खुद भर्नादर ९७.०१%, कक्षा उत्तिर्ण दर ५७.०२%, कक्षा छाड्ने दर २३.३०%, कक्षा दोहऱ्याउने दर २३.३०%, साक्षरता ३९.७%, दलित मात्रको साक्षरता २०.२५%, जनजाति मात्रको साक्षरता २६.४६% र अंग्रेजी, नेपाली र गणितको औषत शैक्षिक उपलब्धि कक्षा ३ मा ३९.१८ र कक्षा ५ मा ३९.६३ रहेको छ । राष्ट्रिय जनगणना २०६८ अनुसार जिल्लाको प्रौढ साक्षरता दरमा उल्लेखनीय प्रगति भएको (कुल ३० प्रतिशतमा महिला १६.३ प्रतिशत र पुरुष ४३.२ प्रतिशत बाट वृद्धि भई कुल ६२.०८ प्रतिशतमा महिला ५३.९१ प्रतिशत र पुरुष ७१.२२ प्रतिशत) छ । दलित र जनजातिहरूमा साक्षरताको दर कम छ । यी समुदायहरूमा निमावि र मावि तहमा भर्नादर न्यून छ । शिक्षा क्षेत्रमा संख्यात्मक र गुणात्मक विकास हुनुको साथै साक्षरताको स्थितिमा उल्लेखनीय सुधार ल्याउने उद्देश्यले यस योजनामा विद्यालय शिक्षा गुणस्तरीय बनाउने, गरिव र विपन्न वर्गका बालबालिकाहरूको लागि समेतगुणस्तरीय शिक्षामा समतामुलक पहुंच पुऱ्याउने, शिक्षकहरूको क्षमता अभिवृद्धि गर्ने जस्ता उद्देश्यहरू राखिएको छ ।

योजनाको सारांश	सूचकहरु	पुष्ट्याईका आधार	जोखिम पक्ष
<p>विषयगत उद्देश्य शिक्षा क्षेत्रमा संख्यात्मक र गुणात्मक विकास संगै विद्यालय शिक्षा उत्तिर्ण दर र समग्र साक्षरता दरमा उल्लेखनीय प्रगति भएको हुनेछ ।</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● प्रा.वि.स्तरको GER हालको १३३ प्रतिशत बाट घटेर १०० प्रतिशत हुनेछ । ● प्रा.वि. स्तरको NER हालको ८५ प्रतिशत बाट बढेर ९६ प्रतिशत हुनेछ । ● साक्षरता प्रतिशत ६२.८ बाट ९५ हुनेछ । ● मा.वि. तह (एस.एल.सी.) पूरा गर्ने छात्राहरुको ४२ बाट ४८ प्रतिशत भएको हुने छ । ● प्रा.वि. तह पुरा गर्ने दर ४५ प्रतिशत बाट बढेर ९५ प्रतिशत हुनेछ । ● शैक्षिक उपलब्धी ४८ (औसत) बाट ५५ हुनेछ । ● जिल्ला पूर्ण साक्षर निल्ला घोषणा भएको हुनेछ । 	<p>शिक्षा विभाग, कार्यालय, श्रोत केन्द्रहरु र विद्यालयहरुको अभिलेख तथा प्रगति प्रतिवेदनहरु । जिविस सूचना केन्द्रको अभिलेखहरु</p>	<p>सबै क्षेत्रबाट विद्यालय शान्ति क्षेत्रका रुपमा स्वीकार गरिएको हुनेछ ।</p>
<p>नतिजाहरु गाउँ शिक्षा योजना निर्माण र कार्यान्वयन हुनुको साथै भौतिक पूर्वाधारहरुको निर्माण, सुधार र विकास भएको हुनेछ ।</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● गाउँ शिक्षा योजना अनुसार सबै गाविसमा शैक्षिक कार्यक्रम भएको हुनेछ । ● प्राथमिक शिक्षा कार्यक्रम ८ बाट ४३ वटै गाविसमा पुगेको हुनेछ । ● जि.शि.का.भवन मा घेराबेरा हुने र शैक्षिक तालिम केन्द्र (१) निर्माण भएको हुनेछ । ● कक्षा कोठा र विद्यार्थी अनुपात १:५९ बाट १:४० र विद्यार्थी र डेक्सवेञ्च अनुपात हालको १:५ बाट १:४ भएको हुनेछ । ● ३९४ वटा विद्यालयहरुको वाहिरी वातावरण विकास भएको हुनेछ । ● स्रोतकेन्द्रहरुको आफ्नै भवन भएको हुनेछ । (हालको ६ वटा) ● अगुवा स्रोतकेन्द्र भवन निर्माण ३ वटा हुनेछन् । ● ११ वटा विद्यालयहरुमा पुस्तकालय सेवा उपलब्ध भएको हुनेछ । ● सत प्रतिशत विद्यालयहरुमा छात्रा मैत्री शौचालयको व्यवस्था भएको हुनेछ । ● आ.व. २०७१/७२ भित्रमा जिशिकामा पौष्टिक आहार कार्यक्रम लगायत सबै शैक्षिक तथ्यांक तथा सूचनाहरुको विद्युतीय र प्रिण्टेड दुवै कपी उपलब्ध हुनेछ । 	<p>जि.शि.का., श्रोत केन्द्रहरु र सम्बन्धित विद्यालयको अभिलेखहरु । गा.वि.स.को वस्तुगत विवरण, निरीक्षकको प्रतिवेदन । अन्य संसंस्थाहरुको प्रतिवेदनहरु । विद्यालयहरुबाट प्राप्त विद्यालय सुधार योजना ।</p>	<p>बजेटको व्यवस्था तथा निकासी समयमा नै भएको हुनेछ ।</p>
<p>सामुदायिक अध्ययन केन्द्रहरुको स्थापना तथा विकास, बाल शिक्षाको विस्तार अनौपचारिक शिक्षा कार्यक्रमहरुको संचालन हुनेछन् ।</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● जिल्ला भित्र नै प्राविधिक तथा व्यवसायिक र वैकल्पिक शिक्षाको अवसर प्राप्त भएको हुनेछ । ● हालको २८३ वट ३९४ वोट विकास केन्द्र संचालन भएको हुनेछ । ● महिला साक्षरता हालको ३५ प्रतिशत बाट ६० प्रतिशत पुगेको हुनेछ । ● प्रौढ साक्षरता हालको ४१ प्रतिशत बाट ५० प्रतिशत पुगेको हुनेछ । ● ३७ वटा सामुदायिक अध्ययन केन्द्रहरुबाट मानिसहरुले अध्ययन सुविधा प्राप्त गरेको हुनेछ । ● जिल्लाका अन्दाजी ३००० बालबालिकाहरु बाल शिक्षा कक्षाबाट लाभान्वित भएको हुनेछ । 	<p>शिक्षा विभाग, कार्यालय, श्रोत केन्द्रहरु र गाउँ शिक्षा योजनाको अभिलेख तथा प्रतिवेदनहरु ।</p>	<p>विकासका साभेदारहरुको निरन्तर भएको हुनेछ ।</p>

योजनाको सारांश	सूचकहरू	पुष्ट्याईका आधार	जोखिम पक्ष																																																																																																																													
गरीब तथा विपन्न वर्गका बालबालिकाहरूको समेत शिक्षामा पहुँच पुगेको हुनेछ ।	<ul style="list-style-type: none"> विद्यार्थी भर्नामा निम्न अनुसार वृद्धि भएको हुनेछ : <table border="1"> <thead> <tr> <th rowspan="2">सूचकको क्षेत्र</th> <th colspan="5">आ.व.</th> </tr> <tr> <th>०६९/७०</th> <th>०७०/७१</th> <th>०७१/७२</th> <th>०७२/७३</th> <th>०७३/७४</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td colspan="6">प्रावितहमा</td> </tr> <tr> <td>दलित</td> <td>१३०००</td> <td>१३०००</td> <td>१४५००</td> <td>१६०००</td> <td>१८८००</td> </tr> <tr> <td>जनजाति</td> <td>२१६००</td> <td>२१९००</td> <td>२२३००</td> <td>२३८००</td> <td>२३०००</td> </tr> <tr> <td colspan="6">निमावितहमा</td> </tr> <tr> <td>दलित</td> <td>१५५०</td> <td>१६५०</td> <td>१७७५</td> <td>१७७५</td> <td>१७५०</td> </tr> <tr> <td>जनजाति</td> <td>२२००</td> <td>२४१०</td> <td>२६२०</td> <td>२८४०</td> <td>३१००</td> </tr> <tr> <td colspan="6">मावितहमा</td> </tr> <tr> <td>दलित</td> <td>२००</td> <td>२२०</td> <td>२४५</td> <td>२७०</td> <td>३००</td> </tr> <tr> <td>जनजाति</td> <td>७००</td> <td>७५०</td> <td>७९०</td> <td>८५०</td> <td>९००</td> </tr> </tbody> </table> कक्षा छोड्नेदरमा निम्न अनुसारले कमी आएको हुनेछ : <table border="1"> <thead> <tr> <th>सूचकको क्षेत्र</th> <th>०६९/७०</th> <th>०७०/७१</th> <th>७१/७२</th> <th>७२/७३</th> <th>७३/७४</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td colspan="6">प्रावितहमा</td> </tr> <tr> <td>दलित</td> <td>१८</td> <td>१६</td> <td>१४</td> <td>१२</td> <td>१०</td> </tr> <tr> <td>जनजाति</td> <td>१८</td> <td>१६</td> <td>१४</td> <td>१२</td> <td>१०</td> </tr> <tr> <td colspan="6">निमावितहमा</td> </tr> <tr> <td>दलित</td> <td>१४</td> <td>१३</td> <td>१२</td> <td>११</td> <td>१०</td> </tr> <tr> <td>जनजाति</td> <td>१४</td> <td>१३</td> <td>१२</td> <td>११</td> <td>१०</td> </tr> <tr> <td colspan="6">मावितहमा</td> </tr> <tr> <td>दलित</td> <td>९</td> <td>८</td> <td>७</td> <td>६</td> <td>५</td> </tr> <tr> <td>जनजाति</td> <td>९</td> <td>८</td> <td>७</td> <td>६</td> <td>५</td> </tr> </tbody> </table> 	सूचकको क्षेत्र	आ.व.					०६९/७०	०७०/७१	०७१/७२	०७२/७३	०७३/७४	प्रावितहमा						दलित	१३०००	१३०००	१४५००	१६०००	१८८००	जनजाति	२१६००	२१९००	२२३००	२३८००	२३०००	निमावितहमा						दलित	१५५०	१६५०	१७७५	१७७५	१७५०	जनजाति	२२००	२४१०	२६२०	२८४०	३१००	मावितहमा						दलित	२००	२२०	२४५	२७०	३००	जनजाति	७००	७५०	७९०	८५०	९००	सूचकको क्षेत्र	०६९/७०	०७०/७१	७१/७२	७२/७३	७३/७४	प्रावितहमा						दलित	१८	१६	१४	१२	१०	जनजाति	१८	१६	१४	१२	१०	निमावितहमा						दलित	१४	१३	१२	११	१०	जनजाति	१४	१३	१२	११	१०	मावितहमा						दलित	९	८	७	६	५	जनजाति	९	८	७	६	५	जिल्ला शिक्षा कार्यालय र श्रोत केन्द्रहरूको अभिलेख । विद्यालयहरूको अभिलेख । अन्य संघसंस्थाहरूको प्रकाशनहरू ।	विकासका साभेदारहरूको सहयोग निरन्तर भएको हुनेछ ।
सूचकको क्षेत्र	आ.व.																																																																																																																															
	०६९/७०	०७०/७१	०७१/७२	०७२/७३	०७३/७४																																																																																																																											
प्रावितहमा																																																																																																																																
दलित	१३०००	१३०००	१४५००	१६०००	१८८००																																																																																																																											
जनजाति	२१६००	२१९००	२२३००	२३८००	२३०००																																																																																																																											
निमावितहमा																																																																																																																																
दलित	१५५०	१६५०	१७७५	१७७५	१७५०																																																																																																																											
जनजाति	२२००	२४१०	२६२०	२८४०	३१००																																																																																																																											
मावितहमा																																																																																																																																
दलित	२००	२२०	२४५	२७०	३००																																																																																																																											
जनजाति	७००	७५०	७९०	८५०	९००																																																																																																																											
सूचकको क्षेत्र	०६९/७०	०७०/७१	७१/७२	७२/७३	७३/७४																																																																																																																											
प्रावितहमा																																																																																																																																
दलित	१८	१६	१४	१२	१०																																																																																																																											
जनजाति	१८	१६	१४	१२	१०																																																																																																																											
निमावितहमा																																																																																																																																
दलित	१४	१३	१२	११	१०																																																																																																																											
जनजाति	१४	१३	१२	११	१०																																																																																																																											
मावितहमा																																																																																																																																
दलित	९	८	७	६	५																																																																																																																											
जनजाति	९	८	७	६	५																																																																																																																											
परिक्षामा सामेल हुने तथा उत्तिर्ण हुने दरमा उल्लेखनीय सुधार भएको हुनेछ ।	<ul style="list-style-type: none"> परिक्षामा समावेश हुने दर (कुल भर्नामा) निम्न अनुसार भएको हुनेछ: <table border="1"> <thead> <tr> <th rowspan="2">सूचकको क्षेत्र</th> <th colspan="5">आ.व.</th> </tr> <tr> <th>०६९/७०</th> <th>०७०/७१</th> <th>०७१/७२</th> <th>०७२/७३</th> <th>७३/७४</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td colspan="6">प्रावितहमा</td> </tr> <tr> <td>दलित</td> <td>८५</td> <td>८६</td> <td>८८</td> <td>९०</td> <td>९५</td> </tr> <tr> <td>जनजाति</td> <td>८७</td> <td>८८</td> <td>९०</td> <td>९८</td> <td>९६</td> </tr> <tr> <td colspan="6">निमावितहमा</td> </tr> <tr> <td>दलित</td> <td>९२</td> <td>९५</td> <td>९६</td> <td>९८</td> <td>१००</td> </tr> <tr> <td>जनजाति</td> <td>९२</td> <td>९५</td> <td>९६</td> <td>९८</td> <td>१००</td> </tr> </tbody> </table> 	सूचकको क्षेत्र	आ.व.					०६९/७०	०७०/७१	०७१/७२	०७२/७३	७३/७४	प्रावितहमा						दलित	८५	८६	८८	९०	९५	जनजाति	८७	८८	९०	९८	९६	निमावितहमा						दलित	९२	९५	९६	९८	१००	जनजाति	९२	९५	९६	९८	१००	जिल्ला शिक्षा कार्यालय र श्रोत केन्द्रहरूको अभिलेख । विद्यालयहरूको अभिलेख । अन्य संघसंस्थाहरूको प्रकाशनहरू ।																																																																															
सूचकको क्षेत्र	आ.व.																																																																																																																															
	०६९/७०	०७०/७१	०७१/७२	०७२/७३	७३/७४																																																																																																																											
प्रावितहमा																																																																																																																																
दलित	८५	८६	८८	९०	९५																																																																																																																											
जनजाति	८७	८८	९०	९८	९६																																																																																																																											
निमावितहमा																																																																																																																																
दलित	९२	९५	९६	९८	१००																																																																																																																											
जनजाति	९२	९५	९६	९८	१००																																																																																																																											

योजनाको सारांश	सूचकहरु	पुष्ट्याईका आधार	जोखिम पक्ष																																																																																																					
	<table border="1"> <thead> <tr> <th colspan="6">मावितहमा</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>दलित</td> <td>९२</td> <td>९५</td> <td>९६</td> <td>९८</td> <td>१००</td> </tr> <tr> <td>जनजाति</td> <td>९२</td> <td>९५</td> <td>९६</td> <td>९८</td> <td>१००</td> </tr> </tbody> </table> <ul style="list-style-type: none"> कक्षा उत्तिर्ण हुने दरमा निम्न अनुसारले वृद्धि भएको हुनेछः <table border="1"> <thead> <tr> <th>सूचकको क्षेत्र</th> <th>०६९/७०</th> <th>०७०/७१</th> <th>०७१/७२</th> <th>०७२/७३</th> <th>०७३/७४</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td colspan="6">प्रावितहमा</td> </tr> <tr> <td>दलित</td> <td>८०</td> <td>८४</td> <td>८८</td> <td>९२</td> <td>९५</td> </tr> <tr> <td>जनजाति</td> <td>८२</td> <td>८४</td> <td>८८</td> <td>९२</td> <td>९५</td> </tr> <tr> <td colspan="6">निमावितहमा</td> </tr> <tr> <td>दलित</td> <td>८८</td> <td>८९</td> <td>९२</td> <td>९४</td> <td>९६</td> </tr> <tr> <td>जनजाति</td> <td>८८</td> <td>८९</td> <td>९२</td> <td>९४</td> <td>९६</td> </tr> <tr> <td colspan="6">मावितहमा</td> </tr> <tr> <td>दलित</td> <td>९२</td> <td>९४</td> <td>९६</td> <td>९८</td> <td>१००</td> </tr> <tr> <td>जनजाति</td> <td>९६</td> <td>९७</td> <td>९८</td> <td>९९</td> <td>१००</td> </tr> </tbody> </table> <ul style="list-style-type: none"> उच्च शिक्षातहमा अध्ययन गर्ने छात्रछात्राहरुको कक्षा उत्तिर्णदरमा निम्न अनुसारले वृद्धि भएको हुनेछः <table border="1"> <thead> <tr> <th rowspan="2">सूचकको क्षेत्र</th> <th colspan="5">आ.व.</th> </tr> <tr> <th>०६९/७०</th> <th>०७०/७१</th> <th>०७१/७२</th> <th>०७२/७३</th> <th>७३/७४</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>छात्र</td> <td>९६</td> <td>९७</td> <td>९८</td> <td>९९</td> <td>१००</td> </tr> <tr> <td>छात्रा</td> <td>९६</td> <td>९७</td> <td>९८</td> <td>९९</td> <td>१००</td> </tr> </tbody> </table>	मावितहमा						दलित	९२	९५	९६	९८	१००	जनजाति	९२	९५	९६	९८	१००	सूचकको क्षेत्र	०६९/७०	०७०/७१	०७१/७२	०७२/७३	०७३/७४	प्रावितहमा						दलित	८०	८४	८८	९२	९५	जनजाति	८२	८४	८८	९२	९५	निमावितहमा						दलित	८८	८९	९२	९४	९६	जनजाति	८८	८९	९२	९४	९६	मावितहमा						दलित	९२	९४	९६	९८	१००	जनजाति	९६	९७	९८	९९	१००	सूचकको क्षेत्र	आ.व.					०६९/७०	०७०/७१	०७१/७२	०७२/७३	७३/७४	छात्र	९६	९७	९८	९९	१००	छात्रा	९६	९७	९८	९९	१००		
मावितहमा																																																																																																								
दलित	९२	९५	९६	९८	१००																																																																																																			
जनजाति	९२	९५	९६	९८	१००																																																																																																			
सूचकको क्षेत्र	०६९/७०	०७०/७१	०७१/७२	०७२/७३	०७३/७४																																																																																																			
प्रावितहमा																																																																																																								
दलित	८०	८४	८८	९२	९५																																																																																																			
जनजाति	८२	८४	८८	९२	९५																																																																																																			
निमावितहमा																																																																																																								
दलित	८८	८९	९२	९४	९६																																																																																																			
जनजाति	८८	८९	९२	९४	९६																																																																																																			
मावितहमा																																																																																																								
दलित	९२	९४	९६	९८	१००																																																																																																			
जनजाति	९६	९७	९८	९९	१००																																																																																																			
सूचकको क्षेत्र	आ.व.																																																																																																							
	०६९/७०	०७०/७१	०७१/७२	०७२/७३	७३/७४																																																																																																			
छात्र	९६	९७	९८	९९	१००																																																																																																			
छात्रा	९६	९७	९८	९९	१००																																																																																																			
सबै तहमा कार्यरत शिक्षकहरुको क्षमता अभिवृद्धि भएको हुनेछ ।	<ul style="list-style-type: none"> तालिम प्राप्त शिक्षकबाट प्रभाकारी शिक्षण हुनेछ । सहभागितामूलक सिकाई पद्धति अनुसार पठनपाठन (विद्यालयहरुमा बाल सुलभ वातावरणको विकास) भएको हुनेछ । सबै तहका शिक्षकहरुले दैनिक पाठयोजनामा आधारित भएर अध्यापन गराएको हुनेछ । स्थानीयतहमा प्राप्त हुन सक्ने सामाग्रीहरु पनि शैक्षिक सामाग्रीको रुपमा प्रयोगमा आएको हुनेछ । 	जिल्ला शिक्षा कार्यालयको अभिलेख । विद्यालयहरुमा प्रयोग भएका शैक्षिक सामाग्रीहरु																																																																																																						
बालबालिकाहरुको शारीरिक तथा मानसिक पक्षमा समेत राम्रो विकासमा भएको हुनेछ	<ul style="list-style-type: none"> श्रोत केन्द्रस्तर तथा जिल्लास्तरमा खेलकूद तथा अतिरिक्त क्रियाकलापहरु नियमित रुपमा भएको हुनेछ । विद्यालयका छात्राछात्रहरु सहभागी हुने अन्तर जिल्लास्तरीय खेलकूद तथा अतिरिक्त क्रियाकलापहरुमा जिल्लाले राम्रो नतिजा प्राप्त गरेको हुनेछ । 	श्रोतकेन्द्र तथा जिल्ला शिक्षा कार्यालय र शिक्षा विभागको अभिलेखहरु ।																																																																																																						
जिल्लाका पिछडिएका भेगका बासिन्दहरुमा समेत शैक्षिक जागरण आएको हुनेछ ।	<ul style="list-style-type: none"> शिक्षामा छोराछोरी बीचको विभेद अन्त भएको हुनेछ । प्रौढ कक्षामा विद्यालय स्वागत तथा भर्ना अभियान प्रभावकारी रुपमा संचालन गरिने । 	" "																																																																																																						

योजनाको सारांश	सूचकहरु	पुष्ट्याईका आधार	जोखिम पक्ष
विद्यालय तथा श्रोतकेन्द्रहरुको व्यवस्थापकीय पक्षमा गुणात्मक सुधार आएको हुनेछ ।	<ul style="list-style-type: none"> ■ समुदायमा शैक्षिक चेतना जगाउने कार्यक्रम १५ श्रोत केन्द्रमा ११ वटै इलाकाहरुमा ■ प्रत्येक विद्यालयको विद्यालय सुधार योजना (SIP) तयार भइसकेकोल त्यसलाई हुबहु कार्यान्वयन समेत भएको हुनेछ । ■ सबै विद्यालयसंग शैक्षिक क्यालेण्डर र शैक्षिक योजना तयार भई कार्यान्वयन भएको हुनेछ । ■ योजनाको मध्यकाल सम्ममा सबै श्रोतकेन्द्रहरुले आफ्नो ICT को पहुँचबाट विद्यालयहरुको सूचना अद्यावधिक गरेको हुनेछ । र श्रोतकेन्द्रस्तरीय कार्यक्रमहरु प्रभावकारी रुपमा संचालन भएको हुनेछ । ■ विद्यालय व्यवस्थापन अनुदान सबै तहका विद्यालयहरुले प्राप्त गरेको हुनेछ । ■ कम्तीमा २०० वटा प्राविहरुले प्राप्त गरेको नतिजाको आधारमा एकमुष्ट प्रोत्साहन अनुदान प्राप्त गरेको हुनेछ । 	" "	

जिल्लाको आवश्यकता अनुसार माग गर्नुपर्ने प्रस्तावित कार्यक्रम:

१. जिल्लाका दुर्गम गाविसका विद्यालयहरूमा शिक्षक/विद्यार्थी संख्याको अनुपात हिमाली जिल्ला सरह गर्ने ।
२. उच्च शिक्षा (क्याम्पस) लाई विस्तार गर्ने (हाल जिल्लामा ६ गोटा मात्र भएको)
३. प्राविधिक शिक्षालय स्थापना गर्ने सम्बन्धमा (जिल्लाको आवश्यकता अनुसार)
४. जिल्लामा भएका २९ महिला परियोजनाका शिक्षिकाहरूलाई दरवन्दी सृजना गरी साधारण दरवन्दीमा मिलाउन गर्ने ।
५. सबै तहका विद्यालयहरूमा अध्ययनरत विद्यार्थी संख्याको आधारमा शिक्षक दरवन्दी संख्या अपुग भएकोमा माग गर्ने ।
६. आवश्यकता अनुसार खुलेका अनुमती प्राप्त सबै तहका विद्यालयहरूलाई स्वीकृतिको लागि माग गर्ने ।
७. उच्च माध्यमिक विद्यालयहरूको स्थायी सम्बन्धन लिने ।
८. जिल्लाको सबै तहका विद्यालयहरूमा अध्ययनरत दलित छात्र/छात्राहरूको संख्याको आधारमा छात्रवृत्ति माग गर्ने ।
९. एस.एल.सी. र उ.मा. तह परीक्षा केन्द्र संख्यामा वृद्धि गर्नु पर्ने ।

शिक्षा विकासका रणनीतिहरू

१. अनौपचारिक शिक्षाको कार्यक्रमहरू विस्तार गरी साक्षरता अभिवृद्धि गर्ने र अनौपचारिक शिक्षालाई जीवनोपयोगी बनाउने तर्फ जोड दिइनेछ ।
२. विद्यालय शिक्षाको व्यवस्थापनमा स्थानीय अविभावकहरूलाई नै जिम्मेवार बनाइनेछ ।
३. श्रोत केन्द्र तथा विद्यालय व्यवस्थापन समितिहरूको क्षमता अभिवृद्धि गर्दै लगिने छ ।
४. विद्यालय शिक्षालाई एकीकृत शिक्षाका रूपमा विकास गरिने छ ।
५. समाजमा पछि परेका वर्गहरूलाई शिक्षा विकासको मूलधारमा समाहित गर्दै लगिनेछ ।

५.६ स्वास्थ्य विकास कार्यक्रम

रुकुमको दुर्गम तथा ग्रामिण समुदाय तथा त्यहाँका जनताहरू अझै अत्यावश्यक स्वास्थ्य सेवाहरूबाट समेत वञ्चित छन् । बालबालिकाहरूमा कुपोषण आधारभूत खोप सेवाहरूबाट वञ्चित छन् । स्थानीयस्तरमा स्वास्थ्य केन्द्रहरूमा आवश्यक जनशक्ति, औषधी औजार तथा उपकरणहरूको आवश्यक व्यवस्था हुन सकेको छैन । ग्रामिण जनताहरूमा स्वास्थ्य सम्बन्धी चेतनाको कमी छ । प्रजनन दर, शिशु मृत्युदर, बाल मृत्युदर, मातृ मृत्युदर र बाल कुपोषणको अवस्था बढी छ ।

यस जिल्लामा ४३ गा.वि.स. रहेकोमा १ वटा १५ शैया जिल्ला अस्पताल, २ वटा प्राथमिक स्वास्थ्य केन्द्र, १० वटा स्वास्थ्य चौकी, २३१ वटा उप स्वास्थ्य चौकी, १६५ खोप केन्द्र, २२ वटा बर्थिङ सेन्टर, १३ वटा किशोर किशोरी मैत्री स्वास्थ्य सेवा, १२५ गाउँ घर क्लिनिक ३८७ महिला स्वयंसेविकाले जिल्लामा स्वास्थ्य सेवा पुर्याईरहेको छ । उपलब्ध स्वास्थ्य सेवा तथा सुविधा गुणात्मक र संख्यात्मक दुवै दृष्टिकोणले कम भएको अवस्थामा सक्षम तथा प्रभावकारी उपचारात्मक, प्रतिकारात्मक, प्रवर्द्धनात्मक र पुनर्स्थापनात्मक स्वास्थ्य सेवाहरूमा ग्रामिण जनताको पहुँच बढाई उनीहरूको स्वास्थ्य स्थितिमा उल्लेखनीय सुधार ल्याउने उद्देश्यले आगामी ५ वर्षको लागि योजना तर्जुमा गरिएको छ ।

रणनीतिहरू

१. निजी क्षेत्र र नागरिक समाजलाई स्वास्थ्य क्षेत्रमा लगानी गर्न उपयुक्त वातावरण श्रृजना गर्दै लगिनेछ ।
२. स्वास्थ्य संस्थाहरूको व्यवस्थापन स्थानीय निकायमा हस्तान्तरण गरिनेछ ।
३. आयुर्वेद तथा प्राकृतिक चिकित्सा सेवा तथा परम्परागत औषधोपचार (होमियो, युनानी आदि) प्रणालीलाई पुरक स्वास्थ्य सेवाको रूपमा विकास गरिनेछ ।
४. स्वास्थ्य संग सम्बन्धित कार्यक्रम गर्ने सरकारी, गैरसरकारी र निजी क्षेत्रका स्वास्थ्य संस्थाहरू बीच प्रभावकारी समन्वयको व्यवस्था मिलाईनेछ ।
५. हाल १३ स्वास्थ्य संस्थामा रहेको युवा मैत्री सेवालाई विस्तार गर्दै लगिनेछ ।
६. परिवार नियोजना कार्यक्रम सफल बनाउन सुक्ष्म योजना गरी अन्य स्वास्थ्य सेवा संग एकिकृत गरी प्रभावकारी कार्यान्वयन गरिनेछ ।
७. स्वास्थ्य सम्बन्धि जनचेतना फैल्याई मातृ मृत्यु, बाल मृत्यु घटाउन तथा स्वास्थ्य संस्थामा आई सेवा लिनेको संख्यामा बृद्धि गर्नको लागि समुदायमा रहेका स्वास्थ्य आमा समूहलाई सक्रिय बनाइनेछ ।
८. परिवार नियोजन कार्यक्रमलाई खोप तथा अन्य कार्यक्रम संग एकिकृत गर्दै लगिनेछ ।
९. सेवाबाट वञ्चित रहेका स्थानमा सेवा पुऱ्याउन विशेष प्याकेज कार्यक्रम बनाईनेछ ।

योजनाको सारांश	सूचकहरू	पुष्ट्याईको आधार	जोखिमपक्ष																																																											
<p>विषयगत उद्देश्य गुणस्तरीय स्वास्थ्य सेवामा पहुँच बढ्नुको साथै जिल्लावासीहरूको स्वास्थ्य स्थितिमा उल्लेखनीय सुधार भई स्वस्थ र दीर्घ जीवन बाँचेका हुनेछन् ।</p>	<ul style="list-style-type: none"> २ घण्टाको दुरीमा स्वास्थ्य सेवामा पहुँच राख्ने जनसंख्या (%) हालको ३० बाट ७० पुगेको हुनेछ । जिल्लावासीहरूको औषत आयु हालका ६८.३९ बाट ७० पुगेको हुनेछ । स्वास्थ्य सूचक निम्न अनुसार भएको हुनेछ: <table border="1"> <thead> <tr> <th>सूचकका क्षेत्र</th> <th>०६९/७०</th> <th>०७०/७१</th> <th>०७१/७२</th> <th>०७२/७३</th> <th>०७३/७४</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>कुल प्रजनन्दर (प्रति महिला)</td> <td>३.६</td> <td>३.४</td> <td>३.२</td> <td>३.१</td> <td>२.५</td> </tr> <tr> <td>बाल कुपोषणको स्थिति</td> <td>५०</td> <td>४७</td> <td>४३</td> <td>४०</td> <td>३७</td> </tr> <tr> <td>स्वास्थ्य सेवा उपलब्धता (%)</td> <td>७८</td> <td>८०</td> <td>८२</td> <td>८४</td> <td>८६</td> </tr> </tbody> </table> <ul style="list-style-type: none"> मातृ मृत्युदर, बाल मृत्युदर र नवजात शिशु मृत्युदर निम्न अनुसार घटेको हुनेछ : <table border="1"> <thead> <tr> <th rowspan="2">सूचकका क्षेत्र</th> <th colspan="5">आ.व.</th> </tr> <tr> <th>०६९/७०</th> <th>०७०/७१</th> <th>०७१/७२</th> <th>०७२/७३</th> <th>०७३/७४</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>मातृ मृत्युदर</td> <td>२८१</td> <td>२७५</td> <td>२७०</td> <td>२६५</td> <td>२६०</td> </tr> <tr> <td>बाल मृत्युदर (प्रति हजारमा)</td> <td>५४</td> <td>५२</td> <td>५०</td> <td>४८</td> <td>४५</td> </tr> <tr> <td>नवजात शिशु मृत्युदर</td> <td>३९</td> <td>३८</td> <td>३७</td> <td>३६</td> <td>३५</td> </tr> <tr> <td>शिशु मृत्युदर (प्रति हजारमा)</td> <td>४६</td> <td>४४</td> <td>४२</td> <td>४०</td> <td>३८</td> </tr> </tbody> </table>	सूचकका क्षेत्र	०६९/७०	०७०/७१	०७१/७२	०७२/७३	०७३/७४	कुल प्रजनन्दर (प्रति महिला)	३.६	३.४	३.२	३.१	२.५	बाल कुपोषणको स्थिति	५०	४७	४३	४०	३७	स्वास्थ्य सेवा उपलब्धता (%)	७८	८०	८२	८४	८६	सूचकका क्षेत्र	आ.व.					०६९/७०	०७०/७१	०७१/७२	०७२/७३	०७३/७४	मातृ मृत्युदर	२८१	२७५	२७०	२६५	२६०	बाल मृत्युदर (प्रति हजारमा)	५४	५२	५०	४८	४५	नवजात शिशु मृत्युदर	३९	३८	३७	३६	३५	शिशु मृत्युदर (प्रति हजारमा)	४६	४४	४२	४०	३८	<p>जि. स्वा.का.बाट प्रकाशित हुने वार्षिक प्रतिवेदनहरू, जिविस सूचना केन्द्र मानव विकास प्रतिवेदन</p>	
सूचकका क्षेत्र	०६९/७०	०७०/७१	०७१/७२	०७२/७३	०७३/७४																																																									
कुल प्रजनन्दर (प्रति महिला)	३.६	३.४	३.२	३.१	२.५																																																									
बाल कुपोषणको स्थिति	५०	४७	४३	४०	३७																																																									
स्वास्थ्य सेवा उपलब्धता (%)	७८	८०	८२	८४	८६																																																									
सूचकका क्षेत्र	आ.व.																																																													
	०६९/७०	०७०/७१	०७१/७२	०७२/७३	०७३/७४																																																									
मातृ मृत्युदर	२८१	२७५	२७०	२६५	२६०																																																									
बाल मृत्युदर (प्रति हजारमा)	५४	५२	५०	४८	४५																																																									
नवजात शिशु मृत्युदर	३९	३८	३७	३६	३५																																																									
शिशु मृत्युदर (प्रति हजारमा)	४६	४४	४२	४०	३८																																																									
<p>नतिजाहरू परिवार नियोजन तथा सुरक्षित मातृत्व सेवामा ग्रामिण जनताहरूको पहुँचमा अभिवृद्धि भएको हुनेछ ।</p>	<ul style="list-style-type: none"> परिवार नियोजन र सुक्षित मातृत्वको क्षेत्रमा निम्न अनुसारको प्रगति भएको हुनेछ । <table border="1"> <thead> <tr> <th rowspan="2">सूचकका क्षेत्रहरू</th> <th colspan="5">आ.व.</th> </tr> <tr> <th>०६९/७०</th> <th>०७०/७१</th> <th>०७१/७२</th> <th>०७२/७३</th> <th>०७३/७४</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>तालिम प्राप्त स्वास्थ्य कार्यकर्ताद्वारा सुत्केरी गराउने (%)</td> <td>२५</td> <td>३०</td> <td>३५</td> <td>४०</td> <td>५०</td> </tr> <tr> <td>संस्थागत सुत्केरी गराउने (%)</td> <td>३२</td> <td>३५</td> <td>४०</td> <td>४५</td> <td>५०</td> </tr> <tr> <td>गर्भवती जाँच चार पटक (परिवार स्वास्थ्य महाशाखाको प्राटोकल अनुसार)</td> <td>३३</td> <td>३८</td> <td>४३</td> <td>४८</td> <td>५३</td> </tr> </tbody> </table>	सूचकका क्षेत्रहरू	आ.व.					०६९/७०	०७०/७१	०७१/७२	०७२/७३	०७३/७४	तालिम प्राप्त स्वास्थ्य कार्यकर्ताद्वारा सुत्केरी गराउने (%)	२५	३०	३५	४०	५०	संस्थागत सुत्केरी गराउने (%)	३२	३५	४०	४५	५०	गर्भवती जाँच चार पटक (परिवार स्वास्थ्य महाशाखाको प्राटोकल अनुसार)	३३	३८	४३	४८	५३	<p>जिल्ला स्वास्थ्य कार्यालयबाट प्रकाशित हुने वार्षिक प्रतिवेदनहरू, जिविस सूचना केन्द्र स्वास्थ्य सेवा विभागबाट प्रकाशित वार्षिक प्रतिवेदनहरू घरपरिवार स्वास्थ्य सर्वेक्षण</p>																															
सूचकका क्षेत्रहरू	आ.व.																																																													
	०६९/७०	०७०/७१	०७१/७२	०७२/७३	०७३/७४																																																									
तालिम प्राप्त स्वास्थ्य कार्यकर्ताद्वारा सुत्केरी गराउने (%)	२५	३०	३५	४०	५०																																																									
संस्थागत सुत्केरी गराउने (%)	३२	३५	४०	४५	५०																																																									
गर्भवती जाँच चार पटक (परिवार स्वास्थ्य महाशाखाको प्राटोकल अनुसार)	३३	३८	४३	४८	५३																																																									
<p>स्थाखोप तथा स्वास्थ्य सेवामा ग्रामिण भेगका जनताहरूको पहुँच बढेको हुनेछ ।</p>	<ul style="list-style-type: none"> परिवार नियोजना सेवा / साधन प्रयोगकर्ता <table border="1"> <thead> <tr> <th>सूचकका क्षेत्र</th> <th>०६९/७०</th> <th>०७०/७१</th> <th>०७१/७२</th> <th>०७२/७३</th> <th>०७३/७४</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>साधन प्रयोगदर</td> <td>३२</td> <td>३४</td> <td>३६</td> <td>३८</td> <td>४०</td> </tr> <tr> <td>५ मोडर्न मेथड सेवा उपलब्ध गराउने संस्था</td> <td>१०</td> <td>१५</td> <td>२०</td> <td>२५</td> <td>३०</td> </tr> </tbody> </table> <ul style="list-style-type: none"> परिवार नियोजनाका साधनहरू आवश्यकता अनुसार उपलब्ध भएको हुनेछ । 	सूचकका क्षेत्र	०६९/७०	०७०/७१	०७१/७२	०७२/७३	०७३/७४	साधन प्रयोगदर	३२	३४	३६	३८	४०	५ मोडर्न मेथड सेवा उपलब्ध गराउने संस्था	१०	१५	२०	२५	३०	<p>जिल्ला स्वास्थ्य कार्यालयको अभिलेख ।</p>																																										
सूचकका क्षेत्र	०६९/७०	०७०/७१	०७१/७२	०७२/७३	०७३/७४																																																									
साधन प्रयोगदर	३२	३४	३६	३८	४०																																																									
५ मोडर्न मेथड सेवा उपलब्ध गराउने संस्था	१०	१५	२०	२५	३०																																																									

	<ul style="list-style-type: none"> ● जिल्लाका ५ गा.वि.सका सत प्रतिशत गर्भवती महिलाहरूले चौथो पटक गर्भवती जाँच गराएका हुनेछन् । ● खोप सेवा निम्न अनुसार उपलब्ध भएको हुनेछः <table border="1" data-bbox="468 310 1360 545"> <thead> <tr> <th>सूचकका क्षेत्र</th> <th>०६९/७०</th> <th>०७०/७१</th> <th>०७१/७२</th> <th>०७२/७३</th> <th>०७३/७४</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>वि.सि.जि.</td> <td>९४.३९</td> <td>९५</td> <td>९६</td> <td>९७</td> <td>९८</td> </tr> <tr> <td>डि.पि.टि ३</td> <td>९२</td> <td>९३</td> <td>९४</td> <td>९५</td> <td>९५.५</td> </tr> <tr> <td>दादुरा</td> <td>८८</td> <td>८९</td> <td>९१</td> <td>९२</td> <td>९३</td> </tr> <tr> <td>पोलियो ३</td> <td>९२</td> <td>९३</td> <td>९४</td> <td>९५</td> <td>९५.५</td> </tr> <tr> <td>टि.टि. (गर्भवती)</td> <td>५१</td> <td>५६</td> <td>६१</td> <td>६६</td> <td>७०</td> </tr> </tbody> </table> <ul style="list-style-type: none"> ● जिल्लाबासीहरूले हरेक वर्ष विशेष १ घुम्ती सेवा प्राप्त गर्नेछन् । ● आ.व. २०७१/७२ भित्र जिल्लाका सबै गाविसहरू पूर्णखोप युक्त भएका हुनेछन् । 	सूचकका क्षेत्र	०६९/७०	०७०/७१	०७१/७२	०७२/७३	०७३/७४	वि.सि.जि.	९४.३९	९५	९६	९७	९८	डि.पि.टि ३	९२	९३	९४	९५	९५.५	दादुरा	८८	८९	९१	९२	९३	पोलियो ३	९२	९३	९४	९५	९५.५	टि.टि. (गर्भवती)	५१	५६	६१	६६	७०		
सूचकका क्षेत्र	०६९/७०	०७०/७१	०७१/७२	०७२/७३	०७३/७४																																		
वि.सि.जि.	९४.३९	९५	९६	९७	९८																																		
डि.पि.टि ३	९२	९३	९४	९५	९५.५																																		
दादुरा	८८	८९	९१	९२	९३																																		
पोलियो ३	९२	९३	९४	९५	९५.५																																		
टि.टि. (गर्भवती)	५१	५६	६१	६६	७०																																		
जिल्लामा कुपोषणको अवस्था घटेको हुनेछ ।	<ul style="list-style-type: none"> ● पोषणको स्थिति निम्न अनुसार हुनेछः <table border="1" data-bbox="468 670 1444 862"> <thead> <tr> <th>सूचकका क्षेत्र</th> <th>०६९/७०</th> <th>०७०/७१</th> <th>०७१/७२</th> <th>०७२/७३</th> <th>०७३/७४</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>वृद्धि अनुगमन</td> <td>६८</td> <td>७०</td> <td>७२</td> <td>७४</td> <td>७६</td> </tr> <tr> <td>कुपोषणको स्थिति</td> <td>५०</td> <td>४७</td> <td>४३</td> <td>४०</td> <td>३७</td> </tr> <tr> <td>भिटाभिन "ए" को कमीको उपचार</td> <td>८०</td> <td>८१</td> <td>८२</td> <td>८३</td> <td>८४</td> </tr> </tbody> </table> <ul style="list-style-type: none"> ● जुकाको औषधी वितरण ५ वर्ष सम्म निम्न अनुसार हुनेछः <table border="1" data-bbox="468 902 1241 984"> <thead> <tr> <th>०६९/७०</th> <th>०७०/७१</th> <th>०७१/७२</th> <th>०७२/७३</th> <th>०७३/७४</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>९०</td> <td>९२</td> <td>९४</td> <td>९६</td> <td>९६</td> </tr> </tbody> </table>	सूचकका क्षेत्र	०६९/७०	०७०/७१	०७१/७२	०७२/७३	०७३/७४	वृद्धि अनुगमन	६८	७०	७२	७४	७६	कुपोषणको स्थिति	५०	४७	४३	४०	३७	भिटाभिन "ए" को कमीको उपचार	८०	८१	८२	८३	८४	०६९/७०	०७०/७१	०७१/७२	०७२/७३	०७३/७४	९०	९२	९४	९६	९६	जिल्ला स्वास्थ्य कार्यालयबाट प्रकाशित हुने प्रतिवेदनहरू जिविस सूचना केन्द्रको तथ्यांक तथा अभिलेखहरू			
सूचकका क्षेत्र	०६९/७०	०७०/७१	०७१/७२	०७२/७३	०७३/७४																																		
वृद्धि अनुगमन	६८	७०	७२	७४	७६																																		
कुपोषणको स्थिति	५०	४७	४३	४०	३७																																		
भिटाभिन "ए" को कमीको उपचार	८०	८१	८२	८३	८४																																		
०६९/७०	०७०/७१	०७१/७२	०७२/७३	०७३/७४																																			
९०	९२	९४	९६	९६																																			
सरुवा तथा संक्रामक रोग नियन्त्रण भएको हुनेछ ।	<ul style="list-style-type: none"> ● सरुवा रोगहरूबाट प्रभावित रोगीको संख्यामा निम्न अनुसार भएको हुनेछः <ul style="list-style-type: none"> - खकारमा जिवाणु देखिने फोक्सोको टि.वि. निको हुने दर हालको ९१ बाट ९५ प्रतिशत हुनेछ । - क्षयरोगको सफल उपचार दर ढल्ल प्रतिशत (राष्ट्रिय लक्ष्य ९० प्रतिशत) हुनेछ । - कृष्ठरोगीको संख्या प्रति हजारमा १ जना भन्दा कम हुनेछ । ९हालकाण^१prevalence 0.86/1000) ● श्वासप्रश्वास/निमोनिया (ARI) जस्ता रोगहरूबाट प्रभावित बच्चाको संख्यामा ५० प्रतिशतले कमी आएको हुनेछ । (Incidence of ARI 452/1000) ● भाडापखालाबाट प्रभावित हुने बच्चाको संख्यामा ५० प्रतिशतले कमी आएको हुनेछ । (340/1000) ● औलो ज्वरो ०.००१ प्रति १ हजारमा भरेको हुनेछ । (Incidence 0.015) ● एच.आइ.भि एड्स सम्बन्धी पूर्ण रुपमा जनचेतना भइसकेको हुने छ । जिल्लामा थप २ वटा प्राथमिक स्वास्थ्य केन्द्रमा भि.सी.टी सेन्टर लागु भइसकेको हुनेछ । जिल्लामा एच.आइ.भि. एड्सको उपचार केन्द्रको स्थापना भएको हुनेछ । 	स्वास्थ्य सेवा विभागबाट प्रकाशित हुने तथ्यांक/ प्रतिवेदनहरू ।																																					

<p>औषधीको आपूर्ति स्थितिमा सुधार आउनुको साथै मानवीय तथा भौतिक पूर्वाधारहरूको व्यवस्था भएको हुनेछ ।</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● आ.व. २०७३/७४ सम्म भण्डार तथा जिल्ला स्वास्थ्य कार्यालयको प्रशासनिक भवन निर्माण भै सकेको हुनेछ । ● स्वास्थ्यकमीहरूको दरवन्दी अनुसार पदपूर्ति भएको हुनेछ । ● कार्यक्षेत्रमा लामो समय रहने र कार्यदक्षतामा सुधार आएको हुनेछ । ● सबै स्वास्थ्य संस्थाहरूमा अति आवश्यक औषधी तथा उपकरणहरूको आपूर्ति नियमित भएको हुनेछ । ● रुकुमकोट स्वास्थ्यचौकी आठवीसकोट स्वास्थ्यचौकी प्राथमिक स्वास्थ्य केन्द्रमा परिणत भएको हुनेछ । ● १५ वटा उपस्वास्थ्य चौकीहरू अपग्रेड भएर स्वास्थ्यचौकीमा परिणत भएका हुनेछ । ● हे.पो. तथा सब हे.पो.हरू निर्माण १० वटा र मर्मत ५ वटा हुनेछ । ● जिल्ला अस्पताल २५ शैयाको भएको हुनेछ । ● ५ वटा किशोर किशोरी मैत्री स्वास्थ्य संस्थाले राष्ट्रिय मापदण्ड पूरा गरि प्रमाणपत्र प्राप्त गरेको हुनेछ । ● आ.व. २०७१/७२ भित्र जिल्ला अस्पतालमा बल्ड बैंकको स्थापना भएको हुनेछ । ● ARV sub center स्थापना भएको हुनेछ । ● सबै गा.वि.स.मा बर्थिङ सेन्टरको स्थापना भई तालिम प्राप्त SBA भएको हुनेछ । ● जिल्लामा अस्पतालमा आधारित लैंगिक हिंसा सम्बन्धी एकद्वार संकट व्यवस्थापन केन्द्र स्थापनाको थालनी भएको हुनेछ । ● जिल्ला अस्पतालबाट ULTRASONOGRAM, ECG, X ray Digital सेवा प्राप्त भएको हुनेछ । 		
--	---	--	--

स्वास्थ्य क्षेत्रमा उपलब्ध अवसरहरु:

१. स्थानीयस्तरको प्राविधिक जनशक्ति उत्पादन भै सेवा प्राप्त हुनु ।
२. स्वास्थ्य सेवा पुऱ्याउने गैससहरुको स्थापना भै सेवा प्राप्त हुनु ।
३. नीजि क्षेत्र स्वास्थ्य क्षेत्रमा लगानी गर्न तयार हुनु ।

स्वास्थ्य क्षेत्रमा विद्यमान समस्याहरु:

१. धामीभांकी तथा परम्परागत उपचार पद्धतिमा विश्वास गर्नु ।
२. २५वर्ष भन्दा पुरानो दरबन्दि लाइ कायम गरि कार्य सन्चालन गर्नु ।
३. स्वास्थ्यकर्मीहरुलाई क्षमता तथा स्तरवृद्धिका पर्याप्त अवसरहरुको कमी ।
४. नेपाल सरकारले दुर्गम क्षेत्रका कर्मचारीहरुलाई सोही स्थानमा बस्न सक्ने वातावरण तयार गर्न नसक्नु ।
५. छिटो विवाह, र कम उमेरमा आमा बन्ने प्रक्रियाले पाठेघर खस्ने समस्या ।
६. भौगोलिक विकटताले सेवा प्रवाहमा

५.७ खानेपानी तथा सरसफाई कार्यक्रम

रुकुममा करिव ८४.१० प्रतिशत जनता पाइप धाराको पानी उपभोग गर्छन् भने बांकीले अन्य श्रोतहरुबाट खानेपानीको आवश्यकता पुरा गर्छन् । ए.डि.वि., खानेपानी विभाग, गैरसरकारी संस्थाहरु, जस्ता सरकारी तथा गैरसरकारी निकायबाट जिल्लामा खानेपानीको सेवा पुऱ्याउने काम गरिरहेको र खानेपानीका प्रशस्त श्रोतहरु भएको हुनाले जिल्लाका सबै क्षेत्रमा खानेपानीको सुविधा पुऱ्याउन सहज देखिन्छ । तर पनि यस क्षेत्रमा विद्यमान समस्याहरु जस्तै सामाजिक र भौगोलिक स्वार्थ, राजनैतिक प्रतिवद्धताको कमी, लक्ष्य वमोजिम बजेट विनियोजन नहुनु, राजनैतिक अस्थिरता र विकास निर्माणको कार्यमा सरकार वा अन्य निकाय माथि निर्भरता, विकास निर्माणमा जनसमुदायमा आपनत्वको भावनाको कमी र जिम्मेवारीबाट पन्छिनु, राजनैतिक स्वार्थ र हस्तक्षेपले खानेपानीको सहज आपूर्ति व्यवस्था मिलाउन समस्याहरु पनि उब्जिएका छन् । यी समस्या र सम्भावनाहरु बीच क्रमागत आयोजनाहरु पुरा गर्ने, नयाँ तथा पहिचान भई आएका आयोजनाहरुको सम्भाव्यत अध्ययन तथा सर्वेक्षण र कार्यान्वयन गर्ने, सम्पन्न आयोजनाहरुको वैज्ञानिक व्यवस्थास्थान गर्ने जस्त कार्यहरु गर्दै जिल्लाबासीहरुमा स्वच्छ खानेपानीको पहुँच पुऱ्याउने र जिल्लालाई खुल्ला दिशा मुक्त बनाई खानेपानी तथा फोहरको कारण श्रृजित हुने रोगहरुलाई निर्मुल पार्ने उद्देश्य यस योजनाले लिएको छ ।

शुद्ध खानेपानी सुविधा विस्तारको रणनीतिहरु:

- सम्पन्न आयोजनाहरु उपभोक्ता समिति मार्फत संचालन गरिनेछ ।
- सरसफाई कार्यक्रमलाई खानेपानी आयोजनाको अभिन्न अंगको रूपमा सञ्चालन गरिनेछ ।
- ग्रामिण खानेपानी आयोजना र सरसफाईको कार्यक्रमहरु उपभोक्ता समिति वा गैससहरुसंग समन्वय गरी संचालन गरिनेछ । चर्पी निर्माणको कार्यक्रमलाई अन्य कार्यक्रमहरूसंगै लगिनेछ ।
- पुनः निर्माण गर्नु पर्ने ग्रामिण खानेपानी आयोजनाहरु तथा अधुरा रहेका आयोजनाहरुलाई प्राथमिकता दिई संचालन गरिनेछ ।
- पानीको मुहान नभएको ठाउँमा वर्षाते पानी संकलन आयोजना भएको हुनेछ ।
- पानी प्रशोधन र गुणस्तर जाँचको माध्यमाबाट पानीको गुणस्तरमा सुधार भएको हुनेछ ।
- मर्मत तथा नयाँ निर्माणको समयमा प्रभावकारी अनुगमनको लागि एक जना प्राविधिक फिल्डमा खटाइनेछ ।
- वर्षातको पानी संकलन कार्यक्रम गैससहरुसंग समन्वय गरि संचालन गरिनेछ ।

योजनाको सारांश	सूचक	पुष्ट्याईका आधारहरु	जोखिमपक्ष																																			
<p>विषयगत उद्देश्य गुणस्तरीय खानेपानीमा जिल्लावासीहरु सबैको पहुँच पुग्नको साथै सरसफाईको क्षेत्रमा उल्लेखनीय सुधार भएको हुनेछ ।</p>	<ul style="list-style-type: none"> पाईपलाइन मार्फत खा.पा.कभरेज ८४.१०% वाट ९५% हुनेछ । निर्माण सम्पन्न भइसकेका योजनाहरुको मर्मत सम्भार गरी सुचारु रूपले चलाउन सकिनेछ । ४१.९७% वाट १००% घरधुरीहरुले कुनै न कुनै प्रकारको चर्पी प्रयोग भएको हुनेछ । मुख्य मुख्य बजारहरुमा एक घर एक धारा र फोहर व्यवस्थापनको व्यवस्था भएको हुनेछ । मुख्य मुख्य बजारहरुमा ढल निकासको व्यवस्था भएको हुनेछ । 	<ul style="list-style-type: none"> जिल्ला खा.पा.का. को अभिलेख । जिविस सूचना केन्द्रको अभिलेख । नयाँ पाइप लाईन खानेपानी आयोजनाको सर्वेक्षण कार्य हुनेछ । 																																				
<p>नतिजाहरु छनौट भई आएका नयाँ खापायोहरुको निर्माण र पुराना योजनाहरुको मर्मत संभार भएको हुनेछ ।</p>	<ul style="list-style-type: none"> खा.पा.को नयाँ निर्माण र पुरानो मर्मत निम्न अनुसार भएको हुनेछ : <table border="1"> <thead> <tr> <th rowspan="2">सूचक क्षेत्र</th> <th colspan="5">आ.व.</th> </tr> <tr> <th>०६९/७०</th> <th>०७०/७१</th> <th>०७१/७२</th> <th>०७२/७३</th> <th>०७३/७४</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>क्रमागत पाइप लाईन योजना</td> <td colspan="5">जम्मा १४ वटा</td> </tr> <tr> <td>नयाँ पाइप लाईन आयोजनाको सर्वेक्षण</td> <td>२</td> <td>३</td> <td>३</td> <td>३</td> <td>३</td> </tr> <tr> <td>नयाँ पाइप लाईन आयोजनाको निर्माण</td> <td></td> <td>२</td> <td>५</td> <td>८</td> <td>११</td> </tr> <tr> <td>पुरानो खानेपानी योजना मर्मत</td> <td>८</td> <td>१०</td> <td>१०</td> <td>१०</td> <td>१०</td> </tr> </tbody> </table> <ul style="list-style-type: none"> नयाँ तथा पुराना खा.पा.यो.हरु व्यवस्थिति रूपमा संचालन भएको हुनेछ : 	सूचक क्षेत्र	आ.व.					०६९/७०	०७०/७१	०७१/७२	०७२/७३	०७३/७४	क्रमागत पाइप लाईन योजना	जम्मा १४ वटा					नयाँ पाइप लाईन आयोजनाको सर्वेक्षण	२	३	३	३	३	नयाँ पाइप लाईन आयोजनाको निर्माण		२	५	८	११	पुरानो खानेपानी योजना मर्मत	८	१०	१०	१०	१०		
सूचक क्षेत्र	आ.व.																																					
	०६९/७०	०७०/७१	०७१/७२	०७२/७३	०७३/७४																																	
क्रमागत पाइप लाईन योजना	जम्मा १४ वटा																																					
नयाँ पाइप लाईन आयोजनाको सर्वेक्षण	२	३	३	३	३																																	
नयाँ पाइप लाईन आयोजनाको निर्माण		२	५	८	११																																	
पुरानो खानेपानी योजना मर्मत	८	१०	१०	१०	१०																																	
<p>खापायोको अनुगमन मुल्यांकन र नियमित मर्मत संभार भएको हुनेछ ।</p>	<ul style="list-style-type: none"> नयाँ निर्माण तथा पुराना आयोजनाहरुमा व्यवस्था भएको प्रावधान अनुसार समयमा नै सम्पन्न भएको हुनेछ । मर्मत तथा नयाँ निर्माण सम्पन्न भएका आयोजनाहरु तोकिएको अवधि (project life time) भरी राम्ररी संचालन भएको हुनेछ । 																																					
<p>खानेपानी आयोजना उपभोक्ता समितिहरुको क्षमता अभिवृद्धि भएको हुनेछ ।</p>	<ul style="list-style-type: none"> नयाँ खानेपानी उ.स.हरु को दर्ता र पुरानाहरुको नविकरण समयमा र नियमित भएको हुनेछ । उ.स.हरुको आय-व्यय, कागजपत्र आदि सबै ठीक दुरुस्त भएको हुनेछ । आयोजनाको मर्मत सम्भार, सन्तुलित वितरण जस्ता कुराहरुमा उपभोक्ताहरुको सहभागिता र सन्तुष्टि हुनेछ । 																																					
<p>जिल्लाका सबै बजार, गाउँ वस्तीहरु स्वच्छ खानेपानी र फोहरमैला व्यवस्थापन भएको हुनेछ ।</p>	<ul style="list-style-type: none"> पानीजन्य रोग पूर्ण रूपमा निर्मूल भएको हुनेछ । फोहरमैलाको कारण श्रृजित हुने रोगहरुमा ९० प्रतिशतले कमी आएको हुनेछ । रुकुम खुल्ला दिशामुक्त जिल्लाको रूपमा घोषणा भएको हुनेछ । बजार क्षेत्र तथा नगरउन्मुख बजारहरुमा ढलको व्यवस्था र फोहरमैलाको उचित व्यवस्थापन भएको हुनेछ । 																																					

योजनाको सारांश	सूचक	पुष्ट्याईका आधारहरु	जोखिमपक्ष																													
पानीको सुविधा नभएको क्षेत्रका जनताहरु वर्षातको पानीका सुविधाबाट लाभान्वित हुनेछन् ।	<ul style="list-style-type: none"> पानीको मुहान नभएको ठाउँमा वर्षाते पानी संकलन आयोजना लागू गरिनेछ । 																															
	<table border="1"> <thead> <tr> <th rowspan="2">सूचक क्षेत्र</th> <th colspan="5">आ.व.</th> </tr> <tr> <th>०६९/७०</th> <th>०७०/७१</th> <th>०७१/७२</th> <th>०७२/७३</th> <th>०७३/७४</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>क्रमागत वर्षाते पानी आयोजना</td> <td>१</td> <td>१</td> <td>१</td> <td>१</td> <td>१</td> </tr> <tr> <td>नयाँ वर्षाते पानी आयोजनाको सर्वेक्षण</td> <td>०</td> <td>१</td> <td>१</td> <td>१</td> <td>१</td> </tr> <tr> <td>नयाँ वर्षाते पानी आयोजनाको निर्माण</td> <td>०</td> <td>०</td> <td>१</td> <td>२</td> <td>३</td> </tr> </tbody> </table>			सूचक क्षेत्र	आ.व.					०६९/७०	०७०/७१	०७१/७२	०७२/७३	०७३/७४	क्रमागत वर्षाते पानी आयोजना	१	१	१	१	१	नयाँ वर्षाते पानी आयोजनाको सर्वेक्षण	०	१	१	१	१	नयाँ वर्षाते पानी आयोजनाको निर्माण	०	०	१	२	३
	सूचक क्षेत्र				आ.व.																											
				०६९/७०	०७०/७१	०७१/७२	०७२/७३	०७३/७४																								
	क्रमागत वर्षाते पानी आयोजना			१	१	१	१	१																								
नयाँ वर्षाते पानी आयोजनाको सर्वेक्षण	०	१	१	१	१																											
नयाँ वर्षाते पानी आयोजनाको निर्माण	०	०	१	२	३																											

५.८ सिंचाई विकास कार्यक्रम

यस पञ्चवर्षीय योजनामा क्रमागत अवस्थामा रहेको आयोजनाहरूको निर्माण, नयां आयोजनाहरूको पहिचान, सम्भाव्यता अध्ययन र प्राथमिकता तथा लागत लाभको आधारमा बढी भन्दा बढी जनसहभागिता जुट्न सक्ने आयोजनाहरूलाई समावेश गरिएको छ । यसको अलावा अन्य आयोजनाहरू पनि यस योजनामा समावेश गरिएका छन् । ती सबै आयोजनाहरू सम्भाव्यता र लागत लाभको यही सिद्धान्त अनुसार नै कार्यान्वयन हुनेछन् । योजनाको सारांश तल प्रस्तुत गरिएको छ ।

सिंचाई विकासको लागि पञ्चवर्षीय योजना तर्जुमा गर्दा सिंचाई विस्तारको क्रममा आयोजनाहरूको निर्माण पश्चात नियमित मर्मत सम्भार नहुने, उपभोक्ता समूहहरू सक्रिय नहुने जस्ता समस्याहरू पनि देखा परेका छन् । त्यसैले आयोजनाहरूको छनौटमा उपभोक्ताहरूको सहभागितालाई विशेष ध्यान दिइएको छ । आयोजनाहरू छनौट देखि कार्यान्वयन र सम्पन्न भैसके पछि पनि त्यसको मर्मत तथा सम्भारको कामलाई व्यवस्थित गर्न निम्न अनुसारको रणनीतिहरू निर्धारण गरिएका छन् ।

सिंचाई विकास र विस्तारका लागि रणनीतिहरू :

१. तुलनात्मक लागत लाभको आधारमा योजनाहरू संचालन गरिनेछ ।
२. बढी जनसहभागिता जुट्न सक्ने योजनाहरूको निर्माणमा प्राथमिकता दिइनेछ ।
३. निर्माण सम्पन्न आयोजनाहरूको संचालन उपभोक्ता समिति मार्फत गरिनेछ ।
४. सिंचाई कुलो/नहर निर्माण तथा विस्तारमा क्रमागत अवस्थामा रहेको आयोजनाहरू र दातृ निकायहरूबाट समेत सहयोग प्राप्त सिंचाई आयोजनाहरूको निर्माणमा प्राथमिकता दिइनेछ ।
५. आयोजनाको उपभोक्तहरूको समूह बनाई स्थानीय व्यवस्थापनमा जिम्मेवार बनाइनेछ ।
६. विपन्न एवं पिछडिएको क्षेत्रका किसानहरूको आय वृद्धिको लागि स-साना सिंचाई आयोजनाहरू लक्षित कार्यक्रमको रूपमा संचालन गरिनेछ ।

योजना तर्जुमा मिति: ०६९/१११९३

योजनाको अवधि: आ.व. २०६९/७० देखि २०७३/७४ सम्म

योजनाको सारांश	सूचकहरू	पुष्ट्याईको आधार	जोखिमपक्ष
विषयगत उद्देश्य : जलश्रोतको व्यवस्थापन गरी सिंचाई योग्य जमिनमा बर्षे भरी सिंचाई सेवाको विस्तार भएको हुनेछ ।	➤ कुल २७४८० हे. खेती भैरहेको जमिनमा हाल ४३१०.५ हे. अर्थात १५.६९ % भुभागमा सिंचाई पुगेकोमा ७०० हे. थप भई ५०१०.५ हे. (१८.२३%) जमीनमा सिंचाई पुगेको हुनेछ ।	आवधिक समीक्षा, जिल्लाको समष्टिगत वार्षिक समीक्षा, अनुगमनहरूको प्रतिवेदन, आयोजना सम्पन्नको प्रतिवेदन ।	
नतिजाहरू : क्रमागत अवस्थामा रहेका सिंचाई आयोजनाहरू सम्पन्न भएका हुने छन् ।	➤ मुलपानी, रानीच्युरा, हरहरे पुरनेचौर सिंचाई योजनाको कमाण्ड क्षेत्रमा ०६९/७० भित्र र भलाचौर र आठवीस डाँडागाउँ सिं.यो. कमाण्ड क्षेत्रमा आ.व.०७०/७१ मा सिंचाई सुविधा उपलब्ध भएको हुनेछ ।		
ठूला सिंचाई योजनाहरूको पहिचान भएको हुनेछ ।	➤ योजना अवधिमा २५ वटा योजनाहरूको पहिचान भई १० वटाको सर्भेक्षण भएको हुनेछ ।		

५.९ उद्योग विकास कार्यक्रम

जिल्लाका वस्तीहरूको विकास हुन नसक्दा बजारको पनि विकास हुन सकेको छैन । उद्योग विकासको लागि आवश्यक पूर्वाधार तथा सूचनाहरूको विकास र विस्तार नहुँदा जिल्ला भित्र उद्योगहरूको विकास हुन सकेको छैन । स्थानीय रुपमा उपलब्ध कच्चा पदार्थको आधारमा यस जिल्लाको सम्भाव्य उद्योगहरूमा नेपाली हातेकागज, अल्लोधागो, राडीपाखी, सिस्नोपाउडर, फलफूल जुस उद्योग, अदुवा क्याण्डी, बाँस निगालो, हर्वल क्याण्डी, हर्वल साबुन, मौरीपालन, जडिबुटी चिया, आदि पर्दछन् । २०६९ कार्तिक मसान्त सम्म ७९ वटा कृषि तथा वनजन्य पदार्थमा आधारित उद्योगहरू दर्ता भएको भए पनि हाल ४५ वटा मात्रै संचालन हुनु (३४ वटा बन्द) भएको छ । विभिन्न क्षेत्रका कूल दर्ता ४८० मध्ये २४५ वटा मात्रै संचालनमा छन् । ग्रामिण भेगमा उद्योग विकासको लागि स्थानीय निकायको जिम्मेवारी भनेको सम्भव्यता अध्ययन, निजी लगानीकर्ताहरूलाई लगानीको लागि उपयुक्त वातावरणको श्रृजना, सोही विषय क्षेत्रमा कार्य गर्ने संघसंस्थाहरूको बीचमा समन्वय र भौतिक पूर्वाधारहरूको विकास आदि नै हो तर उद्योग विकासको लागि अहिले सम्म भएका प्रयासहरू यस अनुरूप हुन सकेन । यिनै कुराहरूलाई दृष्टिगत गरी यस पञ्चवर्षीय योजनामा उद्योग विकास तर्फ उपयुक्त रणनीतिहरूको साथ कार्यक्रमहरू प्रस्तुत गरिएको छ ।

उद्योग विकासका रणनीतिहरू:

- स्थानीय कच्चा पदार्थमा आधारित उद्योग स्थापना र संचालनमा जोड दिइनेछ ।
- स्थानीय निकाय, उद्योग वाणिज्य संघ, गैसस बीचको समन्वयमा कार्यक्रमहरू संचालन गर्ने तर्फ जोड दिइनेछ ।
- तालिम प्राप्त उद्योगीहरूको मागको अध्ययन गरी समूहगत रुपमा ऋण उपलब्ध गराउन सिफारिस गरिनेछ ।
- औद्योगिक प्रवर्द्धनात्मक सेवा, औद्योगिक सूचना प्रवाह, प्रविधि सम्बन्धी सूचना संकलन र विरणलाई विस्तार गरिनेछ ।
- निजी क्षेत्रलाई औद्योगिक विकासमा आकर्षित गर्न स्थानीयतहमा नीति निर्माण गर्ने, सूचना प्रवाह गर्ने, तथा अनुगमन गर्ने जस्ता कामहरू जिविस मार्फत गरिनेछ ।

योजना तर्जुमा मिति: २०६९/११/

योजनाको अवधि: आ.व. २०६९/७० देखि २०७३/७४ सम्म

योजनाको सारांश	सूचकहरू	पुष्ट्याईको आधार	जोखिमपक्ष
विषयगत उद्देश्य: उद्योग तथा वाणिज्यको क्षेत्रमा उल्लेखनीय सुधार तथा विस्तार भई रोजगारीको श्रृजना र बजार क्षेत्रको विकास भएको हुनेछ ।	१. हाल ५ वटा बजार क्षेत्रबाट १५ वटा बजारक्षेत्र विस्तार भएको हुनेछ । २. कृषि तथा गैर कृषि उद्योगहरूमा वाषिक ५% ले वृद्धि भएको हुनेछ । ३. हाल १०८७ सदस्य संख्याबाट वृद्धि भई ३५०० सदस्य संख्या पुग्नेछ । ४. घरेलु तथा साना उद्योग संख्यामा १५ प्रतिशतले वृद्धि भएको हुनेछ । ५. सबै गाविसहरूमा बजारको पहुँच पुगेको हुनेछ ।	जिविस सूचना केन्द्र । जिल्ला घरेलु समिति वाणिज्य प्रसाशन ।	
नतिजाहरू: जिल्लामा उद्यमी तथा उद्यमशिलताको विकास भएको हुनेछ ।	१. स्थानीय विशेषतामा आधारित सीप विकास तालिमहरू संचालन भएको हुनेछ । २. उद्योगीहरूलाई औद्योगिक सूचना तथा जानकारी प्राप्त भएको	जिल्ला घरेलु समिति शाखा कार्यालय रुकुम ।	" "

योजनाको सारांश	सूचकहरु	पुष्ट्याईको आधार	जोखिमपक्ष															
	हुनेछ ।																	
उद्योग विकासको लागि आवश्यक पूर्वाधारहरुको विकास भएको हुनेछ ।	१. आगामी ५ वर्षमा औद्योगिक सूचना केन्द्रको स्थापना भएको हुनेछ । २. औद्योगिक प्रदर्शनी तथा उद्यमीहरु बीचको अन्तर्क्रिया कार्यक्रमहरु नियमित भएको हुनेछ । ३. सेवा प्रदायक संस्थाहरुको क्षमता अभिवृद्धि भएको हुनेछ । ४. स्थानिय विशेषतामा आधारित सीप विकास तालीमहरु संचालन भएको हुनेछ ।	" "	" "															
कार्यक्रमहरुको निरीक्षण तथा अनुगमन प्रभावकारी भएको हुनेछ ।	१. प्रशिक्षार्थी अनुगमन वार्षिक ३ पटक भएको हुनेछ । २. उद्यमीहरुले चाहेको सेवा र सुविधा समयमा नै प्राप्त गरेको हुनेछ । ३. लक्ष्य गरे मुताविक कार्यक्रमहरु संचालन भएको हुनेछ ।	" "	" "															
उद्यम विकासको लागि ऋणमा उद्योगीहरुको पहुँच भएको हुनेछ ।	<ul style="list-style-type: none"> उद्यम विकासको लागि निम्न अनुसार ऋण सुविधा सिफारिस भएको हुनेछ । <table border="1" style="margin-left: 40px;"> <thead> <tr> <th colspan="5">आ.व.</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>०६९/७०</td> <td>०७०/७१</td> <td>०७१/७२</td> <td>०७२/७३</td> <td>०७३/७४</td> </tr> <tr> <td>५</td> <td>५</td> <td>५</td> <td>५</td> <td>५</td> </tr> </tbody> </table>	आ.व.					०६९/७०	०७०/७१	०७१/७२	०७२/७३	०७३/७४	५	५	५	५	५	कृ.वि.वै.क र अन्य वित्तीय संस्थाहरुको लगानी तथा असुली विवरण ।	उद्योग क्षेत्रमा भएको लगानीको असुली समयमा नै भएको हुनेछ ।
आ.व.																		
०६९/७०	०७०/७१	०७१/७२	०७२/७३	०७३/७४														
५	५	५	५	५														

५.१० महिला तथा बालबालिका विकास कार्यक्रम

जिल्लामा महिलाहरुको साक्षरता दर कम छ । प्रत्यक्ष आर्थिक गतिविधिहरुमा महिलाहरुको सहागिता न्यून छ । उनीहरुको स्वास्थ्य स्थितिमा पनि सुधार ल्याउनु पर्नेछ । महिला हिंसाका घटनाहरु भैरहेका छन् । हिंसामा परेकाहरुले उपयुक्त सहयोग पाउन सकिरहेको छैन । यस अवस्थामा शिक्षा, स्वास्थ्य जस्ता आधारभूत सेवा मा महिलाहरुको पहुँच बढाउन, उनीहरुको सशक्तिकरण गर्दै विभिन्न सेवा सुविधाहरुमा बञ्चितकरणको अवस्थाबाट महिलाहरुलाई माथि उठाउन आवश्यक छ । त्यस्तै अझै पनि उपेच्छित, उत्पिडित, दलित समुदायका बालबालिकाहरु विद्यालय बाहिर छन् । यस अवस्थामा महिला तथा बालबालिकाको सामाजिक, आर्थिक तथा शैक्षिक स्थितिमा उल्लेख्य सुधार ल्याउने उद्देश्य योजनाले राखेको छ ।

महिला तथा बालबालिका विकासका रणनीतिहरु:

१. किशोरीहरुलाई समुह तथा संजाल मार्फत आयमूलक कार्य तथा सचेतनामूलक कार्यक्रममा सहभागि गराउदै लगिनेछ ।
२. गाविसस्तरमा गठन हुने महिला तथा बाल बालबालिकाको अधिकार हनन्का विरुद्ध संगठित समितिलाई बाल विवाह, महिला तथा बाल बालिकाका अधिकार हनन्का घटना विवरुद्ध सक्रिय बनाईनेछ ।
३. महिला तथा बालविकास कार्यक्रमलाई सबै विकास कार्यक्रमहरुसंग एकिकृत गरिनेछ । सबै विकास योजनाका उ.स.हरुमा ३३ प्रतिशत महिला सहभागितालाई कडाईका साथ लागू गरिनेछ ।

योजनाको सारांश	सूचकहरू	पुष्ट्याईको आधार	जोखिम पक्ष
उद्देश्य: महिला तथा बालबालिकाको सामाजिक, आर्थिक तथा शैक्षिक स्थितिमा उल्लेख्य सुधार आएको हुनेछ।	<ul style="list-style-type: none"> ● महिला तथा बालबालिका माथि हुने विभिन्न प्रकारका हिंसामा ५० प्रतिशतले कमी आएको हुनेछ। ● सामाजिक संघसंस्थाहरूमा महिलाहरूको सहभागिता कम्तीमा ४० प्रतिशत भएको हुनेछ। ● असहाय अनाथ बालबालिकहरूलाई प्रदान गरिने सेवा सुविधाहरू निरन्तर भएको हुनेछ। ● मा.वि. तह (एस.एल.सी.) पूरा गर्ने छात्राहरू ४२ बाट ४८ प्रतिशत भएको हुनेछ। 	महिला तथा बाल बालबालिका कार्यालयको अभिलेख तथा वार्षिक प्रतिवेदन। जिल्ला पार्श्वचित्र,	
नतिजा शिक्षा स्वास्थ्य जस्ता सामाजिक सेवाका क्षेत्रमा महिलाहरूको पहुँच बढेको हुनेछ।	<ul style="list-style-type: none"> ● महिला साक्षरता हालको ५३.९१ प्रतिशतबाट ९४ प्रतिशत पुगेको हुनेछ। ● तालिम प्राप्त स्वास्थ्य कार्यकर्ताद्वारा सुत्केरी गराउने गर्भवतीहरू महिलाहरू हालको २५ प्रतिशतबाट ५० प्रतिशत पुगेको हुनेछ। ● महिला सहकारीमा किशोरीहरूको सहभागिता भएको हुनेछ। 	महिला तथा बाल बालबालिका कार्यालयको अभिलेख तथा वार्षिक प्रतिवेदन।	
महिलामाथि हुने सबै किसिमको हिंसा र भेदभाव पूर्ण व्यवहारमा कमी आएको हुनेछ।	<ul style="list-style-type: none"> ● विद्यालय जाने उमेरका सत प्रतिशत बालिकाहरू विद्यालयमा हुनेछन्। ● लिङ्गका आधारमा भ्रुण हत्य पूर्ण रूपमा अन्त्य भएको हुनेछ। ● जवरजस्ती करणी जस्ता घटनाहरूमा कमी आएको हुनेछ। ● बहु विवाह र महिला माथि हुने कुटपिटका घटनहरूमा कमी आएको हुनेछ। 		
महिलाहरूको संस्थागत विकास र आर्थिक क्षेत्रमा सहभागिता संगै महिलाहरू स्वनिर्भरतामा वृद्धि भएको हुनेछ।	<ul style="list-style-type: none"> ● महिला सहकारी संख्या ८ बाट बढेर १९ वटा पुगेको हुनेछ। ● महिला वचत समूह हालको १३०० बाट बढेर योजना अवधि भरमा १८०० पुगेको हुनेछ। ● 		
सामाजिक तथा सामुदायिक संघसंस्था र समितिहरूमा महिलाहरूको सहभागिता भएको हुनेछ।	<ul style="list-style-type: none"> ● वि.व्य.स., शि.अ.संघ, वन उपभोक्त समिति जस्ता सामुदायिक समिति र जिल्लामा सक्रिय गैसस तथा नागरिक समाज जस्ता संस्थाहरूमा कम्तीमा ४० प्रतिशत महिला सहभागिता भएको हुनेछ। 		
महिला तथा बालबालिकाहरूको विकास तथा संरक्षणका लागि संस्थागत प्रयासहरू भई उनीहरूको हकहीत संरक्षण भएको हुनेछ।	<p>१. योजना अवधिमा:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● १४ वटा गाविसहरू लैंगिक हिंसा मुक्त गाविस घोषण भएका हुनेछन्। ● ११ वटा गाविसहरू बाल विवाह मुक्त गाविस घोषणा भएका हुनेछन्। ● १६ जटा गाविसहरू बालमैत्री गाविस घोषण भएका हुनेछन्। <p>२. आ.व. २०७२/७३ सम्म</p> <ul style="list-style-type: none"> ● लैंगिक हिंसा सम्बन्धि एकद्वार संकट व्यवस्थापन केन्द्र स्थापना भएको हुनेछ। ● हिंसा पिडित महिलाहरूका लागि मनो सामाजिक विर्मश केन्द्र स्थापना भई परामर्श सेवा उपलब्ध भएको हुने छ। <p>३. जिल्लामा लैंगिक हिंसा अन्त्यका लागि ५ वर्षे रणनीतिक योजना तयार भई कार्यान्वयन भएको हुनेछ।</p> <p>४. जिल्ला लैंगिक हिंसा अन्त्य समन्वय तथा श्रोत समिति सक्रिय</p>		

	<p>भई कार्य भएको हुने छ ।</p> <p>५. लैंगिक हिंसा पिडितहरूको प्रेषण प्रणालीको सहज र सरल रूपमा विकास भएको हुने छ ।</p> <p>६. विपद्मा परेका महिला, बाल बालिका तथा किशोरीहरूको सेवाको प्रयोजनका लागि संरक्षण क्षेत्रको आपतकालिन कोषको स्थापना भई कार्य संचालन निर्देशिका तयार भई कार्यान्वयन भएको हुनेछ ।</p> <p>७. विपद्मा परेका कुनै पनि महिला तथा बालबालिकाले पुनर्स्थापना गर्ने सेवा केन्द्र, मनो समाजिक परामर्श केन्द्रहरूबाट सेवा प्राप्त गरेको हुनेछ ।</p> <p>८. कुनै पनि हिंसा पिडित महिलाहरूले कानूनी उपचार सहयोग प्राप्त गरेको हुनेछ । असहाय बालबालिकाहरूले राहत सहयोग प्राप्त गरेका हुनेछन् ।</p> <p>९. जिविस तथा गाविस अनुदान संचालन निर्देशिका वमोजिम बाल तथा महिला विकास सम्बन्धी कार्यक्रमहरू संचालन भएका हुनेछन् ।</p>		
--	--	--	--

५.११ आदिवासी जनजाति विकास कार्यक्रम

रुकुम आदिवासी जनजाति खास गरी मगरहरूको बाहुल्यता भएको जिल्ला हो । आदिवासी जनजातिहरूको भाषा, मौलिक संस्कार संस्कृति र परम्पराहरू आदिवासी जनजातीहरूको उत्थान, विकास उनीहरूका भाषा, संस्कृति र परम्परागत ज्ञान एवं सीपहरूको संरक्षण र संवर्द्धन गर्ने, आर्थिक, राजनैतिक क्षेत्रमा जनजातिहरूको सहभागिता बढाउने जस्ता उद्देश्य यस आजिवियोले लिएको छ ।

योजना तर्जुमा मिति: २०६९/११/

योजनाको अवधि: आ.व. २०६९/७० देखि २०७३/७४ सम्म

योजनाको सारांश	सूचकहरू	पुष्ट्याईको आधार	जोखिम पक्ष
आदिवासी जनजातीहरूको आर्थिक, सामाजिक, सांस्कृतिक र धार्मिक स्थितिमा सुधार आएको हुनेछ ।	<ul style="list-style-type: none"> ● आदिवासी जनजाति समुदायका विद्यालय जाने उमेर समूहका सबै बालबालिकाहरू विद्यालय गएका हुनेछन् ● जनजाति समुदायका सबै बालबालिकाहरूले आधारभूत खोप सेवा प्राप्त गरेको हुनेछ । ● जनजाति समुदायमा स्वरोजगारीका अवसरहरू श्रृजना भएका हुनेछन् । ● आदिवासी जनजातीहरूका प्राचीन कला, संस्कृतिहरू जस्तै : नचार नाच, भूम्या (बलपूजा), पैसेरी, सिंगारु र मयूर नाचहरू, भाषा, संस्कार व्यवहारमा देख्न पाइनेछ । 	आदिवासी जनजाती जिल्ला समन्वय समिति रुकुमको दस्तावेजहरू ।	
आदिवासी जनजातीहरूका परम्परागत पेशा व्यवसायहरूको संरक्षण एवं संवर्द्धन र आधुनिककरण भएको हुनेछ ।	<ul style="list-style-type: none"> ● जनजाति समुदायका परम्परागत पेशाहरूमा युवाहरू संलग्न भएको हुनेछ । ● परम्परागत पेशामा नयाँ प्रविधिहरूको प्रयोग भएको हुनेछ । 		
सामाजिक सांस्कृतिक र धार्मिक पक्षहरूमा सकरात्मक जागरण आएको हुनेछ ।	<ul style="list-style-type: none"> ● संस्कार भित्र लुकेका कुसंस्कारहरू हटेको हुनेछ । ● व्यक्तिको धार्मिक स्वतन्त्रताको कदर भएको हुनेछ । ● सामाजिक तथा सांस्कृतिक कार्यहरूमा मितव्ययिता अपनाएको हुनेछ । 		

५.१२ वन विकास कार्यक्रम

ग्रामिण अर्थतन्त्रमा महत्वपूर्ण योगदान पुरयाउने कृषि देखि लिएर जलश्रोत, पर्यटन आदिको विकासमा वन क्षेत्रले महत्वपूर्ण अवसरहरुको श्रृजना गरेको छ । हाल यस जिल्लामा १,७४,१९६ हेक्टर वन रहेकोछ तर बढ्दो जनसंख्या र अरु वैकल्पिक व्यवस्थाहरुको अभावमा वनक्षेत्रमा चाप बढिरहेको छ । जसले गर्दा वन जंगलको विनास, भू-क्षय, जैविक विविधतामा ह्रास जस्ता पर्यावरणीय प्रतिकूलताहरु बढ्दै गएको छ । यस जिल्लामा कृषि कार्यको लागि करिब २१८.५ हेक्टर वन क्षेत्र यस जिल्लाको उत्तरी तथा पश्चिमी भागमा वढी अतिक्रमित भएको देखिन्छ । यस अवस्थामा सहभागितामूलक वन व्यवस्थापन मार्फत गरिव तथा पिछडिएका वर्गहरुका हितलाई ध्यानमा राख्दै वन क्षेत्रको संरक्षण, सम्बर्द्धन तथा दीगो विकास, भू तथा जलाधार व्यवस्थापन, जैविक विविधताहरुको संरक्षण र विकास गर्न जरुरी देखिएको छ । जिल्लाको उत्तरी भागका गा.वि.स. सिस्ने र रन्मामैकोटमा यासांगुम्बाको व्यवस्थापन गर्ने हो भने सरकारलाई लाखौंको राजश्व प्राप्त हुन्छ भने स्थानीय वासीलाई करोडौंको आमदानी हुन्छ । हाल यस जिल्लामा ४४४ वटा सामुदायिक वन दर्ता भई २३६९६.८६ हेक्टर वनक्षेत्र सा.वनको रुपमा हस्तान्तरण गरिएको छ । जसबाट ३०३८८ घरधुरीका १७१५७३ घरधुरी लाभान्वित भएकाछन ।

रणनीतिहरु :

१. सहभागिमूलक वन व्यवस्थापनको प्रकृयाबाट वन व्यवस्थापन गर्दै लगिने छ ।
२. सामुदायिक र कवुलियती वनमा महिला, विपन्न तथा दलित वर्गको सहभागिता बढाउँदै लगिनेछ ।
३. गरीव, विपन्न तथा पिछडिएका वर्गका मानिसहरुको जीविकोपार्जनको लागि कवुलियती वनको विकास र विस्तार गर्दै जाने ।
४. गैह्रकाष्ठ वन पैदावारको खेती तथा व्यवस्थापन मार्फत स्थानीय जनताको आयस्तर वृद्धि गरी जीविकोपार्जनमा सुधार गर्दै लगिनेछ ।
५. निजी वनको विकास र विस्तार गरी राष्ट्रिय वन प्रतिको चाप घटाउँदै लगिनेछ ।
६. वन क्षेत्रमा हुने बढ्दो पूर्वाधार विकासका क्रियाकलापलाई निरुत्साहित पाउँदै वातावरणीय प्रभाव अध्ययन गर्ने कार्यलाई अनिवार्य बनाईनेछ ।
७. वन्य जन्तु र जडिबुटी चोरी तस्करी, वन डहेलो, अतिक्रमण, काठ दाउरा चोरी कटानी रोकथाम र नियन्त्रण एवं पुनरुत्थान गर्न जिल्ला वन क्षेत्र समन्वय समिति तथा जिल्ला वन अनुगमन समितिलाई सक्रिय बनाईनेछ ।
८. आर्थिक शसक्तिकरणका लागि हरित रोजगारी सृजना गरी जिम्मेवारीपूर्ण वन उपयोग गर्दै वनजन्य उद्योग स्थापना, विस्तार तथा राष्ट्रिय एवं निजी वनबाट हुने काठ दाउराको विक्री वितरणलाई सहज स्थानीय आय र राष्ट्रिय अर्थतन्त्रमा टेवा पुर्याउने तर्फ अग्रसर हुनेछ ।
९. वन समुदायको कोषमा रहेको आमदानीको तोकिएबमोजिमको प्रतिशत रकम वन विकास र गरिवी न्यूनिकरण कार्यमा विनियोजन गर्न सहजिकरण गरिनेछ ।
१०. वन व्यवस्थापनका विविध पक्षमा सर्वसाधारण र सरोकारवालाहरुलाई जनचेतना गोष्ठी एवं सीपमूलक तालिम संचालन गरी दक्षता अभिवृद्धि गर्दै लगिनेछ ।
११. कार्ययोजना तर्जुमा गर्दा लैंगिक समानता र सामाजिक समावेशिकरणका पक्षहरु संलग्न गरिनेछ ।
१२. वन विकासका कार्यक्रमलाई दिगो बनाउन सुशासन तथा सामाजिक परिचालनका कार्यक्रमहरु लागु गरिनेछ ।

१३. जिल्लास्तर तथा समुदाय स्तरमा आयोजना, परियोजना र कार्यक्रमहरूको सफल संचालनका लागि नियमित समन्वय बैठक संचालन गर्दै लगिनेछ ।

योजना तर्जुमा २०६९

योजना अवधि आ.व. २०६९/०७० देखि आ.व. २०७३/०७४

योजनाको सारांश	सूचकहरू	पुष्ट्याईको आधार	जोखिम पक्ष
उद्देश्य न्यायोचित, प्रभावकारी र दिगो रूपमा वन श्रोतको व्यवस्थापन तथा सदुपयोग भई वनमा आधारित उद्योगहरूमा वृद्धि हुनुको साथै जलवायु परिवर्तनबाट हुने प्रतिकूल असरहरू अनुकुलका प्रयासहरू प्रभावकारी भएको हुनेछ ।	<ul style="list-style-type: none"> वन पैदावारको वितरणमा न्यायोचित तरिका लागु गरेका समूहहरू हाल २५ % वाट ४५% पुगेको हुनेछ । सक्रियरूपले वन व्यवस्थापन भएको क्षेत्र (१९४ हे. वाट ३०० हे.) पुगेको हुनेछ । कार्ययोजना अनुसार काम गरेका समूहहरू (३२० वाट ४००) पुगेको हुनेछ । सा.वन क्षेत्रमा NTFP खेति २ हेक्टर वाट १० हेक्टर पुगेको हुनेछ । जलवायु सम्बन्धी कार्यक्रम भएका १८ वटा गाविसहरूका अति संकटासन्न घरपरिवारहरू जलवायु परिवर्तनका प्रभाव अनुकुलका घटनामा प्रत्यक्ष सहभागी भई जीवनशैलीमा सकारात्मक परिवर्तन देखिनेछ । 	समूहको विधान कार्ययोजना, समूहको वार्षिक प्रतिवेदन, वन कार्यालयको निरीक्षण अनुगमन प्रतिवेदन, सा.व.उ.स.को समिक्षा बैठक तथा विभिन्न निर्णयहरू ।	समयमा कार्यक्रम स्वीकृत तथा वजेट निकासी ।
नतिजाहरू महिला, दलित, जनजाती तथा विपन्न वर्गले वन व्यवस्थापनबाट फाईदा लिनेछन्	<ul style="list-style-type: none"> आय आर्जनमा लगानी गर्ने समूहहरू २२० वाट ३०० पुगेको हुनेछ । वन व्यवस्थापन कार्यमा प्रत्येक वर्ष १०० का दरले ५०० घरधुरी सहभागी भएको हुनेछ । विपन्नहरू, महिला, दलित र जनजाति समुदायबाट १२० जनाले वनमा आधारित उद्योग सम्बन्धी तालिम प्राप्त गरेका हुनेछन् । २० समूहका २०० घरधुरी गरीब र पिछडिएकालाई अभिप्रेरित र जग्गा विकास सहयोग (सामुदायिक वनको खाली जग्गामा) भएको हुनेछ । गरीब तथा पिछडिएको वर्ग समुदायका २५० घरधुरीले आय आर्जनका लागि धुस्तीकोष सुविधा प्राप्त गरेको हुनेछ । 	सा.व.उ.स.को माईन्यूट, कोष लगानि, निर्णय तथा बैठकहरू, सा.व.उ.स.को वार्षिक प्रतिवेदन, अनुगमन मूल्यांकन	
अतिक्रमण नियन्त्रण भई खाली वन तथा अतिक्रमण क्षेत्रमा वृक्षारोपण हुने र निजी वनको विकास भई राष्ट्रिय वन प्रतिको चाप घट्नेछ तथा शहरी वन विकास भई वातावरणमा सुधार हुनेछ ।	<ul style="list-style-type: none"> २०० हेक्टर अतिक्रमणित वन क्षेत्र सरकार वा समुदायको नियन्त्रणमा आएको हुनेछ । प्रति वर्ष ९० हजारको दरले ४५००० विरुवा उत्पादन भई प्रति वर्ष ५६ हे.का दरले २८० हे. खाली वन क्षेत्रमा वृक्षारोपण भएको हुनेछ । वार्षिक २ वटाका दरले १० वटा निजी वन समूह गठन तथा व्यवस्थापन भएको हुनेछ । कम्तीमा १०० घरपरिवारमा आधुनिक चुल्हो निर्माण भई वन माथिको निर्भरतामा कमी आएको हुनेछ । प्रत्येक वर्ष १/१ सार्वजनिक क्षेत्र पहिचान गरी वृक्षारोपण गर्ने तथा शहरी वन विकासको लागि वृक्षारोपण कार्यक्रम शहर उन्मुख क्षेत्र (खलंगा, चौरजहारीमा) संचालन भएको हुने । 	स्थलगत निरीक्षण, सा.वन अनुगमन, वार्षिक प्रगति प्रतिवेदन तथा पुस्तिका प्रकाशन	समयमा कार्यक्रम स्वीकृत तथा वजेट निकासी
जलवायु परिवर्तन तथा वन क्षेत्रको अनुगमन क्षमता अभिवृद्धि, सुचना	<ul style="list-style-type: none"> स्थानीय समूह तथा सामुदायिक संस्थाहरू, स्थानीय बासिन्दाहरूको अगुवाईमा वातावरण संरक्षण सम्बन्धी कार्यक्रमहरू संचालन भएका हुनेछन् । 		

व्यवस्थापनको विकास तथा कार्यान्वयन भएको हुनेछ ।	<ul style="list-style-type: none"> वन, वातावरण तथा जलवायू परिवर्तन सम्बन्धी भए गरेका प्रगतिहरूको संगालो प्रकाशन भएको हुनेछ । 		
वन तथा पारिस्थिकिय उत्पादन तथा सेवाहरूको वैज्ञानिक पुर्नस्थापना, व्यवस्थापन तथा सुधार भएको हुनेछ ।	<ul style="list-style-type: none"> सरकारी, किसान तथा वन समुह मार्फत ५० हे. जमीनमा वृक्षारोपण, २५०० हे. जमीनमा वैज्ञानिक वन व्यवस्थापन, १० हे. जमीनमा गैरकाष्ठ वन पैदावर खेती व्यवस्थापन भएको हुनेछ । वातावरणीय सेवा भुक्तानीको अभ्यास शुरु भएको हुनेछ । 		
जलवायू परिवर्तनका सवालमा सचेतना अभिवृद्धि संगै त्यसको प्रभाव अनुकुलका लागि आवश्यक पूर्वाधारहरूको निर्माण तथा विकास भएको हुनेछ ।	<ul style="list-style-type: none"> उर्जा वातावरण तथा जलवायू परिवर्तन समन्वय समिति गठन भएका हुनेछन् । ६० प्रतिशत घरपरिवारमा सुधारिएको चुलोको प्रयोग भएको हुनेछ । कार्यक्रम भएका गाविसहरूमा वातारणीय तथा व्यक्तिगत (पूर्ण सरसफाई) सरसफाई भएको हुनेछ । 		

५.१३ भू-संरक्षण कार्यक्रम

जिल्लामा पर्ने महत्वपूर्ण तथा प्राथमिकता प्राप्त उप-जलाधार क्षेत्रहरूको संरक्षण तथा सम्बर्द्धन गरी बाढी, पहिरो, भू-क्षय जस्ता प्राकृतिक प्रकोपको चाप कम गर्दै पारिस्थितिक सन्तुलन कायम राख्न सघाउ पुऱ्याउने, उप-जलाधार क्षेत्रहरूको वैज्ञानिक व्यवस्थापनबाट भू-क्षय कम गरी जमिनको उर्वरा शक्ति कायम गरी गरिवी निवारणमा टेवा पुऱ्याउने एवं पूर्वाधारहरूको विकास र संरक्षणमा सघाउ पुऱ्याई विकास कार्यमा टेवा पऱ्याउने उद्देश्यका साथ वि.सं. २०४२ साल देखि जिल्ला भू-संरक्षण कार्यालय, रुकुमले भू-संरक्षणको कार्यक्रम गर्दै आएको छ । यस अन्तर्गत जलाधार क्षेत्रका ६“ज” बाट नामाकरण हुने (जल, जमिन, जनावर, जंगल तथा जडिवुटि) जस्ता श्रोतहरूको संरक्षण तथा सही व्यवस्थापनबाट भू-क्षय न्यूनिकरण गरी उत्पादनमा वृद्धि ल्याई प्राथमिकता प्राप्त उप-जलाधार क्षेत्रमा भू-उपयोग विकास, पानी/सेडिमेन्ट व्यवस्थापन (प्राकृतिक प्रकोप रोकथाम, पानी श्रोत संरक्षण), भूमि उत्पादकत्व संरक्षण, विकासका पूर्वाधार संरक्षण, सामुदायिक भू-संरक्षण जस्ता कार्यक्रमहरू पछिन् । भू-संरक्षण सम्बन्धी कार्यक्रमहरू संचालन गर्दा निम्न कार्यनीतिहरू अवलम्बन गरिनेछ ।

विषयगत कार्यनीति

- अधिकतम स्थानीय स्रोत र साधनमा आधारित, कम खर्चिलो, स्थानीय जनसहभागिताबाट सम्पन्न गर्न सकिने, स्थानीय उपभोक्ताले व्यवस्थापन गर्न सक्ने एवं सुधारिएको स्थानीय प्रविधिलाई जोड दिने खालको प्रविधि : वायो इन्जिनियरिङ्ग प्रविधि र जनसहभागिता परिचालनको हकमा “भू-संरक्षण र जलाधार व्यवस्थापनमा जनसहभागिता परिचालन मार्गदर्शन २०५०” को अनुशरण गर्ने ।
- स्वीकृत वार्षिक कार्यक्रमहरूलाई कार्यक्रमको प्रकृति अनुसार प्रभावकारी र उपलब्धी मूलक तवरबाट विकेन्द्रीकरणको सिद्धान्त अनुरूप कार्यान्वयन गर्ने ।
- भू-संरक्षण र जलाधार व्यवस्थापन वारे व्यापक प्रचारप्रसार गरी जनचेतना अभिवृद्धि गर्ने ।

- समस्या पहिचान देखि सर्भे, डिजाईन, लगत इष्टिमेट, संभौता, कार्यक्रम कार्यान्वयन, अनुगन मूल्यांकन, लाभांश वितरण र मर्मत संभार गरी हरेक चरणमा उपभोक्तहरूलाई परिचालन गरी कार्यक्रमलाई दिगो बनाउने ।

योजना तर्जुमा मिति: २०६९

योजना अवधि: आ.व. २०६८/६९ - २०७३/७४ सम्म

योजनाका सारांश	सूचकहरु	पुष्ट्याईका आधारहरु	जोखिमपक्ष
विषयगत योजना एकिकृत भू-संरक्षण तथा जलाधार व्यवस्थापन भई जमीनको उत्पादकत्वमा वृद्धि हुनुको साथै विपन्न वर्गका आमदनी बढेको हुनेछ ।	<ul style="list-style-type: none"> कृषि वनमैत्री खेतबारी संरक्षण, क्षतिग्रस्त भूमि पुनस्थापन क्रमश ५८/५८ हे. भएको हुनेछ । जमीनको उत्पादकत्वमा २० प्रतिशतले वृद्धि भएको हुनेछ । वार्षिक १/१ वटा उप-जलाधार क्षेत्रको योजना तर्जुमा भई कार्यान्वयन भएको हुनेछ । विपन्न वर्गको लागि आयमुलक संरक्षण कार्यक्रम मार्फत २२४ घरधुरी लाभान्वित भएको हुनेछ । 	भू तथा जलाधार संरक्षण विभागको सोच तालिका, जि.भू.सं.का.को अभिलेख कार्यालयको वार्षिक प्रतिवेदन	
विकासको पूर्वाधारहरुको संरक्षण तथा भू-क्षय न्यूनिकरणमा भएको हुनेछ ।	<ul style="list-style-type: none"> सिचाई कुलो सुधार ५ वर्षमा २४ वटा भएको हुनेछ । सडक किनारामा ड्रेन वालको व्यवस्था भएको हुनेछ । 		
एकिकृत भूसंरक्षण कार्यक्रम प्रभावकारी रुपमा लागू भएको हुनेछ ।	योजना अवधिमा, ७० वटा गल्ली/पहिरो नियन्त्रण, २३ वायो खोला/खहरे किनार संरक्षण, ४८ वटा पानी मुहान संरक्षण र १४ वटा पोखरी तालतलैया संरक्षण भएको हुनेछ ।		
भूसंरक्षण सम्बन्धी जनचेतनाको अभिवृद्धि भएको हुनेछ ।	कम्तीमा १८ वटा सामुदायिक संस्थाका पदाधिकारी एवं सदस्यहरुले भूसंरक्षणको उपायहरुको अवलम्बन गरेको हुनेछ । एकिकृत जलाधार व्यवस्थापनको लागि कम्तीमा १५ जना जनशक्ति तयार भएको हुनेछ ।		

५.१४ सडक विस्तार तथा विकास

सडक विस्तार तथा विकासमा प्रथम पञ्चवर्षीय योजनाको अवधिमा रुकुम जिल्लामा धेरै ठूलो प्रगति भएको छ । हाल जिल्लामा ३५९ कि.मि. सडक निर्माण भैसकेको छ । सदरमुकाम जोड्ने सडकको स्तरोन्नती तथा ग्राभेलको काम द्रुत गतिमा भैरहेकोछ भने यो सडकको कालोपत्रे पनि हुँदैछ । लामा तथा साना गरी ८० वटा भन्दा बढी पुलहरु निर्माण भैसकेका छन् । ३६ वटा गाविसहरु सडक सञ्जालमा आईसकेका छन् । २४ भन्दा बढी गाविसहरुमा हिउँदमा मोटरबाट नै आवतजावत गर्न सकिन्छ ।

जिल्लाका विभिन्न गाउँ वस्तीहरुबाट माग भई आएका भो.पु.हरु र गोरेटो घोरेटो बाटाहरुलाई पनि यसै अन्तर्गत समावेश गरिएको छ ।

योजना तर्जुमा मिति: २०६९

योजना अवधि: आ.व. २०६८/६९ - २०७३/७४ सम्म

योजनाका सारांश	सूचकहरु	पुष्ट्याईका आधारहरु	जोखिमपक्ष
विषयगत उद्देश्य सडक विकास र विस्तार भई यातायात सुविधामा जिल्लाबासीहरुको पहुँच	<ul style="list-style-type: none"> जिल्लाका ३८ गाउँ विकास समितिहरुमा सडक निर्माण भई हिउँदमा साना तथा ठूला सवारी साधनहरु चलेको अवस्था हुनेछ । 	जिल्ला योजना वार्षिक समीक्षा प्रतिवेदनहरु	

बढ्नु गई आवतजावतमा सहजता आएको हुनेछ ।	<ul style="list-style-type: none"> ● जिल्लाका २५ गाविसहरूमा वर्षभरी नै सवारी ठूला तथा साना सवारी साधनहरू संचालनमा आएको हुनेछ । ● जिल्लाका कुनै पनि क्षेत्रमा बसोबास गर्नेहरूले ६ घण्टाको पैदल दुरी भित्र सडक यातायात सुविधा प्राप्त गर्नेछ । तर हिउँदमा २ घण्टाको दूरीमा सडक यातायात सेवा प्राप्त गरेका हुनेछन् । ● २ घण्टाको दूरीमा सडक यातायात सेवामा पहुँच राख्ने हालको ३०% जनसंख्यामा वृद्धि भई ७०% पुगेको हुनेछ । 		
नतिजाहरू राष्ट्रिय राजमार्ग, सहायक मार्गहरूको साथै जिल्ला सडक सञ्जाल विस्तार तथा स्तरोन्नती भएका हुनेछन् ।	<ul style="list-style-type: none"> ● राष्ट्रिय राजमार्ग तथा सहायक मार्ग अन्तर्गत १८५ कि.मि. सडक निर्माण हुनेछ । त्यस मध्ये ३१ कि.मि. सडकमा कालो पत्रे भएको हुनेछ । ● मध्यपहाडी राजमार्गको १०० कि.मि.मा ग्राभेल भएको हुनेछ । ● जिल्ला सडक सञ्जाल अन्तर्गत १८५ कि.मि. मध्ये ३० कि.मि. सडकमा ग्राभेल भएको हुनेछ । ● जिल्ला सडक सञ्जाल अन्तर्गतका सडक खण्डहरूमा ठूला साना १३५ मि. पुल, २५ मि. स्ल्याब कल्भर्ट, ५० मि. सि.सि. कच्चे र ३० मि. पाइप कल्भर्ट निर्माण भएको हुनेछ । ● गाउँसडक अन्तर्गत ६० कि.मि. सडक निर्माण भएका हुनेछन् । ● कम्तीमा ८ वटा मोटरएवल पुलहरू निर्माण भएका हुनेछन् । 	जिल्ला प्राविधिक कार्यालयको प्रगति तथा वार्षिक प्रतिवेदनहरू ।	
विकट गाउँ वस्तीहरू गोरेट घोरटो र पुल पुलेसाहरूले जोडिएको हुनेछ ।	<ul style="list-style-type: none"> ● १५ कि.मि. गोरेटो बाटो निर्माण भएको हुनेछ । ● ३० वटा भो.पु. निर्माण भएको हुनेछ । ● 		

रणनीतिहरू:

१. जिल्ला सडक गुरु योजना अनुसार सडकहरूको निर्माण र स्तरीकरण गरिनेछ ।
२. ग्रामिण तथा कृषि सडकहरू हरित सडक अवधारणा अनुरूप निर्माण गर्न जोड दिइने छ । अन्य सडकहरूको हकमा वातावरणीय प्रतिकूलतालाई कम गर्ने उपायहरूको अवलम्बन गरिने छ ।
३. संगठित समूह तथा संघ संस्थाहरूबाट काम गराउनको लागि अनुकूल वातावरण बनाइने छ ।
४. सडक करिडोर आसपासका सडक निर्माणमा संलग्न कामदार र उपभोक्ता समितिका लागि उत्पादनमुलक र आयमुलक सूक्ष्म योजनाहरू (MICRO PROJECT) सञ्चालनमा जोड दिइने छ । (खास गरेर दलित जनजाती, महिला, असहाय आदि) ।
५. उत्पादनमुलक र आयमुलक सूक्ष्म योजनाहरू सञ्चालनका शिलशिला जिल्ला स्थित कार्यालयहरू, दातृनिकाय, राष्ट्रिय/अन्तराष्ट्रिय गैर सरकारी संस्थाहरूसंग समन्वय गरी अपेक्षित उपलब्धि

५.१५ यूवा तथा खेलकुद विकास कार्यक्रम

युवा अवस्था मानव जीवनमा एउटा संक्रमणकालिन अवस्था हो । यतिबेला मानिसको शारीरिक, मानसिक, भावनात्मक/संवेदनात्मक, बौद्धिक, र सामाजिक सोचका पक्षमा महत्वपूर्ण परिवर्तनहरू भैरहने भएको हुँदा उनीहरूको आर्थिक, सामाजिक, सांस्कृतिक, राजनीतिक, पेशागत चिन्तनलाई सही

मार्गनिर्देशन गर्नका लागि राज्य संग उपयुक्त नीति तथा कार्यक्रमहरु हुनु आवश्यक छ । समाज परिवर्तन र राष्ट्र निर्माणमा महत्वपूर्ण भूमिका निर्वाह गर्नु पर्ने युवा शक्तिलाई स्थानीय तह देखि नै विकासका विभिन्न अवयवहरुको बारेमा सचेत गराउँदै विकास योजनाका हरेक चरणहरुमा अर्थपूर्ण सहभागीता गराउनका लागि तथा सक्षम र सफल नागरिक बनाउनका लागि उनीहरुको ज्ञान, सीप तथा क्षमतामा अभिवृद्धि गर्ने खालका युवा केन्द्रित गतिविधिहरु संचालन गर्नु आवश्यक छ । यही कुरालाई मनन गर्दै यस आजिवियोमा युवा विकास कार्यक्रमलाई महत्वका साथ समावेश गरिएको छ ।

युवाहरुको विकासमा खेलकूदको भूमिका महत्वपूर्ण हुने भएको हुँदा यसका लागि पूर्वाधारहरु, नियमित अभ्यास र खेलाडी प्रोत्साहन जस्ता कुराहरुलाई योजनामा समावेश गरिएको छ ।

योजना तर्जुमा मिति: २०६९

योजना अवधि: आ.व. २०६८/६९ - २०७३/७४ सम्म

योजनाको सारांश	सूचकहरु	पुष्ट्याईको आधार	जोखिमपक्ष
<u>विषयगत उद्देश्य:</u> सवल, अनुशासित र मर्यादित युवा विकास र खेलकूद विकास गरी जिल्ला विकासमा युवा परिचालन तथा युवा रोजगारीका लागि सवल वातावरण निर्माण भएको हुनेछ ।	<ul style="list-style-type: none"> सामाजिक रुपमा समस्याजनक घटनाहरुमा युवाहरुको सहभागिता ५० प्रतिशतले घटेको हुनेछ । विकास योजनाका ५० उ.स.हरुमा युवाहरुको नेतृत्व भएको हुनेछ । सबै राजनैतिक दलहरु जिल्लास्तरमा ५० प्रतिशत युवाहरुको संगठित भएको हुनेछ । जिल्लाबाट विभिन्न विधामा राष्ट्रियस्तरका खेलाडीहरु विकास भएको हुनेछ । जिल्ला भित्र नै युवाहरु स्वरोजगार बनेका हुनेछन् । 		
<u>नतिजाहरु</u> युवा विकासका लागि संस्थागत, नीतिगत व्यवस्था भएको हुनेछ ।	<ul style="list-style-type: none"> सरोकारवाला निकायहरुको सहभागितामा युवा परिचालन सम्बन्धी कार्यविधि/निर्देशिका तयार भई कार्यान्वयनमा आएको हुनेछ । 		
विद्यालय तह सम्मको मैत्रीपूर्ण र गुणस्तरीय शिक्षामा सबै युवाहरुको पहुँच पुगेको हुनेछ ।	<ul style="list-style-type: none"> किशोरी र अपाङ्ग मैत्री विद्यालय संख्यामा वृद्धि भएको हुने । सीमान्तकृत परिवारका युवाहरुले छात्रावृत्ति पाएको हुने । 		
युवाहरुको प्राविधिक, व्यवसायिक र वैकल्पिक शिक्षामा पहुँच पुगेको हुनेछ ।	<ul style="list-style-type: none"> जिल्ला भित्र नै प्राविधिक तथा व्यवसायिक र वैकल्पिक शिक्षा प्रदान गर्ने विद्यालयको स्थापना भएको हुने । 		
युवा मैत्री सेवाहरु प्रदान गर्न सेवाप्रदायकहरु सक्षम भएको हुनेछ ।	<ul style="list-style-type: none"> युवाहरुले उनीहरुको स्वास्थ्य, शिक्षा, रोजगारी जस्ता विषयमा जिल्ला भित्र नै सही परामर्श पाएको हुनेछ । 		
खेलकूद विकासका लागि उपयुक्त पूर्वाधार लगायत खेलाडीहरुको विकासका लागि प्रोत्साहन कार्यक्रमहरु भएको हुनेछ ।	<ul style="list-style-type: none"> जिल्ला भित्र विभिन्न खेलहरुको बन्द प्रशिक्षण गर्न सकिने अवस्था हुनेछ । जिल्लास्तरमा वार्षिक रुपमा खेलकूद महोत्सव र राष्ट्रपति रनिङ शिल्ड प्रतियोगिता भएको हुनेछ । विभिन्न विधामा उत्कृष्ट खेलाडीहरुलाई प्र 		

युवा तथा खेलकूद विकासका लागि रणनीतिहरु

- उत्कृष्ट खेलाडी प्रतिभाहरुको सहभागितालाई सुनिश्चित गर्ने ।
- आगामी दिनका जिल्ला, क्षेत्र एवम राष्ट्रिय स्तरका खेलकूद प्रतियोगिताहरुमा अधिकतम पदक प्राप्त गरी जिल्लाको गौरव र प्रतिष्ठा बढाउन निरन्तर प्रयत्नशील रहने ।
- खेलकूदका पूर्वाधारहरुको विकासमा सरकारी, गैरसरकारी, निजी क्षेत्र सबैको सहयोग परिचालन गर्ने ।
- युवा साभेदारी कार्यक्रमलाई प्रभावकारी ढंगले कार्यान्वयन गराउने ।
- जुनीयर च्याम्पियनसिप प्रतियोगितालाई राष्ट्रपति रनिङ्ग शिल्डको कार्यभार पुरा गर्ने उद्देश्यसंग अगाडि बढाउने ।
- विभिन्न विधाका खेलहरुको बन्द प्रशिक्षण सञ्चालन गरी खेलाडी प्रतिभाहरुको विकास गराउने ।
- उत्कृष्ट खेलाडी प्रतिभाहरुको सहभागितालाई सुनिश्चित गर्ने ।
- विभिन्न विधाका खेलहरुको बन्द प्रशिक्षण सञ्चालन गरी खेलाडी प्रतिभाहरुको विकास गराउने ।
- विभिन्न विधाका उत्कृष्ट खेलाडीहरुलाई प्रोत्साहन गरिनेछ ।

५.१६ विपद् व्यवस्थापन कार्यक्रम

बाढी, पहिरो, खडेरी, आगलागी, हुरीबतास, भूकम्प, चट्याङ जस्ता प्रकोपका घटनाबाट रुकुम जिल्लाका सबै गाविसहरु प्रभावित हुने गरेका छन् । जिल्लामा हुने यस्ता विपद्हरुमा पहिरो सबै भन्दा पहिलो र त्यसपछि क्रमशः बाढी र खडेरी दोश्रो र तेश्रो स्थानमा देखिएको छ । वर्षेनी रुपमा हुने यस्ता विपद्का घटनाबाट धनजनको क्षती, खेतीयोग्य जमिनको कटान, भौतिक संरचनाहरुको नोक्सानी भैरहेको छ । यस्तो अवस्थामा अल्कालिन तथा दीर्घकालिन प्रभावहरुको बारेमा कम ज्ञान, विपद्का लागि पूर्वतयारी योजना नहुनु, विपद् प्रतिकार्य गर्ने समुदायको कमजोर क्षमता, विपद् व्यवस्थापनमा सरोकारवाला निकायहरुको ध्यान कम जानु, विकास निर्माणका कार्यहरु गर्दा विपद् प्रभाव मूल्यांकन नगर्नु जस्ता अवस्थामा सम्भावित विपद्लाई न्यूनिकरण गर्न तथा विपद्मा परेकाहरुलाई तत्काल राहत सहयोग उपलब्ध गराई सुरक्षाको प्रत्याभूति दिन विपद् व्यवस्थापन कार्यक्रम तर्जुमा र कार्यान्वयन हुनु जरुरी छ ।

योजना तर्जुमा मिति: २०६९

योजना अवधि: आ.व. २०६८/६९ - २०७३/७४ सम्म

योजनाको सारांश	सूचकहरु	पुष्ट्याईको आधार	जोखिम पक्ष
विषयगत उद्देश्य मानव श्रुजित विपद्का घटनामा कमी हुनुको साथै कुनै पनि विपद्मा परेकाहरुको तत्काल उद्धार तथा सहयोगको व्यवस्था भएको हुनेछ ।	विपद्मा परेकाहरुको उद्धार तथा सहयोगमा जिल्ला खोज, उद्धार तथा राहत समिति तत्काल उद्धार कार्यमा सक्रिय हुनेछ । विपद्मा परेकाहरुले जिल्ला तथा गाउँ विपद् व्यवस्थापन कोषबाट न्यूनतम आवश्यकताका वस्तुहरु तत्कालै प्राप्त गर्नेछ ।		
नतिजाहरु विपद् व्यवस्थापनका लागि संस्थागत संरचना, नीतिगत व्यवस्था र दक्ष मानव संसाधनको विकास भएको हुनेछ ।	<ul style="list-style-type: none"> ● जिल्ला तथा गाउँस्तरमा विपद् व्यवस्थापन योजनाको प्रभावकारी कार्यान्वयन भएको हुनेछ । ● जिल्ला तथा गाउँस्तरमा गठित विपद् व्यवस्थापन कोष तत्काल राहत तथा सहयोग उपलब्ध गराउन सक्षम । 		

योजनाको सारांश	सूचकहरू	पुष्ट्याईको आधार	जोखिम पक्ष
विपद्बाट प्रभावित र विस्थापित मानिसहरूको रक्षा गर्न, आपतकालिन सहयोग उपलब्ध गराउन र सुरक्षित भविष्यको प्रत्याभूति दिन सक्ने गरी जिल्लाको क्षमता अभिवृद्धि भएको हुनेछ ।	<ul style="list-style-type: none"> जिल्लामा तालिम प्राप्त र दक्ष जनशक्ति भएको खोज तथा उद्धार कार्यदलको व्यवस्था । जिल्ला दैवीप्रकोप उद्धार समिति र अन्तर्गतका विषयगत समितिहरू खोज तथा उद्धारका लागि साधन र श्रोत सम्पन्न भएको हुने । जिल्ला दैवीप्रकोप उद्धार समिति र सरोकारवाला निकायबीच नियमित अन्तर्क्रिया कार्यक्रम संचालन । विपद्को अवस्थामा खोज तथा उद्धार कार्यलाई चुस्त र प्रभावकारी बनाउन आपत्कालिन योजना बनाएर औजारहरू, औषधी जस्ता अत्यावश्यक वस्तु पूर्वतयारी अवस्थामा भएको हुने । 		

योजना कार्यान्वयन रणनीतिहरू

- ✓ १५ लाख भन्दा माथिका आयोजनाको EIA भएको हुनेछ ।
- ✓ जिल्ला विकास समितिले स्थानीय विकासका लागि विषयगत समिति अन्तर्गत विपद् व्यवस्थापन उपसमिति गठन गरी सक्रिय बनाईनेछ ।
- ✓ जिल्ला दैवीप्रकोप उद्धार समितिसंग समनवय गरी जिल्ला आपत्कालिन कार्यसंचालन केन्द्र र जिविसको सूचना शाखालाई विपद् सम्बन्धी तथ्यांक र सवाललाई एकिकृत गर्ने केन्द्रको रुपमा व्यवस्था मिलाइनेछ ।
- ✓ समुदायमा आधारित विपद् व्यवस्थापन समिति गठन गरी विपद् व्यवस्थापनलाई संस्थागत गर्न गाविसतहमा सम्पर्क केन्द्र स्थापना गरिदै लगिनेछ ।
- ✓ सबै गाविसका विपद् जोखिम व्यवस्थापन योजना तर्जुमाका लागि सहजीकरण गरिनेछ ।

उपेच्छित, उत्पिडित दलित वर्ग उत्थान तथा विकास कार्यक्रम

योजनाको सारांश	सूचकहरू	पुष्ट्याईको आधार	जोखिम पक्ष
विषयगत उद्देश्य: एकिकृत विकास योजना मार्फत उपेच्छित, उत्पिडित दलितहरूको सामाजिक, आर्थिक तथा राजनैतिक विकास भई जातीय छुवाछुत मुक्त नमूना जिल्ला बनेको हुनेछ ।	<ul style="list-style-type: none"> दलित साक्षरता दर ९० प्रतिशत पुगेको हुनेछ । दलित वस्तीका प्रत्येक घरपरिवार आय आर्जनका कायमा संलग्न भएको हुनेछन् । गैसस, सामुदायिक संस्थाहरूमा दलित समुदायको उल्लेख्य उपस्थिति भएको हुनेछ । दलितहरूको बाहुल्यता भएका गाविसहरू जातीय छुवाछुत मुक्त घोषणा भएका हुनेछन् । 		
नतिजाहरू शिक्षा, स्वास्थ्य जस्त सामाजिक क्षेत्रहरूमा दलित समुदायका मानिसहरूको पहुँच पुगेको हुनेछ ।	<ul style="list-style-type: none"> विद्यालय जाने उमेरका दलित समुदायका सबै बालबालिकाहरू विद्यालयमा भर्ना भई पुरा अवधि अध्ययन गरेका हुनेछन् । दलित समुदायका सबै बालबालिकाहरूले आधारभूत खोप पुरा गरेका हुनेछन् । दलित वस्तीका महिला तथा बालबालिकामा कुपोषणको अवस्थामा ५० प्रतिशतले कमी आएको हुनेछ । 		

योजनाको सारांश	सूचकहरू	पुष्ट्याईको आधार	जोखिम पक्ष
आय आर्जन तथा सीप विकास कार्यक्रमको माध्यमबाट गाउँमा नै आर्थिक रूपमा सक्रिय जनसंख्याका लागि रोजगारी उपलब्ध भएको हुनेछ ।	दलितहरूको परम्परागत सीपले नगद ज्याला पाएको हुनेछ । हरेक दलित वस्तीमा कम्तीमा एउटा लघुउद्यम शुरु भएको हुनेछ ।		
जिल्लाको राजनैतिक नेतृत्वमा दलितहरूको प्रभावपूर्ण सहभागिता भएको हुनेछ ।	जिल्लामा सक्रिय सबै ठूला राजनैतिक दलहरूको जिल्लातहमा दलित समुदायबाट नेतृत्वमा पुगेको हुनेछ ।		

५.१७ संस्थागत विकास कार्यक्रम

रुकुम जिल्ला विकास समिति, जिल्ला स्थित विषयगत कार्यालयहरू तथा गाविसहरूको प्रमुख लक्ष्य रुकुमेली जनतालाई उनीहरूको आवश्यकता बमोजिमका सार्वजनिक सेवाहरू गुणस्तरीय, सर्वसुलभ एवम् भरपर्दो रूपमा उपलब्ध गराउनु हो । स्थानीय स्वायत्त शासन ऐनको उद्देश्य र विकेन्द्रीकरणको भावना अनुरूप जिल्लाको सन्तुलित विकासको माध्यमबाट जनताहरूलाई सेवा प्रदान गर्नको लागि सहकारी, निजि तथा गैरसरकारी क्षेत्र समेतको सहयोग, समन्वय तथा प्रभावकारी परिचालनको महत्वपूर्ण भूमिका हुन्छ । रोजगारी तथा आयआर्जनका कार्यक्रम मार्फत गरीबी न्यूनीकरण गर्न तथा सहस्राब्दी विकासका अन्य लक्ष्यहरूलाई निर्धारित समयमै प्राप्त गर्न लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण, बालमैत्री स्थानिय शासन जस्ता सशक्तिकरणका कार्यक्रमहरूलाई प्रभावकारी रूपमा संचालन गर्नु अत्यावश्यक छ । यी कार्यक्रमहरूलाई सुशासन मैत्री, दिगो एवम् वातावरण मैत्री, जलवायु अनुकूलन मैत्री तथा विकासका चुनौती सामना गर्न सक्ने गरी संचालन गर्न सरकारी, निजि तथा सम्बद्ध संस्थाहरूको बाञ्छित स्तरमा संस्थागत विकास हुनु जरुरी हुन्छ । संस्थागत विकास प्रभावकारी योजना तर्जुमा र कार्यान्वयनको आधार हो । संस्थागत विकास कार्यक्रममा यिनै कुराहरूलाई समावेश गरिएका छन् ।

- कम्तीमा वर्षको १ पटक सार्वजनिक सुनुवाई तथा सार्वजनिक लेखापरिक्षण कार्यक्रम मार्फत प्रत्येक विषयगत कार्यालय र जिल्लामा कार्यरत विभिन्न संघसंस्थाहरूले संचालन गरेको गतिविधिहरूको बारेमा जानकारी प्रवाह गरिनेछ ।
- उत्कृष्ट संस्थालाई पुरस्कारको व्यवस्था आ.व.को अन्तमा प्रोत्साहन स्वरूप प्रदान गरिनेछ ।
- सामाजिक सुरक्षालाई प्रभावकारी बनाउन सरकारी, निजि तथा गैससलाई परिचालन गरिनेछ ।
- महिला, बालबालिका, जनजाति, दलित, वादी समुदाय, वृद्धवृद्धा, द्वन्द्व तथा दैविप्रकोप पिडित, असाहय, अपाङ्गहरूलाई सामाजिक सुरक्षाका विभिन्न कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।
- Best Practice हरूको अध्ययन भ्रमाण गरी आन्तरिकीकरण गराईनेछ ।
- छिमेकी जिल्लासंग समान चासो भएका तथा दुवै जिल्ला ओगट्ने कार्यक्रमहरू संयुक्त रूपमा पहिचान गर्ने ।
- सहभागितामूलक योजना तर्जुमा प्रक्रिया अवलम्बन गरी वार्षिक योजना तर्जुमा, कार्यान्वयन र अनुगमन भएको हुनेछ ।

विषयगत उद्देश्य	सूचकहरू	पुष्ट्याईका आधार	जोखिम पक्ष																								
जिल्ला विकासको कार्यमा संलग्न निकायहरूको संस्थागत क्षमता अभिवृद्धि भई प्रभावकारी सेवा प्रदान गर्न सक्षम हुनुको साथै सुशासन सहित योजनावद्ध विकास भएको हुनेछ ।	<ul style="list-style-type: none"> • वेरुजू फछ्छौटह दर हालको ७२ बाट शत प्रतिशत पुगेको हुनेछ । • आन्तरिक श्रोतको परिचालन १०० प्रतिशतले वृद्धि भएको हुनेछ । • विकास बजेटहरू १०० प्रतिशत खर्च भएको हुनेछ । • सहश्राव्दी विकास लक्ष्य प्राप्त गर्न अपूग हुने रु. १ अरब ५७ करोड रुपैया श्रोत जुटेको हुनेछ । • सहस्राव्दी विकास लक्ष्य हालको ६० प्रतिशत बाट शत प्रतिशत प्राप्त भएको हुनेछ । • प्रत्येक कार्यालयमा नागरिक वडापत्र अनुसार सेवा प्रवाह भएको हुनेछ । 	जि.वि.स., को.ले.नि.का.को अभिलेख म.ले.प.प्रतिवेदन																									
नतिजाहरू आन्तरिक श्रोतहरूको पहिचान, परिचालन र व्यवस्थापन प्रभावकारी रूपले भएको हुनेछ ।	<p>– आजिवियोको प्रत्येक वर्षमा जिविसले राजश्वका श्रोतहरूको अध्ययन अनुसन्धान गरी कार्यान्वयनमा ल्याएको हुनेछ ।</p> <p>– श्रोत परिचालनको स्थितिमा निम्न सुधार आएको हुनेछ :</p> <table border="1"> <thead> <tr> <th>सूचकको क्षेत्र</th> <th colspan="5">आ.व.</th> </tr> <tr> <td></td> <th>०६९/७०</th> <th>०७०/७१</th> <th>०७१/७२</th> <th>०७२/७३</th> <th>०७३/७४</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>आन्तरिक</td> <td>२०%</td> <td>४०%</td> <td>६०%</td> <td>८०%</td> <td>१००%</td> </tr> <tr> <td>वाह्य</td> <td>१%</td> <td>३०%</td> <td>७०%</td> <td>८५%</td> <td>१००%</td> </tr> </tbody> </table>	सूचकको क्षेत्र	आ.व.						०६९/७०	०७०/७१	०७१/७२	०७२/७३	०७३/७४	आन्तरिक	२०%	४०%	६०%	८०%	१००%	वाह्य	१%	३०%	७०%	८५%	१००%	जि.वि.स., को.ले.नि.का.को प्रतिवेदन ।	
सूचकको क्षेत्र	आ.व.																										
	०६९/७०	०७०/७१	०७१/७२	०७२/७३	०७३/७४																						
आन्तरिक	२०%	४०%	६०%	८०%	१००%																						
वाह्य	१%	३०%	७०%	८५%	१००%																						
स्थानीय निकायहरू तथा अन्य विकास सरोकारवाला संस्थाहरूको क्षमता अभिवृद्धि भएको हुनेछ ।	<ul style="list-style-type: none"> • आजिवियोका दोश्रो वर्षमा जिल्ला क्षमता विकास योजना तयार भई कार्यान्वयनमा आएको हुनेछ । • योजनाको अन्तसम्म जि.वि.स.मा निम्न शाखाहरूको स्थापना भएको हुनेछ: क) राजस्व ख) पर्यटन • DPMAS (District Programme monitoring and analysis system) को सुदृढ भएको हुनेछ । • हाल १२ गाविसहरूको पक्की भवन भएकोमा योजना अवधिमा सबै गाविसहरूले आफ्नै भवनबाट गाविसको दैनिक काम गरेका हुनेछन् । • सबै गाविसहरूमा टेलिफोन सेवा र दस्तावेज, निर्णय, कार्यक्रम, बजेट जस्ता कुराहरू कम्प्युटरमा प्राप्त हुनेछ । 	जिविस सूचना केन्द्रको अभिलेख ।																									
संस्थागत सुशासन कायम भई चुस्त तथा दुरुस्त आर्थिक प्रशासन, पारदर्शी, गुणस्तरीय, छिटोछरितो तथा सेवाग्राहीमैत्री सेवा प्रवाह, सामाजिक सुरक्षाको प्रत्याभूति भएको हुनेछ ।	<ul style="list-style-type: none"> • कम्प्युटर एकाउन्टिङ प्याकेज (Computer Accounting Package) लागू भई कुनै पनि भुक्तानी समयमा नै भएको हुनेछ । • जिल्लाको अद्यावधिक वेभसाइट बाट सार्वजनिक सरोकारका सुचना सबैले हेर्न सक्नेछन् । • विकास निर्माण र सेवा प्रवाहका कार्य प्रकृयाहरू सरलीकृत भई स्थानीय निकायमा क्षतिपूर्ति सहितको नागरिक वडापत्रमा व्यवस्था भए अनुसार नै सबै सेवाग्राहीहरूले सेवा पाएका हुनेछन् । • सेवाग्राही सहायता डेस्क बाट आवश्यक परामर्श र सेवा लिन पाएको अवस्था हुनेछ । • अभिलेख अद्यावधि अभिलेखका आधारमा वृद्धवृद्धा, अपाङ्गता, एकल महिला, द्वन्द पिडितहरूले राज्यबाट पाउने सुविधा प्राप्त गरेको हुनेछ । • हरेक गाविसमा स्थापना गरिने प्यारालिगल केन्द्र मार्फत कानूनी उपचारबाट वञ्चितहरूले सहयोग प्राप्त गरेको हुनेछ । 																										
जिल्ला विकासका सबै कार्यक्रमहरूको तर्जुमा, कार्यान्वयन सूचनामुलक,	<ul style="list-style-type: none"> • जिल्ला र गाउँ प्रोफाइलहरू अद्यावधिक भई त्यसैको आधारमा जिल्ला तथा गाउँ योजनाहरू बनेको हुनेछ । • तहगत रूपमा छनौट तथा सिफारिस भई आएका योजनाहरूले पहिलो 																										

सहभागितामूलक हुनुको साथै गाविस तहमा आवाधिक योजना अनुसार विकास कार्यक्रमहरु अगाडि बढेको हुनेछ ।	प्राथमिकता पाएका हुनेछन् ।						
	● गाविसहरुको आवाधिक योजना निम्नानुसार भएको हुनेछः						
	सूचकको क्षेत्र	आ.व.					
	०६९/७०	०७०/७१	०७१/७२	०७२/७३	०७		
आवाधिक योजना तयारी र कार्यान्वयन	-	१०	१५	१८			
	-						
विकास कार्यको अनुगमन तथा मुल्याङ्कन प्रभावकारी भएको हुनेछ ।	<ul style="list-style-type: none"> ● तत् सम्बन्धमा व्यवस्था भएको प्रावधान (बजेट, समय सीमा, कार्यान्वयन व्यवस्था आदि) अनुसार स्थानीय निकायका सत प्रतिशत कार्यक्रमहरु कार्य सम्पन्न भएको हुनेछ । ● विकास बजेट तथा श्रोतको अधिकतम उपयोग भएको हुनेछ । 					जिविस सूचना केन्द्र	

५.१६ गैरसरकारी तथ निजी क्षेत्रका कार्यक्रमहरु

जिल्ला विकासका विभिन्न क्षेत्रहरुमा राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय गैरसरकारी संघसंस्थाहरु, निजी क्षेत्रहरुको ठूलो भूमिका रहेको छ । हाल यस जिल्लामा कार्यरत विभिन्न गैरसरकारी संघसंस्थाहरु, निजी क्षेत्रहरुको कार्यक्रम तथा बजेट विवरण अनुसूची नं ३ मा दिइएको छ ।

६. विषयगत विकास प्राथमिकता र साभेदारीका क्षेत्रहरु

उपलब्ध आर्थिक, भौतिक, मानवीय प्राकृतिक श्रोत साधन, जिल्लाको भू-भौतिक अवस्था, राजनैतिक तथा सामाजिक अवस्था आदिको विश्लेषण गरी विकासका प्राथमिकताहरु निर्धारण गरिएको छ । यस अनुसार आर्थिक विकास, सामाजिक विकास, वातावरणीय विकास र भौतिक पूर्वाधार विकासका विभिन्न पक्षहरुलाई प्राथमिकताको आधारमा राखिएको छ । प्राथमिकताको क्षेत्र अन्तर्गत परेका यी विभिन्न विकास योजनाहरु स्थानीय निकायहरुको आन्तरिक श्रोत, नेपाल सरकारबाट प्राप्त हुने विकास अनुदान, नेपाल सरकारको केन्द्रीय लगानी परिचालन, दातृ निकायहरु र निजी क्षेत्रको सहयोग परिचालनबाट संचालन गर्ने रणनीति लिएको छ । सञ्चार विकास तथा विस्तार, शैक्षिक विकास, पर्यटन विकासका विभिन्न क्षेत्रहरुको विकासमा दातृनिकाय र स्थानीय निकाय, स्थानीय निकाय र निजी क्षेत्रको साभेदारीको खाँचो योजनाले औल्याएको छ ।

६.१ विषयगत विकास प्राथमिकताहरु

जिल्ला विकास योजनाको लक्ष्य तथा उद्देश्य आर्थिक तथा सामाजिक विकासको माध्यमबाट जिल्लावासीहरुको जीवनस्तरमा सुधार ल्याउनु हो । यस उद्देश्य प्राप्तीको लागि पूर्वाधारहरुको विकास अनिवार्य शर्त हो भने आर्थिक विकासको मेरुदण्ड कृषि, पशुपालन र घरेलु उद्योगहरुको विकास हो । सामाजिक विकास योजनाको सफलताको आधार हो । वातावरणीय सन्तुलन तथा जैविक विविधताको संरक्षण विकास योजनामा ख्याल राख्नु पर्ने अर्को महत्वपूर्ण पक्ष हो । विषयगत विकास प्राथमिकता निर्धारणमा यी क्षेत्रहरुलाई ध्यान दिइएको छ । विकासको पूर्वाधार सडक विकास तथा विस्तार, विद्युत विस्तार, सिंचाई विकास जस्ता कामहरुलाई उच्च प्राथमिकता दिइएको छ ।

६.१.१ आर्थिक विकास प्राथमिकता

कृषि

- ✓ मकै बाली प्रवर्द्धन तथा स्थानीय वाली (कोदो, फापर, जुनेलो) र तरकारी विउको उत्पादन तथा उत्पादकत्वमा वृद्धि ।
- ✓ कृषि व्यावसाय तथा बजार विकास जस्तै: प्याज तरकारी विउ उत्पादन, तरकारी बीउ उत्पादन
- ✓ मौसमी तथा बेमौसमी ताजा तरकारी उत्पादन आयोजना खलंगा, छिवाङ्ग, सिम्ली, स्यालापाखा, सांख), खायन आलु उत्पादन, बीउ आलु उत्पादन तथा सुदृढिकरण,
- ✓ नगदेवाली विकास कार्यक्रम,
- ✓ व्यावसायिक स्याउ, सुन्तलाजात वाली विकास र अन्य हिउँदे फलफूल विकास,
- ✓ ग्रामिण जिविकोपार्जनमा सहयोग कार्यक्रमहरु (जस्तै: मौरी विकास, च्याउ उत्पादन, युवा कृषक सहयोग, महिला कृषक विकास, दलित तथा जनजाती उत्थान, नमूना गाउँ कृषि कार्यक्रम)
- ✓ अर्गानिक खेती तथा कृषि पर्यटन विस्तार
- ✓ माछापालन
- ✓ कृषिजन्य उद्योग विकास
- ✓ स्थानीय कृषि श्रोत व्यक्ति व्यवस्थापन तथा परिचालन र प्रविधि प्रसार सेवा टेवा आयोजना

पशु विकास

- ✓ पशु स्वास्थ्य सम्बन्धी: उपचार सेवा, प्रयोगशाला सेवा, खोप सेवा, घुम्टिशिविर
- ✓ पशु उत्पादन सम्बन्धी: कृतिम गर्भाधान सेवा, प्रजननका लागि भाले पशु वितरण, प्राकृतिक गर्भाधान सेवा, पशुपन्छी वितरण, पशु आहार सेवा, आय आर्जन कार्यक्रम
- ✓ पशु सेवा पतालीम तथा प्रसार सम्बन्धी
- ✓ पशुपन्छी बजार सम्बन्धी

पर्यटन विकास

- ✓ पूर्वाधार निर्माण (सडक, पर्यटक सूचना केन्द्र आदि ।)
- ✓ स्थानीय संस्कृति, भेषभुषा, भाषा संरक्षण ।
- ✓ धार्मिक तथा पर्यटकीय महत्वका चीजबस्तु र स्थलहरुको संरक्षण, विकास र प्रचार प्रसार ।
- ✓ द्वन्दकालीन अवशेषहरुको संरक्षण,
- ✓ युद्ध पर्यटन मार्ग (गुरिल्ला ट्रेक) निर्माण

६.१.२ सामाजिक विकास प्राथमिकता

शिक्षा

- ✓ विद्यालय शिक्षाको परीक्षामा सुधार
- ✓ भौतिक पूर्वाधार सुधार
- ✓ अनुगमन कार्यमा सुधार
- ✓ अनौपचारिक शिक्षामा सुधार
- ✓ आधारभुत शिक्षामा पहुचमा सुधार
- ✓ संथागत क्षमता सुधार

- ✓ पौष्टिक आहारा वितरण
- ✓ शिक्षक तालिम
- ✓ बलमैत्री विद्यालयछात्रवृत्ति वितरण

स्वास्थ्य

- ✓ विस्तारीत खोप कार्यक्रम
- ✓ पोषण कार्यक्रम
- ✓ सुरक्षित मातृत्व तथा मातृ शिशु कार्यक्रम
- ✓ परिवार नियोजन कार्यक्रम
- ✓ राष्ट्रिय क्षयरोग नियन्त्रण कार्यक्रम
- ✓ तालिम तथा कार्यशाला गोष्ठी
- ✓ कुष्ठरोग नियन्त्रण कार्यक्रम
- ✓ भाडा पखाला रोग नियन्त्रण
- ✓ औलो तथा कालजार नियन्त्रण
- ✓ एकिकृत सुपरिवेक्षण अ.वि. तथा औ.उ.ख.
- ✓ एड्स तथा यौन रोग नियन्त्रण
- ✓ राष्ट्रिय स्वास्थ्य तालिम कार्यक्रम
- ✓ राष्ट्रिय स्वास्थ्य शिक्षा सूचना तथा सञ्चार
- ✓ किशोर किशोरीमैत्री स्वास्थ्य सेवा
- ✓ सुरक्षित मातृत्व आकस्मिक कोषको स्थापना

खानेपानी

- ✓ पाइपलाईन खानेपानी आयाजना निर्माण (क्रमागत)
- ✓ नयाँ पाइपलाईनको निर्माण
- ✓ पुरानो खा.पा.यो. मर्मत
- ✓ शौचालय निर्माण
- ✓ फोहर व्यवस्थापन
- ✓ ढल निकासको व्यवस्था
- ✓ नयाँ वर्षाते पानी आयोजना निर्माण

६.१.३ वातावरणीय विकास प्राथमिकता

- ✓ सामुदायिक र कवुलियती वन विकास र आयआर्जन कार्यक्रम
- ✓ पूर्वाधार निर्माण तथा विकास कार्यमा वातावरणीय प्रभाव मूल्यांकन
- ✓ प्राकृतिक प्रकोप रोकथाम कार्यक्रम
- ✓ सामुदायिक भू-संरक्षण कार्यक्रम

६.१.४ पुर्वाधार विकास प्राथमिकता

सडक तथा यातायात

- ✓ मुख्य तथा सहायक सडक निर्माण (संरक्षण, स्तरोन्नती, ग्राभेलिड र कालोपत्रे समेत)
- ✓ जिल्ला सडक सञ्जाल तयारी (नयाँ निर्माण, संरक्षण, स्तरोन्नती र ग्राभेलिड समेत)
- ✓ गाउँ सडकहरूको निर्माण, संरक्षण र स्तरोन्नती

सिंचाई

- ✓ निर्माणाधिन सिंचाई आयोजनाहरू सम्पन्न गर्न तर्फ जोड दिने ।
- ✓ प्राविधिक र आर्थिक हिसाले मर्मत सम्भार गर्न सकिने आयोजनाहरूको मर्मत सम्भार गर्दै जाने ।
- ✓ सम्भाव्य आयोजनाहरूको पहिचान गर्ने र कार्यक्रम कार्यान्वयन गर्दै जाने ।

विद्युत

- ✓ केन्द्रीय प्रसारण लाइन जिल्लामा यथाशिघ्र जोड्ने ।
- ✓ सम्भाव्यता अध्ययन भई निर्माण स्तिकृति प्राप्त आयोजनाहरूको निर्माण ।
- ✓ उर्जाका अन्य श्रोतहरूको उपयोग ।

संचार

- ✓ सूचना प्रविधि प्रणालीमा आधारित सञ्चार माध्यमको स्थापना र विकास गर्ने ।

६.१.५ संस्थागत विकास प्राथमिकता

- ✓ जिविसमा सूचना केन्द्रको सुधार तथा विस्तार ।
- ✓ जिविसमा अनुगमन तथा मूल्यांकन सेलको सक्रिय संचालन
- ✓ जिल्ला/गाउँ प्रोफाइलको अद्यावधिक गर्ने र आवधिक योजना तर्जुमा गर्ने ।
- ✓ विद्युतीय उपकरणको विस्तार ।
- ✓ पुस्तकालयलाई अरु व्यवस्थित गर्ने ।
- ✓ जिल्लाभरीका कर्मचारीको क्षमता अभिवृद्धि कार्यक्रम ।
- ✓ गैसस, सामूदायिक संस्था, सहकारी संस्था समन्वय समितिको संचालन तथा निरन्तरता ।
- ✓ लेखा प्रणालीलाई कम्प्यूटराइज्ड प्रणालीमा राख्ने ।
- ✓ आन्तरिक तथा वाह्य श्रोतको पहिचान र परिचालन ।
- ✓ स्थानीय निकायका कर्मचारीहरूको क्षमता अभिवृद्धि कार्यक्रम
- ✓ जिविसको संगठनात्मक क्षमता अभिवृद्धि कार्यक्रम

६.२ दातृसंस्थाहरूको लगानी परिचालन गर्ने प्राथमिकताका क्षेत्रहरू

रुकुम जिल्ला विकासको कार्यमा दातृसंस्थाहरूको लगानी परिचालन गर्नु पर्ने क्षेत्रहरूलाई निम्न अनुसार प्रस्तुत गरिएको छ ।

- तरकारी विउ तथा ताजातरकारी उत्पादन

- जलविद्युत
- पर्यटन विकास पूर्वाधार निर्माण
- जडिवुटी संरक्षण, सम्बर्द्धन (व्यवसायिकरण)
- यातायात पूर्वाधार निर्माण
- गुणस्तरीय स्वास्थ्य सेवा
- महिला शशक्तिकरण

६.३ सरकारी तथा निजी क्षेत्रसंग साभेदारीका क्षेत्रहरु

कृषक समूह तथा कृषक सहकारीको विकास गरी सोही मार्फत मल विउ विक्रि वितरण, सुपथ मूल्य पसल संचालन, संकलन केन्द्र संचालन, कृषक पाठशाला संचालन जस्ता कार्यक्रमहरु स्थानीय निकाय र निजी क्षेत्रको साभेदारीमा हुन सक्छ । खेलकूद विकास, शिक्षा, स्वास्थ्य जस्ता क्षेत्रमा निजी क्षेत्रको सहभागिता जरुरी छ । पर्यटकीय दृष्टिकोणले महत्वपूर्ण ऐतिहासिक, सांस्कृतिक तथा धार्मिक महत्वको चीज वस्तु, स्थान तथा सम्पदाहरुको प्रचार प्रसार, संरक्षण तथा विकासमा निजी क्षेत्रको लगानी आकर्षित गर्न सकिन्छ ।

भलिवल, एथलेटिक्स, मार्शलआर्ट (करांते/तेक्वान्दो - १/१ जना) खेलको विकासको लागि प्रशिक्षकको व्यवस्था सरकारी क्षेत्रबाट हुनु पर्छ ।
संचालित बजारहरु: चौरजहारी, खलंगा, रुकुमकोट, सीम्रतु र आठबीसकोटको व्यवस्थापन र नयां स्थानहरु जिल्लाका ३३ गा.वि.स.का सम्पूर्ण समुदाय र छिमेकी जिल्ला जस्तै सल्यान, रोल्पा, जाजरकोट, डोल्पा, जुम्ला, बाग्लुङसम्मका जनताहरु लाभान्वित हुने गरी जिल्ला परिषद्ले पारित गरी प्रस्ताव गरे अनुसारका स्थानहरुमा बजार विकास कार्यक्रममा सरकार, निजी क्षेत्र र दातृनिकायहरु बीच साभेदारीको आवश्यक छ ।

देहाय बमोजिमको आयोजनाहरुमा निजी क्षेत्रको लगानी आकर्षित गरी जिल्लामा सेवा विस्तार गर्न सकिन्छ ।

कार्यक्रम	लाभान्वित समुदाय	कैफियत
१. संचार क्षेत्रमा निजी क्षेत्रको लगानी		
१.१ केबुलको स्थापना	खलंगा, शोभा, विजयश्वरी, बाफिकोट	निजी क्षेत्र
१.२ इन्टरनेटको स्थापना		" "
१.३ एफ. एम. स्थापना		" "
२. टेलिफोन लाइन विस्तार कार्यक्रम		
२.१ मोवाइल		" "

खण्ड २ : प्रमुख कार्यक्रम र प्राथमिकता प्राप्त आयोजनाहरु

७. कार्यक्रमहरू

जिल्ला विकासका समग्र लक्ष्य, उद्देश्यहरू हासिल गर्नको लागि विषयगत रूपमा तय गरिएका उद्देश्यहरू तथा जिल्ला विकासको नतिजाहरू प्राप्त गर्नका लागि सबै विषयगत क्षेत्रमा आ.व. २०६९/७० देखि २०७३/७४ सम्मको कार्यक्रमहरू तर्जुमा गरिएको छ। विषयगत उद्देश्यका नतिजाहरू प्राप्त गर्न सक्ने गरि यी कार्यक्रमहरू राखिएका छन्। कतिपय कार्यक्रमहरू एक भन्दा बढी विषयगत कार्यक्रममा उल्लेख भएको भएपनि सम्बन्धित निकायहरूको बीचमा समन्वय गरेर कार्यान्वयन गर्ने गरि बजेट व्यवस्था एउटा मात्रै शिर्षकमा गरिएको छ।

७.१ कृषि विकास कार्यक्रम

कृषि उत्पादन तथा उत्पादकत्व वृद्धि गर्ने, सम्भाव्य स्थानहरूमा विभिन्न वालीहरूको पकेट क्षेत्र विकास गर्ने, कृषि उत्पादन जस्तै खाद्यान्न, दलहन, तेलहन, फलफूल, ताजातरकारी, तरकारी विउ उत्पादन र नगदे तथा मसलावालीहरू, मौरीपालन जस्ता आय तथा रोजगारमूलक व्यवसायहरूमा उन्नत प्रविधि अपनाउन प्रेरित गर्ने, यी कृषिजन्य वस्तुहरूको उत्पादन तथा उत्पादकत्व बढाई निर्यात समेत प्रवर्द्धन गर्ने, कृषिमा आधारित योजनाहरूलाई टेवा पुऱ्याउने, युवा कृषक, महिला कृषक, दलित जनजाति कृषकलाई विशेष सहयोग पुऱ्याई कृषि क्षेत्रमा रोजगारीको श्रृजना गर्ने, कृषिमा आधारित उद्योग विकास, प्राङ्गारिक खेती विकास, कृषि नमूना गाउँ, कृषि पर्यटन विकासका लागि पूर्वाधार निर्माण जस्ता क्रियाकलापहरू यस योजनामा समावेश गरिएका छन्।

क्र.सं.	कार्यक्रम/गतिविधि	पकेट क्षेत्र	ईकाई	लक्ष्य	आ.व.					कैफियत
					०६९/७०	०७०/७१	०७१/७२	०७२/७३	०७३/७४	
१	खाद्य तथा पोषण सुरक्षा (Food and nutrition security)									
१.१	मकै वाली प्रवर्धन विशेष कार्यक्रम									
	समुह गठन	खलंगा, सांख, स्यालापाखा, रुकुमकोट, भलाक्चा	सं	१४	०	३	३	४	४	
	मूल विउ वितरण (५० प्रतिशत अनुदानमा)		के.जी.	३०२५	३७५	५६०	५६५	५७०	५८०	
	औजार, उपकरण वितरण (सिडवीन २सेट, त्रिपाल २० वटा, कर्न सेलर ४ वटा)		सेट, सं	१८७	०	३९	४३	५०	५५	
	से.के.स्तर तालिम		पटक	१८	०	३	४	५	६	
	आकस्मिक वाली संरक्षण सेवा		पटक	११	०	२	३	३	३	
	कार्यक्रम सामाग्री ढुवानी		पटक	४	०	१	१	१	१	
	मकै वीउ उत्पादक कृषकहरूको सहकारी संस्था गठन		सं	३	०	०	०	१	२	

क्र.सं.	कार्यक्रम/गतिविधि	पकेट क्षेत्र	ईकाई	लक्ष्य	आ.व.					कैफियत
					०६९/७०	०७०/७१	०७१/७२	०७२/७३	०७३/७४	
	मकै वीड भण्डार घर निर्माण		सं	३	०	०	१	१	१	
	मकैको वीड मा यर्थाथ संकेत पत्र लगाउन सहयोग (समूहलाई)		सं	५	०	१	१	१	२	
१.२	उत्पादन तथा उत्पादकत्व बृद्धि आयाजना									
	अनुदानमा मूल वीड वितरण (धान २५०)	खलंगा, छिवाङ्ग, सांख र विजयश्वरी	के.जी.	१२८५	२५०	२५०	२६०	२६०	२६५	
	प्रथम पुस्ताको वीड किट वितरण (धान, मकै)		संख्या	१६५०	०	३५०	४००	४५०	४५०	
	भटमास उत्पादन प्रदर्शन		संख्या	२२	०	५	५	६	६	
	सिडविन वितरण (पचिस प्रतिसत अनुदानमा)		सेट	२३	०	५	५	६	७	
	वाली प्रणाली (गहं-तरकारी-धान-३, गहुं/केरा-मास/मुग-धान-३, तोरी-तरकारी-मकै-३)		संख्या	४५	९	९	९	९	९	
	सिडकिट वितरण (तोरी)		के.जी.	१३०	२०	२०	३०	३०	३०	
	आकस्मिक वाली संरक्षण सेवा		पटक	१२	१	२	३	३	३	
	कार्यक्रम सामग्री हुवानी		पटक	४	१	३				
१.३	स्थानीय वाली (कोदो,फापर,जुनेलो) को उत्पादकत्व बृद्धि आयोजना)									
	वालीचक्र प्रदर्शन	रुकुमकोट, तकसेरा, रन्मामैकोट, हुकाम, काक्री, महत, चुनवाड, पेउघा, स्यालाखदी	संख्या	४०	०	१०	१०	१०	१०	
	से.के.स्तर तालिम		संख्या	२०	०	५	५	५	५	
	स्थानिय वाली प्रयोग विधि वारे घुम्ती तालिम		संख्या	४	०	१	१	१	१	
	समूह गठन तथा परिचालन		संख्या	१४	०	५	५	२	२	
	आकस्मिक वाली संरक्षण सेवा		संख्या	१२	०	३	३	३	३	
	स्थानिय खानाको परिकार सम्बन्धी फुड फेष्टीभल		संख्या	१	०			१		
	उन्नत किट वितरण		संख्या	७६०	०	१००	२००	२००	२६०	
	कार्यक्रम सामग्री हुवानी		पटक	४	०	१	१	१	१	
२	कृषि व्यावसाय तथा बजार विकास कार्यक्रम									
२.१	प्याज तरकारी वीड उत्पादन आयोजना (ovop)									
	प्याजको मूल वीड वितरण (अनुदान)	सांख	के.जी.	२०	०	०	५	७	८	
	प्याजको वीडमा यर्थाथ संकेतपत्र लगाउन सहयोग		संख्या	४	०	०	२		२	
	प्याज वीड उत्पादन प्रविधि विषयक स्थलगत तालिम		संख्या	६	०	०	२	२	२	

क्र.सं.	कार्यक्रम/गतिविधि	पकेट क्षेत्र	ईकाई	लक्ष्य	आ.व.					कैफियत
					०६९/७०	०७०/७१	०७१/७२	०७२/७३	०७३/७४	
	प्रशोधन सामाग्री वितरण		संख्या	६	०	०	२	२	२	
	विषादिको प्रभावकारिता परिक्षण कार्यक्रम		पटक	४६	०	१०	१२	१२	१२	
	आकस्मिक वाली संरक्षण सेवा		पटक	११	०	२	३	३	३	
२.२	तरकारी बीउ उत्पादन आयोजना									
	विउ उत्पादक सहकारी संस्थालाई ५० प्रतिशत अनुदानमा उपकरण वितरण (बोरा सिलाउने मेसिन, त्रिपाल, चाल्नो आदी)	खोलागाउँ, नुवाकोट, सांख, पेउघा, विजयेश्वरी, खलङ्गा, छिवाङ्ग, पुर्तिमकाँडा	पटक	७	०	१	२	२	२	
	जिल्ला स्तरिय तरकारी बीउ उत्पादन सहकारी समिति गठन		पटक	१	०	०	०	०	१	
	सहकारी मार्फत तरकारी बीउ वजारीकरणमा सहयोग		पटक	३	०	०	१	१	१	
	आकस्मिक वाली संरक्षण सेवा		पटक	८	०	२	२	२	२	
	स्थलगत तालिम		पटक	९	०	०	३	३	३	
	विउ व्यवस्थापन तथा वजारीकरण जिल्ला स्तर अगुवा कृषक तालिम		पटक	३	०	०	१	१	१	
	बीउ गुणस्तर नियन्त्रण गोष्ठी (स्थलगत)		पटक	३	०	०	१	१	१	
	सिचाई क्षेत्र विस्तार (सिचाई कूलो मर्मत तथा निर्माण)		पटक	३	०	०	१	१	१	
	पच्चीस प्रतिशत अनुदानमा वितरण (श्रेसर २) ढुवानी सहित		संख्या	२	०	०	१	०	१	
	तरकारी बीउमा यर्थात सकेतपत्र लगाउन सहयोगे (समूहलाई)		पटक	३	०	०	१	१	१	
	आकस्मिक वाली संरक्षण सेवा	पटक			२				२	
२.३	मौसमी ताजा तरकारी उत्पादन आयोजना									
	तरकारी प्याकेज प्रदर्शन	खलंगा, सांख, छिवाङ्ग, चौखाबाड, वाफिकोट	संख्या	५४	०	१०	१३	१५	१६	
	जैविक मल प्रदर्शन		संख्या	४९	०	१०	१२	१३	१४	
	आई.पि.एम.लाईट टयाप प्रदर्शन		संख्या	५४	०	१०	१३	१५	१६	
	आई.पि.एम. एप्रोज प्रदर्शन		संख्या	५९	०	१०	१५	१६	१८	

क्र.सं.	कार्यक्रम/गतिविधि	पकेट क्षेत्र	ईकाई	लक्ष्य	आ.व.					कैफियत
					०६९/७०	०७०/७१	०७१/७२	०७२/७३	०७३/७४	
	चूना प्रययोग प्रदर्शन		संख्या	४९	०	१०	१२	१३	१४	
	हरियो मल प्रदर्शन कार्यक्रम		संख्या	३५	०	१०	६	९	१०	
	उन्नत किट वितरण		संख्या	१३००	०	२५०	३००	३५०	४००	
	सेवा केन्द्र स्तरीय तालिम		संख्या	५७	०	१०	१३	१६	१८	
	नर्सरी स्थापना		संख्या	५५	०	१०	१२	१५	१८	
	आकस्मिक वाली संरक्षण सेवा		संख्या	१२	०	३	३	३	३	
	वाली उपचार शिविर		संख्या	३	०		१	१	१	
	कार्यक्रम सामाग्री हुवानी		पटक	४	०	१	१	१	१	
२.४	बेमौसमी ताजा तरकारी उत्पादन आयोजना खलंगा, छिवाङ्ग, सिम्ली, स्यालापाखा,सांख)									
	प्लाष्टिक टनेलमा नर्सरी स्थापना	खलंगा, छिवाङ्ग, सिम्ली, स्यालापाखा, सांख	संख्या	२६	०	५	६	७	८	
	बेमौसमी तरकारी उत्पादन प्रदर्शन		संख्या	४९	०	१०	१२	१३	१४	
	प्लाष्टिक घर निर्माण हुवानी सहित		संख्या	२६	४	४	५	६	७	
	संकलन केन्द्रलाई सहयोग		पटक	२	१			१		
	कृषक तथा प्राविधिक समस्या छलफल गोष्ठी		संख्या	४	०	१	१	१	१	
	वाली उपचार शिविर		संख्या	३	०		१	१	१	
	अर्गानिक तरकारी उत्पादनमा सहयोग		पटक	६	०		१	२	३	
	से.के.स्तर तालिम		पटक	१८	०	३	४	५	६	
	आई.पि.एम.सामाग्री वितरण (फेरोमेन बट्टा, ल्युर, जाली, रसायन आदी)		पटक	११	०	२	३	३	३	
	कृषकको मागमा आधारित कार्यक्रम संचालन		पटक	३	०		१	१	१	
	आकस्मिक वाली संरक्षण सेवा	पटक	९	१	२	२	२	२		
२.५	खायन आलु उत्पादन आयोजना									
	वियाँ आलु प्रदर्शन कार्यक्रम	चौरजहारी, छिवाङ्ग, सिम्लु, सिस्ने, सांख	संख्या	४७	०	१०	१०	१३	१४	
	गुणस्तरिय आलु उत्पादन प्रदर्शन		संख्या	३१	०	६	७	८	१०	
	से.के.स्तर तालिम		संख्या	२६	०	५	६	७	८	
	जैविक विषादि प्रदर्शन		संख्या	१९	०	४	५	५	५	
	पिबिएस आलु दाना वितरण		संख्या	८०००	०	२०००	२०००	२०००	२०००	

क्र.सं.	कार्यक्रम/गतिविधि	पकेट क्षेत्र	ईकार्ड	लक्ष्य	आ.व.					कैफियत
					०६९/७०	०७०/७१	०७१/७२	०७२/७३	०७३/७४	
	आई.पि.एम. कृषक पाठशाला		संख्या	४	०	१	१	१	१	
	आकस्मिक वाली संरक्षण सेवा		पटक	८	०	२	२	२	२	
	आई.पि.एम.परजीवी प्रयोग प्रदर्शन		संख्या	२०	०	५	५	५	५	
	आलु फुड फेष्टिभल		पटक	३	०	१	१		१	
	खाद्यान्नमा आलुको योगदान अध्ययन		पटक	२	०	१	०	१	०	
२.६	बीउ आलु उत्पादन तथा सुदृढिकरण आयोजना									
	टि.पी.एस. प्रथम पुस्ता दाना वितरण	सांख, जाङ्ग, प्वाङ्ग, तकसेरा	के.जी.	३१	५	५	६	७	८	
	बीउ आलु ढुवानी (खायन आलु उत्पादनका लागि)		मे.ट.	८१	१५	१५	१६	१७	१८	
	टि.पी.एस. प्रथम पुस्ता बीउ उत्पादन प्रदर्शन		के.जी.	३१	५	५	६	७	८	
	आकास्मिक वाली संरक्षण सेवा		पटक	८	१	१	२	२	२	
	समूह सुदृढिकरण		संख्या	४	०	१	१	१	१	
	समूह संचालन तालीम से.के स्तर		पटक	४	०	१	१	१	१	
	पी.बी.एस वितरण		संख्या	४०००	०	१०००	१०००	१०००	१०००	
	गुणस्तर युक्त बीउआलु नतिजा प्रदर्शन		संख्या	१६	०	४	४	४	४	
	सर्भेक्षण तथा स्थिति अध्ययन		पटक	४	०	१	१	१	१	
२.७	ब्यावसायिक सुन्तलाजात वाली बिकास आयोजना									
	नयाँ बगैचा स्थापना (सुन्तला २०, कागती ५)	स्यालापाखा, चौखावाङ्ग, रुकुमकोट	हे.	११०	०	२५	२५	३०	३०	
	नमूना बगैचा व्यवस्थापन तथा समस्या निदान अभियान		पटक	२१	०	५	५	५	६	
	नयाँ नर्सरी स्थापना तथा नर्सरी सुदृढिकरण		संख्या	१३	१	३	३	२	४	
	बगैचा सप्ताह कार्यक्रम		पटक	८	०	२	२	२	२	
	कृषक समस्या छलफल तथा प्राविधिक समिक्षा गोष्ठी, स्थलगत		पटक	४	०	१	१	१	१	
	पच्चीस प्रतिशत अनुदानमा औजार उपकरण वितरण (प्लाष्टिक क्यारेट ५०, स्प्रेयर २, आरी ५, सिकेचर ५)		संख्या	२७७	०	६७	६७	७०	७३	
	सेवा केन्द्र स्तर तालिम		पटक	२४	०	६	६	६	६	

क्र.सं.	कार्यक्रम/गतिविधि	पकेट क्षेत्र	ईकाई	लक्ष्य	आ.व.					कैफियत
					०६९/७०	०७०/७१	०७१/७२	०७२/७३	०७३/७४	
	नमुना सुन्तला वगैचा स्थिती अध्ययन तथा सर्वेक्षण		पटक	४	०	१	१	१	१	
	आकस्मिक वाली संरक्षण सेवा		पटक	१२	०	३	३	३	३	
	सुन्तला जुस बनाउन समूहलाई सहयोग		पटक	४	०	१	१	१	१	
२.८	हिउँदै फलफूल विकास आयोजना									
	नयाँ बगेचा स्थापना (स्याउ १३, ओखर ३, नासपती १, हलुवावेद १, लव्सी आदी)	महत, काक्री, हुकाम, तकसेरा, रन्मामैकोट, स्यालाखदी	हे.	७८	०	१८	२०	२०	२०	
	नर्सरी स्थापना		संख्या	८	०	२	२	२	२	
	नमूना वगैचा स्थापना		संख्या	१५	०	३	४	४	४	
	स्थलगत अगुवा कृषक तालिम (स्याउमा)		पटक	४	०	१	१	१	१	
	सेवाकेन्द्र स्तरीय अगुवा कृषक तालिम		पटक	२३	०	५	६	६	६	
	पच्चीस प्रतिशत अनुदानमा औजार उपकरण वितरण (सिकेचर ५, आरी-५, स्प्रेयर-२)		संख्या	६९	०	१४	१५	२०	२०	
	आकस्मिक वाली संरक्षण सेवा		पटक	८	०	२	२	२	२	
	ग्राफिटडको लागि श्रोत व्यक्ति व्यवस्थापन		पटक	७	०	१	२	२	२	
	नासपातीको साईन व्यवस्थापन (ढुवानी सहित)		पटक	२००००	०	५०००	५०००	५०००	५०००	
	काँटछाँट सप्ताह (स्याउमा)		पटक	५	०	२	१	१	१	
२.९	मसला वाली विकास आयोजना									
	५० प्रतिशत अनुदानमा बेसारको बीउ वितरण	रुंघा, खारा, मुरु, पेउघा, रुकुमकोट	के.जी.	२३००	५००	५००	५००	७००	१००	
	५० प्रतिशत अनुदानमा अलैची विरुवा वितरण		हे.	८	०	२	२	२	२	
	ढुवानी अनुदानमा अदुवा बीउ वितरण		मे.ट.	३१	०	७	८	८	८	
	से.के. तालिम		पटक	१९	०	३	४	६	६	
	स्थलगत घुम्ती तालिम (अलैची)		पटक	४	०	१	१	१	१	
	आकस्मिक वाली संरक्षण सेवा		पटक	८	०	२	२	२	२	
	कार्यक्रम सामाग्री ढुवानी		पटक	४	०	१	१	१	१	
३	ग्रामिण जिविकोपार्जनमा सहयोग तथा समावेसि विकास कार्यक्रम									
३.१	मौरी विकास आयोजना									

क्र.सं.	कार्यक्रम/गतिविधि	पकेट क्षेत्र	ईकाई	लक्ष्य	आ.व.					कैफियत
					०६९/७०	०७०/७१	०७१/७२	०७२/७३	०७३/७४	
	मह दानी अनुदान (५० प्र.अनुदान)	पिपल, पोखरा, वाफिकोट, स्यालापाखा, आठविस डाँडागाऊ र घेतमा	संख्या	७	०	१	२	२	२	
	मौरी घर वितरण (२५ प्र. अनुदानमा)		संख्या	२५०	०	५०	६५	६५	७०	
	उपकरण वितरण (विभेल, क्वीन गेट, पञ्जा)		संख्या	७१५	०	१७५	१८०	१८०	१८०	
	से.के. तालिम		पटक	१८	०	३	४	५	६	
	घुम्ती स्थलगत अगुवा कृषक तालिम		पटक	४	०	१	१	१	१	
	जिल्ला स्तरिय अगुवा कृषक तालिम		पटक	४	०	१	१	१	१	
	मौरी चरण तोरी किट वितरण		संख्या	१०५	०	२०	२५	३०	३०	
	कार्यक्रम सामाग्री ढुवानी		पटक	४	०	१	१	१	१	
३.२	च्याउ उत्पादन कार्यक्रम									
	च्याउ वीउ किट वितरण (२५ प्रतिशत अनुदानमा)	खलंगा, आठवीसकोट, रुकुमकोट, सिम्रतु, रुघा	संख्या	१०५००	१५००	१५००	२५००	२५००	२५००	
	से के. स्तर तालिम		संख्या	४३	०	१०	१०	११	१२	
	हजारी वितरण (२५ प्रतिशत अनुदान)		पटक	१०५	०	२०	२५	३०	३०	
	जिल्लास्तरीय च्याउ उत्पादन विषयक तालिम		पटक	२	०	०	१	०	१	
	जिल्लास्तर कृषक भ्रमण		पटक	३	०	०	१	१	१	
	उत्पादन प्रदर्शन		पटक	४०	०	१०	१०	१०	१०	
	कार्यक्रम सामाग्री ढुवानी		पटक	४	०	१	१	१	१	
३.३	यूवा कृषक सहयोग कार्यक्रम									
	जिल्लास्तर गोष्ठी	मागको आधारमा	संख्या	४	०	१	१	१	१	
	उन्नत तरकारी किट वितरण		संख्या	७५०	०	१००	२००	२००	२५०	
	प्लाष्टिक घर निर्माण		संख्या	२१	०	३	५	६	७	
	बजार व्यवस्थापन तथा संकलन र व्यापार सहयोग		पटक	६	०	०	२	२	२	
	Anex कार्यक्रमको सहकार्यमा कृषि अनुसन्धान तथा प्रदर्शन		पटक	४	०		१	१	२	
	तरकारी नर्सरी स्थापना		पटक	२५	०	४	६	७	८	
	च्याउ खेतीका लागि च्याउ किट वितरण		वोत्तल	३००	०	०	१००	१००	१००	
	माछा पोखरी स्थापना तथा माछा भुरा वितरणमा सहयोग		पटक	३	०	०	१	१	१	

क्र.सं.	कार्यक्रम/गतिविधि	पकेट क्षेत्र	ईकाई	लक्ष्य	आ.व.					कैफियत
					०६९/७०	०७०/७१	०७१/७२	०७२/७३	०७३/७४	
	कार्यक्रम सामाग्री ढुवानी		पटक	४	०	१	१	१	१	
३.४	महिला कृषक विकास आयोजना (आवश्यकता अनुसार जिल्ला भरी संचालन गरिने ।									
	अन्तर महिला कृषक समुह प्रतियोगिता	मागको आधारमा	पटक	४	०	१	१	१	१	
	मौसमी तरकारी किट वितरण		पटक	१७००	१००	४००	४००	४००	४००	
	सेवाकेन्द्र स्तरिय अगुवा कृषक तालीम (वेमौसमी तरकारी)		संख्या	१९	०	४	४	५	६	
	वेमौसमी तरकारी प्याकेज प्रदर्शन		संख्या	१९	०	४	५	५	५	
	आकस्मिक वाली संरक्षण सेवा		संख्या	८	०	२	२	२	२	
	५० प्रतिशत अनुदानमा च्याउ विउ वितरण		संख्या	४५००	०	१०००	१०००	१२००	१३००	
	उन्नत किट वितरण (मकै वसन्ते ५०, मकै वर्षे ५०, वेमौसमी तरकारी १००)		संख्या	८०१	१	२००	२००	२००	२००	
	आकस्मिक वाली संरक्षण सेवा		संख्या	८	०	२	२	२	२	
	कार्यक्रम सामाग्री ढुवानी		वोत्तल	८	०	२	२	२	२	
३.५	दलित तथा जनजाती उत्थान आयोजना (आवश्यकता अनुसार जिल्ला भरी संचालन गर्न सकिने)									
	कृषक समूह गठन	मागको आधारमा	संख्या	६	०	२	२	१	१	
	मौसमी तरकारी किट वितरण		पटक	६००	१००	१००	१००	१५०	१५०	
	५० प्रतिशत अनुदानमा च्याउ विउ वितरण		संख्या	९००	०	२००	२००	२५०	२५०	
	वेमौसमी तरकारी प्याकेज प्रदर्शन		पटक	४६	०	१०	१२	१२	१२	
	तरकारी नर्सरी स्थापना		संख्या	४३	०	१०	१०	११	१२	
	सेवाकेन्द्र स्तरिय अगुवा कृषक तालिम		संख्या	१५	०	३	३	४	५	
	आकस्मिक वाली संरक्षण सेवा		संख्या	५	१	१	१	१	१	
३.६	नमूना गाउँ कृषि कार्यक्रम ()									
	तरकारी नर्सरी स्थापना	सांख ३ गोथलीवाङ्ग	संख्या	८	०	२	२	२	२	
	उन्नत तरकारी किट वितरण १०० (मौसमी)		संख्या	९५०	०	२००	२००	२५०	३००	
	च्याउ वीउ किट वितरण		वोत्तल	९००	०	२००	२००	२५०	२५०	
	स्थलगत तालिम		पटक	४	०	१	१	१	१	

क्र.सं.	कार्यक्रम/गतिविधि	पकेट क्षेत्र	ईकाई	लक्ष्य	आ.व.					कैफियत
					०६९/७०	०७०/७१	०७१/७२	०७२/७३	०७३/७४	
	बजार व्यवस्थापन तथा संकलन र व्यापारमा सहयोग		पटक	४	०	१	१	१	१	
	सहकारी परिचालन तथा सुदृढिकरणमा सहयोग		पटक	४	०	१	१	१	१	
	आकस्मिक वाली संरक्षण सेवा		पटक	७	०	१	२	२	२	
	कार्यक्रम सामग्री ढुवानी		पटक	७	०	१	२	२	२	
३.७	अर्गानिक खेती तथा कृषि पर्यटन विस्तार आयोजना									
	तरकारी नर्सरी स्थापना		संख्या	८	०	२	२	२	२	
	उन्नत तरकारी किट वितरण १०० (मौसमी)		संख्या	९५०	०	२००	२००	२५०	३००	
	जैविक मल प्रदर्शन		संख्या	४०	०	१०	१०	१०	१०	
	स्थलगत तालिम		पटक	८	०	२	२	२	२	
	अर्गानिक उत्पादनको लागि प्रचार प्रसार		पटक	४	०	१	१	१	१	
	गोठे मल सुधार तथा प्रयोग प्रदर्शन		पटक	६०	०	१५	१५	१५	१५	
	अर्गानिक खेती गर्ने समूह गठन		पटक	१०	०	२	२	३	३	
	आकस्मिक वाली संरक्षण सेवा (जैविक विषदीमात्र)		पटक	४०	०	१	२	२	२	
	अर्गानिक कृषि मेला प्रदर्शनी		पटक	०	०	०	०	२८.४	२८.४	
	हरियो मल, कम्पोस्ट मल तथा गड्यौली मल प्रदर्शन		पटक	४०	०	१०	१०	१०	१०	
	नदी तथा ताल तलैयामा रहेका स्थानीय जातका माछाको अवस्था अध्ययन सर्वेक्षण		पटक	२	०	१	१	०	०	
	स्यार्पु ताल माछा पालन कार्यक्रम सहयोग		पटक	४	०	१	१	१	१	
	ग्राभिटि रोपवे निर्माण (स्यार्पुताल देखि सिस्ने गा.वि.स.मा)		वटा	१	०	०	०	१	०	
	स्यार्पुताल वरपरको पाखोमा फलफूल तथा तरकारी खेती सहयोग		पटक	४	०	१	१	१	१	
	मह काड्ने फेष्टिभल मनाउने (पिपलमा)		पटक	३	०	१	१	०	१	
३.८	कृषिजन्य उद्योग विकास आयोजना									
	बेसार तथा अदुवा प्रशोधन घरेलु उद्योग स्थापना (रुकुमकोट, पेउघा)		संख्या	३	०	१	१	०	१	
	सुन्तला जुस तथा फलफूल जुस उद्योग स्थापना		संख्या	२	०	१	१	०	०	

क्र.सं.	कार्यक्रम/गतिविधि	पकेट क्षेत्र	ईकाई	लक्ष्य	आ.व.					कैफियत
					०६९/७०	०७०/७१	०७१/७२	०७२/७३	०७३/७४	
	(स्यालापाखा, चौखावाड)									
	मह संकलन तथा प्रशोधन केन्द्र स्थापना (स्यालापाखा)		वोत्तल	१	०	०	०	१	०	
	स्याउ सुकुटी तथा स्याउ जुस प्रशोधन उद्योग स्थापना (तकसेरा, रन्मामैकोट)		पटक	१	०	०	०	०	१	
	प्राङ्गारिक मल उद्योग स्थापना		संख्या	१	०	०	०	०	१	
	कृषि औजार निर्माण उद्योग स्थापना		पटक	१	०	०	१	०	०	
३.९	स्थानीय कृषि श्रोत व्यक्ति व्यवस्थापन तथा परिचालन									
	कृषि श्रोत व्यक्तिको संयोजकत्वमा गा.वि.स स्तरिय कृषि विकास समिति गठन तथा परिचालन	४३ गा.वि.स.मा	संख्या	३१	०	०	१५	११	५	
	तरकारी प्याकेज प्रदर्शन		संख्या	१०७	२०	२०	२०	२२	२५	
	प्लाष्टिक घरमा तरकारी उत्पादन		संख्या	१८	०	३	४	५	६	
	तरकारी प्याकेज प्रदर्शन		संख्या	७०	०	१५	१५	२०	२०	
	च्याउ विउ वितरण		वोत्तल	१५००	०	०	५००	५००	५००	
	चौमासिक रुपमा जिल्लास्तरीय बैठक		संख्या	९	०	०	३	३	३	
	क्षमता अभिवृद्धि विषयक तालिम		संख्या	६	०	०	२	२	२	
	कार्यक्रम सामाग्री ढुवानी		पटक	८	०	२	२	२	२	
४	प्रविधि प्रसार सेवा टेवा आयोजना तथा आर्थिक विश्लेषण									
४.१	प्रविधि प्रसार सेवा टेवा आयोजना तथा आर्थिक विश्लेषण									
	विश्व खाद्य दिवस मनाउन		पटक	५	१	१	१	१	१	
	धान दिवस मनाउने		पटक	५	१	१	१	१	१	
	वार्षिक कार्यक्रम पुस्तिका प्रकाशन		पटक	५	१	१	१	१	१	
	चौमासिक कार्यक्रम पत्रिका प्रकाशन		पटक	१२	०	३	३	३	३	
	चौमासिक बूकलेट छपाई		पटक	१२	०	३	३	३	३	
	उन्नत वीडिओ क्लिप वितरण (वर्षे मकै १००, वसन्ते ५०, चैते धान ५०, तरकारी ४००)		संख्या	२४००	०	६००	६००	६००	६००	
	IPM एप्रोच प्रदर्शन (तरकारी)		पटक	४०	०	१०	१०	१०	१०	

क्र.सं.	कार्यक्रम/गतिविधि	पकेट क्षेत्र	ईकाई	लक्ष्य	आ.व.					कैफियत
					०६९/७०	०७०/७१	०७१/७२	०७२/७३	०७३/७४	
	वाली कटानी (धान २०, मकै २०, ताजा तरकारी २०, फलफूल वाली १०, तरकारी वीड १०, गहुँ १०, आलु १०)		पटक	५००	१००	१००	१००	१००	१००	
	जि.कृ.वि.स.बैठक संचालन		पटक	११	३	२	२	२	२	
	पाक्षिक खुद्रा मुल्य संकलन		पटक	१२०	२४	२४	२४	२४	२४	
	तालिम कार्यक्रम संचालन (से.के.स्तर) (खाद्यान्न वाली ९, मौसमी तथा वेमौसमी तरकारी खेती ९,)		संख्या	७२	०	१६	१६	१६	१६	
	क्षेत्रीयस्तर प्रा.स./ना.प्रा.स. तालिम		पटक	२४	०	६	६	६	६	
	क्षेत्रीयस्तर गोष्ठी संचालन		पटक	१५	३	३	३	३	३	
	मासिक स्टाफ बैठक तथा प्राविधिक छलफल		पटक	६०	१२	१२	१२	१२	१२	
	चौमासिक कार्यक्रम प्रगती समीक्षा तथा प्रगती प्रतिवेदन तयारी		पटक	१५	३	३	३	३	३	
	जिल्लास्तरीय अगुवा कृषक तालिम समयानुकुल		पटक	५	१	१	१	१	१	
	क्षेत्रीयस्तर अगुवा कृषक तालिम (विउ उत्पादन, प्रमीणकरण तथा भण्डारण १, व्यवसायिक तरकारी उत्पादन १, मौरीपालन तथा च्याउ खेती २, वेमौसमी तथा ताजा तरकारी उत्पादन, कृषि व्यवसाय प्रवर्द्धन तथा वजार व्यवस्थापन एवं पोष्ट हार्भेष्ट क्षति न्युनिकरण १, समुह गठन, परिचालन तथा सहकारीकरण १, मौरी घर निर्माण १)		पटक	१७	१	४	४	४	४	
	कृषक पाठशाला संचालन		पटक	४	०	१	१	१	१	
	कार्यक्रम अनुगमन भ्रमण (सरोकारवालाहरु)		पटक	४	०	१	१	१	१	
	गड्यौली मल प्रदर्शन		पटक	४	०	१	१	१	१	
	धानमा SRI प्रविधि प्रदर्शन		पटक	६	०	२	२	२	२	
	शुष्म तत्व /हर्मोन प्रयोग प्रदर्शन		पटक	२०	०	५	५	५	५	
	सार्वजनिक सुनुवाई कार्यक्रम		पटक	४	०	१	१	१	१	
	वाली उपचार शिविर		पटक	५	१	१	१	१	१	

क्र.सं.	कार्यक्रम/गतिविधि	पकेट क्षेत्र	ईकाई	लक्ष्य	आ.व.					कैफियत
					०६९/७०	०७०/७१	०७१/७२	०७२/७३	०७३/७४	
	औजार उपकरण वितरण (सिडवीन १० सेट, स्प्रेयर ५, स्पीड्लर १०, सिकेचर ५, त्रिपाल ५० हजार १०, प्लास्टिक भकारी ५०))		पटक	४	०	१	१	१	१	
	कृषि मेला प्रदर्शनी		संख्या	९	१	२	२	२	२	
	करेसावारी फलफुल कार्यक्रम (आंप १५, हे (केरा ५, हे., गरायला) (अनार ५ हे. वाफिकोट)		हे.	१००	०	२५	२५	२५	२५	
	आकस्मिक वाली संरक्षण सेवा		पटक	३५	३	८	८	८	८	
	माटो परीक्षण शिविर		पटक	८	०	२	२	२	२	
	गोठेमल सुधार तथा कम्पोष्ट मल प्रदर्शन		संख्या	२८	०	७	७	७	७	
	कार्यक्रम सम्बन्धी प्रचार प्रसार तथा सूचना प्रसारण		पटक	३०	६	६	६	६	६	
	कृषि कार्यक्रम प्रसारणबाट प्रविधि प्रसारण		पटक	१६०	३२	३२	३२	३२	३२	
	सेवा केन्द्रस्तरीय मूल कृषक समूह बैठक (९ सेवा केन्द्रलाई ७५० प्रति महिनाका दरले)		पटक	३०६	५४	६३	६३	६३	६३	
	प्रतियोगिता संचालन गर्ने (खाद्यान्न १, ताजा तरकारी १ वर्षे फलफूल १, उत्कृष्ट समूह १)		संख्या	१६	०	४	४	४	४	
	उत्कृष्ट प्रा.स./ना.प्रा.स. पुरस्कृत गर्ने		संख्या	८	०	२	२	२	२	
	जिल्लास्तर प्रोफाई अध्यावधिक गर्ने		पटक	४	०	१	१	१	१	
	सेवा केन्द्रस्तर कृषि तथ्यांक अध्यावधिक गर्ने (१ गा.वि.स. रु १०००)		पटक	३६	०	९	९	९	९	
	सेवा केन्द्रलाई सञ्चार सेवा		पटक	१०	२	२	२	२	२	
	प्रदर्शन कार्यक्रम (चैते धान २, वसन्ते मकै २, उखु २)		पटक	२४	०	६	६	६	६	
	वजार व्यवस्थापन तथा संकलन केन्द्र स्थापना र संचालन सम्बन्धी स्थलगत तालिम (आठवीसकोट)		पटक	४	०	१	१	१	१	
	योजना तर्जुमा गोष्ठी (उअ/उक)		पटक	४	०	१	१	१	१	
	वगर खेती कार्यक्रम (वीउ, प्लाष्टिक, विषादी, आइ.पि.एम. एप्रोच प्रदर्शन)		पटक	४	०	१	१	१	१	
	नर्सरी घर व्यवस्थापन		पटक	४	०	१	१	१	१	

क्र.सं.	कार्यक्रम/गतिविधि	पकेट क्षेत्र	ईकाई	लक्ष्य	आ.व.					कैफियत
					०६९/७०	०७०/७१	०७१/७२	०७२/७३	०७३/७४	
	कार्यक्रम वारे फल्यास प्रिन्ट, होरिड बोर्ड तथा प्रचार प्रसार (सेवा केन्द्र सम्म)		पटक	४	०	१	१	१	१	
	जिल्ला IPM समन्वयन समिति गठन तथा बैठक संचालन		पटक	१२	०	३	३	३	३	
	कार्यक्रम सामाग्री हुवानी		पटक	१५	३	३	३	३	३	
	कृषकको मागमा आधमरित कार्यक्रम संचालन		पटक	१२	०	३	३	३	३	
	गा.वि.स.को सहयोगमा आई.पि.एम.तथा आई.सि.एम. कृषक पाठशाला संचालन		संख्या	४३	०	१०	१०	११	१२	
	रोड कोरिडोरमा नगदे वालीर तरकारी खेती सहयोग कार्यक्रम		पटक	८	०	२	२	२	२	

७.१ (क) समशितोष्ण तरकारी विउ विकास कार्यक्रम

तरकारी विउ उत्पादन रुकुमको चिनारी हो । यसलाई किसानहरुको जीविकोपार्जनको आधार बनाउनको लागि विउ उत्पादन र उत्पादकत्व वृद्धि गर्नु आवश्यक छ । समशितोष्ण तरकारी विउ उत्पादन केन्द्र, चाँपा मुसीकोटले तयार पारेको यस कार्यक्रमले विउ मूल विउ, तरकारीको वेर्ना उत्पादन वितरण, प्रविधि हस्तान्तरण, विभिन्न वालीहरुको अध्ययन, बजारीकरण सम्मलाई समेटेको छ । यसलाई कृषि विकास कार्यक्रम भित्र छुट्टै समेटिएको छ ।

क्र.सं.	कार्यक्रम गतिविधि	लाभान्वित स्थान समुदाय	ईकाई	लक्ष्य	आ.व.					कैफियत
					०६९/७०	०७०/७१	०७१/७२	०७२/७३	०७३/७४	
१	बीउ वेर्ना उत्पादन तथा विक्री वितरण आयोजना									
१.१	तरकारी प्रजनन् बीउ उत्पादन		के.जी.		३४	४५	४५	४५	४५	
१.२	तरकारी मूल बीउ उत्पादन तथा वितरण		के.जी.		१९००	१९२५	१९५०	१९७५	२०००	
१.३	तरकारी उन्नत बीउ उत्पादन तथा वितरण		के.जी.		३१२	३२५	३५०	३७५	४००	
१.४	तरकारी वेर्ना उत्पादन एवं वितरण		संख्या		१००	१२५	१५०	१७५	२००	

क्र.सं.	कार्यक्रम गतिविधि	लाभान्वित स्थान समुदाय	ईकाई	लक्ष्य	आ.ब.					कैफियत
					०६९/७०	०७०/७१	०७१/७२	०७२/७३	०७३/७४	
१.५	आलंकारीक फूल वेर्ना उत्पादन एवं वितरण		संख्या		५०००	५०००	५०००	५०००	५०००	
१.६	प्याज गानो उत्पादन तथा भण्डारण		मे.टन्.		३	३	३	३	३	
२	जातिय जर्मप्लाजम संकलन तथा संवर्द्धन									
२.१	जातिय जर्मप्लाजम संकलन एवं संवर्द्धन		संख्या		१५	१५	१५	१५	१५	
३	प्रविधि अध्ययन परिक्षण तथा प्रदर्शन आयोजना									
३.१	तरकारी वालीहरूको अध्ययन परिक्षण		संख्या		४	२	२	२	२	
४	वाह्य सेवा तथा प्रविधि हस्तान्तरण आयोजना									
४.१	केन्द्रको कमाण्ड क्षेत्रका जिल्लामा रहेका तरकारी वीउ पकेट क्षेत्रका कृषकहरूलाई अनुगमान तथा प्राविधिक सेवा पुऱ्याउने		पटक		१२	१५	१५	१५	१५	
४.२	गौह सरकारी संस्थाकाबाट उत्पादित तरकारी वीउको अनुगमन		पटक		४	४	४	४	४	
४.३	ब्यावसायिक तरकारी वीउ उत्पादन अगुवा कृषक तालिम		पटक		२	३	३	३	३	
४.४	केन्द्रको कमाण्ड क्षेत्रका कृषक समूहका स्थलागत तालिम		पटक		६	६	६	६	६	
४.५	स्कूल हर्टिकल्चर तालिम		पटक		४	६	६	६	६	
४.६	वीउ उत्पादक कृषक व्यापारी अन्तरक्रिया गोष्ठी		पटक			१	१	१	१	
४.७	केन्द्रमा स्थपित प्रयोगशालाबाट वीउ परिक्षण सेवा		संख्या		२००	२००	२००	२००	२००	
५	प्रविधि प्रचार प्रसार आयोजना									
५.१	वार्षिक प्रगती पुतिका प्रकशन		प्रति		२००	२००	२००	२००	२००	
५.२	प्रविधिक पुतिका प्रकाशन		प्रति		२०००	२०००	२०००	२०००	२०००	
५.३	एफ.एम. बाट सूचनामूलक सन्देश प्रशारण		पटक		४	४	४	४	४	
५.४	घुम्ती शिविर		पटक		१	३	३	३	३	
५.५	सार्वजनिक सुनुवाई		पटक		१	१	१	१	१	
६	मानव संसाधन विकास आयोजना									
६.१	प्रगती समिक्षा तथा बजेट गोष्ठीमा भाग लिने		पटक		४	४	४	४	४	
६.२	प्रा.स. / ना.प्रा.स. स्तर तालिम		जवान			३	३	३	३	

क्र.सं.	कार्यक्रम गतिविधि	लाभान्वित स्थान समुदाय	ईकाई	लक्ष्य	आ.ब.					कैफियत
					०६९/७०	०७०/७१	०७१/७२	०७२/७३	०७३/७४	
६.३	कम्प्यूटर तालिम		जवान			२				
७	मर्मत संहार आयोजना									
७.१	सिंचाई कुलो मर्मत		घ.मी.		४०	४०	४०	४०	४०	
७.२	स्टाप क्वाटरको छाना मर्मत		संख्या			१	१	१		
७.३	तारवार मर्मत		मीटर			५००	५००	५००	५००	
७.४	निर्मात प्याज गानो भण्डार घरको च्याक मर्मत संहार		संख्या		१					

७.२ पशु विकास कार्यक्रम

व्यवसायिक पशुपालनको माध्यमबाट थप रोजगारीको श्रृजना गर्दै जाने, गाईको स्थानीय नश्ललाई जर्सी वर्णशंकरमा रुपान्तरण गर्दै जाने, स्थानीय भैंसीलाई मुर्दा रांगोसंग क्रस गराउने र विस्तारै मुर्दाको रगत बढाउने, राम्रा बोका ब्याडमा प्रयोग गर्ने, ग्रामिणस्तरमा उत्पादित पशुजन्य उत्पादनको विक्रिको लागि स्थानीयस्तरमा बजारको विकास गर्दै जाने र कृषि प्रविधिको प्रचार प्रसारको कार्यक्रमहरु यस योजनामा समावेश गरिएको छ । पशुपालनका लागि आवश्यक पशुस्वास्थ्य सेवा, दक्ष जनशक्ति विकास, घाँस विकास कार्यक्रमलाई प्राथमिकताको साथ राखिएको छ । ग्रामिण पशु स्वास्थ्य कार्यकर्ता तालिम, व्यवसायिक पशुपालन सम्बन्धी तालिम (उन्नत जातको बाखा, भेंडा भैंसी, गाई,) नशला सुधारको लागि बोका र साँगा वितरण, भकारो सुधार कार्यको प्रदर्शन जस्ता कार्यक्रमहरु अन्य सहयोगी संस्था तथा यस क्षेत्रमा कार्यरत परियोजनाहरुसंगको समन्वयमा हुनेछ ।

सि.नं.	कार्यक्रम गतिविधि	लाभान्वित स्थान समुदाय	ईकाई	लक्ष्य	आ.ब.					
					०६९/७०	०७०/७१	०७१/७२	०७२/७३	०७३/७४	
आ) चालु खर्च अन्तर्गतका कार्यक्रमहरु :										
१	पशु स्वास्थ्य सम्बन्धी कार्यक्रमहरु									
१.१	उपचार सेवा:									
१.१.१	मेडिकल उपचार		संख्या	१३०००	१०००	३०००	३०००	३०००	३०००	
१.१.२	सर्जिकल उपचार		संख्या	४४०००	४०००	१००००	१००००	१००००	१००००	

सि.नं.	कार्यक्रम गतिविधि	लाभान्वित स्थान समुदाय	ईकाई	आ.व.					
				लक्ष्य	०६९/७०	०७०/७१	०७१/७२	०७२/७३	०७३/७४
१.१.३	गाइनोकोलोजिकल उपचार		संख्या	१५०००	३०००	३०००	३०००	३०००	३०००
१.१.४	बन्ध्याकरण (खुला तथा बन्द तरिका)		संख्या	२३०००	३०००	५०००	५०००	५०००	५०००
१.२	प्रयोगशाला सेवा:								
१.२.१	गोबर परीक्षण		संख्या	१५६००	१६००	३५००	३५००	३५००	३५००
१.२.२	पिसाप परीक्षण		संख्या	२०००		५००	५००	५००	५००
१.२.३	दूध (थुनेलो) परीक्षण		संख्या	४००		१००	१००	१००	१००
१.२.७	नमूना संकलन तथा प्रेषण		संख्या	२१००	१००	५००	५००	५००	५००
१.३	इपिडेमियोलोजिकल रिपोर्टिङ्ग		पटक	४८		१२	१२	१२	१२
१.४	इपिडेमिक नियन्त्रण सेवा:		पटक	७		२	३	१	१
१.५	खोप सेवा:								
१.५.१	भ्यागुते/चरचरे		संख्या	२९३१६६	८०००	६९१८८	७०५७२	७१९८३	७३४२३
१.५.२	पिपिआर		संख्या	१४०७००		१००००	१०२००	१०५००	११००००
१.५.२	कुखुराको खोप		संख्या	६००००		१५०००	१५०००	१५०००	१५०००
१.६	पशु स्वास्थ्य शिविर								
१.६.१	घुम्ती सेवा शिविर		पटक	२८		४	६	८	१०
२	पशु उत्पादन सम्बन्धी कार्यक्रमहरु :								
२.१	पशु प्रजनन कार्यक्रम								
२.१.१	कृत्रिम गर्भाधान सेवा								
२.१.१.१	कृत्रिम गर्भाधान सेवा गाईमा		संख्या	८००		२००	२००	२००	२००
२.१.१.२	कृत्रिम गर्भाधान सेवा भैसीमा		संख्या	८००		२००	२००	२००	२००
२.१.१.३	कृ.ग. गर्भ परीक्षण/अनुगमन		संख्या	१६००		४००	४००	४००	४००
२.१.१.४	गर्भधारण गरेको गाई		संख्या	१६००		४००	४००	४००	४००

सि.नं.	कार्यक्रम गतिविधि	लाभान्वित स्थान समुदाय	ईकाई	आ.व.						
				लक्ष्य	०६९/७०	०७०/७१	०७१/७२	०७२/७३	०७३/७४	
२.१.१.५	गर्भधारण गरेको भैंसी		संख्या	१६००		४००	४००	४००	४००	
२.१.१.६	कृ.ग. सेवा विस्तार गर्ने		संख्या	६००		२००	२००	२००	२००	
२.१.१.७	तरल नाइट्रोजन खरिद		लिटर	१६००		४००	४००	४००	४००	
२.२	प्रजननको लागि भाले पशु वितरण									
२.२.१	प्रजननको लागि सांढे वितरण		संख्या	२०		५	५	५	५	
२.२.२	प्रजननको लागि रांगो वितरण		संख्या	४०		१०	१०	१०	१०	
२.२.३	प्रजननको लागि बोका वितरण		संख्या	१३६		३०	३३	३६	३९	
२.२.४	प्रजननको लागि गधा वितरण		संख्या							
२.२.५	प्रजननको लागि याक वितरण		संख्या	६			२		४	
२.२.६	प्रजननको लागि थुमा वितरण		संख्या	१२			२		१०	
२.४.१	कुखुराको चल्ला वितरण		संख्या	३४००		१००००	९०००	६०००	७०००	
२.५	पशु आहारा सेवा :									
२.५.१	हिउदे घाँस लगाउने जै		हेक्टर	६५३	१३	१६०	२००	२२०	२४०	
२.५.२	हिउदे घाँस लगाउने बर्सिम		हेक्टर	५४०		६०	१००	१६०	२००	
२.५.३	हिउदे घाँस लगाउने भेच		हेक्टर	६४०		१६०	२००	२२०	२४०	
२.५.४	वर्षे घाँस लगाउने		हेक्टर	६४०		१६०	२००	२२०	२४०	
२.५.५	बहुवर्षे घाँस स्टाइलो लगाउने		हेक्टर	११२२		२३४	२६५	२९६	३२७	
२.५.६	बहुवर्षे घाँस ज्वाइन्ट भेच लगाउने		हेक्टर	४५२		३५	६७	१३९	१९१	
२.५.७	बहुवर्षे घाँस मुलाटो लगाउने		हेक्टर	४९२		४६	९६	१४६	१९६	
२.५.८	बहुवर्षे घाँस पास्पलम लगाउने		हेक्टर	४३४		६	७५	१४२	२०९	
२.५.९	नेपियर सेट्स लगाउने		हजार	११२		२५	२७	२९	३१	
२.५.१०	डाले घाँस कोइरालो टाँकीको बेर्ना वितरण		संख्या	३२००		५०००	७०००	९०००	११०००	

सि.नं.	कार्यक्रम गतिविधि	लाभान्वित स्थान समुदाय	ईकार्ड	आ.व.					
				लक्ष्य	०६९/७०	०७०/७१	०७१/७२	०७२/७३	०७३/७४
२.५.११	डाले घाँस राई खनायो को बेर्ना वितरण		संख्या	३२००		५०००	७०००	९०००	११०००
२.५.१२	डाले घाँस कोटमिरोको बेर्ना वितरण		संख्या	३२००		५०००	७०००	९०००	११०००
२.५.१३	डालेघाँसको बेर्ना वितरण		संख्या	३२००		५०००	७०००	९०००	११०००
२.७	आयआर्जन कार्यक्रमहरु :								
२.७.१	गाईपालन कार्यक्रम		प्याकेज	४		१	१	१	१
२.७.२	भैसी विकास कार्यक्रम		प्याकेज	१६		४	४	४	४
२.७.३	वाखा विकास कार्यक्रम		प्याकेज	२८		५	८	१०	५
२.७.४	बंगुर विकास कार्यक्रम		प्याकेज	११		२	३	४	२
२.७.५	कुखुरा विकास कार्यक्रम		प्याकेज	१६		४	४	४	४
३	पशु सेवा तालिम तथा प्रसार सम्बन्धी कार्यक्रमहरु :		जवान	७८६		१३५	१७६	२१७	२५८
३.७	प्रचार प्रसार सेवा								
३.७.१	जनचेतना कार्यक्रम								
३.७.१.१	स्कूल प्रसारण कार्यक्रम		पटक	४८		१२	१२	१२	१२
३.७.१.२	रेडियो/एफ.एम. प्रसारण कार्यक्रम		पटक	४८		१२	१२	१२	१२
३.८	प्रतियोगिताहरु								
३.८.१	अन्तर समुह		पटक	४		१	१	१	१
३.८.२	अन्तर सहकारी		पटक	४		१	१	१	१
३.९	प्रदर्शनी सेवा								
३.९.१	हिउदे घाँसेवाली		पटक	४		१	१	१	१
४	पशुपन्छी बजार सम्बन्धी कार्यक्रम :			२४		६	६	६	६
५	अन्य कार्यक्रमहरु :								
५.१	गोष्ठी/बैठक आदि			९०		१५	२०	२५	३०
५.१.१	विभागीय/क्षेत्रीय गोष्ठीमा भाग लिने		पटक	२०	४	४	४	४	४
५.१.२	जिल्लास्तरीय गोष्ठी		पटक	२८		७	७	७	७

सि.नं.	कार्यक्रम गतिविधि	लाभान्वित स्थान समुदाय	ईकाई	आ.व.						
				लक्ष्य	०६९/७०	०७०/७१	०७१/७२	०७२/७३	०७३/७४	
५.१.३	सेवाकेन्द्र/उपकेन्द्रस्तरीय गोष्ठी		पटक	४८		१२	१२	१२	१२	
५.१.४	मासिक स्टाफ बैठक		पटक	६०	१२	१२	१२	१२	१२	
५.१.५	अन्य बैठक		पटक	४४		८	१०	१२	१४	
५.६	प्रगति प्रतिवेदन सम्बन्धी :									
५.६.१	मासिक प्रगति प्रतिवेदन क्षे.नि.मा पठाउने		पटक	६०	१२	१२	१२	१२	१२	
५.६.२	चौमासिक प्रगति प्रतिवेदन क्षे.नि.मा पठाउने		पटक	२०	४	४	४	४	४	
५.६.३	वार्षिक प्रगति प्रतिवेदन क्षे.नि.मा पठाउने		पटक	५	१	१	१	१	१	

७.३ विद्युत तथा उर्जा विकास कार्यक्रम

उर्जा विकासका लागि पिको तथा लघु जलविद्युत, सोलार सिस्टम, बायोग्याँस जस्ता वैकल्पिक उर्जाका कार्यक्रमहरू तयार गरिएको छ । यसको साथै जिल्लामा साना तथा ठूला जलविद्युत अयोजनाहरूको राम्रो सम्भावना भएको हुँदा जलविद्युतमा लगानी आकर्षित गर्ने नीति लिइएको छ । यस अवधिमा ४३ जटा लघु जलविद्युत, २५ वटा पिको जलविद्युत निर्माण गर्ने कार्यक्रम राखिएको छ भने सोलार प्लाण्ट जडान र बायोग्याँस निर्माण पनि योजनामा समावेश गरिएको छ । योजना अवधिमा उर्जा तथा विद्युत विकासको कार्यक्रम यसरी समावेश गरिएको छ ।

सि.नं.	कार्यक्रम गतिविधि	ईकाई/लक्ष्य	आ.व.				
			०६९/७०	०७०/७१	०७१/७२	०७२/७३	०७३/७४
१	लघु जलविद्युत निर्माण कार्यक्रम	४३ वटा	३.००	२३.००	१३.००	१.००	३
२	पिको जलविद्युत निर्माण कार्यक्रम	२५ वटा	४.००	७.००	४.००	५.००	५
३	सोलार सिस्टम जडान कार्यक्रम	१८११ वटा	४८०	३५६	३५०	३२५	३००
४	बायोग्याँस जडान	४०० वटा	५०	५०	१००	१००	१००
५	राष्ट्रिय प्रशारण लाइन विस्तार कार्यक्रम						

७.४ पर्यटन विकास कार्यक्रम

पर्यटन विकासको लागि जिल्ला पर्यटन विकास गुरु योजना तयारीको चरणमा भएको हुँदा यस सम्बन्धी कार्यक्रमहरू संक्षेपमा राखिएको छ। गुरु योजनाले योजनाका सबै पक्षहरूलाई समेट्ने भएको हुँदा प्रस्ताव गरिएका कार्यक्रमहरूको लक्ष्य, लाभान्वित समुदाय जस्ता योजनाका आधारभूत कुराहरू उल्लेख भएको छैन। पर्यटन विकासका सन्दर्भमा जिल्लाको कार्यक्रमहरूलाई यस आजिवियोले समेटेको छ। आजिवियोको भावना अनुसार नै जिल्ला पर्यटन गुरु योजना बन्नेछ। पर्यटन विकासका सन्दर्भमा जिल्लाका योजनाहरूलाई यसरी प्रस्तुत गरिएको छ।

क्र.सं.	प्रमुख कार्यक्रम तथा गतिविधिहरू	लक्ष्य/ इकाई	आर्थिक वर्ष					कैफियत
			०६९/०७०	०७०/०७१	०७१/०७२	०७२/०७३	०७३/०७४	
१	ऐतिहासिक, धार्मिक, सांस्कृतिक तथा पर्यटकीय स्थालहरूको संरक्षण र विकास		√	√	√	√	√	
२	रुकुम जिल्लामा रहेका प्राकृतिक सम्पदाहरूको संरक्षण	□	√	√	√	√	√	
३	वन जंगलको संरक्षण र विकास	□	√	√	√	√	√	
४	लोपोन्मुख प्रजाति जनावर संरक्षण	□	√	√	√	√	√	
५	गुफाहरूको संरक्षण र प्रवर्द्धन		√	√	√	√	√	
६	तातोपानीको संरक्षण		√	√	√	√	√	
७	जडिबुटीहरूको संरक्षण:		√	√	√	√	√	
८	जनचेतना अभिवृद्धि		√	√	√	√	√	
९	कृषिका पकेट क्षेत्रहरू निर्माण गर्ने		√	√	√	√	√	
१०	सूचना केन्द्रहरूको निर्माण:		√	√	√	√	√	
११	गुरिल्ला ट्रेलको स्तर उन्नति	□	√	√	√	√	√	
१२	होमस्टे प्रवर्द्धन	□	√	√	√	√	√	
१३	पर्यटन मानव संसाधन विकास (विभिन्न तालिमहरू)		√	√	√	√	√	
१४	पर्यटन मानव संसाधन विकासका लागि पर्यटन शिक्षालयको स्थापना	□	√	√	√	√	√	

७.५ शिक्षा विकास कार्यक्रम

जिल्लाबासीहरुलाई साक्षर बनाउने, आधारभूत शिक्षामा सबैको पहुँच पुऱ्याउने, दक्ष तथा कर्तव्यनिष्ठ शिक्षक र उपयुक्त शैक्षिक वातावरण विकास गर्ने, परीक्षा प्रणालीमा सुधार ल्याउने, बालमैत्री तथा छात्रामैत्री वातावरण श्रृजना गर्ने, गुणस्तरीय र व्यवहारिक शिक्षामा पहुँच विकास गर्ने जस्ता क्रियाकलापहरु शिक्षा विकास कार्यक्रममा समावेश गरिएको छ । यस योजनामा समावेश गरिएका मुख्य मुख्य कार्यक्रम गतिविधिहरु यस प्रकार उल्लेख गरिएको छ ।

सि.नं.	कार्यक्रम गतिविधि	लाभान्वित स्थान समुदाय	ईकाई	आ.व.					
				लक्ष्य	०६९/७०	०७०/७१	०७१/७२	०७२/७३	०७३/७४
१	विद्यालय शिक्षाको परीक्षामा सुधार	सम्पूर्ण विद्यालयहरु	विद्यार्थी संख्या	५०००	५०००	५५००	६०००	६५००	७०००
२	भौतिक पूर्वाधार सुधार	„	विद्यालय	३९४	५०	१००	१००	१००	४४
३	अनुगमन कार्यमा सुधार		पटक	बर्षिक ३ पटक	३९४	३९४	३९४	३९४	३९४
४	अनौपचारिक शिक्षामा सुधार	प्रत्येक गा.वि.स.मा	संख्या	४३०००	१२५००	१२५००	१२५००	३०००	३०००
५	आधारभूत शिक्षामा पहुचमा सुधार		„	६२०००	५३०००	५५०००	५५०००	६००००	६२०००
६	संथागत क्षमता सुधार		„		२०००	२०००	२०००	२०००	२०००
७	पौष्टिक आहारा वितरण	प्रा.वि.तहका विद्यालय	„	१०००००	२००००	२००००	२००००	२००००	२००००
८	शिक्षक तालिम	विद्यालयका शिक्षकहरु	„	१६१०	२००	३००	४००	२००	५१६०
९	बलमैत्री विद्यालय		„	१००	२०	२०	२०	२०	२०
७	छात्रवृत्ति वितरण	सवै विद्यालयमा	„	१०००००	२००००	२००००	२००००	२००००	२००००
८	छात्रामैत्री शौचालय निर्माण	मा.वि. निमावि सवैमा	संख्या	१३६			४८	४५	४३
९	पूर्ण साक्षरता अभियान कार्यक्रम								
१०	प्राविधिक तथा व्यवसायिक र वैकल्पिक शिक्षा प्रदान गर्ने विद्यालयको स्थापना								

७.६ स्वास्थ्य विकास कार्यक्रम

आधारभूत खोपसेवा, पोषण कार्यक्रम, परिवार नियोजना तथा मातृ शिशु स्वास्थ्य कार्यक्रम, क्षयरोग, कुष्ठरोग, भ्रूणज्वार, कालाज्वार जस्ता रोगहरूका नियन्त्रण, जनचेतना अभिवृद्धि जस्ता कार्यक्रमहरूलाई योजनमा समावेश गरिएको छ । जिल्लामा स्वास्थ्य सेवा विस्तारमा निजी क्षेत्रबाट संचालित स्वास्थ्य संस्थाहरूको गतिविधिहरू, गैरसरकारी निकायहरूबाट संचालन हुने स्वास्थ्य गतिविधिहरूले पनि जिल्लाबासीहरूको स्वास्थ्य शिक्षा र सेवामा पहुँच बढाएको छ ।

क्र.सं.	कार्यक्रम/गतिविधि	लाभाविन्वत स्थान/समूदाय	लक्ष्य/ इकाई	आर्थिक वर्ष				
				०६९/७०	०७०/०७१	०७१/०७२	०७२/०७३	०७३/०७४
क)	विस्तारित खोप कार्यक्रम							
१	वि.सि.जी. खोप	१ वर्ष मुनिका शिशुहरू	जना	५५१२	५६२५	५७४२	५८९५	६०५४
२	डि.पि.टि. खोप तेश्रो/हेपाटाइटिस "बी"	" "	जना	५५१२	५६२५	५७४२	५८९५	६०५४
३	पोलियो	" "	जना	५५१२	५६२५	५७४२	५८९५	६०५४
४	दादुरा	" "	जना	५५१२	५६२५	५७४२	५८९५	६०५४
५	टि.टि. खोप	सम्पूर्ण गर्भवती महिलाहरूलाई	जना	६४३५	६६५४	६९८५	७३००	७५४२
६	पोलियो	५ वर्ष सम्मका बच्चाहरू	जना	५५१२	५६२५	५७४२	५८९५	६०५४
७	कार्यक्रम समिक्षा तथा योजना गोष्ठी	प्राथमिक स्वास्थ्य कार्यकर्ता/स्वास्थ्य चौकी/ उपस्वास्थ्य चौकी, गैसस प्रमुख	पटक	१	१	१	१	१
८	सुपरिवेक्षण	मातहतका स्वास्थ्य संस्थाहरू	पटक	३	३	३	३	३
९	हेपाटाइटिस बी रिभ्यू मिटिङ	सम्पूर्ण स्वास्थ्य संस्थाका प्रमुखहरू	पटक	१	१	१	१	१
१०	जिल्ला, गाविस अभिमुखीकरण	जिविस तथा गाविसहरू	पटक	१	१	१	१	१
११	कार्यक्रम भ्रमण खर्च	जिल्लाका सबै स्वास्थ्य संस्थाहरू	पटक	३	३	३	३	३
१२	पूर्ण खोपयुक्त कार्यक्रम	जिल्लाबासी						
ख)	पोषण कार्यक्रम							
१	वृद्धि अनुगमन	५ वर्षमुनीका बच्चाहरू	जना	२६८६२	२६६७७	२७१२३	२७२७८	२७४३३
२	परजीवि नियन्त्रण	१ वर्ष देखि ५ वर्ष सम्मका बच्चाहरू	जना	२४२४६	२४३६१	२४५१६	२४६३१	२४७८६

क्र.सं.	कार्यक्रम/गतिविधि	लाभाविन्वत स्थान/समूदाय	लक्ष्य/ इकाई	आर्थिक वर्ष				
				०६९/७०	०७०/०७१	०७१/०७२	०७२/०७३	०७३/०७४
३	रक्त अल्पताको रोकथाम	गर्भवती महिलाहरु	जना	६४३५	६६५४	६९८५	७३००	७५४२
४	भिटाभिन "ए" कमीको रोकथाम	५ वर्ष मुनिका बच्चाहरु	जना	२८४३२	३०८१९	३१३७४	३१९३८	३२५१३
५	संस्थागत अनुगमन	मातहतका स्वास्थ्य संस्थाहरु	संस्था संख्या	२	२०	२५	३२	४४
६	पोषण पुनरावलोकन कार्यशाला गोष्ठी	प्राथमिक स्वास्थ्य कार्यकर्ता/स्वास्थ्य चौकी/ उपस्वास्थ्य चौकी, गैसस प्रमुख	पटक	३	३	३	३	३
७	स्तनपान संरक्षण तथा सम्बर्द्धन कार्यक्रम	सुत्केरी महिला र नवजात शिशुहरु	पटक	१	१	१	१	१
८	स्तनपान सप्ताह	१५ देखि ४४ वर्ष उमेर समूहका महिलाहरु	पटक	१	१	१	१	१
९	पोषण शिक्षा कार्यक्रम	व्यवस्थापन समिति	संस्था संख्या	१०		२०		
१०	पोषण शिक्षा कार्यक्रम	स्कूल	संस्था संख्या	५०	७०	८०	९०	११०
ग)	परिवार नियोजन तथा मातृ शिशु कार्यक्रम							
१	परिवार नियोजनका साधन प्रयोगकर्ता	प्रजनन उमेरका सबै दम्पतिहरु	जना	१२१००	१२३१८	१२५३९	१२७६५	१२९५५
२	परिवार नियोजन सूक्ष्म योजना तर्जुमा	प्रजनन उमेरका सबै दम्पतिहरु	गा.बि.स.	५	१०	१५	१३	
३	परिवार नियोजन स्थायी बन्ध्याकरण	" "	जना	२००	२५०	२७५	३००	३२५
३	गर्भवती जाँच पहिलो पटक (७० प्रतिशत)	जिल्लाभरीका गर्भवती महिला	जना	६२३०	६३६९	६४४९	६५३१	६६१५
४	गर्भवती जाँच चौथो पटक (७० प्रतिशत)	जिल्लाभरीका गर्भवती महिला	जना	६२३०	६३६९	६४४९	६५३१	६६१५
४	तालिम प्राप्त स्वास्थ्यकर्मीबाट प्रसुती सेवा प्राप्त	जिल्लाभरीका सुत्केरी महिला	जना	११९३	१३१३	१४३३	१५५३	१६७३
	स्वास्थ्य संस्थामा सुत्केरी गराउने प्रतिशत (३० प्रतिशत)		जना	१८००	२१००	२४००	२७००	३०००
५	सुत्केरी पछिको सेवा प्रथम पटक	" "	जना	३७७६	३८९६	४०१६	४१३६	४२६५
६	सुत्केरी सामाग्री खरिद तथा वितरण	" "	थान	६००	७७४	११६१	१५४८	१९३५
७	प्रा.स्व.के., स्वास्थ्य चौकी, उपस्वास्थ्य चौकी रिभ्यू मिटिङ	स्वास्थ्य चौकी प्रमुख	पटक	३	३	३	३	३
८	महिला स्वास्थ्य स्वयंसेविका दिवस	महिला स्वास्थ्य स्व.से.हरु	पटक	१	१	१	१	१
९	स्वास्थ्य क्षेत्र सुधार कार्यक्रम							

क्र.सं.	कार्यक्रम/गतिविधि	लाभाविन्वत स्थान/समुदाय	लक्ष्य/ इकाई	आर्थिक वर्ष				
				०६९/७०	०७०/०७१	०७१/०७२	०७२/०७३	०७३/०७४
१०	नयाँ अनमी नियुक्ती	जिल्लाका मा.सि.का.हरु	जना	१०	१०	१०	१०	१०
११	महिला स्वास्थ्य स्वयंसेविका प्रशिक्षण	महिला स्वास्थ्य स्व.से.हरु	जना	५०	५०	५०	५०	५०
घ)	राष्ट्रिय क्षयरोग नियन्त्रण कार्यक्रम							
१	शंकास्पद विरामीको खकार परिक्षण	जिल्लाभरीका समुदाय	जना	९९०	१०००	१२००	१२५०	१३००
२	नयाँ खकार परिक्षण	" "	स्लाइड	२९७०	३०१२	३०६२	३११२	३११२
३	फलो अप खकार परिक्षण	सम्पूर्ण क्षयरोगका विरामीहरु	जना/स्लाइड	४४१	४६०	४८०	५००	५२०
४	नयाँ खकार पोर्जेटिभ	जिल्लाभरीका समुदाय	जना	९९	१०२	१०४	१०६	१०८
५	नयाँ खकार नेगेटिभ	" "	जना	५९	५७	५५	५३	५०
६	एक्ट्रा पल्मोनरी	" "	जना	४०	३५	३०	२५	२५
७	पुनः उपचार गर्ने विरामी संख्या	एक पटक उपचार पुरा गरेको विरामी	जना	१५	१३	११	१०	९
८	तालिम तथा कार्यशाला गोष्ठी							
	म.स्वा.स्व.से. गोष्ठी	म.स्वा.स्व.से.	जना	३०	३५	४०	४५	५०
	डट्स कमिटी मेम्बर अभिमुखीकरण	डट्स कमिटी मेम्बरहरु	जना	३०	४०	५०	६०	७०
	क्षयरोग सम्बन्धी जनचेतना (स्कूल संख्या)	तोकिएका विद्यालयहरु (मा.वि./नि.मा.वि.)	स्कूल	३०	३५	४०	४५	५०
	क्षयरोग सम्बन्धी आमा समूह गोष्ठी	सम्बन्धित आमा समूहका सदस्यहरु	जना	२०	२५	३०	३५	४०
	टि.वि. विरामी र परिवारलाई स्वास्थ्य शिक्षा	क्षयरोगको उपचार पुरा गरेको विरामी र आफन्तहरु	जना	५०	५५	६०	६५	७०
	धामी भाँक्री, पुरोहित तथा पुजारीहरुलाई अभिमुखीकरण	धामी भाँक्री, पुरोहित तथा पुजारीहरु	जना	२०	२२	२५	२८	३०
	विश्व क्षयरोग दिवस	जिल्लाका समुदाय	पटक	१	१	१	१	१
	लेट प्यासेण्ट ट्रेसर तालिम	ग्रा.स्वा.का.क. तथा मासिका	जना	२०	२५	३०	३२	३५
	निरिक्षण तथा तथ्यांक संकलन	मातहतका स्वास्थ्य संस्थाहरु	पटक	३०	३३	३५	३७	३९
	जनप्रतिनिधि, समाजसेवी, वुद्धिजीवि गोष्ठी	जनप्रतिनिधि, समाजसेवी, वुद्धिजीवि	जना	२०	२२	२४	२५	३०
ड)	कृष्ठरोग नियन्त्रण कार्यक्रम							
	जनकारी दिन घरदैलो कार्यक्रम	जिल्ला भरीका समुदायहरु	गाविस	५	६	८	९	१०
	स्कूल स्वास्थ्य शिक्षा	सम्बन्धीत मा.वि. निमावि	स्कूल	९	१२	१३	१५	२०

क्र.सं.	कार्यक्रम/गतिविधि	लाभाविन्वत स्थान/समुदाय	लक्ष्य/ इकाई	आर्थिक वर्ष				
				०६९/७०	०७०/०७१	०७१/०७२	०७२/०७३	०७३/०७४
	सुपरिवेक्षण तथा मूल्यांकन	मातहतका स्वास्थ्य संस्थाहरु	पटक	२४	२८	३२	३४	३६
च)	रोग नियन्त्रण कार्यक्रम							
	भाडा पखाला रोग नियन्त्रण	५ वर्ष मुनीका वच्चाहरु	जना	५८९४	५९६४	६०३६	६१०९	६१८२
	निमोनियाको उपचार	" "	जना	३२३९	३२७७	३३१७	३३५७	३३९७
	औलो तथा कालजार नियन्त्रण							
	औलो सर्भिलेन्स तथा रिफेरेन्सको लागि रक्त नमूना संकलन	जिल्ला भरिका समुदाय	स्लाइड संख्या	३००	३३०	३६०	३९०	४३०
छ)	एकिकृत सुपरिवेक्षण अ.वि. तथा औ.उ.ख.							
	एकिकृत सुपरिवेक्षण	मातहतका स्वास्थ्य संस्थाहरु	पटक	२९८	३५०	३८०	४१०	४३०
	ढुवानी (स्वास्थ्य संस्थामा पठाउने)	जिल्लाक स्वास्थ्य संस्थाहरु	" "	३	३	३	३	३
	जिल्लास्तरीय अर्धवार्षिक समीक्षा तथा योजना तर्जुमा र वार्षिक समिक्षा	प्रा.स्वा.के./स्वास्थ्य चौकी/ उप स्वास्थ्य चौकी	" "	२	२	२	२	२
	अस्पतालको लागि औषधि उपकरण खरिद	जिल्ला अस्पताल	" "	१	१	१	१	१
	प्रसुती कोठा थप		वटा	२	२	२	१	१
	स्वास्थ्य चौकी मर्मत		" "	२	२	२	२	२
	नयां उपस्वास्थ्य चौकी भवन निर्माण		" "	२	२	२	२	२
	अस्पताल मर्मत		वटा	१	१	१	१	१
	एड्स तथा यौन रोग नियन्त्रण							
	विद्यालय स्वास्थ्य शिक्षा	विद्यालय तथा छात्रछात्रा	संख्या	५०	८०	९०	१००	१२०
	समुदाय स्वास्थ्य शिक्षा	जिल्लाभित्रका समुदायहरु	" "	४०	४०	४०	४०	४०
	साथी शिक्षा कार्यक्रम	" "	स्कूल		४०	५०	७०	८०
	ART उपचार उपकेन्द्रको स्थापना	विरामीहरु	संख्या	०	१	०	०	०
	म.स्व.से, आमा समूह अभिमुखीकरण	जिल्लाभित्रका समुदायहरु	पटक		६०	७५	९०	१००
ज)	राष्ट्रिय स्वास्थ्य तालिम कार्यक्रम							
	महिला स्वा.स्व.से. कार्यक्रम (रिभ्यू मिटिङ)	महिला स्वा.स्व.से.हरु	जना	११६१	११६१	११६१	११६१	११६१
	आमा समूह अभिमुखीकरण	आमा समूहका सदस्यहरु	" "	६०	७०	८०	९०	१००
	म.स्वा.स्व.से. आधारभूत तालिम	म.स्वा.स्व.से.हरु	" "	५०	५०	६०	६०	६०

क्र.सं.	कार्यक्रम/गतिविधि	लाभाविन्वत स्थान/समुदाय	लक्ष्य/ इकाई	आर्थिक वर्ष				
				०६९/७०	०७०/०७१	०७१/०७२	०७२/०७३	०७३/०७४
	स्वास्थ्यकर्मीहरुको लागि म.स्वा.स्व.से.परिचालन तथा व्यवस्थापन तालिम तथा अभिमुखिकरण	स्वास्थ्यकर्मी तथा म.स्वा.स्व.से.	" "	५७	६२	६८	७४	८१
	म.स्वा.स्व.से. पुर्नताजगी तालिम	म.स्वा.स्व.से.काहरु	" "	३८७	३८७	३८७	३८७	३८७
	आधारभूत स्वा.व्य. सूचना प्रणाली तालिम	हे.अ./ अ.हे.व./ सि.अ.हे.व.	" "	३०	३०	३०	३०	३०
	स्वा.व्य. सूचना प्रणाली रिफ्रेसर तालिम	हे.अ./ अ.हे.व./सि.अ.हे.व.	" "	२०	४५	४५	४५	४५
	तालिम सामाग्री, ल्यापटप कम्प्युटर, LCD खरिद		पटक		१	१	१	१
झ)	राष्ट्रिय स्वास्थ्य शिक्षा सूचना तथा सञ्चार							
	कार्यक्रम समिक्षा तथा कार्य योजना तर्जुमा कार्यक्रम	प्रा.स्वा.केन्द्र/हे.पो./सव हे.पो. इन्चार्ज	पटक	१	१	१	१	१
	स्वास्थ्य प्रवर्द्धन प्रदर्शनी	जनसमुदाय	पटक	३	३	३	३	३
	विद्यालय स्वास्थ्य शिक्षा कार्यक्रम	विद्यालयका छात्रछात्रा	पटक	१००	१४०	१६०	१८०	२००
	स्वास्थ्य शिक्षा सामाग्री उत्पादन	जनसमुदाय	गोटा	१००००	१२०००	१३०००	१५०००	
	स्वास्थ्य संस्थामा नियमित स्वास्थ्य शिक्षा श्रोत केन्द्र कर्नर संचालन	" "	दिन	२८०	२८०	२८०	२८०	२८०
	स्वास्थ्य प्रवर्द्धन (अन्तर्क्रिया कार्यक्रम)	सर्वसाधारण	पटक	९	१४	१९	३५	४५
	सडक नाटक (लोक संस्कृतिमा आधारित कार्यक्रम)	" "	" "	१०	२०	२५	३०	३५
	लैंगिक सचेतना कार्यक्रम	(स्वास्थ्य कार्यकर्ताहरु)	" "	१	१	१	१	१
	स्वास्थ्य शिक्षा प्रवर्द्धन अभियान	सर्वसाधारण	" "	२०	२०	२०	२०	२०
	स्वास्थ्य शिक्षा श्रोत केन्द्र सुदृढिकरण कार्यक्रम	श्रोत केन्द्रहरु र सर्वसाधारण		१	१	१	१	१
	समुदाय स्वास्थ्य शिक्षा कार्यक्रम	समुदाय का मानिसहरु	पटक	१	४	५	६	७
	बिधुतिय उपकरणद्वारा स्वास्थ्य शिक्षा कर्नर संचालन	स्वास्थ्य संस्थाका सेवा ग्राही	संख्या	०	७	१०	१५	१२
	कम्प्युटर खरिद	स्वास्थ्य संस्था	गोटा		१०	१२	१५	१०
ञ)	स्वास्थ्य संस्था स्थापना र संचालन							

क्र.सं.	कार्यक्रम/गतिविधि	लाभाविवन्त स्थान/समुदाय	लक्ष्य/ इकाई	आर्थिक वर्ष				
				०६९/७०	०७०/०७१	०७१/०७२	०७२/०७३	०७३/०७४
	प्रा.स्वा.के. स्थापना				१	१		
	स्वास्थ्य चौकी स्थापना				३	४	४	४
	वर्धिड सेन्टर स्थापना			५	५	१०	१०	१०
	व्लड बैंक स्थापना र संचालन					१		
ट)	विविध							
	आकस्मिक कोषको स्थापना	जिल्लाबासीहरु	संख्या	१				
	रेविज भ्याक्सन	जिल्लाभिन्नका समुदायहरु	संख्या	५०	५५	६०	६५	७०
	आमा समुह आकस्मिक कोष स्थापना	जिल्लाभिन्नका समुदायहरु	संख्या	०	२०	२०	३०	३०
	अस्पताल हाता कम्पाउण्ड बाल निर्माण		संख्या		१	१	१	१
	महिला स्वास्थ्य स्वयम सेविका अक्षय कोषको स्थापना र रकम थप	म.स्वा.स्व.से.हरु	संख्या	३८७	३८७	३८७	३८७	३८७
	औषधि तथा औजार खरिद/आपूर्ति	स्वास्थ्य संस्थाहरु	वटा	६	६	६	६	६
	क्यान्टिन स्थापना		जि.स्वा.का	१	०	० ०	०	०
	अस्पताल कम्पाउण्डमा अस्पतालद्वारा औषधी पसल संचालन	जिल्लाभिन्नका समुदायहरु	संख्या		१			

७.७ खानेपानी तथा सरसफाई कार्यक्रम

जिल्लाका सबै वस्तीहरूमा स्वच्छ खानेपानीको सुविधा पुऱ्याउनको लागि क्रमागत योजनाहरूलाई सम्पन्न गर्ने, पुराना अयोजनाहरूको मर्मत गर्ने, पानीका श्रोत नभएको वस्तीहरूको लागि आकाषे पानी संकलन गर्ने, जिल्लालाई पूर्ण रुपमा खुल्ला दिशामुक्त बनाउनको लागि शौचालय निर्माण गर्ने जस्ता कार्यक्रम गतिविधिहरू खानेपानी तथा सरसफाई अन्तर्गत समावेश गरिएका छन् ।

सि.नं.	कार्यक्रम गतिविधि	लाभान्वित स्थान समुदाय	ईकाई	आ.ब.						कैफियत
				लक्ष्य	०६९/७०	०७०/७१	०७१/७२	०७२/७३	०७३/७४	
१	पाइपलाईन खानेपानी आयाजना निर्माण (क्रमागत)	साँख, पूर्तिमकाँडा, रन्मामैकोट, गोतामकोट, मग्मा, माथिल्लो आमडाँडा, गिजा, घोरखानी खोला, खोलागाँउ, आठवीसकोट, खारा दोखुली, स्यालाखादी पाटागाउ, खलंगा	वटा	१४						
२	नयाँ पाइपलाईन खा.पा.यो. को सर्वेक्षण		वटा	१४	२	३	३	३	३	
३	नया पाइपलाईनको निर्माण		वटा	११						
४	पुरानो खा.पा.यो.		वटा	४८	८	१०	१०	१०	१०	
५	तालिम तथा अन्तरक्रिया	क्रमागत २ नयाँ पाइपलाईन योजना भएको ठाउँमा	वटा	५०	१०	१०	१०	१०	१०	
६	शौचालय निर्माण	४१ गा.वि.स. अन्तरगत	वटा	२४७ ८८	३७३१	१०५३०	१०५२७			
५७	फोहर व्यवस्थापन	खलंगा, सल्ले, सोलावाड	वटा	२		१	१			
८	ढल निकासको व्यवस्था	खलंगा, सल्ले, सोलावाड	मीटर	४० ००		२०००	१०००	१०००		
९	एक घर एक धारा निर्माण	खलंगा गा.वि.स. अन्तरगत	वटा	२२५ ३		५६०	५६०	५६०	५७३	
१०	वर्षात पानी आयोजना निर्माण क्रमागत	पूर्तिमकाँडा	वटा	१						

सि.नं.	कार्यक्रम गतिविधि	लाभान्वित स्थान समुदाय	ईकाई	आ.ब.						कैफियत
				लक्ष्य	०६९/७०	०७०/७१	०७१/७२	०७२/७३	०७३/७४	
११	नयाँ वर्षाते पानी आयोजनाको सर्वेक्षण		वटा	४						
१२	नयाँ वर्षाते पानी आयोजना निर्माण		वटा	३			१	१	१	
१३	पानी प्रशोधन केन्द्र	खलंगा, सल्ले, सोलावाड	वटा	२		१	१			
१४	खानेपानी गुणस्तर जाँच		वटा	५०	१०	१०	१०	१०	१०	

७.८ सिंचाई विकास कार्यक्रम

जलश्रोतको धनी जिल्ला रुकुममा सिंचाई विकासका लागि भएका प्रयासहरूमा निरन्तरता दिई योजना अवधिमा ठूला साना गरी १८ वटा सिंचाई आयोजनाहरू निर्माण गरी थप ७०० हे. जमीनमा सिंचाई सुविधा पुऱ्याउने गरी कार्यक्रम राखिएको छ । आयोजनाको कमाण्ड क्षेत्र, लाभान्वित हुने समुदाय र कार्यान्वयन वर्ष देहाय वमोजिम हुनेछ ।

सि.नं.	कार्यक्रम गतिविधि	लाभान्वित स्थान समुदाय	ईकाई	आ.ब.						
				लक्ष्य	०६९/७०	०७०/७१	०७१/७२	०७२/७३	७३/७४	
१	मुलपानी सिं.यो. गरायला ३ (१५ हे.)	गरायला ३	१	१००	१००					
२	रानीच्युरा सिं.यो. अर्मा ८ (१५ हे.)	अर्मा ८	१	१००	१००					
३	हरहरे पुरनेचौर सिं.यो. छिवाङ्ग ९ (१२ हे.)	छिवाङ्ग ९	१	१००	१००					
४	भलाचौर सिं.यो. गरायला १ (४० हे.)	गरायला १	१	१००	७०	३०				
५	आठविस डाँडागाउँ सिं.यो. डाँडागाउँ १, २ (११५ हे.)	डाँडागाउँ १,२	१	१००	३०	७०				
६	फिजा ट्याखोला सिं.यो. साँख ८ (२५ हे.)	साँख ८	१	१००		३०	७०			
७	काउलेखोला सिं.यो. चौखावाङ्ग १, २ (२० हे.)	चौखावाङ्ग १,२	१	१००		२०	८०			
८	भेरीखखोला सिं.यो. मग्मा ७ (२५ हे.)	मग्मा ७	१	१००		५०	५०			
९	कालाखोला सिं.यो. बाँफिकोट १-५ (५० हे.)	बाँफिकोट १-५	१	१००		१०	९०			
१०	सर्केनाज्युला सिं.यो. खोलागाउँ ४ (३५ हे.)	खोलागाउँ ४	१	१००			५०	५०		
११	जुम्लावाङ्ग सिं.यो. भलाक्चा ७ (३० हे.)	भलाक्चा ७	१	१००			४०	६०		

सि.नं.	कार्यक्रम गतिविधि	लाभान्वित स्थान समुदाय	ईकाई	आ.व.					
				लक्ष्य	०६९/७०	०७०/७१	०७१/७२	०७२/७३	०७३/७४
१२	टाकुरी सिं.यो. गरायला ३ (२० हे.)	गरायला ३	१	१००			६०	४०	
१३	लोरीवाङ्ग सिं.यो.छिवाङ्ग ६,७ (३० हे.)	छिवाङ्ग ६,७	१	१००			२०	८०	
१४	पानेखोला सिं.यो. खलंगा ७ (२५ हे.)	खलंगा ७	१	१००				५०	५०
१५	रिठावगर सिं.यो. अर्मा (२५ हे.)	अर्मा	१	१००				४०	६०
१६	खालीगैरा सिं.यो. खलंगा ८ (२० हे.)	खलंगा ८	१	१००				२०	८०
१७	छिप्राखोला सिं.यो. वाफिकोट ९ (२५ हे.)	वाफिकोट ९	१	१००				४५	५५
१८	हांसु सिं.यो. दुली ९ (२०हे.)	दुली ९	१	१००				४०	६०

७.९ उद्योग विकास कार्यक्रम

स्थानीयतामा आधारित उद्योग विकासका लागि उद्यमशीलता विकास गर्ने, जनशक्ति तयार गर्ने, पूँजी प्रवाह गर्ने जस्ता कार्यक्रमहरु योजनामा समावेश गरिएकोछ । कृषि विकास कार्यक्रम, पर्यटन विकास र अन्य गैससहरुको कार्यक्रमबाट पनि उद्योग तथा उद्यमशीलता विकास हुनेछ । कृषि उद्योग र पर्यटन उद्योग यो जिल्लाको राम्रो सम्भावना भएका क्षेत्रहरु हुन् । यी कार्यक्रमहरु सम्बन्धित विषय क्षेत्रमा समावेश गरिएको छ ।

क्र.सं.	कार्यक्रम/गतिविधि	लाभान्वित स्थान/समुदाय	लक्ष्य/ईकाई	आ.व.					
				०६९/७०	०७०/७१	०७१/७२	०७२/७३	०७३/७४	
१.	उद्यमी विकास कार्यक्रम								
१.१	उद्यमशीलता विकास तालिम	उद्योग व्यवसाय तर्फ उन्मुख हुन चाहने सम्भाव्य उद्यमीहरु (जिल्लाभरी)	जना	३०	२०	२०	२०	२०	
	लेखा तथा व्यवस्थापन तालिम		जना		१०	१०	१०	१०	
	बजार व्यवस्थापन तालिम			३०	४०	४०	४०	४०	
१.२	सीप विकास तालिम	उद्योग व्यवसाय तर्फ उन्मुख हुन चाहने सम्भाव्य उद्यमीहरु (जिल्लाभर)	जना	१०	८०	१००	१२०	१३०	
	७ दिन देखि ३ महिने अवधिको								
	छोटो अवधिको								
	लामो अवधिको								

क्र.सं.	कार्यक्रम/गतिविधि	लाभाविन्वत स्थान/समुदाय	लक्ष्य/ इकाई	आ.व.					
				०६९/७०	०७०/७१	०७१/७२	०७२/७३	०७३/७४	
	विशेष कार्यक्रम (गरिवी निवारणका लागि ल.उ.वि.कार्यक्रम)								
२.	उद्योग प्रवर्द्धन कार्यक्रम	उद्योग क्षेत्रमा लगानी गर्ने अन्य सरकारी तथा गेसरकारी निकायहरुको कार्यक्षेत्र रहेका स्थान वा जिल्ला भरी	जना	३०	६०	७०	८०	८०	
३.	उद्योग प्रवर्द्धन तथा विकास	उद्योग स्थापना गर्न चाहने सम्भावित उद्यमी वा उद्योगमा संलग्न उद्यमीहरु							
३.१	ऋण लगानी	उद्योगमा संलग्न हुन चाहने उद्यमीहरु, कार्यरत उद्यमीहरु	जना						
३.२	औद्योगिक पर्दशनी तथा पुरस्कार		पटक			१	१	१	
३.३	उद्यमी अन्तरकृया कार्यक्रम		पटक	१	१	१	१	१	
४.	जडीबुटी प्रशोधन	कारखाना जिल्लाका वासीन्दाहरु							
५.	पूर्वाधार निर्माण								
५.१	कार्यालय भवन तथा तालिमहरु निर्माण तथा सुधार	जिल्लाभरका प्रशिक्षार्थी तथा अन्य सेवाग्राहीहरु	जना						
५.४	औद्योगिक सूचनाकेन्द्रको स्थापना	जिल्लाका उद्योगी व्यवसायीहरु	स्थापना गर्ने						
६.	अनुगमन तथा निरीक्षण		पटक	३	३	३	३	३	
६.१	कर्जा प्रवाह अनुगमन								
६.२	उद्योग निरीक्षण	जिल्लाका कार्यरत उद्यमी व्यवसायी तथा उद्योगमा संलग्न हुन चाहने भावि उद्यमीहरु							
६.३	प्रशिक्षार्थी अनुगमन		पटक	१	१	१	१	१	
६.४	कार्यालय संचालन								
७.	च्युरी घ्यु उद्योग स्थापना	च्युरी उपलब्ध हुने स्थान	वाँफीकोट	१	२	२	२	२	
८.	संचालित बजारहरुको व्यवस्थापन (चौरजहारी, खलंगा, रुकुमकोट, सिम्रतु र आठवीसकोट)								
९.	नयाँ स्थानहरुमा बजार विकास कार्यक्रम	जिल्लाका ३३ गा.वि.स.का सम्पूर्ण समुदाय र छिमेकी जिल्ला जस्तै सल्यान, रोल्पा, जाजरकोट, डोल्पा, जुम्ला, वाग्लुङसम्मका जनताहरु	स्थान	२	२	२	२	३	

७.१० महिला तथा बालबालिका विकास कार्यक्रम

महिला विकासका लागि विभिन्न विषयहरूमा अभिमुखीकरण तथा नेतृत्व विकास तालिम, संस्थागत विकास, सीप विकास, लैंगिक हिंसा विरुद्धको कार्यक्रम, वादी समुदायका महिलाहरूको घरबास विकास कार्यक्रम, गरिबी विरुद्ध महिला अभियान जस्ता कार्यक्रमहरू यस शिर्षकमा समेटिएका छन् । वृद्धवृद्धाहरू, फरक क्षमता भएकाहरू र बालबालिकाहरू सम्बन्धी कार्यक्रमहरू समावेश गरिएका छन् । महिलाहरूलाई रोजगारी जस्ता कार्यहरू कृषि विकास कार्यालयबाट पनि संचालन हुनेछन् । अन्य गैससहरूबाट पनि महिला तथा बालबालिका सम्बन्धी सचेतनामूलक, क्षमता अभिवृद्धि जस्ता कार्यक्रमहरू हुनेछन् ।

सि.नं.	कार्यक्रम गतिविधि	ईकाई	आ.ब.						कैफियत
			लक्ष्य	०६९/७०	०७०/७१	०७१/७२	०७२/७३	०७३/७४	
१	कार्यालयको भवन निर्माण तथा तारवार, फर्निचर	पटक	१	-					
२	अभिमुखीकरण तथा नेतृत्व विकास								
	अनुशिक्षण तालिम, गाउँस्तर	जना	१४४०	२४०	३००	३००	३००	३००	
	सासु बुहारी अन्तरक्रिया, गाउँस्तर	जना	३००	६०	६०	६०	६०	६०	
	महिला पुरुष समविकास तालिम	जना	१८०	३०	३०	६०	३०	३०	
	कानुनी अधिकार तालिम, गाउँस्तर	जना	२७०		१५०	३०	६०	३०	
	नेतृत्व विकास तालिम, जिल्लास्तर	जना	२१०	२५	६०	५०	२५	५०	
३	संस्थागत विकास								
	लेखापालन तालिम, जिल्लास्तर	जना	२१०		६०	३०	६०	६०	
	संस्थागत विकास तालिम, जिल्लास्तर	पटक	४		१	१	१	१	
	समूह गठन	वटा	३२४	२४	१००	६०	६०	८०	
	समिति गठन र व्यवस्थापन	वटा	५२	४	१५	१०	१०	१३	
	संस्था गठन र दर्ता	वटा	११		४	२	२	३	
	सरोकारवाला निकायबीच योजना तर्जुमा गोष्ठी	पटक	४		१	१	१	१	
	सहकारीको अवस्था पहिचान तथा विश्लेषण	पटक	१७		८	२	४	३	
४	सीप विकास कार्यक्रम								
	सीपविकास तालिम, जिल्लास्तर (वस्तुगत टेवासहित)	जना	२८०	२०	६०	८०	६०	६०	

सि.नं.	कार्यक्रम गतिविधि	ईकाई	आ.ब.					कैफियत	
			लक्ष्य	०६९/७०	०७०/७१	०७१/७२	०७२/७३		०७३/७४
	सीप विकास तालिम, गाउँस्तर (वस्तुगत टेवासहित)	जना	३४०	२०	८०	८०	८०	८०	
	एकल महिलालाई सीप विकास तालिम (वस्तुगत टेवासहित)	जना	२००		५०	५०	५०	५०	
	हिंसापीडित महिलालाई सीप विकास तालिम (वस्तुगत टेवासहित)	जना	१६०		४०	४०	४०	४०	
५	स्वास्थ्य विकास कार्यक्रम								
	प्रजनन स्वास्थ्य तालिम, जिल्लास्तर	जना	२००	२५	५०	५०	२५	५०	
	आधारभूत तालिम, जिल्लास्तर	जना	२७०	३०	६०	६०	६०	६०	
६	लैङ्गिक हिंसा विरुद्धको कार्यक्रम								
	लैंगिक हिंसा सचेतना कार्यक्रम, गाउँस्तर	जना	५७०		२४०	९०	१२०	१२०	
	हिंसापीडित महिलाहरुका लागि सेवा केन्द्र स्थापना	पटक	१						
७	बालबालिका सम्बन्धी कार्यक्रम								
	बालअधिकार, बालविकास, गोष्ठी	समूह	२४		९	५	४	६	
	बाल भेला	पटक	४		१	१	१	१	
	बालविवाह नियन्त्रण सम्बन्धी कार्यक्रम	पटक	२८		१०	४	६	८	
	बाल उद्धारका लागि सहयोग कार्यक्रम	पटक	४		१	१	१	१	
	अनाथ बालबालिका पालन पोषण गर्नु अभिभावकका लागि सीप विकास तालिम, जिल्लास्तर (वस्तुगत टेवासहित)	जना	२४०		६०	६०	६०	६०	
८	गरिबी विरुद्ध महिला अभियान								
	छुट घरधुरीको समूहीकरण								
	समूह गठन वा पुनर्गठन	समूह	४८	१२	१२	१२	१२		
	समिति गठन वा पुनर्गठन	समिति	२	२					
	सीप तथा व्यवसायिकता तालिम जिल्लास्तर	जना	४२०	६०	१२०	१२०	१२०		
	व्यवसाय स्थापना खर्च अनुदान	जना	५२५	७५	१५०	१५०	१५०		
९	वादी समुदायको महिलाको लागि घरविकास योजना								

सि.नं.	कार्यक्रम गतिविधि	ईकाई	आ.ब.					कैफियत	
			लक्ष्य	०६९/७०	०७०/७१	०७१/७२	०७२/७३		०७३/७४
	वादी समुदायका महिलाका लागि व्यवसाय सञ्चालन गर्न अनुदान रकम वितरण	जना	६०		६०				
	समूह गठन	समूह	१०		१०				
	समिति गठन	समिति	२		२				
	अनुशिक्षण तालिम	जना	९०	३०	६०				
	सीप विकास तालिम	जना	६०		६०				
	समितिका अध्यक्ष र सचिवमाझ चौमासिक अन्तर्क्रिया	पटक	२	२					
	अन्तरजिल्ला रेखाङ्कन भ्रमण	पटक	५	१	१	१	१	१	
	अन्तरसमिति रेखाङ्कन भ्रमण	जना	१५	१५					
१०	सामाजिक सुरक्षा तथा समाजकल्याण कार्यक्रम	जना	आ.अ.						
	ज्येष्ठ नागरिक स्वास्थ्योपचार कार्यक्रम								
	ज्येष्ठ नागरिक स्वास्थ्योपचार कार्यक्रमको बैठक	पटक	आ.अ.						
	अपाङ्ग परिचयपत्र वितरण समितिको बैठक	पटक	५३	५	१२	१२	१२	१२	
	अपाङ्ग परिचयपत्र वितरण		आ.अ.						
	फरक क्षमता भएका व्यक्तिहरुलाई सीप विकास तालिम	जना	८०		२०	२०	२०	२०	
११	सञ्जाल सदस्यमाझ अन्तर्क्रिया	पटक	१०	२	२	२	२	२	
१२	मूलप्रवाहीकरण समन्वय समितिको बैठक	पटक	१५	३	३	३	३	३	
१३	दिवसीय कार्यक्रम (बालदिवस, बालअधिकार दिवस, मानव बेचबिखन दिवस, जेष्ठ नागरिक दिवस, अपाङ्ग दिवस, नारी दिवस)	पटक	३०	६	६	६	६	६	
१४	परिचालिका भ्रमण भत्ता	महिना	६०	१२	१२	१२	१२	१२	
१५	सामाजिक परिचालिका प्रोत्साहन भत्ता	महिना	५२०	१०४	१०४	१०४	१०४	१०४	
१६	संस्थाको भवन निर्माण	संस्था	९		३	२	२	२	
१७	इमेल, इन्टरनेट पहुँच	महिना	६०	१२	१२	१२	१२	१२	

७.११ आदिवासी जनजाति विकास कार्यक्रम

आदिवासी जनजातिहरुको भाषा, धर्म, संस्कार संस्कृति, हक अधिकारहरु सम्बन्धी सचेतनामूलक, संस्थागत तथा नेतृत्व विकास सम्बन्धी कार्यक्रम, उद्यमशिलता सम्बन्धी कार्यक्रमहरु यस योजनामा समावेश गरिएको छ । यी कार्यक्रमहरु योजना अवधिका सबै वर्षहरुमा हुनेछ ।

सि.नं.	कार्यक्रम गतिविधि	लक्ष्य/ इकाई	आ.व.				
			०६९/७०	०७०/७१	०७१/७२	०७२/७३	०७३/७४
१.	आदिवासी जनजाती सामुदायिक भवन	वटा	१ वटा				
२.	आदिवासी जनजाती संग्रहालय	वटा	१ वटा				
४.	मातृ भाषा कक्षा संचालन	संख्या	१	१	१	१	१
६.	आदिवासी जनजाति छात्रवृत्ति	संख्या					
७.	संस्कृति प्रवर्द्धन						
९.	लघु उद्यम तालिम	पटक	१	१	१	१	१
१०.	आदिवासी जनजाती रडियो कार्यक्रम						
११.	लोपोन्मुख र सिमान्तकृत सीप प्रवर्द्धन		१	१	१	१	१
१२.	संस्थागत नेतृत्व विकास तालिम	पटक	१	१	१	१	१
१३.	अ.रा. श्रमसंगठनको धारा १६९ सम्बन्धी तालिम	पटक	१	१	१	१	१
१४.	विभिन्न सचेतनात्मक सामाग्री उत्पादन		१	१	१	१	१
१६.	भ्रमण अनुगमन रिपोर्टिङ						

७.१२ वन तथा वातावरण विकास कार्यक्रम

जडिबुटी विकास, राष्ट्रिय वन विकास तथा व्यवस्थापन, सामुदायिक वन विकास, बहुसरोकारवाला वन कार्यक्रम र कवुलियती वन विकास कार्यक्रमहरु यस कार्यक्रमका प्रमुख क्षेत्रहरु हुन् । जडिबुटी र विरुवाहरुको अभिलेखीकरण तथा संरक्षण, वन विकासका लागि क्षमता विकास कार्यक्रम, वन क्षेत्र विस्तारका लागि वृक्षारोपण, वन क्षेत्रमा आयमूलक कार्यक्रमहरु संचालन जस्ता कार्यक्रमहरु राखिएका छन् । गरीव

घरपरिवारका लागि लक्षित गरी राखिएको यी कार्यक्रमहरूले वन विकास र संरक्षणमा सकारात्मक प्रभाव पर्ने विश्वासका साथ सामुदायिक र कवुलियती दुवै वन क्षेत्रमा आयआर्जनका कार्यक्रमहरू राखिएका छन् । जलवायू परिवर्तनका प्रभावहरूलाई न्यूनिकरण गर्न सक्ने गरी वन व्यवस्थापनको पक्षलाई जोड दिइएको छ । संरक्षित क्षेत्र (सिमसार) संरक्षण, स्कुल वन कार्यक्रम पनि वन विकास कार्यक्रममा समावेश गरिएको छ ।

(क) जडिबुटी विकास कार्यक्रम

सि.नं	क्रियाकलाप विवरण	ईकाई	आ.व.				
			०६९/७०	०७०/७१	०७१/७२	०७२/७३	०७३/७४
अ	पूँजीगत खर्च अन्तर्गतका कार्यक्रमहरू						
१	जिल्ला वन कार्यालयबाट सम्पन्न हुने कार्यहरू						
१.१	जडिबुटी खेती विकास तथा विस्तार कार्यक्रम						
१.१.१	जडिबुटी विरुवा उत्पादन (फोकल टिमले छाँनेको प्रजाती)	हजार	३२	३२	३२	३२	३२
२	जडिबुटी श्रोत पहिचान, अभिलेखिकरण तथा संरक्षण कार्यक्रम						
२.१	संकटापूर्ण अवस्थामा पुगेका जडीबुटी प्रजातिको वासस्थान संरक्षण (in-situ conservation) तथा पकेट क्षेत्र सुदृढीकरण						
२.१.१	वास स्थान संरक्षण (in-situ conservation)		१	१	१	१	१
२.१.२	पकेट क्षेत्र सुदृढीकरण		१	१	१	१	१
आ	चालु खर्च अन्तर्गतका कार्यक्रमहरू						
क	जिल्लाबाट संचालन हुने कार्यक्रमहरू						
१	तालिम/गोष्ठी/कोचिड/बैठक						
१.१	क्षमता विकास सम्बन्धी तालिम						
१.१.१	फोकल टिमको बैठक	पटक	३	३	३	३	३
१.१.२	जडिबुटी खेती विस्तार तथा व्यवस्थापन सम्बन्धी फिल्ड स्तरीय कोचिड	गोटा	३	३	३	३	३
१.१.३	जडिबुटी संकलनकर्ता, मध्यस्थकर्ता तथा व्यापारी विच अन्तरक्रिया गोष्ठी	पटक	१	१	१	१	१
१.१.४	जडिबुटीको दिगो संरक्षण तथा संकलन सम्बन्धी फिल्ड स्तरमा संकलनकर्ताहरूसंग अन्तरक्रिया गोष्ठी	पटक	१	१	१	१	१
१.२	सिप विकास सम्बन्धी तालिम						
१.२.१	जडिबुटी संकलन, भण्डारण तथा प्रशोधन तालिम	गोटा	१	१	१	१	१

१.२.२	जडिबुटी खेती विस्तार तथा व्यवस्थापन तालिम	गोटा	१	१	१	१	१
३	प्रचार प्रसार कार्यक्रम						
३.१	विद्युतीय संचार माध्यमबाट सूचना प्रसारण						
३.१.२	स्थानीय रेडियोबाट जडिबुटीको संरक्षण दिगो संकलन, व्यवस्थापन र खेती विस्तार सम्बन्धी चेतनामूलक कार्यक्रम प्रसारण	जिल्ला	१	१	१	१	१
३.३	प्रचार प्रसारका अन्य माध्यमबाट प्रसारण गरिने कार्यक्रम						
३.३.२	जडिबुटी सम्बन्धी होडिड बाई व्यवस्थापन	जिल्ला	१	१	१	१	१
३.४	जडिबुटी प्रजतिको पकेट क्षेत्र पहिचान तथा नमूना प्लट स्थापना						
३.४.१	पकेट क्षेत्र पहिचान	जिल्ला	१	१	१	१	१
४	वन विकासमा संलग्न मान्यता प्राप्त संघसंस्था तथा व्यक्तिलाई पूँजीगत अनुदान						
४.१.१	सामुदायिक तथा सार्वजनिक जग्गामा संघ संस्था तथा व्यक्ति, समुदायलाई बृक्षारोपण तथा व्यवस्थापन सहयोग अनुदान	हेक्टर	१६	१६	१६	१६	१६
४.२	वन उपजमा आधारित वन उद्यम कार्यक्रम						
४.२.१	जडिबुटी भण्डारण तथा प्रशोधन लघु उद्यम स्थापना र संचालन सहयोग	वटा	१	१	१	१	१
४.२.२	काष्ठजन्य सामग्री उत्पादनमा आधारित उद्यम विकास सहयोग (हस्तकला सामग्री, हलो, जुवा तथा कृषी सामग्री, फर्निचर तथा अन्य)	वटा	१	१	१	१	१
४.२.३	गैह्र काष्ठ वन पैदावारमा आधारित वन उद्यम विकास सहयोग (सिस्नु पाउडर, वेतबांस, निगालो, अम्रिसो, बायो त्रिगेट, पंखे चुल्लो, काभिड) सहयोग	वटा	१	१	१	१	१
४.३	जडीबुटी पकेट क्षेत्र संरक्षणका लागि सहयोग	पटक	१	१	१	१	१
४.४	जडीबुटी क्षेत्रसँग सम्बन्धित संघ संस्थालाई जडीबुटी प्रवर्धन कार्यको लागि सहयोग	पटक	१	१	१	१	१
४.५	जडिबुटी खेती विस्तार अनुदान(कुरिलो, रुद्राक्ष, सुगन्धकोकिला, लौठसल्ला आदि)	हेक्टर	२	२	२	२	२

(ख) राष्ट्रिय वन विकास तथा व्यवस्थापन कार्यक्रम

सि.नं	क्रियाकलाप विवरण	ईकाई	आ.व.				
			०६९/७०	०७०/७१	०७१/७२	०७२/७३	०७३/७४
अ	पूँजीगत खर्च अन्तर्गतका कार्यक्रमहरु :						
१	वन डढेलो नियन्त्रण व्यवस्थापन						
१.१	अग्नी नियन्त्रणका लागि जनचेतना र प्रचार प्रसार	गोटा	१	१	१	१	१

१.२	वन डढेलो रोकथाम तथा नियन्त्रण तालिम	गोटा	१	१	१	१	१
१.३	वन डढेलो रोकथाम सञ्जाल निर्माण	गोटा	२	२	२	२	२
१.४	वन डढेलो रोकथाम तथा नियन्त्रण सामग्री सहयोग	समूह		२	२	२	२
२	अतिक्रमण नियन्त्रण व्यवस्थापन						
२.१	जिल्ला अतिक्रमण कार्यदल गठन	पटक	१				
२.२	जिल्ला अतिक्रमण नियन्त्रण तथा व्यवस्थापन कार्यदल बैठक	पटक	३	३	३	३	३
२.३	अतिक्रमण नियन्त्रण	हे.		५०	५०	५०	५०
२.४	अतिक्रमण क्षेत्र वृक्षारोपण (विरुवा खरिद, ढुवानी/उत्पादन समेत)	हे.		५०	५०	५०	५०
३	संरक्षित क्षेत्र व्यवस्थापन						
३.१	संरक्षित क्षेत्र सर्भेक्षण तथा कार्ययोजना तयारी	पटक		१			
३.२	संरक्षित क्षेत्र व्यवस्थापन तथा विकास	पटक			१	१	१
३.३	सिमसार क्षेत्र व्यवस्थापन (कमल दह)	पटक		१	१	१	१
४	उत्पादनशिल वन व्यवस्थापन						
४.१	उत्पादनशिल वनक्षेत्र पहिचान	पटक		१			
४.२	कार्ययोजना तयारी तथा स्वीकृति	पटक			१		
४.३	वन व्यवस्थापन कार्यक्रम संचालन ५०० हेक्टर प्रति वर्ष	पटक				१	१
५	भवन निर्माण / मर्मत						
५.१	जि.व.का. भवन निर्माण (पर्खाल समेत)	गोटा		१			
५.२	रे.पो भवन निर्माण	गोटा		२	२	२	१
५.३	वन चेक पोष्ट निर्माण (जग्गा खरिद समेत)	गोटा		१	१		
५.४	तालिम भवन निर्माण तथा फर्निचर खरिद	पटक		१			
५.५	कार्यालय सम्म मोटर बाटो निर्माण (जग्गा खरिद समेत)	पटक	१				
६	सवारी साधन खरिद						
६.१	गाडी खरिद	गोटा		१			
६.२	मोटर साईकल खरिद	गोटा		१	१		
७	वन, वन्य जन्तु संरक्षण र सुराकी व्यवस्थापन						
७.१	वन नोकसानी सम्बन्धी मुद्दा अभियोजन, अनुसन्धान र मुद्दा दायरी	पटक	१	१	१	१	१

७.२	वन तथा वन्यजन्तु संरक्षण स्थानी एफ.एम.वाट चेतनामूलक कार्यक्रम प्रसारण	वर्ष	१	१	१	१	१
७.३	प्रचार प्रसार सामग्री प्रकाशन तथा वितरण	पटक	१	१	१	१	१
७.४	कस्तुरी संरक्षण योजन तयारी	पटक		१			
७.५	कस्तुरी संरक्षण तथा व्यवस्थापन	पटक		१	१	१	१
७.६	घाईते वन्य जन्तु उद्धार	वर्ष	१	१	१	१	१

(ग) सामुदायिक वन विकास कार्यक्रम

सि.नं	क्रियाकलाप विवरण	ईकाई	आ.व.				
			०६९/७०	०७०/७१	०७१/७२	०७२/७३	०७३/७४
अ	पूँजीगत खर्च अन्तर्गतका कार्यक्रमहरु						
१	उपभोक्ता समूह कार्यक्रम						
१.१	उपभोक्ता समूह गठन	गोटा	८	८	८	८	८
१.२	सा.वनको कार्ययोजना तयारी (जलवायु परिवर्तनको प्रभावसंग जुध्न अनुकुलन हुने गरी)	गोटा	८	८	८	८	८
१.३	सा.वनको कार्ययोजना पुनरावलोकन (जलवायु परिवर्तनको प्रभावसंग जुध्न अनुकुलन हुने गरी)	गोटा	१०	१०	१०	१०	१०
१.४	सा.वनको निरीक्षण तथा अनुगमन	गोटा	१५०	२००	२००	२००	२००
१.५	उपभोक्ता समूह मुल्यांकन तथा पुरस्कार	जिल्ला	१	१	१	१	१
२	बृहत बृक्षारोपण कार्यक्रम						
२.१	नर्सरी						
२.१.१	नर्सरी मर्मत तथा स्तर सुधार	गोटा	१	१	१	१	१
२.२	विरुवा वितरण र वितरण (गोटा)						
२.२.१	वन विरुवा उत्पादन र वितरण (गोटा)	हजार	४५	४५	४५	४५	४५
३	निजी वन विकास तथा व्यवस्थापन						
३.१	निजी वन पहिचान तथा दर्ता	गोटा	२	२	२	२	२
३.२	निजी वन प्रचार प्रसार सामग्री प्रकाशन तथा वितरण	पटक	१	१	१	१	१
३.३	निजी वन सञ्जाल निर्माण	गोटा		१	१		

३.४	निजी वन व्यवस्थापन तालिम	गोटा		१	१		
४	शहरी तथा सार्वजनिक वन विकास कार्यक्रम						
४.१	जि.वि.स./गा.वि.स साभेदारी शहरी वन विकास	पटक		१	१		
४.२	सार्वजनिक क्षेत्र पहिचान तथा समूह गठन	गोटा		१	१	१	१
४.३	सार्वजनिक जग्गा वृक्षारोपण सहयोग	पटक		१	१	१	१
४	एक जिल्ला एक नविन कार्यक्रम (जिल्लाको आवश्यकता अनुसार विशेष कार्यक्रम)	जिल्ला	१	१	१	१	१
५	स्कूल वन कार्यक्रम	जिल्ला	१	१	१	१	१
६	प्रचार प्रसार सामग्री प्रकाशन तथा वितरण	जिल्ला	१	१	१	१	१
आ	चालु खर्च तर्फ संचालन हुने कार्यक्रम						
आ.१	चालु खर्च अन्तर्गतका कार्यालयबाट संचालन हुने कार्यक्रमहरु						
९	सहभागितामूलक वन डढेलो नियन्त्रण व्यवस्थापन	जिल्ला	१	१	१	१	१
१०	तालिम/गोष्ठी/अन्तरक्रिया						
१०.१	सामुदायिक वन व्यवस्थापन अभ्यास	गोटा	१३	१३	१३	१३	१३
१०.२	गौडकाष्ठ वन पैदावार व्यवस्थापन/उद्यम विकास तालिम	गोटा	१	१	१	१	१
१०.३	रेकर्ड किपिड तथा लेखा कोचिड	गोटा	२	२	२	२	२
१०.४	जिल्लास्तरीय योजना तर्जुमा गोष्ठी	पटक	१	१	१	१	१
१०.५	रे.पो.स्तरीय सा.व.अन्तर्क्रिया गोष्ठी	पटक	२	२	२	२	२
१०.६	जलयावु परिवर्तनको प्रभावसंग जुध्न अनुकूलन हुने गरि सामुदायिक वनको कार्ययोजना परिमार्जन सम्बन्धी गोष्ठी	पटक	४	४	४	४	४
आ.२	चालु खर्च अन्तर्गतका अन्य सघ संस्थालाई पूँजीगत सहयोग गरि गरिने कार्यक्रम						
१२	सा.वनमा गरिवहरुको लागि कार्यक्रम सहयोग						
१२.१	आयमूलक कार्यक्रममा सहयोग	पटक	१	१	१	१	१
१२.२	सामुदायिक वन क्षेत्र भित्र कबुलियती वन समूह गठन तथा प्रविधि हस्तान्तरण	गोटा	२	२	२	२	२
१३	समुदाय मार्फत साभेदारीमा गरिने कार्यहरु						
१३.१	लघु उद्यम विकास कार्यक्रम	गोटा	१	१	१	१	१
१४	उपभोक्ता समूह मार्फत गरिने कार्यक्रमहरु						
१४.१	विरुवा उत्पादन अनुदान (स.व.उ.स.)	हजार	४५	४५	४५	४५	४५

(घ) बहुसरोकारवाला वन कार्यक्रम

सि.नं	क्रियाकलाप विवरण	ईकाई	आ.व.				
			०६९/७०	०७०/७१	०७१/७२	०७२/७३	०७३/७४
क	पूँजीगत खर्च अन्तर्गतका कार्यक्रमहरु						
३	वन क्षेत्रको सूशासन तथा विभिन्न तहमा कार्यान्वयनका लागि बहु सरोकारवाला संरचना भित्र सरकारी तथा गैर सरकारी क्षेत्रको क्षमता अभिवृद्धि						
३.१	जिल्ला वन समन्वय समितिको स्थापना, पुनः जागरण तथा संचालन	जिल्ला	१	१	१	१	१
३.२	जिल्ला वन क्षेत्र योजना पुनरावलोकन र अभिवृद्धिकरण	जिल्ला	१	१	१	१	१
३.३	जिल्ला वन क्षेत्र योजना कार्यान्वयनका लागि सहयोग	जिल्ला	१	१	१	१	१
३.४	वन क्षेत्र संरक्षण सम्बन्धी अनुशिक्षणको म्यानुयुवल तयार र अनुशिक्षण	जिल्ला	१	१	१	१	१
३.५	उपकरण खरिद						
३.५.१	मल्टीमिडिया प्रोजेक्टर	गोटा	१				
३.५.२	हाते माईक	गोटा	१	१	१	१	१
३.५.३	ल्यापटप	गोटा	१	१			
४	निजी क्षेत्र तथा अन्य सरोकारवाला संयुक्त रुपमा निजी क्षेत्रको लगानिको अवसर तथा चुनौतिको पहिचान						
५	निजी क्षेत्र, स्थानीय वन समूहहरु, तथा कृषकहरु बीच वनमा आधारित उद्यमहरुको लागि दिगो व्यवसाय साभेदारीको स्थापना						
५.१	वन पैदावारमा आधारित उद्यम स्थापना/संचालन सहयोग	संख्या	१	१	१	१	१
५.२	निजी कृषक, वन समूहहरुको वृक्षरोपण क्षमता विकास	पटक	१	१	१	१	१
६	स्थानीय वन समूहहरुद्वारा वन श्रोतहरुमा पहुँच तथा वन श्रोतहरुको व्यवस्थापन						
६.१	स्थानीय वन समूहहरुको उत्पादनशिल वन व्यवस्थापनमा क्षमता विकास	पटक	८	१०	१०	१०	१०
६.२	स्थानीय वन समूह गठन तथा दर्ता पक्यामा सहजिकरण	संख्या	३	३	३	३	३
६.३	स्थानीय वन समूहको विधान र कार्ययोजना तयारीमा सहयोग (लैंगिक समता र दिगो वन व्यवस्थापन लक्षित)	संख्या	१०	१०	१०	१०	१०
६.४	कवुलियती वनमा जग्गा विकास तालिम	पटक	२	२	२	२	२
६.५	स्थानीय वन समूहको विधान र कार्ययोजना नविकरणमा सहयोग (गरिव, महिला र दलित)	संख्या	२०	२०	२०	२०	२०
६.६	स्थानीय वन समूहको विधान र कार्ययोजना कार्यान्वयनमा सहयोग	संख्या	१३	१३	१३	१३	१३
६.७	स्थानीय वन समूहलाई वन व्यवस्थापन कोचिड	समूह	४२	४२	४२	४२	४२

६.१०	सा.व.विधान कार्ययोजना अनुशिक्षण	समूह	१६	१६	१६	१६	१६
६.११	बहुसरोकारवाला वन कार्यक्रम अभिमूखिकरण	जिल्ला	१	१	१	१	१
७	स्थानीय वन समूहहरु तथा बहुसरोकारवाला संरचनाद्वारा सुशासनको अभ्यास						
७.१	स्थानीय श्रोत व्यक्ति पहिचान, तालिम र सामग्री सहयोग	जना		४			
७.१	स्थानीय श्रोत व्यक्ति परिचालन	व्यक्ति		४	२	२	२
७.२	सुशासन, लेखा तथा अभिलेख व्यवस्थापन कोचिड (क्लस्टर)	पटक	८	८	८	८	८
७.३	दिगो वन व्यवस्थापन, जीविकोपार्जन र सुशासन सम्बन्धी सरोकारवालाहरूसंग अन्तरक्रिया (जि.व.का., ई.व.का.स्तरीय)	पटक	८	८	८	८	८
७.४	रे.पो.स्तरीय योजना तर्जुमा सहयोग	गोटा	८	८	८	८	८
७.५	स्थानीय वन समूहहरुको कार्यक्रम अनुगमन सहयोग (रे.पो.)	समूह	३०४	३०४	३०४	३०४	३०४
७.६	वार्षिक जिल्ला योजना तर्जुमा गोष्ठी	जिल्ला	१	१	१	१	१
७.७	चौमासिक सिकाई आदान प्रदान बैठक	पटक	३	३	३	३	३
८							
८.१	स्थानीय वन समूहलाई जीविकोपार्जन सुधार योजना तयारीमा सहयोग	समूह	१०	१०	१०	१०	१०
८.२	जीविकोपार्जन सुधार योजना कार्यान्वयनमा सहयोग	घरधूरी	१००	१००	१००	१००	१००
८.३	स्थानीय वन समूहलाई जीविकोपार्जन सहयोग क्रियाकलापमा सहयोग	समूह	१३	१३	१३	१३	१३
९							
९.१	जलवायु परिवर्तन सम्बन्धी सचेतना गोष्ठी	समूह	१	१	१	१	१
९.२	समुदाय जलवायु परिवर्तन अनुकूलन योजना कार्यान्वयनमा सहयोग	समूह	५	५	५	५	५
१०							
१०.१	नर्सरी मर्मत	गोटा	३	३	४	४	४
१०.२	विरुवा उत्पादन सहयोग	हजार	१००	१००	१००	१००	१००
१०.३	सरकारी, किसान तथा वन समूह मार्फत वृक्षारोपण	हेक्टर	१०	१०	१०	१०	१०
१०.४	सरकारी, किसान तथा वन समूह मार्फत वैज्ञानिक वन व्यवस्थापन	हेक्टर	५००	५००	५००	५००	५००
१०.५	पर्यावरणीय अनुकूलन अभिवृद्धिमा सहयोग	हेक्टर	५००	५००	५००	५००	५००
१०.६	गै.काष्ठ वन पैदावार खेती र व्यवस्थापन	हेक्टर	२	२	२	२	२
१०.८	अग्नी रोधक सामग्री खरिद	सेट	१	१	१	१	१
१०.९	अग्नीरोधक सामग्री व्यवस्थापन तालिम (जिल्लास्तर)	पटक	१	१			१
१०.११	फिल्ड वन कर्मचारीका लागि वन मापन तालिम	पटक	१	१			१

१०.१२	सक्रिय वन व्यवस्थापन नमुना तयारी र अभ्यास	गोटा	१	१	१	१	१
१०.१३	कार्वन ईन्भेन्ट्री तालिम, वनको कार्वन नमुना मापन	जिल्ला	१	१	१	१	१
१०.१४	वातावरणीय सेवा भुक्तानीको अभ्यासको शुरुवात	प्याकेज	१	१	१	१	१
१०.१५	जलवायु परिवर्तन र वन अभिमुखिकरण	पटक	१	१	१	१	१
१०.१६	आगलागी नियन्त्रण सम्बन्धी सचेतना गोष्ठी, कोचिङ	पटक	२	२	२	२	२
१०.१७	वन सम्बर्द्धन कार्यमा औजार सहयोग (प्रति रे.पो. १ सेटका दरले)	प्याकेज	८				
१०.१८	स्थानीय वन समूह व्यवस्थापन स्थलगत वन व्यवस्थापन कोचिङ	गोटा	१८	१८	१८	१८	१८
११							
११.१	सुचना सम्बन्धी Software जडान, क्षमता विकास र सुचना प्रवाह	जिल्ला		१			१
११.२	सुचना प्रवाह तथा पारदर्शिता सवलीकरण (रेडियो, एफ.एम., टि.भी. आदि मार्फत)	जिल्ला	१	१	१	१	१
११.३	जिल्लामा भए गरेका सफल कार्यको संगालो प्रकाशन तथा वितरण	जिल्ला	१	१	१	१	१
१२	बैकलिप उर्जा कार्यक्रम						
१२.१	उन्नत चुल्हो तथा सौर्य उर्जा सम्बन्धी प्रचार प्रसार	पटक	१	१	१	१	१
१२.२	आधुनिक चुल्हो निर्माण तालिम	पटक	१	१	१	१	१
१२.३	आधुनिक चुल्हो निर्माण सहयोग	गोटा	२०	२०	२०	२०	२०
१३	कर्मचारी तालिम/भ्रमण						
१३.१	जलवायु परिवर्तन तथा REDD [±] सम्बन्धी तालिम	पटक	१	१	१		
१३.२	कानुनी कार्यविधि तालिम (अनुसन्धान तथा मुद्दा अभियोजन)	पटक	१		१		१
१३.३	सुचना व्यवस्थापन तालिम	जना	२	२	२	२	२
१३.४	सारोकारवाला कर्मचारी अध्ययन भ्रमण	पटक	१	१	१	१	१
१४	सुचारु तथा व्यवस्थित रूपले सेवा प्रवहका लागि कार्यालय संचालन साग्री खरिद	जिल्ला					
१४.१	सोलार जडान (१५० वाट)	गोटा		१			१
१४.२	प्रिन्टर	गोटा		१			१
१४.३	फोटोकापी मेशिन खरिद	गोटा		१			१
१४.४	प्याक्स मेशिन खरिद तथा जडान	गोटा		१			१
१४.५	स्क्यानर मेशिन खरिद	गोटा		१			१
१४.६	फर्निचर खरिद	पटक		१			१

१४.७	मुभि क्याम्पा खरिद	गोटा		१			१
१४.८	डिजीटल क्याम्पा खरिद	गोटा		१			१
१४.९	चेक राईटर खरिद	गोटा		१			१
१४.१०	सार्वजनिक सम्पतिको मर्मत सम्भार	पटक		१			१

(ड) कबुलियती वन विकास कार्यक्रम

सि.नं	क्रियाकलाप विवरण	ईकाई	आ.व.					कैफियत
			०६९/७०	०७०/७१	०७१/७२	०७२/७३	०७३/७४	
२	कबुलियती वन तथा गैहकाष्ठ वन पैदावार							
२.१	करार सेवा मार्फत संचालन हुने कार्यक्रम							
२.१.१	कबुलियती वनमा MAPs प्रजातिका (कटकी, अतिस, सुगन्धवाल, अकरकरा आदी) विरुवाहरु लगाउने	हे.	२	२	२	२	२	
२.१.२	कबुलियती वनमा NTFP र बहुउद्देशीय रुख प्रजातिको विरुवा लगाउने (ओखर, डटेलो, डालेचुक आदि)	हे.	१७	१७	१७	१७	१७	
२.२	क.व.स.बाट संचालन हुने कार्यक्रमहरु							
२.२.१	कबुलियती वनमा जैविक घेरवार	समूह	६	६	६	६	६	
२.२.२	क.व.स.द्वारा नर्सरी स्थापना (ग्रिन हाउस)	संख्या	३०	३०	३०	३०	३०	
२.३	जिल्ला वन कार्यालयबाट संचालन हुने कार्यक्रमहरु							
२.३.१	सम्भाव्य क.वन क्षेत्र पहिचान तथा समूह गठन	गोटा	८	८	८	८	८	
२.३.२	क.वनको कार्ययोजना तयारी तथा हस्तान्तरण	गोटा	८	८	८	८	८	
२.३.३	क.वनको कार्ययोजना परिमार्जन	गोटा		१५	१०	८	८	
२.३.४	दुई दिने Participatory Opiration Plan Preparation and Renewal कार्यक्रम (जि.व.का., NGO र LDF को समन्वयबाट गराउने)	संख्या	४०	४०	४०	४०	४०	
२.३.५	वातावरण दिवस तथा कबुलियती वन पट्टा हस्तान्तरण समारोह	पटक	१	१	१	१	१	
२.३.६	स्थानीय श्रोत व्यक्ति र सामाजिक परिचालकलाई ५ दिने क.व.लाई परियोजनाको त्वपनच अनुसार कार्य गर्न तालिम एवं सामग्री सहयोग	संख्या	१७	१७	१७	१७	१७	
२.३.७	सम्भावित व्यवसायिक क.वन क्षेत्र पहिचान,सर्भेक्षण तथा क्षेत्र निर्धारण	पटक		१				
२.४	क.वन सदस्यहरुलाई तालिम तथा गोष्ठी							

२.४.१	क.व.स.का सदस्यहरुलाई भ्रमण	जना	१५	१५	१५	१५	१५	
२.४.२	माहुरी पालन तालिम तथा आधुनिक घर वितरण	पटक	१	१	१	१	१	
२.५	संस्थागत विकास							
२.५.१	क.व.उ.स.लाई स्टेशनरी तथा बाकस वितरण	संख्या	२०	२०	२०	२०	२०	
२.५.२	क.व. तथा जडिबुटी सम्बन्धी रेडियो कार्यक्रम							

७.१३ भूसंरक्षण कार्यक्रम

जिल्लाका जलाधार क्षेत्रहरुमा संरक्षण तथा प्राकृतिक प्रकोप नियन्त्रणका लागि रोकथाप र उपचारका कार्यक्रमहरु यसमा समावेश गरिएको छ । पानीको श्रोत तथा मुहान संरक्षण, भूमि उत्पादकत्व संरक्षण, खहरे खोला किनारा संरक्षण, सिंचाई कुलो संरक्षण, विपन्न वर्गका लागि आयमूलक संरक्षण कार्यक्रम, घाँस, फलफूलका विरुवाहरु वितरण, जलवायु परिवर्तन अनुकूलन सम्बन्धी सचेतना जस्ता कार्यक्रमहरु भू-संरक्षण कार्यक्रममा राखिएका छन् ।

क्र.सं.	कार्यक्रम/गतिविधि	लाभाविन्वत स्थान/समूदाय	लक्ष्य/ इकाई	आर्थिक वर्ष				
				०६९/०७०	०७०/०७१	०७१/०७२	०७२/०७३	०७३/०७४
१	भू उपयोग विकास योजना तर्जुमा							
१.१	उप जलाधार योजना तर्जुमा	प्राथमिकता प्राप्त उप जलाधार	गोटा	१	१	१	१	१
१.२	उप जलाधार योजना प्राथमिकीकरण							
१.३	वडा समन्वय समिति गठन							
१.४	सामुदायिक विकास समूह कार्ययोजना तयारी							
२	पानी/सेडिमेण्ट व्यवस्थापन							
२.१	प्राकृतिक प्रकोप रोकथाम							
२.२	गल्छी/पहिरो उपचार	प्राथमिकता प्राप्त उप जलाधार क्षेत्रका समूह	गोटा	८	१३	१५	१७	१७
२.३	(वायो इन्जिनियरिङ्ग) खोला/खहरे किनारा संरक्षण	" "	कि.मी.	२	४	५	६	६
२.४	सेडिमेण्ट छेकवाँध संरचना	" "	स्थान					
२.५	पानीश्रोत संरक्षण	" "						

२.६	पानी मुहान संरक्षण	" "	गोटा	७	९	१०	११	११
२.७	संरक्षण पोखरी/सर्विक्षेत्र/तालतलैया संरक्षण	" "	स्थान	२	३	३	३	३
२.८	सिमसार संरक्षण	" "	स्थान					
३	भूमि उत्पादकत्व संरक्षण	" "						
३.१	कृषि/वन मैत्री खेतवारी संरक्षण	" "	हेक्टर	१०	१२	१२	१२	१२
३.२	क्षतिगस्त भूमि पुनरुत्थान	" "	हेक्टर	१०	१२	१२	१२	१२
३.३	नदीउकास जग्गा संरक्षण एवं सदुपयोग कार्यक्रम	" "	समूह	०	३	३	३	३
३.४	फलफूल/घाँस/जडिबुटी विरुवा वितरण	" "	समूह	१२	१५	१५	१५	१५
३.५	विरुवा उत्पादन (हजारमा)	" "	गोटा	४०	५०	५०	५०	५०
३.६	नर्सरी स्थापना	" "	स्थान					
४	विकासका पूर्वाधार संरक्षण	" "						
४.१	(बायोइन्जिनियरिड) सडकपाखो संरक्षण	" "		३	४	५	६	६
४.२	सिंचाईकूलो संरक्षण	" "		२५	४	५	६	६
४.३	सिल्टेशन व्यवस्थापन							
४.४	भूक्षय संवेदनशील क्षेत्र (Hotspot) उपचार					१	१	
५	सामुदायिक भू संरक्षण							
५.१	साभेदारी भू-संरक्षण कार्यक्रम	" "	स्थान	६	१०	१२	१३	१३
५.२	साना जलाधार संरक्षण पदर्शन	" "	गोटा			१	१	
५.३	विपन्न वर्गको लागि आयमूलक संरक्षण कार्यक्रम	" "	घरधुरी	४०	५०	५०	५०	५०
५.४	चुरिया क्षेत्रमा भूसंरक्षण कार्यक्रम		स्थान					
७	कार्यमूलक अनुसन्धान		गोटा					
८	मेशिन औजार खरीद		गोटा		१	१	२	२
९	सवारी साधन		गोटा		१			
१०	फर्निचर खरीद		गोटा		५	५	५	५
११	भवन/कम्पाउण्ड वाल निर्माण		गोटा		१			
१३	अन्य विशेष कार्यक्रम							
१३.१	साल्ट मोडेल संरक्षण प्रदर्शनस्थल						१	
१३.२	महिला उत्प्रेरक							
१३.३	व.स.स.कार्ययोजना कार्यान्वयन प्याकेज कार्यक्रम							
१३.४	Rainfed Agricultural Land Productivity Enhancement				१०		५	

१३.५	Hot spot treatment				१			
१३.६	Regional Landslide mapping							
१४	समूह परिचालन तथा सशक्तिकरण							
१४.१	संरक्षण शिक्षा अभियान		संस्था	३	५	५	५	
१४.२	आयमूलक/कम खर्चिलो भू-संरक्षण प्रविधि तालिम		व्यक्ति	१२	३०	३०	३०	
१४.३	संरक्षण महिला तालिम		व्यक्ति	१२	१५	१५	१५	
१४.४	एकीकृत जलाधार व्यवस्थापन तालिम		व्यक्ति				१५	
१४.५	जलाधार अवधारणा गोष्ठी		व्यक्ति		१५			
१४.६	Climate change adaptation तालिम	उप जलाधार समूह	वटा		१५	१५	१५	१५
१४.७	पहिरो अभिलेखिकरण तथा प्रतिवेदन तयार		जिल्ला					
१४.८	स्थलगत अवलोकन भ्रमण	विषयगत समितिका सदस्यहरु एवं गै.स.स.	व्यक्ति			१५		
१४.९	संरक्षण दिवस समारोह	स्थानीय निकाय पदाधिकारी, इलाकास्तरीय कर्मचारी एवं गै.स.स.	पटक	२	२	२	२	२
१५	संरक्षण पार्श्वचित्र पकाशन	विषयगत समितिका पदाधिकारी गै.स.स.	पटक	१	१	१	१	१
१६	संरक्षण प्रचार प्रसार सामग्री	एकीकृत समितिका पदाधिकारी	स्थान/प्रति	१००	१०००	१०००	१०००	१०००

७.१४ सडक विस्तार तथा विकास कार्यक्रम

सडक यातायातको सेवामा पहुँच पुऱ्याउने लक्ष्य अनुसार सडक यातायात विस्तारका लागि जिल्ला सडक गुरु योजना तयारीको प्रकृया अगाडि बढी रहेको हुँदा सडक विस्तार तथा विकास सम्बन्धी कार्यक्रमहरु संक्षेपमा तयार गरिएको छ । यस योजनाको अवधिमा जिल्लाका ७० प्रतिशत जनसंख्यालाई दुई घण्टाको पैदल दूरीमा सडक सुविधा प्राप्त गर्न सक्ने गरी जिल्ला सडक गुरु योजना तयारीको लागि आजिवियो दस्तावेजले सडकहरुको छनौट, संरक्षण, नयाँ निर्माणको योजना बनाउन सघाउ पुग्नेछ । सम्भावित २६ वटा सडकहरुको लागि योजना अवधिमा प्राप्त हुन सक्ने अनुमानित बजेट समेत यस कार्यक्रमको बजेट खण्डमा राखिएको छ । यस खण्डमा स्तरोन्नती, पुल निर्माण, नयाँ ट्रायाक खोल्ने जस्ता कार्यहरुको अनुमानित लक्ष्य राखिएको छ ।

क्र.स.	कार्यक्रम/गतिविधि	आ.व.					कैफियत
		०६९/७०	०७०/७१	०७१/७२	०७२/७३	०७३/७४	
क	सडक संरक्षण कार्य						
ख	सडक सुधार कार्य						
	चौडा गर्ने (मि.)	१००	१००	१००	१००	१००	
	ग्राभेलिड गर्ने (मि.)	३७	३७	३७	३७	३७	
	पुल बनाउने (मि.)	६९.६	६९.६	६९.६	६९.६	६९.६	
	स्त्याव कल्भर्ट राख्ने (मि.)	११	११	११	११	११	
	सि.सि. कज्वे (मि.)	४५	४५	४५	४५	४५	
	पाइप कल्भर्ट (मि.)	१.८	१.८	१.८	१.८	१.८	
	ग्याविन पर्खाल (घ.मि.)	४३३८	४३३८	४३३८	४३३८	४३३८	
	लाइन ड्रेन (मि.)	८७१६	८७१६	८७१६	८७१६	८७१६	
ग	सडक नयाँ निर्माण कार्य						
घ	गाउँ सडक निर्माण (कि.मि.)	५	५	१०	२०	२०	
ङ	भोपु. निर्माण	५	५	५	५	५	
च	गोरेटो घोरेटो निर्माण /मर्मत	५	५	५	५	५	

जिल्लाबासीहरुलाई सडक सुविधा उपलब्ध गराउनको लागि निर्माण गर्नु पर्ने निम्न अनुसारका मोटरएबल पुलहरु पनि यसमा समावेश गरिएको छ ।

१. सल्ले गिलवाड छिनखेत राडिज्यूला सिमतारा डाँफे सडक (फलामेगौडा सानीभेरी पुल)
२. सितलपोखरी भुलखेत चुनवाड सडक (साँखखोला पुल)
३. गराघाट ज्यामिरे रिम्नाघाट सडक (देउताखोला पुल)
४. छिनखेत पिपल पोखरा नयाँगाड जाड रन्मामैकोट सडक (पुमाखोला पुल)
५. सिम्रुतु रूँघा चुनवाड सडक (रुघाखोला सिम्रुतु पुल)
६. गरायला देउताखोला दुली चिसापानी राडिज्यूला सडक (गिजागढ सिमबजार पुल)
७. पातुखोला राहुखेत बालुवा नयागाढ सडक (गराघाट)
८. सोलावाड राहुखेत बालुवा नयागाढ सिमलचौरहुकाम रन्मामैकोट सडक (रुकुमगाढ बालुवा पुल)

९. अमलाचौर रुकुमकोट सानीभेरी सडक पुल
 १०. तकसेरा मोटरएवल पुल
 ११. गिठाकोट गरायला मोटरएवल पुल

निर्माणाधिन र निर्माण गर्नु पर्ने सडकहरु:

क्र.सं.	सडकको नाम	क्र.सं.	सडकको नाम
१	(चिप्लेटी) मलामेडाँडा (खोलागाउँ) सडक	१४	(सिम्रुतु) पेदीखेत रुघा सडक
२	नदुवाठूली बर्खु गैरी (आठवीसडाँडागाउँ)	१५	(सिम्रुतु) लामाखेत खुमहरी सडक
३	(सल्ले) कालीदेउ गिवाड चिनखेत नदुवा राडीजुला स्यालाखादी सडक	१६	(सितलपोखरी) भुलखेत चुनवाड सडक
४	(भुल्लेटा) खालीखोला भेरी पोखरा नुवाकोट डाँडासक्च सडक	१७	(धौलापैरा) काँडा सडक
५	घारीखोला आडवीसकोट सडक	१८	(काक्री) कोल तकसेरा सडक
६	सतीपोखरा (नुवाकोट) बाघखोर काफलबोट सिम्ली सडक	१९	(बञ्चरे) कोटजहारी सडक
७	मग्मा दामाचौर मेहेलचौर (दुली) सडक	२०	(रिम्ना) चेपारे घेतमा सडक
८	पैरेता गाठवाड पेउघा सडक	२१	(कालापानी) चौतारा (गोतामकोट) सडक
९	खालीखोला पैरेता मुरुडाँडा सडक	२२	किमाना (बाँफीकोट म्यारी (भुला) बेलटापु गरायला सडक
१०	(सोलाबाड) राहुखेत बालुवा नैगापुल जामावगर सिमलचौर हुकाम रन्मैकोट सडक	२३	नयागाडपुल प्वाड जाड सडक
११	चिन्खेत स्यार्पुदह सडक	२४	(सिसाघारी) सिमा (मोराबाड) सडक
१२	चिन्खेत पिपल पोखरा सिस्ने सडक	२५	जामावगर राड्सी सडक
१३	(रातपहर) भलक्चा सडक	२६	सिमलचौर कोलगाउँ (कोल) सडक

जिल्लाको योजना तर्जुमा गर्ने विभिन्न चरणहरुमा छलफल हुँदा माग भई आएका छोटो र लामा (ठूला) गरी १७० वटा भोलुङ्गे पुलहरु निर्माणको लागि आवश्यक पर्ने बजेट सहित पुलहरुको सूची अनुसूची २ मा राखिएको छ ।

७.१५ यूवा तथा खेलकूद विकास कार्यक्रम

युवाहरु क्षमता अभिवृद्धि, सीप विकास, नेतृत्व क्षमता विकास, उद्यमशिलता विकास जस्ता कार्यक्रमहरु यस योजनामा समावेश गरिएको छ। युवा लक्षित कार्यक्रमहरु योजनाको कृषि कार्यक्रम, संस्थागत विकास सम्बन्धी कार्यक्रमहरुमा पनि समेटिएको छ। यस योजनाको अवधिमा धेरै युवाहरुलाई जिल्ला विकासको अभियानमा कसरी परिचालन गर्न सकिन्छ, भन्ने सम्बन्धमा कार्यविधि तयार गर्ने, युवा स्वरोजगार कार्यक्रमलाई थप प्रभावकारी रूपमा संचालन गर्ने जस्ता कार्यक्रमहरु राखिएका छन्।

सि.नं.	कार्यक्रम गतिविधि	लक्ष्य/ इकाई	आर्थिक वर्ष					कैफियत
			०६९/०७०	०७०/०७१	०७१/०७२	०७२/०७३	०७३/०७४	
१	जिविसमा युवा समन्वय डेस्क मार्फत युवा हेल्पलाईन संचालन	संख्या			१			
२	युवा परिचालन सम्बन्धी कार्यविधि तयार गर्ने	पटक				१		
३	युवा मैत्री सेवा प्रदायकहरुको क्षमता अभिवृद्धि					१	१	
४	किशोरी मैत्री शौचालय निर्माण	संख्या						जिशिका मार्फत हुने
५	सीमान्तकृत परिवारका युवाहरुलाई छात्रावृत्ति	जना						जिशिका मार्फत हुने
६	प्राविधिक तथा व्यवसायिक र वैकल्पिक शिक्षा प्रदान गर्ने विद्यालयको स्थापना	संख्या						जिशिका मार्फत हुने
७	युवा नेतृत्व विकास कार्यक्रम					१	१	
८	युवा उद्यमशिलता तथा सीप विकास कार्यक्रम					१		
९	क्षमता अभिवृद्धि कार्यक्रम					१		
१०	युवा साभेदारी कार्यक्रम संचालन		१	१	१	१	१	
११	युवा स्वरोजगार कार्यक्रम							
१२	जुनियर च्याम्पियनसिप		१	१	१	१	१	

१३	क्षेत्रीय खेलकूद तयारी				१	१		
१४	बिभिन्न खेल संघहरु गठन				१	१		
१५	पानढुंगा खेलमैदान निर्माण	१ वटा						
१६	रुकुमकोट कवर्डहल निर्माण	१ वटा					१	
१७	चौरजहारी खेलमैदान निर्माण	१ वटा						
१८	उत्कृष्ट खेलाडी सम्मान	पटक	१	१	१	१	१	
१९	खलकूद आकस्मिक कोष	पटक				१		
२०	वार्षिक खेलकूद महोत्सव आयोजना	पटक			१	१	१	
२१	राष्ट्रपति रनिङ्ग शिल्ड प्रतियोगिता आयोजना	पटक					१	

७.१५ विपद् व्यवस्थापन कार्यक्रम

विपद्को विषयमा मानिसहरुलाई सचेत गराउने, सम्भावित विपद् व्यवस्थापन योजना बनाई आपतकालीन उद्धार गर्न सक्ने गरी मान संसाधन र अन्य सामग्रीहरुको व्यवस्था गर्ने कार्यक्रमहरु यस योजनामा समावेश गरिएको छ ।

क्र.सं.	कार्यक्रम/गतिविधि	स्थान	ईकाई	लक्ष्य	आ.व.					कैफियत
					०६९/७०	०७०/७१	०७१/७२	०७२/७३	०७३/७४	
	नतिजा नं. १									
	गाविस विपद् व्यवस्थापन योजना तयारी	गाविस	वटा	४३	८	८	८	८	११	
	विपद् व्यवस्थापन कोषको स्थापना	जिविस,	वटा	१		१				
	विपद् व्यवस्थापन कोषको स्थापना	गाविस	वटा							
	जिल्ला आपत्कालिन कार्यसंचालन केन्द्रको स्थापना	जि.प्र.का	पटक	१		१				
	जिल्ला विपद् खोज तथा राहत व्यवस्थापन समिति गठन	जि.प्र.का	पटक			१				
	मानव संसाधन विकास तथा क्षमता अभिवृद्धि तालिम				१	१	१	१	१	
	विद्यालय शिक्षा कार्यक्रम									

	अनौपचारिक शिक्षा कार्यक्रम									
	प्रकाशन तथा प्रसारण									
	नतिजा नं. २									
	खोज, उद्धार तथा राहत समिति गठन	जि.प्र.का.	पटक	१	१					
	खोज, उद्धार तथा राहत समिति गठन	गाविस	पटक	४३	८	८	८	८	११	
	खोज तथा उद्धार सामाग्रीको व्यवस्था	जिविस, जि.प्र.का.	पटक	१		१				

७.१७ संस्थागत विकास कार्यक्रम

जिल्लामा विकासका लागि आवश्यक आन्तरिक तथा वाह्य श्रोतहरूको पहिचान र परिचालन गर्ने, योजनाहरूको सफल कार्यान्वयन गर्ने, योजनाको प्रतिफलहरूको सन्तुलित वितरण तथा न्यायपूर्ण विकास गर्ने, कार्यक्रमहरूको दिगोपना ल्याउने, जनताको व्यापक सहभागिता जुटाउने, जिल्लामा उपलब्ध विकासका अवसर र सम्भावनाहरूको दिगो एवं अधिकतम् उपयोग गर्ने, विकासका चुनौतिहरूको सामना गर्ने, विकासका निर्देशक सिद्धान्तहरू र रणनीतिहरू तय गर्ने जस्ता महत्वपूर्ण जिम्मेवारी निर्वाह गर्नको लागि जिल्ला विकास समिति र विषयगत कार्यालयहरू, विकास सरोकारवालाहरू सबैको विकास हुनु पर्ने भएकोले यिनै विषयहरूलाई संस्थागत विकास अन्तर्गत समावेश गरिएको छ। जिल्ला विकासको लागि क्षमता अभिवृद्धि गर्नको लागि जिल्ला क्षमता विकास योजना, गाउँ तथा जिल्लाको विकास योजनाहरूलाई व्यवस्थित गर्ने, वस्तुस्थिति अद्यावधिक गरी आवधिक योजनाहरू बनाउने जस्ता कार्यक्रमहरू समावेश गरिएको छ।

क्र.सं.	क्रियाकलाप	लक्ष्य/ इकाई	आ.व.					कैफियत:
			०६९/७०	०७०/७१	०७१/७२	०७२/७३	०७३/७४	
१	राजश्व सम्बन्धी अध्ययन	पटक	१	१	१	१	१	
२	एम्.डि.जी. सम्बन्धी सरोकारवालारको समीक्षा बैठक	वटा	१	१	१	१		
३	राजश्व समिति बैठक	पटक	४	४	४	४	४	
४	गा.वि.स प्रोफाईल अद्यावधिक	वटा		४३				
५	गा.वि.स. आवधिक योजना	वटा		१०	१५	१८		
६	आजिविको पुस्तक प्रकाशन	प्रति	५००					
७	आजिविको मध्यावधिक मुल्याङ्कन	पटक			१			
८	भवन निर्माण जि.वि.स.का मुख्य कार्यालयमा	तला		१	१			

क्र.सं.	क्रियाकलाप	लक्ष्य / इकाई	आ.व.					कैफियत:
			०६९/७०	०७०/७१	०७१/७२	०७२/७३	०७३/७४	
९	गाविस भवन निर्माण	वटा			१०	१०	१५	
१०	DPMAS upgrading							
११	गाविसमा प्यारालिगल केन्द्र स्थापना र संचालन							
१२	गाविसहरुमा कम्प्युटर							
१३	सवारी साधन र अन्य सामानहरु खरिद							
	मोटरसाइकल				२		२	
	कम्प्युटर डेस्कटप र प्रिन्टर	वटा	२	२	२	२	२	
	कम्प्युटर ल्यापटप	वटा	३	१	१	१	१	
	मूभि क्यामरा र क्यामरा	वटा	३	१	३	३	३	
	प्रोजेक्टर	वटा		१		१		
	फ्याक्स मेशिन	वटा			१		१	
	फोटोकफी	वटा			१			
१४	सि.डि. पलान	वटा		१		१		
१५	पर्यटन शाखा र राजश्व शाखा स्थापना	वटा	२					
१६	जनशक्ति विकास र क्षमता अभिवृद्धि							
१७	जि.वि.स. नागरिक वडापत्र इलाकामा राख्ने	थान	११					
१८	सार्वजनिक पुननिर्माण तथा सामाजिक परिक्षण कार्यक्रम गर्ने	पटक	२	२	२	२	२	
१९	युवा सुचना केन्द्र सामना			१	२	३	४	
२०	बाल सुचना केन्द्र	वटा			१		१	
२१	ग्रमिण सुचना केन्द्र	वटा		५	५	५	५	
२२	DDC Webside update	पटक	१	१	१	१	१	
२३	बुलेटिन बस्तुगत विवरण प्रोष्टर निर्देशिका प्रकाशन	थान	४००					
२४	सुचनामूलक पुस्तक खरिद							
२५	श्रोत नक्शा	पटक		१				

क्र.सं.	क्रियाकलाप	लक्ष्य / इकाई	आ.व.					कैफियत:
			०६९/७०	०७०/७१	०७१/७२	०७२/७३	०७३/७४	
२६	विविध सूचना सिङ्गल रेडियो कार्यक्रम							
२७	सूशासन कार्ययोजना							
२८	वार्षिक खरिद योजना							
२९	सामाजिक परिक्षण	पटक	१	१	१	१	१	
३०	वातावरणीय पर्यटन मुल्याङ्कन		७	१	१	१	१	
३१	IEE		२	२	२	२	२	
३२	आन्तरिक जिल्ला भ्रमण	पटक	१	१	१	१	१	
३३	धार्मिक र साँस्कृतिक सम्मभनाको संरक्षण र सम्बर्द्धन			१				
३४	सामाजिक सुरक्षा कार्यक्रम व्यवस्थापन							
३५	अनुगमन मुल्याङ्कन							
३६	जिल्ला परिषद संचालन		१	१	१	१	१	
३७	वार्षिक जिल्ला विकास योजना, प्रगति प्रतिवेदन, बुलेटिन प्रकाशन		१	१	१	१	१	
३८	वार्षिक योजना तर्जुमा र समीक्षा खर्च		१	१	१	१	१	
३९	जिल्लाको वृत्तचित्र तयारी				१	१	१	

द. प्रमुख कार्यक्रम र आयोजनाहरूको वजेट व्यवस्था

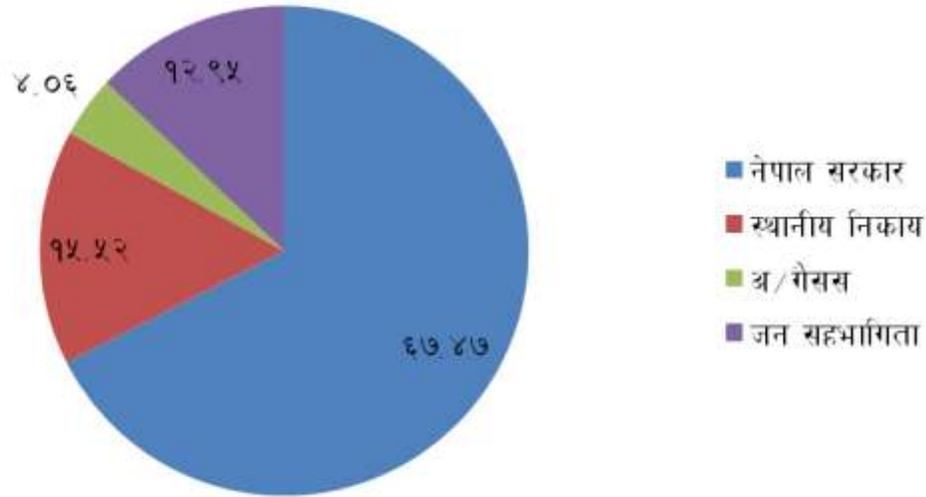
जिल्ला स्थित विषयगत कार्यालयहरूका लागि विगत ५ आ.व. मा विनियोजित रकममा धेरै नै ठूलो उतारचढाव छ। द्वन्दबाट प्रभावित जिल्ला भएको कारण द्वन्द पछि पूर्वाधार निर्माणका विविध शिर्षकहरूमा धेरै ठूलो रकम विनियोजन भएको देखिन्छ। आजिविको मध्यावधि मूल्यांकन गर्ने समय सम्म अहिलेकै दरमा वजेट विनियोजन हुँदा हाल निर्माण शुरु भएका बढी वजेट आवश्यक पर्ने कतिपय योजनाहरूको निर्माण पुरा हुने देखिन्छ। त्यतिबेला जिल्लामा विभिन्न शिर्षकहरूमा विनियोजन हुने रकम स्वभाविक रूपमै कम हुन्छ। यसलाई मध्यनजर गरी विगत वर्षहरूको वृद्धिस्थिति (वृद्धिदर) मा घटाई आगामी ५ वर्षको लागि वजेट प्रक्षेपण गरिएको छ। योजनाको अवधिमा ७ अरब उनासतरी करोड ७८ लाख ६७ हजार रुपैयाँ वजेट प्राप्त हुने प्रक्षेपण गरिएको छ। विगत ५ वर्षको वजेट वृद्धिको प्रवृत्ति सम्बन्धी विवरण अनुसूचीमा दिइएको छ।

आगामी ५ वर्षका लागि विभिन्न विषयगत क्षेत्रमा प्राप्त हुन सक्ने प्रक्षेपित बजेट

विषयगत कार्यालयहरु	आ.व.	वृद्धिदर	आ.व.					योजना अवधिमा प्राप्त हुने बजेट
	०६७/६८		०६९/७०	०७०/७१	०७१/७२	०७२/७३	०७३/७४	
घरेलु तथा साना उद्योग विकास समिति	२८३०	३.८५	२९३८.९६	३०५२.१०४८	३१६९.६११	३२९१.६४१	३४१८.३६९	१५८७०.६८
म.प.सिचाई विकास सर्वाडिभिजन नं. १	४२५४१	२.००	४३३९१.८२	४४२५९.६५६	४५१४४.८५	४६०४७.७५	४६९६८.७०१	२२५८१२.७७
महिला विकास कार्यालय	१९४६९	२.००	१९८५८.८४	२०२५६.०२	२०६६१.१४	२१०७४.३६	२१४९५.८५	१०३३४६.२२
जिल्ला स्वास्थ्य कार्यालय	८३६६२	३.००	८६१७१.७४	८८७५६.८९२	९१४१९.६	९४१६२.१९	९६९८७.०५२	४५७४९७.४७
जिल्ला वन कार्यालय	१०९०२	३.००	११२२९.०६	११५६५.९३२	११९१२.९१	१२२७०.३	१२६३८.४०६	५९६१६.६०
जिल्ला भूसंरक्षण	८२३२	३.००	८४७८.९६	८७३३.३२८८	८९९५.३२९	९२६५.१८९	९५४३.१४४२	४५०१५.९५
जिल्ला प्राविधिक कार्यालय	९२६५	२६.५६	११७२५.७८	१४८४०.१५२	१८७८१.७	२३७७०.१२	३००८३.४५८	९९२०१.२१
जिल्ला पशु सेवा कार्यालय	४४४६	१.५४	४५१४.५६	४५८३.९६२७	४६५४.४३७	४७२५.९९४	४७९८.६५१२	२३२७७.६०
जिल्ला विकास समिति	४९६७५४	२०.००	५९६१०४.६७	७१५३२५.६	८५८३९०.७	१०३००६९	१२३६०८२.६	४४३५९७२.५१
जिल्ला शिक्षा कार्यालय	३१३१२२	३.००	३२२५१५.९३	३३२१९१.४१	३४२१५७.२	३५२४२१.९	३६२९९४.५३	१७१२२८०.८९
जिल्ला कृषि विकास कार्यालय	१३५६०	३.००	१३९६६.५३	१४३८५.५२८	१४८१७.०९	१५२६१.६१	१५७१९.४५५	७४१५०.२२
खानेपानी तथा सरसफाई सर्वाडिभिजन	२२९१८	४४.४५	३३१०४.३३	४७८१९.२०३	६९०७४.८४	९९७७८.६	१४४१३०.१९	३९३९०७.१७
शमशितोष्ण तरकारी बिउ उत्पादन केन्द्र	७६४९	१०.३७	८४४२.०५	९३१७.३१९९	१०२८३.३४	११३४९.५२	१२५२६.२३४	५१९१८.४६
जम्मा	१०३५३५०		११६२४४३.२३	१३१५०८७.११	१४९९४६२.७२	१७२३४८८.००	१९९७३८६.६८	७६९७८६७.७४

विषयगत कार्यक्रमहरुका लागि श्रोत समेत पहिचान गरी बजेटको व्यवस्था गरिएको छ । प्रस्तावत गरिएको कूल बजेटको ६७.४७ प्रतिशत नेपाल सरकार, १५.५२ प्रतिशत स्थानीय निकाय, १२.९५ प्रतिशत जनसहभागिता र ४.०६ प्रतिशत राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय गैर सरकारी संस्थाहरुबाट प्राप्त हुने अपेक्षा गरिएको छ ।

विषयगत कार्यक्रमका लागि श्रोत अनुसार बजेट व्यवस्था (प्रतिशतमा)

विगत ५ वर्षमा विभिन्न विषय क्षेत्रमा विनियोजित बजेटको वृद्धि प्रवृत्तिको आधारमा आगामी ५ वर्षका लागि प्रक्षेपित गरिएको बजेटको आधारमा विषयगत क्षेत्रको लागि कार्यक्रम तथा बजेट तर्जुमा गरिएको छ । आजिवियोको अवधिमा प्रक्षेपित बजेट कै हाराहारीमा विभिन्न विषयगत क्षेत्रहरुका लागि कार्यक्रम तथा बजेट तर्जुमा गरिएको छ । यस बाहेक स्थानीय गैससहरुले प्रस्ताव गरेको कार्यक्रमको बजेट अनुसूचीमा दिइएको छ ।

विषयगत क्षेत्र अनुसार आजिवियो अवधिमा प्राप्त हुन सक्ने वजेट (रु. हजारमा)

कार्यक्रम	वजेट रु हजारमा					जम्मा	वजेटको श्रोत			
	०६९/७०	०७०/७१	०७१/७२	०७२/७३	०७३/७४		नेपाल सरकार	स्थानीय निकाय	गैसस	जन सहभागिता
कृषि विकास कार्यक्रम	४२२७	२५६३	२५६३	२६४२	२६२२	१०९६९	६६२९	३८५०	४९०	०
तरकारी विउ उत्पादन कार्यक्रम	६६२६	१५००	२०००	२०००	२०००	८५००	८५००	०	०	०
पशु विकास कार्यक्रम	७२१.०१	१०६१७.००	१२४९१.००	१३९३६.००	१३३३३.००	५१०९८.०१	४६३१८.०१	१४६४.००	०.००	३३१६.००
उर्जा तथा विद्युत विकास कार्यक्रम	५०६६५	२७१०८४	२५५९४३	२४६०४	९६३००	६९८५९६	४४८०३८	१०५६०७	०	१४४९५१
पर्यटन विकास कार्यक्रम	११२७९६	१२९७१५	१४९१७३	१७१५४९	१९७२८१	७५४७७१	५२८३४०	७५६७७	७५३७७	७५३७७
शिक्षा विकास कार्यक्रम	१२४२२७	१४९२५०	१६९८९०	४२७२९०	३९७८५०	१२६८५०७	१०१९९५१	१०२८००	७१४५०	७४३०६
स्वास्थ्य विकास कार्यक्रम	४४४९३	६०१०२	१०२१५१	१०८१८८	१३५२२४	४४८६५८	४१९३५८	२३०५०	६२५०	०
सिंचाई विकास कार्यक्रम	१०३७०	४५०००	६७०००	३६५००	२६५००	१८५३७०	१८५३७०	०	०	०
खानेपानी तथा सरसफाई	२८३००	११९२२५	१२०४१३	११७१६५	१२२०९५	५०७९९८	२७९१३३	८०००	९७२७०	१२२७९५
उद्योग विकास कार्यक्रम	२८०५	५८२०	७०१५	८४१३	१००९०	३४१४३	३४१४३	०	०	०
महिला तथा बालबालिका विकास कार्यक्रम	११५५३	२८९८४	२७७१४	२३२१४	१७०१८	१०८४८३	७४०५३	१९८५५	१४५७५	०
आदिवासी जनजाति विकास कार्यक्रम	१८९५	२०३०	२१४०	२३८०	२४६०	१०९०५	६५००	२६००	११७५	६३०
वन विकास कार्यक्रम	१५७७६	५८८४९	३४५०६	३७९७४	३४२०५	१८१३१०	१८१३१०	०	०	०
भुसंरक्षण कार्यक्रम	७५५०	२४२१०	१८४५४	२११५९	२१४५९	९२८३२	९२८३२	०	०	०
युवा तथा खेलकूद विकास कार्यक्रम	६३००	६३००	१५५००	२४२००	३३०००	८५३००	५९१५०	८८५०	८८५०	८४५०
सडक विकास तथा विस्तार कार्यक्रम	५६१०७७	५६१०७७	५६२०७७	५६४०७७	५६४०७७	२८१२३८४	१६८५७३०	५६३५७६.८	०	५६३०७७
विपद व्यवस्थापन कार्यक्रम	१३४००	२०५२०	१६४००	१६३००	२०३००	८६९२०	३२७७०	१६४८०	३६०७०	१६००
संस्थागत विकास कार्यक्रम	६२३५५	८६२५०	६०३७०.१	६५८५५.१	५६८२०.१	३३१६५०	७२०००	२५९६५०.२	०	०
जम्मा	१०६५१३६	१५८३०९६	१६२५८००	१६६७४४५	१७५२६३४	७६७७५९४	५१८०१२५	११९१४६१	३११५०७	९९४५०१

67.47

15.52

4.06

12.95

८.१ कृषि विकास कार्यक्रम

कृषि विकास कार्यक्रमका लागि कूल ७ करोड ४१ लाख ५३ हजार रुपैया प्रस्ताव गरिएको छ । प्रस्तावित वजेटको ६२.३३ प्रतिशत नेपाल सरकार, १५.७६ स्थानीय निकाय, १७ प्रतिशत अ/गैसस र ४.९० प्रतिशत जनसहभागिताबाट प्राप्त हुने अपेक्षा गरिएको छ । कार्यक्रम अनुसार वजेट व्यवस्था निम्न अनुसार प्रस्ताव गरिएको छ ।

क्र.सं.	मुख्य क्रियाकलाप	वजेट रु हजारमा					जम्मा	वजेटको श्रोत			
		०६९/७०	०७०/७१	०७१/७२	०७२/७३	०७३/७४		नेपाल सरकार	स्थानीय निकाय	अ/गैसस	जन सहभागिता
१	खाद्य तथा पोषण सुरक्षा (Food and nutrition security)										
१.१	मकै वाली प्रवर्धन विशेष कार्यक्रम	२०	७४	५७८	५८५	६०४	१८६१	३४६	५००	८१५	२००
१.२	उत्पादन तथा उत्पादकत्व बृद्धि आयोजना	६५	१०५	११६	१३०	१४०	५५६	५५६	०	०	०
१.३	स्थानीय वाली (कोदो,फापर,जुनेलो) को उत्पादकत्व बृद्धि आयोजना)	०	९५	१०५	२५५	११०	५६५	४३५	२०	१००	१०
२	कृषि व्यावसाय तथा बजार विकास कार्यक्रम						०				
२.१	प्याज तरकारी विउ उत्पादन आयोजना (ovop)	०	११६	२२१	१८१	२२१	७३९	२५९	१३५	३००	४५
२.२	तरकारी बीउ उत्पादन आयोजना	०	२५०	२५०	५००	५००	१५००	१०००	२३५	२००	६५
२.३	मौसमी ताजा तरकारी उत्पादन आयोजना	०	२५०	२५०	५००	५००	१५००	१०००	२३५	२००	६५
२.४	बेमौसमी ताजा तरकारी उत्पादन आयोजना खलंगा, छिवाङ्ग, सिम्ली, स्यालापाखा, सांख)	१२३	२५०	२५०	५००	५००	१६२३	१०००	२३५	२००	१८८
२.५	खायन आलु उत्पादन आयोजना	०	२५०	२५०	५००	५००	१५००	१०००	२३५	२००	६५
२.६	बीउ आलु उत्पादन तथा सुदृढिकरण आयोजना	१४०	२५०	२५०	५००	५००	१६४०	१०००	२३५	२००	२०५

क्र.सं.	मुख्य क्रियाकलाप	बजेट रु हजारमा					जम्मा	बजेटको श्रोत			
		०६९/७०	०७०/७१	०७१/७२	०७२/७३	०७३/७४		नेपाल सरकार	स्थानीय निकाय	अ/गैसस	जन सहभागिता
२.७	ब्यावसायिक सुन्तलाजात वाली विकास आयोजना	०	२५०	२५०	५००	५००	१५००	१०००	२३५	२००	६५
२.८	हिउँदे फलफूल विकास आयोजना	०	२५०	२५०	५००	५००	१५००	१०००	२३५	२००	६५
२.९	मसला वाली विकास आयोजना	१००	२५०	२५०	५००	५००	१६००	१०००	३३५	२००	६५
३	ग्रामिण जिविकोपार्जनमा सहयोग तथा समावेश विकास कार्यक्रम						०				
३.१	मौरी विकास आयोजना	१००	५००	५००	१०००	१०००	३१००	२०००	५००	३००	३००
३.२	च्याउ उत्पादन कार्यक्रम	१००	५००	५००	१०००	१०००	३१००	२०००	५००	३००	३००
३.३	यूवा कृषक सहयोग कार्यक्रम	०	२०००	२०००	२०००	२०००	८०००	५०००	५००	२०००	५००
३.४	महिला कृषक विकास आयोजना (आवश्यकता अनुसार जिल्ला भरी संचालन गरिने)	५००	१०००	१५००	१५००	१५००	६०००	४०००	५००	१२५०	२५०
३.५	दलित तथा जनजाती उत्थान आयोजना (आवश्यकता अनुसार जिल्ला भरी संचालन गर्न सकिने)	५००	१०००	१५००	१५००	१५००	६०००	४०००	५००	१२५०	२५०
३.६	नमूना गाऊँ कृषि कार्यक्रम ()	५००	१०००	१५००	२००	२०००	५२००	३०००	५००	१४५०	२५०
३.७	अर्गानिक खेती तथा कृषि पर्यटन विस्तार आयोजना	५००	५००	१०००	१०००	१०००	४०००	३०००	५००	२५०	२५०
३.८	कृषि जन्य उद्योग विकास आयोजना	५००	१०००	२०००	२०००	२२००	७७००	४०००	१२००	२२५०	२५०
३.९	स्थानीय कृषि श्रोत व्यक्ति व्यवस्थापन तथा परिचालन	५००	५००	१०००	१०००	१०००	४०००	३०००	५००	२५०	२५०
४	प्रविधि प्रसार सेवा टेवा आयोजना तथा आर्थिक विश्लेषण						०				
४.१	प्रविधि प्रसार सेवा टेवा आयोजना तथा आर्थिक विश्लेषण	५७९	२५६३	२५६३	२६४२	२६२२	१०९६९	६६२९	३८५०	४९०	०
	कूल जम्मा	४२२७	१२९५३	१७०८३	१८९९३	२०८९७	७४१५३	४६२२५	११६८५	१२६०५	३६३८

द.१ (क) तरकारी विउ उत्पादन कार्यक्रम

तरकारी विउ उत्पादन कार्यक्रमको लागि २ करोड ३६ लाख ४२ हजार रुपैयाँ बराबरको कार्यक्रम तर्जुम गरिएको छ । यस कार्यक्रमको वजेटको श्रोतमा हालको लागि नेपाल सरकारबाट प्राप्त हुने रकम मात्रै समावेश गरिएको छ ।

क्र.सं.	कार्यक्रम/गतिविधि	बजेट व्यवस्था (आ.व. रु. हजारमा)					जम्मा	बजेटको श्रोतहरू				कैफियत
		०६९/७०	०७०/७१	०७१/७२	०७२/७३	०७३/७४		नेपाल सरकार	स्थानीय निकाय	अ/गैसस	जन सहभागिता	
१	बीउ वेर्ना उत्पादन तथा विक्री वितरण आयोजना	२३००	२५७१	२८३०	३१११	३४२७	१४२३८	१४२३८				
२	जातिय जर्मप्लाजम संकलन तथा संवर्द्धन आयोजना	१००	११०	१२१	१३३	१४६	६१०	६१०				
२.१	जातिय जर्मप्लाजम संकलन एवं संवर्द्धन						०	०				
३	प्रविधि अध्ययन परिक्षण तथा प्रदर्शन आयोजना	६७	४०	४४	४८	५२	२५१	२५१				
३.१	तरकारी वालीहरूको अध्ययन परिक्षण						०	०				
४	वाहय सेवा तथा प्रविधि हस्तान्तरण आयोजना	६१९	८२६	८६८	९४२	१०१७	४२७२	४२७२				
५	प्रविधि प्रचार प्रसार आयोजना	१२६	१७०	१८०	१८४	१९६	८५६	८५६				
६	मानव संसाधन विकास आयोजना	७१	११६	१२८	१३०	१४५	५९०	५९०				
७	मर्मत संहार आयोजना	२७५	६००	६२५	६५०	६७५	२८२५	२८२५				
	जम्मा	३५५८	४४३३	४७९६	५१९८	५६५८	२३६४२	२३६४२				

द.२ पशु विकास कार्यक्रम

पशु विकास कार्यक्रमको लागि तर्जुमा गरिएको कूल बजेट ५ करोड १० लाख ९८ हजार रुपैया मध्ये ९०.६५ प्रतिशत नेपाल सरकारबाट, २.८६ प्रतिशत स्थानीय निकायबाट र ६.४९ प्रतिशत बजेट जनसहभागिताबाट प्राप्त हुने अपेक्षा गरिएको छ ।

क्र.सं.	कार्यक्रम/गतिविधि	बजेट व्यवस्था (आ.व. रु. हजारमा)					जम्मा	बजेटको श्रोतहरु				
		०६९/७०	०७०/७१	०७१/७२	०७२/७३	०७३/७४		नेपाल सरकार	स्थानीय निकाय	अ/गैसस	जन सहभागिता	
आ) चालु खर्च अन्तर्गतका कार्यक्रमहरु :												
१	पशु स्वास्थ्य सम्बन्धी कार्यक्रमहरु											
१.१	उपचार सेवा:	३००.००	४८.००	४८.००	४८.००	४८.००	४९२.००	४९२.००	०.००	०.००	०.००	
१.२	प्रयोगशाला सेवा:	६०.०१	७५.००	८७.००	९९.००	१११.००	४३२.०१	४३२.०१	०.००	०.००	०.००	
१.३	इपिडेमियोलोजिकल रिपोर्टिङ	०.००	१२.००	१२.००	१२.००	१२.००	४८.००	४८.००	०.००	०.००	०.००	
१.४	इपिडेमिक नियन्त्रण सेवा:	०.००	५०.००	१५०.००	५०.००	५०.००	३००.००	३००.००	०.००	०.००	०.००	
१.५	खोप सेवा:	१६.००	२५.००	२८.००	३१.००	३४.००	१३४.००	१३४.००	०.००	०.००	०.००	
१.६	घुम्ती सेवा शिविर	१४०.००	२००.००	३००.००	४००.००	५००.००	१५४०.००	१५४०.००	०.००	०.००	०.००	
२	पशु उत्पादन सम्बन्धी कार्यक्रमहरु :	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	
२.१	पशु प्रजनन कार्यक्रम	०.००	२००.००	२१०.००	२२०.००	२३०.००	८६०.००	८६०.००	०.००	०.००	०.००	
२.२	प्रजननको लागि भाले पशु वितरण	०.००	१०५०.००	११४५.००	१०५०.००	१३५०.००	४५९५.००	४५९५.००	०.००	०.००	०.००	
२.३	प्राकृतिक गर्भाधान सेवा	२२.००	११०.००	११०.००	११०.००	११०.००	४५०.००	४५०.००	०.००	०.००	०.००	
२.४	पशुपन्छी वितरण											
२.४.१	कुखुराको चल्ला वितरण	१२५.००	३००.००	२८०.००	२६०.००	२४०.००	१२०५.००	१२०५.००	०.००	०.००	०.००	
२.५	पशु आहारा सेवा :	५८.००	९८५.००	११४९.००	१६०४.००	१९७६.००	५७७२.००	५७७२.००	०.००	०.००	०.००	

क्र.सं.	कार्यक्रम/गतिविधि	बजेट व्यवस्था (आ.व. रु. हजारमा)					जम्मा	बजेटको श्रोतहरु			
		०६९/७०	०७०/७१	०७१/७२	०७२/७३	०७३/७४		नेपाल सरकार	स्थानीय निकाय	अ/गैसस	जन सहभागिता
२.७	आय आर्जन कार्यक्रमहरु :	०.००	३९००.००	४९००.००	५७००.००	४०००.००	१८५००.००	१४९२०.००	९६४.००	०.००	२६१६.००
३	पशु सेवा तालीम तथा प्रसार सम्बन्धी कार्यक्रमहरु :	०.००	६३२.००	७३२.००	८३२.००	९३२.००	३१४०.००	३१४०.००	०.००	०.००	०.००
४	पशुपन्छी बजार सम्बन्धी कार्यक्रम :	०.००	१८००.००	१८००.००	१८००.००	१८००.००	७२००.००	६०००.००	५००.००	०.००	७००.००
५	अन्य कार्यक्रमहरु :	०.००	१२३०.००	१५४०.००	१७२०.००	१९४०.००	६४३०.००	६४३०.००	०.००	०.००	०.००
	जम्मा	७२९.०१	१०६१७.००	१२४९९.००	१३९३६.००	१३३३३.००	५१०९८.०१	४६३१८.०१	१४६४.००	०.००	३३१६.००

८.३ विद्युत तथा उर्जा विकास कार्यक्रम

विद्युत तथा उर्जा विकासका लागि कूल ६९ करोड ८५ लाख ९६ हजार रुपैयाँ बजेट लाग्नेमा ६४.१३ प्रतिशत नेपाल सरकार, १५.१८ प्रतिशत स्थानीय निकाय र २०.७९ प्रतिशत जनसहभागिताबाट प्राप्त हुने आशा गरिएको छ ।

क्र.सं.	कार्यक्रम/गतिविधि	लाभान्वित स्थान समुदाय	आ.व. अनुसार (रु. हजारमा)					जम्मा	बजेटको श्रोतहरु			
			०६९/७०	०७०/७१	०७१/७२	०७२/७३	०७३/७४		नेपाल सरकार	स्थानीय निकाय	अ/गैसस	जन सहभागिता
क.	लघु जलविद्युत निर्माण कार्यक्रम											
१	दोख्लाबाडखोला लघुविद्युत (१७ कि.वा.)	जाड	६७५४	०	०	०	०	६७५४	५००५	३८०	०	१३६९
२	भैसेखोला लघु जलविद्युत (२५ कि.वा.)	जाड	९२६४	०	०	०	०	९२६४	७३६७	१३११	०	५८६
३	साँखखोला III लघुजलविद्युत (६० कि.वा.)	खलंगा	१८९४८	०	०	०	०	१८९४८	१४७१८	१२०	०	४११०
४	तल्लो चिउरीखोला लघु जलविद्युत (१४ कि.वा.)	गरायला	०	७१७१	०	०	०	७१७१	५४७६	१२८	०	१५६८
५	साँखखोला II लघु जलविद्युत (२८ कि.वा.)	गरायला	०	१०७१४	०	०	०	१०७१४	८५१४	५६	०	२१४५
६	पातलेखोला लघु जलविद्युत (१८ कि.वा.)	महत ५, ६	०	८३३६	०	०	०	८३३६	६६३२	३६	०	१६६९

क्र.स.	कार्यक्रम/गतिविधि	लाभान्वित स्थान समुदाय	आ.व. अनुसार (रु. हजारमा)					जम्मा	बजेटको श्रोतहरु			
			०६९/७०	०७०/७१	०७१/७२	०७२/७३	०७३/७४		नेपाल सरकार	स्थानीय निकाय	अ/गैसस	जन सहभागिता
७	घारीखोला लघु जलविद्युत (१४ कि.वा.)	महत ७	०	६९२०	०	०	०	६९२०	५३४२	१६६	०	१४१३
८	नौधारीखोला लघु जलविद्युत (१६ कि.वा.)	पेउघ	०	७७६०	०	०	०	७७६०	५८०९	३३२	०	१६१९
९	चिप्राखोला लघु जलविद्युत (१९ कि.वा.)	मुरु	०	८७४१	०	०	०	८७४१	६६११	३८	०	२०९२
१०	भेरीखोला लघु जलविद्युत (२३ कि.वा.)	कोल १	०	११९४१	०	०	०	११९४१	८७००	४९६	०	२७४४
११	जामखोला लघु जलविद्युत (९० कि.वा.)	आठवीसकोट ४	०	३४४०५	०	०	०	३४४०५	२३४५५	४७३३	०	६२१७
१२	लालबाइखोला लघु जलविद्युत (७ कि.वा.)	आठवीसकोट ३	०	३६५४	०	०	०	३६५४	१७७९	६१४	०	१२६०
१३	मुरुखोला लघु जलविद्युत (८ कि.वा.)	चुनबाइ	०	४०८७	०	०	०	४०८७	२४२१	३१६	०	१३५०
१४	पिपलबोटखोला लघु जलविद्युत (१७ कि.वा.)	खारा २	०	६९०२	०	०	०	६९०२	४६६४	३४	०	२२०४
१५	भारबाइ चंखेरीखोला लघु जलविद्युत (२० कि.वा.)	पोखरा	०	८०४५	०	०	०	८०४५	५५७१	४०	०	२४३३
१६	पुतलीवासखोला लघु जलविद्युत (१६२ कि.वा.)	साँख	०	६७३९	०	०	०	६७३९	३६६०	२६०	०	२८१९
१७	लुकुमखोला लघु जलविद्युत (८५० कि.वा.)	साँख	०	२२०४२	०	०	०	२२०४२	१५९२१	१७१२	०	४४०८
१८	चुनखोला I लघु जलविद्युत (२३.५ कि.वा.)	मग्मा	०	९४५४	०	०	०	९४५४	५९९३	१५७१	०	१८९१
१९	चुनखोला II लघु जलविद्युत (२७ कि.वा.)	स्यालापाखा	०	९२००	०	०	०	९२००	६८८५	४७५	०	१८४०
२०	चुनबाइखोला लघु जलविद्युत (२२.५ कि.वा.)	पिपल	०	६७१९	०	०	०	६७१९	५७३८	०	०	९८२
२१	देउताखोला लघु जलविद्युत (१९ कि.वा.)	चौखवाङ्ग	०	७३४३	०	०	०	७३४३	४८४५	१०३०	०	१४६९
२२	घेत्माखोला लघु जलविद्युत (२८ कि.वा.)	स्यालापाखा	०	१०६६०	०	०	०	१०६६०	७१४०	१३८८	०	२१३२
२३	गुम्नाखोला लघु जलविद्युत (३२ कि.वा.)	साँख	०	०	१३४१८	०	०	१३४१८	८१६०	२५७४	०	२६८४
२४	गुम्रीगाढ लघु जलविद्युत (३२ कि.वा.)	मुरु	०	०	१४३०३	०	०	१४३०३	८१६०	३२८२	०	२८६१
२५	भार्लुङ काँक्री लघु जलविद्युत (२२ कि.वा.)	खारा	०	०	९८९९	०	०	९८९९	५६१०	२३०९	०	१९८०
२६	त्रिवेणी काँक्री लघु जलविद्युत (४५ कि.वा.)	खारा	०	०	२४०९२	०	०	२४०९२	११४७५	७७९९	०	४८१८
२७	खजुर्जड लघु जलविद्युत (१५ कि.वा.)	खारा	०	०	६५६९	०	०	६५६९	३८२५	१४३०	०	१३१४
२८	खुचिबाइखोला लघु जलविद्युत (१९ कि.वा.)	काँक्री	०	०	०	६१०४	०	६१०४	४८४५	३८	०	१२२१
२९	क्याङ्सीखोला लघु जलविद्युत (६१ कि.वा.)		०	०	२५४२९	०	०	२५४२९	१५५५५	४७८८	०	५०८६

क्र.स.	कार्यक्रम/गतिविधि	लाभान्वित स्थान समुदाय	आ.व. अनुसार (रु. हजारमा)					जम्मा	बजेटको श्रोतहरु			
			०६९/७०	०७०/७१	०७१/७२	०७२/७३	०७३/७४		नेपाल सरकार	स्थानीय निकाय	अ/गैसस	जन सहभागिता
३०	लाबुरखोला लघु जलविद्युत (८५ कि.वा.)	चौखवाड	०	३४४०२	०	०	०	३४४०२	२९६७५	५८४६	०	६८८०
३१	साँखखोला लघु जलविद्युत (३९ कि.वा.)	चौखवाड	०	१२२५७	०	०	०	१२२५७	९९४५	०	०	२३९२
३२	तामागरखोला लघु जलविद्युत (८१ कि.वा.)	चुनवाड	०	०	३२०५९	०	०	३२०५९	२०६५५	४९९२	०	६४९२
३३	थुवाङखोला लघु जलविद्युत (३३ कि.वा.)	गरायला	०	१५१५१	०	०	०	१५१५१	८४१५	३७०६	०	३०३०
३४	मुसेखोला लघु जलविद्युत (८.२ कि.वा.)	घेतमा	०	३६९०	०	०	०	३६९०	२०९१	८६१	०	७३८
३५	ओक्माखोला लघु जलविद्युत (६३ कि.वा.)	रन्मामैकोट	०	०	२८३५०	०	०	२८३५०	१६०६५	६६१५	०	५६७०
३६	रिजागाढखोला लघु जलविद्युत (५१ कि.वा.)	जाड	०	०	२२९५०	०	०	२२९५०	१३००५	५३५५	०	४५९०
३७	रोलखोला लघु जलविद्युत (३३ कि.वा.)	रन्मामैकोट	०	०	१४८५०	०	०	१४८५०	८४१५	३४६५	०	२९७०
३८	सिम्लीखोला लघु जलविद्युत (२९ कि.वा.)	काँक्री	०	०	१३०५०	०	०	१३०५०	७३९५	३०४५	०	२६१०
३९	कुचिवाङखोला लघु जलविद्युत (१७.५ कि.वा.)	हुकाम	०	०	७८७५	०	०	७८७५	४४६३	१८३८	०	१५७५
४०	साँखखोला दोभान लघु जलविद्युत (५८ कि.वा.)	रुकुमकोट	०	०	२६१००	०	०	२६१००	१४७९०	६०९०	०	५२२०
४१	जहारी शहिदस्मतिखोला लघु जलविद्युत (९४ कि.वा.)	मोरावाड	०	०	०	०	४२३००	४२३००	२३९७०	९८७०	०	८४६०
४२	कालाखोला लघु जलविद्युत (६२ कि.वा.)	कोटजहारी	०	०	०	०	२७९००	२७९००	१५८१०	६५१०	०	५५८०
४३	सेतीगाढखोला लघु जलविद्युत (१८ कि.वा.)	साँख	०	०	०	०	८१००	८१००	४५९०	१८९०	०	१६२०
ख	पिको जलविद्युत निर्माण कार्यक्रम											
१	देउताखोला पिको जलविद्युत (५ कि.वा.)	प्याङ	१२७५	०	०	०	०	१२७५	६३७	३८२	०	२५५
२	मुरीखोला पिको जलविद्युत (५ कि.वा.)	गरायला	१२७५	०	०	०	०	१२७५	६३७	३८२	०	२५५
३	मगराखोला पिको जलविद्युत (५ कि.वा.)	कोल	१२७५	०	०	०	०	१२७५	६३७	३८२	०	२५५
४	छहराखोला पिको जलविद्युत (५ कि.वा.)	गोतामकोट	१२७५	०	०	०	०	१२७५	६३७	३८२	०	२५५
५	भुम्केखोला पिको जलविद्युत (४ कि.वा.)	सिम्ली	०	१०२०	०	०	०	१०२०	५१०	३०६	०	२०४
६	ठूलोखोरिया बचेउ पिको जलविद्युत (२ कि.वा.)	सिम्ली	०	५१०	०	०	०	५१०	२५५	१५३	०	१०२
७	तिलाखोला पिको जलविद्युत (५ कि.वा.)	रुकुमकोट	०	१२७५	०	०	०	१२७५	६३७	३८२	०	२५५
८	बुढबुडेखोला पिको जलविद्युत (५ कि.वा.)	भलाक्चा	०	१२७५	०	०	०	१२७५	६३७	३८२	०	२५५

क्र.सं.	कार्यक्रम/गतिविधि	लाभान्वित स्थान समुदाय	आ.व. अनुसार (रु. हजारमा)					जम्मा	वजेटको श्रोतहरु			
			०६९/७०	०७०/७१	०७१/७२	०७२/७३	०७३/७४		नेपाल सरकार	स्थानीय निकाय	अ/गैसस	जन सहभागिता
९	तल्लो खर्खेखोला पिको जलविद्युत (४ कि.वा.)	खोलागाउँ	०	१०२०	०	०	०	१०२०	५१०	३०६	०	२०४
१०	थाराखोला पिको जलविद्युत (३ कि.वा.)	आठवीसडाँडागाउँ	०	७६५	०	०	०	७६५	३८३	२३०	०	१५३
११	छहारीखोला पिको जलविद्युत (३ कि.वा.)	पुर्तिमकाँडा	०	७६५	०	०	०	७६५	३८३	२३०	०	१५३
१२	अन्य पिको जलविद्युत निर्माण (७० कि.वा.)				८०००	१००००	१००००	२८०००	१७८५०	४५५०		५६००
ग.	सोलार सिस्टम जडान		९६००	७१२०	७०००	६५००	६०००	३६२२०	२७९६५			९०५५
घ.	वायोग्याँस जडान		१०००	१०००	२०००	२०००	२०००	८०००	६०००			२०००
	जम्मा		५०६६५	२७१०८४	२५५९४३	२४६०४	९६३००	६९८५९६	४४८०३८	१०५६०७	०	१४४९५१

८.४ पर्यटन विकास कार्यक्रम

जिल्लामा पर्यटन विकासका लागि विस्तृत कार्यक्रम तथा वजेट जिल्ला पर्यटन गुरु योजनामा राखिनेछ । संक्षिप्त रुपमा तर्जुमा गरिएको यस कार्यक्रमको वजेट /गैसस र १० प्रतिशत जनसहभागिताबाट प्राप्त हुने अपेक्षा गरिएको छ ।

क्र.सं.	मुख्य क्रियाकलाप	वजेट रु हजारमा					जम्मा	वजेटको श्रोत			
		०६९/७०	०७०/७१	०७१/७२	०७२/७३	०७३/७४		नेपाल सरकार	स्थानीय निकाय	अ/गैसस	जन सहभागिता
१	जिल्ला पर्यटन विकास गुरु योजना निर्माण	१०००					१०००	७००	३००		
२	ऐतिहासिक, धार्मिक, सांस्कृतिक तथा पर्यटकीय स्थलहरुको संरक्षण र विकास	२५०००	२८७५०	३३०६३	३८०२२	४३७२५	१६८५६०	११७९९२	१६८५६	१६८५६	१६८५६
३	रुकुम जिल्लामा रहेका प्राकृतिक सम्पदाहरुको संरक्षण	२५०००	२८७५०	३३०६३	३८०२२	४३७२५	१६८५६०	११७९९२	१६८५६	१६८५६	१६८५६
४	वन जंगलको संरक्षण र विकास	८३००	९५४५	१०९७७	१२६२३	१४५१७	५५९६२	३९१७३	५५९६	५५९६.२	५५९६.२
५	लोपोन्मुख प्रजाति जनावर संरक्षण	३३००	३७९५	४३६४	५०१९	५७७२	२२२५०	१५५७५	२२२५	२२२५	२२२५
६	गुफाहरुको संरक्षण र प्रवर्द्धन (देउराली गुफा, हांगडाली गुफा र अन्य गुफाहरु)	१६६६	१९१६	२२०३	२५३४	२९१४	११२३३	७८६३	११२३	११२३.३	११२३.३

क्र.सं.	मुख्य क्रियाकलाप	बजेट रु हजारमा					जम्मा	बजेटको श्रोत			
		०६९/७०	०७०/७१	०७१/७२	०७२/७३	०७३/७४		नेपाल सरकार	स्थानीय निकाय	अ/गैसस	जन सहभागिता
७	तातोपानीको संरक्षण	८३३०	९५८०	११०१६	१२६६९	१४५६९	५६१६४	३९३१५	५६१६	५६१६.४	५६१६.४
८	जडिबुटीहरुको संरक्षण:	२५००	२८७५	३३०६	३८०२	४३७३	१६८५६	११७९९	१६८६	१६८५.६	१६८५.६
९	जनचेतना अभिवृद्धि	४००	४६०	५२९	६०८	७००	२६९७	१८८७.९	२६९.७	२६९.७	२६९.७
१०	कृषिका पकेट क्षेत्रहरु निर्माण गर्ने	९०००	१०३५०	११९०३	१३६८८	१५७४१	६०६८१	४२४७७	६०६८	६०६८.१	६०६८.१
११	सूचना केन्द्रहरुको निर्माण:	८३००	९५४५	१०९७७	१२६२३	१४५१७	५५९६२	३९१७३	५५९६	५५९६.२	५५९६.२
१२	गुरिल्ला ट्रेलको स्तर उन्नति	७५००	८६२५	९९१९	११४०७	१३११८	५०५६८	३५३९८	५०५७	५०५६.८	५०५६.८
१३	होमस्टे प्रवर्द्धन	५०००	५७५०	६६१३	७६०४	८७४५	३३७१२	२३५९८	३३७१	३३७१.२	३३७१.२
१४	पर्यटन मानव संसाधन विकास (विभिन्न तालिमहरु)	७५००	८६२५	९९१९	११४०७	१३११८	५०५६८	३५३९८	५०५७	५०५६.८	५०५६.८
		११२७९६	१२९७१५	१४९१७३	१७१५४९	१९७२८१	७५४७७१	५२८३४०	७५६७७	७५३७७	७५३७७

८.५ शिक्षा विकास कार्यक्रम

शिक्षाका विकासको लागि १ अरब १ करोड ९९ लाख ५१ हजार रुपैयाँको कार्यक्रम तर्जुमा गरिएको छ । कूल बजेटको ८०.४१ प्रतिशत नेपाल सरकार, ८.१० प्रतिशत स्थानीय निकाय, ५.६३ प्रतिशत अ/गैसस र ५.८६ प्रतिशत जनसहभागिताबाट प्राप्त हुने अपेक्षा गरिएको छ ।

क्र.सं.	मुख्य क्रियाकलाप	बजेट रु हजारमा					जम्मा	बजेटको श्रोत			
		०६९/७०	०७०/७१	०७१/७२	०७२/७३	०७३/७४		नेपाल सरकार	स्थानीय निकाय	अ/गैसस	जन सहभागिता
१	विद्यालय शिक्षाको परीक्षामा सुधार	५००	५००	५००	५००	५००	२५००	२५००			
२	भौतिक पूर्वाधार विकास	२५०००	५००००	५००००	५५०००	२५०००	२०५०००	१०२५००		५१२५०	५१२५०
३	अनुगमन	५००	५००	५००	५००	५००	२५००	२५००			
४	अनौपचारिक शिक्षा विकास	७७	१००	१००	१००	१००	४७७	४७७			
५	आधारभूत शिक्षामा पहुचको कमी	१०००	१०००	१०००	१०००	३०००	७०००	७०००			

क्र.सं.	मुख्य क्रियाकलाप	बजेट रु हजारमा					जम्मा	बजेटको श्रोत			
		०६९/७०	०७०/७१	०७१/७२	०७२/७३	०७३/७४		नेपाल सरकार	स्थानीय निकाय	अ/गैसस	जन सहभागिता
६	संथागत क्षमता विकास	११५०	११५०	११५०	११५०	११५०	५७५०	५७५०			
७	समुदाय परिचालन	५००	५००	५००	५००	५००	२५००	२०००	३००	२००	
८	पौष्टिक आहार वितरण	४०००	४०००	४०००	४०००	४०००	२००००	२००००			
९	शिक्षक पेशागत विकास	६०००	६०००	६०००	६०००	६०००	३००००	३००००			
१०	बलमैत्री विद्यालयको विकास	१००००	१००००	१००००	१००००	१००००	५००००	२००००		२००००	१००००
११	छात्रवृत्ति वितरण	७५०००	७५०००	७५०००	७५०००	७५०००	३७५०००	३७५०००			
१२	छात्रामैत्री शौचालय निर्माण			२०६४०	२३०४०	२१६००	६५२८०	५२२२४			१३०५६
१३	पूर्ण साक्षरता अभियान कार्यक्रम	५००	५००	५००	५००	५००	२५००		२५००		
१४	प्राविधिक तथा व्यवसायिक र वैकल्पिक शिक्षा प्रदान गर्ने विद्यालयको स्थापना				२५००००	२५००००	५०००००	४०००००	१०००००		
	जम्मा	१२४२२७	१४९२५०	१६९८९०	४२७२९०	३९७८५०	१२६८५०७	१०१९९५१	१०२८००	७१४५०	७४३०६

८.६ स्वास्थ्य विकास कार्यक्रम

स्वास्थ्य सेवा विस्तार र विकासका लागि ४४ करोड ८६ लाख ५८ हजार रुपैयांको कार्यक्रम तर्जुमा गरिएको छ । कूल बजेटको ९३.४७ प्रतिशत नेपाल सरकार, ५.१३ प्रतिशत स्थानीय निकाय, १.३९ प्रतिशत अ/गैससबाट प्राप्त हुने आशा गरिएको छ ।

क्र.सं.	मुख्य क्रियाकलाप	बजेट रु हजारमा					जम्मा	बजेटको श्रोत			
		०६९/७०	०७०/७१	०७१/७२	०७२/७३	०७३/७४		नेपाल सरकार	स्थानीय निकाय	अ/गैसस	जन सहभागिता
क)	खोप कार्यक्रम										
	विस्तारीत खोप कार्यक्रम	३०००	४०००	५०००	५०००	६०००	२३०००	२३०००	०	०	०

क्र.सं.	मुख्य क्रियाकलाप	बजेट रु हजारमा					जम्मा	बजेटको श्रोत			
		०६९/७०	०७०/७१	०७१/७२	०७२/७३	०७३/७४		नेपाल सरकार	स्थानीय निकाय	अ/गैसस	जन सहभागिता
	पूर्ण खोप युक्त कार्यक्रम	२००	२००	२००	२००	२००	१०००		१०००		
ख)	पोषण कार्यक्रम	१०००	१०००	१०००	१०००	१०००	५०००	५०००			
ग)	परिवार नियोजन तथा मातृ शिशु कार्यक्रम	१००००	२००००	३००००	४००००	५००००	१५००००	१५००००			
३)	राष्ट्रिय क्षयरोग नियन्त्रण कार्यक्रम	२०००	२०००	२०००	२०००	२०००	१००००	१००००			
ड)	कृष्ठरोग नियन्त्रण कार्यक्रम	१००	१००	११०	१२०	१४५	५८३	५८३			
च)	रोग नियन्त्रण कार्यक्रम	३३००	५०००	५०००	६०००	६०००	२५३००	२५३००			
५)	एकिकृत सुपरिवेक्षण अ.वि. तथा औ.उ.ख.	५०००	६०००	६०००	६०००	७०००	३००००	३००००			
ज)	राष्ट्रिय स्वास्थ्य तालिम कार्यक्रम	१५९३	२८०२	१८४१	१८६०	१८७९	९९७५	९९७५			
झ)	चेतना तथा सन्देशमूलक र स्वास्थ्य प्रवर्द्धन सम्बन्धी कार्यक्रमहरु	२५००	३०००	५०००	५०००	६०००	२००००	१५०००		५०००	
ञ)	स्वास्थ्य संस्था स्थापना र संचालन										
	प्रा.स्वा.के. स्थापना			९०००	९०००		१८०००	१८०००			
	स्वास्थ्य चौकी स्थापना	५०००	५०००	१००००	१००००	१००००	४००००	३००००	१००००		
	बर्थिङ सेन्टर स्थापना	८००	१०००	२०००	२०००	२५०००	३०८००	२००००	१०८००		
	व्लड बैंक स्थापना र संचालन			५०००			५०००	२५००	१२५०	१२५०	
ट)	विविध	१००००	१००००	२००००	२००००	२००००	८००००	८००००			
	कूल जम्मा	४४४९३	६०१०२	१०२१५१	१०८१८८	१३५२२४	४४८६५८	४१९३५८	२३०५०	६२५०	०

द.७ खानेपानी तथा सरसफाई

खानेपानी तथा सरसफाई सुविधा विस्तारका लागि ५० करोड ७१ लाख ९८ हजार रुपैयांको कार्यक्रम तर्जुमा गरिएको छ । कार्यक्रमको कूल वजेटको ५५ प्रतिशत नेपाल सरकार, १.५८ प्रतिशत स्थानीय निकाय, १९.१८ प्रतिशत अ/गैसस र २४.२१ प्रतिशत जनसहभागिताबाट पुरा हुने अपेक्षा गरिएको छ ।

क्र.सं.	मुख्य क्रियाकलाप	वजेट रु हजारमा					जम्मा	वजेटको श्रोत			
		०६९/७०	०७०/७१	०७१/७२	०७२/७३	०७३/७४		नेपाल सरकार	स्थानीय निकाय	अ/गैसस	जन सहभागिता
१	पाइपलाईन खानेपानी आयोजना निर्माण (क्रमागत)	१७०००	१८७००	२०५७०	२२६२७	२४८९०	१०३७८७	८३०३०			२०७५७
२	नयाँ पाइपलाईन खा.पा.यो. को सर्वेक्षण	३००	४५०	४५०	४५०	४५०	२१००	२१००			
३	नयाँ पाइपलाईनको निर्माण		६००	१९००	४४००	८४००	१५३००	१२२४०			३०६०
४	पुरानो खा.पा.यो.	४७५०	५२२५	५७४८	६३२२	६९५५	२९०००	२३२००			५८००
५	तालिम तथा अन्तरक्रिया	२५०	२५०	२५०	२५०	२५०	१२५०	१२५०			
६	शौचालय निर्माण (Post ODF)	४०००	५२६५०	५२६३५	५२६३५	५२६३५	२१४५५५	२६२२८	८०००	९७२७०	८३०५७
७	फोहर व्यवस्थापन		५०००	५०००			१००००	९५००			५००
८	ढल निकासको व्यवस्था		७२००	३६००	३६००		१४४००	१३६८०			७२०
९	एक घर एक धारा निर्माण		२१४००	२१४००	२१४००	२१४००	८५६००	८१३२०			४२८०
१०	वर्षाति पानी आयोजना निर्माण क्रमागत	१०००	१५००	२०००	२५००	३०००	१००००	८०००			२०००
११	नयाँ वर्षाति पानी आयोजनाको सर्वेक्षण		१५०	१५०	१५०	१५०	६००	६००			
१२	नयाँ वर्षाति पानी आयोजना निर्माण			५००	१५००	२५००	४५००	३६००			९००
१३	पानी प्रशोधन केन्द्र		५०००	५०००			१००००	९५००			५००
१४	खानेपानी गुणस्तर जाँच	१०००	११००	१२१०	१३३१	१४६५	६१०६	४८८५			१२२१
	जम्मा	२८३००	११९२२५	१२०४१३	१३०५	१२२०९५	५०७१९८	२७९१३३	८०००	९७२७०	१२२७९५

८.८ सिंचाई विकास कार्यक्रम

सिंचाई विकासका लागि १८ करोड ५३ लाख ७० हजार रुपैयांको कार्यक्रम तर्जुमा गरिएको छ । यस कार्यक्रमका लागि नेपाल सरकारबाट प्राप्त हुने वजेट मात्रै उल्लेख गरिएको छ ।

क्र.सं	कार्यक्रम/गतिविधि	बजेट व्यवस्था (आ.व. रु. हजारमा)					जम्मा	वजेटको श्रोतहरू			
		०६९/०७०	०७०/०७१	०७१/०७२	०७२/०७३	०७३/०७४		नेपाल सरकार	स्थानीय निकाय	अ/गैसस	जन सहभागित
१	मुलपानी सिं.यो.गरायला ३	२६०					२६०	२६०			
२	रानीच्युरा सिं.यो. अर्मा ८	१६००					१६००	१६००			
३	हरहरे पुरनेचौर सिं.यो. छिवाङ्ग	५१०					५१०	५१०			
४	भलाचौर सिं.यो. गरायला १	६०००	४०००				१००००	१००००			
५	आठविस डाडागाउँ सिं.यो.डाँडागाउँ १, २	२०००	३००००				३२०००	३२०००			
६	भिजा ट्याखोला सिं.यो. सांख		३०००	७०००			१००००	१००००			
७	काउलेखोला सिं.यो.चौखावाङ्ग		१०००	३०००			४०००	४०००			
८	भोरीखखोला सिं.यो.मग्मा ७		६०००	६०००			१२०००	१२०००			
९	कालाखोला सिं.यो.वाफिकोट १-५		१०००	३५०००			३६०००	३६०००			
१०	सर्केनाज्युला सिं.यो.खोलागाउँ४			६०००	५५००		११५००	११५००			
११	जुम्लावाङ्ग सिं.यो.भलाक्वा ७			४०००	६०००		१००००	१००००			
१२	टाक्री सिं.यो.गरायला ३			५०००	४५००		९५००	९५००			
१३	लोरीवाङ्ग सिं.यो.छिवाङ्ग ६,७			१०००	३५००		४५००	४५००			
१४	पानेखोला सिं.यो.खलंगा ७				५०००	५०००	१००००	१००००			
१५	रिठावगर सिं.यो. अर्मा				४०००	६०००	१००००	१००००			
१६	खालीगौरा सिं.यो.खलंगा ८				२०००	५०००	७०००	७०००			
१७	छिप्राखोला सिं.यो.वाफिकोट ९				५०००	६५००	११५००	११५००			
१८	हांसु सिं.यो. दुली ९				१०००	४०००	५०००	५०००			
		१०३७०	४५०००	६७०००	३६५००	२६५००	१८५३७०	१८५३७०			

८.९ उद्योग विकास कार्यक्रम

उद्योग विकासमा ३ करोड ४१ करोड ४३ लाख रुपैयांको कार्यक्रम तर्जुम भएको छ। कार्यक्रमको लागि नेपाल सरकारबाट अपेक्षा गरिएको बजेट मात्रै यहाँ उल्लेख गरिएको छ।

क्र.सं.	कार्यक्रम/गतिविधि	बजेट व्यवस्था (आ.व. रु. हजारमा)					जम्मा	बजेटको श्रोतहरु			
		०६९/७०	०७०/७१	०७१/७२	०७२/७३	०७३/७४		नेपाल सरकार	स्थानीय निकाय	अ/गैसस	जन सहभागिता
१	उद्यमी विकास कार्यक्रम										
२	सीप विकास तालिम (७ दिन देखि ३ महिने अवधिको)	१०३	७९५	९५४	११४४	१३७३	४३६९	४३६९			
३	विशेष कार्यक्रम	७४२	२५५०	३०६०	३६७२	४४०६	१४४३०	१४४३०			
४	उद्योग पर्वधन कार्यक्रम	११७	२४०	२८८	३४५	४१५	१४०५	१४०५			
५	परामर्श सेवा	३५	३५	४२	५०	६०	२२२	२२२			
६	प्राविधिक सेवा						०	०			
७	डिजाईन विकास						०	०			
८	औद्योगिक प्रदर्शनी तथा पुरस्कार			३५	४२	५०	१२७	१२७			
९	उद्यमी अन्तरकृया कार्यक्रम	१२	१४	१६	२०	२४	८६	८६			
१०	अनुगमन तथा निरीक्षण	३५	४०	४५	५०	५५	२२५	२२५			
११	कर्जा प्रवाह अनुगमन						०	०			
१२	उद्योग निरीक्षण						०	०			
१३	प्रशिक्षार्थी अनुगमन	२५	३०	३६	४३	५१	१८५	१८५			
१४	कार्यालय संचालन	१७३६	२११६	२५३९	३०४७	३६५६	१३०९४	१३०९४			
	जम्मा	२८०५	५८२०	७०१५	८४१३	१००९०	३४१४३	३४१४३			

८.१० महिला तथा बालबालिका विकास कार्यक्रम

महिला तथा बालबालिका विकास अन्तर्गत १० करोड ८४ लाख ८३ हजार रुपैयांको कार्यक्रम तर्जुमा गरिएको छ। कार्यक्रमको कूल बजेटको ६८.२६ प्रतिशत नेपाल सरकार, १८.३० प्रतिशत स्थानीय निकाय र १३.४४ प्रतिशत अ/गैससबाट प्राप्त हुन सक्ने अनुमान गरिएको छ।

क्र.सं.	मुख्य क्रियाकलाप	बजेट रु हजारमा					जम्मा	बजेटको श्रोत			
		०६९/७०	०७०/७१	०७१/७२	०७२/७३	०७३/७४		नेपाल सरकार	स्थानीय निकाय	अ/गैसस	जन सहभागिता
१	कार्यालयको भवन निर्माण तथा तारबार, फर्निचर	४२००	१००००	१००००	५८००		३००००	३००००			
२	अभिमुखीकरण तथा नेतृत्व विकास						०				
	अनुशिक्षण तालिम, गाउँस्तर	२४०	३००	३००	३००	३००	१४४०	१४४०			
	सासु बुहारी अन्तरक्रिया, गाउँस्तर	३००	३००	३००	३००	३००	१५००	१२००		३००	
	महिला पुरुष समविकास तालिम	३००	३००	३००	३००	३००	१५००	१५००			
	कानुनी अधिकार तालिम, गाउँस्तर		३००	३००	३००	३००	१२००	६००	३००	३००	
	नेतृत्व विकास तालिम, जिल्लास्तर	१२०	३००	३००	३००	३००	१३२०	६६०	६६०		
३	संस्थागत विकास						०				
	लेखापालन तालिम, जिल्लास्तर		२४०	२४०	२४०	२४०	९६०	९६०			
	संस्थागत विकास तालिम, जिल्लास्तर		२४०	२४०	२४०	२४०	९६०	९६०			
	समूह गठन	१६	५०	३०	३०	२४	१५०	१५०			
	समिति गठन र व्यवस्थापन	४०	१५०	१००	१००	१३०	५२०	५२०			
	संस्था गठन र दर्ता		१५०	१५०	१५०	१५०	६००	६००			
	सरोकारवाला निकायबीच योजना तर्जुमा गोष्ठी		१५०	१५०	१५०	१५०	६००	३००	३००		
	सहकारीको अवस्था पहिचान तथा विश्लेषण		३००	३००	३००	३००	१२००	६००	३००	३००	
४	सीप विकास कार्यक्रम						०				
	सीपविकास तालिम, जिल्लास्तर, (वस्तुगत)	५००	१०००	१०००	१०००	१०००	४५००	३०००	१०००	५००	

क्र.सं.	मुख्य क्रियाकलाप	बजेट रु हजारमा					जम्मा	बजेटको श्रोत			
		०६९/७०	०७०/७१	०७१/७२	०७२/७३	०७३/७४		नेपाल सरकार	स्थानीय निकाय	अ/गैसस	जन सहभागिता
	टेवासहित)										
	सीप विकास तालिम, गाउँस्तर, (वस्तुगत टेवासहित)	१००	४००	४००	४००	४००	१७००	१०००	५००	२००	
	एकल महिलालाई सीप विकास तालिम (वस्तुगत टेवासहित)		३००	३००	३००	३००	१२००	६००	६००		
	हिसापीडित महिलालाई सीप विकास तालिम (वस्तुगत टेवासहित)		५००	५००	५००	५००	२०००	१०००	५००	५००	
५	स्वास्थ्य विकास कार्यक्रम						०				
	प्रजनन स्वास्थ्य तालिम, जिल्लास्तर	३००	३००	३००	३००	३००	१५००	१०००	५००		
	आधारभूत तालिम, जिल्लास्तर	१२०	२४०	२४०	२४०	२४०	१०८०	१०८०			
६	लैंगिक हिंसा विरुद्धको कार्यक्रम						०				
	लैंगिक हिंसा सचेतना कार्यक्रम, गाउँस्तर		१०००	१०००	१०००	१०००	४०००	२०००	५००	१५००	
	हिसापीडित महिलाहरुका लागि सेवा केन्द्र स्थापना		१५००	५००	३००		२३००	१३००	५००	५००	
७	बालबालिका सम्बन्धी कार्यक्रम						०				
	बालअधिकार, बालविकास, गोष्ठी		५००	५००	५००	५००	२०००	१५००	५००		
	जिल्ला बाल सञ्जालको बैठक	१००	१००	१००	१००	१००	५००		२५०	२५०	
	बाल भेला		१५०	१५०	१५०	१५०	६००	६००			
	बालविवाह नियन्त्रण सम्बन्धी कार्यक्रम		४००	४००	४००	४००	१६००	६००	५००	५००	
	बाल उद्धारका लागि सहयोग कार्यक्रम		१०००	१०००	१०००	१०००	४०००	२०००	१०००	१०००	
	अनाथ बालबालिका पालन पोषण गर्न अभिभावकका लागि सीप विकास तालिम, जिल्लास्तर (वस्तुगत टेवासहित)		३६०	३६०	३६०	३६०	१४४०	७२०	७२०		
	किशोरी शिक्षा कार्यक्रम	२००	२००	२००	२००	२००	१०००			१०००	

क्र.सं.	मुख्य क्रियाकलाप	बजेट रु हजारमा					जम्मा	बजेटको श्रोत			
		०६९/७०	०७०/७१	०७१/७२	०७२/७३	०७३/७४		नेपाल सरकार	स्थानीय निकाय	अ/गैसस	जन सहभागिता
	विद्यालयमा बालमैत्री व्यवस्थापन	१०००	१२००	१२००	१२००	१२००	५८००		२९००	२९००	
	बाल विकास केन्द्र स्थापना र सहयोग	१००	१००	१००	१००	१००	५००		२५०	२५०	
	बाल आवाज पत्रिका प्रकाशन	१५०	१५०	१५०	१५०	१५०	७५०		३७५	३७५	
	बाल भित्ते पत्रिका प्रकाशन	१५०	१५०	१५०	१५०	१५०	७५०		३७५	३७५	
	बालमैत्री स्थानीय शासन समन्वय बैठक	५०	१००	१००	१००	१००	४५०		२२५	२२५	
	बालमैत्री स्थानीय शासन अभिमुखीकरण कार्यक्रम	२००	२००	२००	२००	२००	१०००		५००	५००	
	बालश्रम न्यूनिकरण कार्यक्रम	२००	२००	२००	२००	२००	१०००		५००	५००	
	अतिविपन्न बालबालिकाहरुलाई सहयोग कार्यक्रम	२००	२००	२००	३००	३००	१२००		६००	६००	
८	गरिबी विरुद्ध महिला अभियान						०				
	छुट घरधुरीको समूहीकरण	१००	१००	१००	१००	१००	५००	५००			
	समूह गठन वा पुनर्गठन	६०	६०	६०	६०		२४०	२४०			
	समिति गठन वा पुनर्गठन	३०	३०	३०	३०	३०	१५०	१५०			
	सीप तथा व्यवसायिकता तालिम जिल्लास्तर	५००	७००	७००	७००	७००	३३००	२३००	५००	५००	
	व्यवसाय स्थापना खर्च अनुदान	१०००	१०००	१०००	१०००	१०००	५०००	२५००	२५००		
९	वादी समुदायको महिलाको लागि घरविकास योजना						०				
	वादी समुदायका महिलाका लागि व्यवसाय सञ्चालन गर्न अनुदान रकम वितरण		५००	५००	५००	५००	२०००	१०००	१०००		
	समूह गठन		३०	३०	३०		९०	९०			
	समिति गठन		३०	३०	३०		९०	९०			
	अनुशिक्षण तालिम	१००	२००				३००	३००			
	सीप विकास तालिम वस्तुगत टेवासहित		२००	२००			४००	४००			

क्र.सं.	मुख्य क्रियाकलाप	बजेट रु हजारमा					जम्मा	बजेटको श्रोत				
		०६९/७०	०७०/७१	०७१/७२	०७२/७३	०७३/७४		नेपाल सरकार	स्थानीय निकाय	अ/गैसस	जन सहभागिता	
	गाउँस्तर											
	समितिका अध्यक्ष र सचिवमाभ चौमासिक अन्तर्क्रिया	१००					१००	१००				
	अन्तरजिल्ला रेखाङ्कन भ्रमण	११५	२५०	२५०	२५०	२५०	१११५	१११५				
	अन्तरसमिति रेखाङ्कन भ्रमण	५०	५०	५०	५०	५०	२५०	२५०				
१०	सामाजिक सुरक्षा तथा समाजकल्याण कार्यक्रम						०					
	ज्येष्ठ नागरिक स्वास्थ्योपचार कार्यक्रम	९२	१००	१००	१००	१००	४९२	४९२				
	फरक क्षमता भएका व्यक्तिहरुलाई सीप विकास तालिम, वस्तुगत टेवासहित, ३ दिने, जिल्लास्तर		१८४	१८४	१८४	१८४	७३६	७३६				
	ज्येष्ठ नागरिक स्वास्थ्योपचार कार्यक्रमको बैठक		४०	४०	४०	४०	१६०	१६०				
	अपाङ्ग परिचयपत्र वितरण	५०	१००	१००	१००	१००	४५०	४५०				
	अपाङ्ग परिचयपत्र वितरण समितिको बैठक		६०	६०	६०	६०	२४०	२४०				
११	सञ्जाल सदस्यमाभ अन्तर्क्रिया	१००	१००	१००	१००	१००	५००	५००				
१२	मूलप्रवाहीकरण समन्वय समितिको बैठक	४५	६०	६०	६०	६०	२८५	२८५				
१३	दिवसीय कार्यक्रम (बालदिवस, बालअधिकार दिवस, मानव बेचबिखन दिवस, जेष्ठ नागरिक दिवस, अपाङ्ग दिवस, नारी दिवस)	४५	७०	७०	७०	७०	३२५	३२५				
१४	परिचालिका भ्रमण भत्ता	६०	६०	६०	६०	६०	३००	३००				
१५	सामाजिक परिचालिका प्रोत्साहन भत्ता	५००	५००	५००	५००	५००	२५००	२५००				
१६	संस्थाको भवन निर्माण		१५००	१५००	१५००	१५००	६०००	३०००	१५००	१५००		
१७	इमेल, इन्टरनेट पहुँच	२०	३०	३०	३०	३०	१४०	१४०				
	जम्मा	११५५३	२८९८४	२७७१४	२३२१४	१७०१८	१०८४८३	७४०५३	१९८५५	१४५७५	०	

द.११ आदिवासी जनजाति विकास कार्यक्रम

आदिवासी जनजाति विकास कार्यक्रम अन्तर्गत रु. १ करोड ९ लाख ५ हजार रुपैयाँ बराबरको कार्यक्रम तर्जुमा गरिएको छ । कूल बजेटको ५९.६१ प्रतिशत नेपाल सरकार, २३.८४ प्रतिशत स्थानीय निकाय, १०.७७ प्रतिशत अ/गैसस र ५.७७ जनसहभागिताबाट प्राप्त हुने अपेक्षा गरिएको छ ।

क्र.सं.	मुख्य क्रियाकलाप	बजेट रु हजारमा					जम्मा	बजेटको श्रोत			
		०६९/७०	०७०/७१	०७१/७२	०७२/७३	०७३/७४		नेपाल सरकार	स्थानीय निकाय	अ/गैसस	जन सहभागिता
१.	आदिवासी जनजाती सामुदायिक भवन	१०००	१०००	१०००	१०००	१०००	५०००	३०००	१०००	५००	५००
२.	आदिवासी जनजाती संग्रहालय	३००	३००	३५०	४००	४५०	१८००	११५०	५००	१००	५०
४.	मातृ भाषा कक्षा संचालन	१००	१५०	१५०	२००	२००	८००	५००	२००	१००	
६.	आदिवासी जनजाति छात्रवृत्ति	५०	१००	१००	१५०	१५०	५५०	३००	१५०	१००	
७.	सँस्कृति प्रवर्द्धन	७५	८०	९०	१००	१५०	४९५	२५०	१५०	५०	४५
९.	लघु उद्यम तालिम	७०	८०	९०	१००	१००	४४०	२००	१५०	७५	१५
१०.	आदिवासी जनजाती रडियो कार्यक्रम	५०	६०	७०	८०	९०	३५०	२००	१००	३०	२०
११.	लोपोन्मुख र सिमान्तकृत सीप प्रवर्द्धन	१००	१००	१००	१५०	१००	५५०	३००	१५०	१००	
१२.	संस्थागत नेतृत्व विकास तालिम	५०	५०	६०	६०	६०	२८०	२००	५०	३०	
१३.	अ.रा. श्रमसंगठनको धारा १६९, सम्बन्धी तालिम	५०	५०	६०	६०	६०	२८०	२००	५०	३०	
१४.	विभिन्न सचेतनात्मक सामाग्री उत्पादन	३०	३०	४०	४०	५०	१९०	१००	५०	४०	
१६.	भ्रमण अनुगमन रिपोर्टिङ्ग	२०	३०	३०	४०	५०	१७०	१००	५०	२०	
		१८९५	२०३०	२१४०	२३८०	२४६०	१०९०५	६५००	२६००	११७५	६३०

८.१२ वन विकास कार्यक्रम

वन तथा वातावरण विकास कार्यक्रम अन्तर्गत जडिवुटी विकास, राष्ट्रिय वन विकास, सामुदायिक वन विकास, बहुसरोकारवाला वन र कबुलियती वन गरी पाँच वटा कार्यक्रमहरु समावेश छन् । यी कार्यक्रमहरुमा क्रमशः रु. ९०९० हजार, रु. १०३०५५ हजार, रु. १३०७० हजार, रु. ४१००४ हजार र रु. १५०९१ हजार रुपैयाँ बजेट तर्जुमा गरिएको छ । यी सबै कार्यक्रमको कूल बजेट १८ करोड, १३ लाख १० हजार छ । यी सबै बजेटको श्रोत नेपाल सरकार राखिएको छ । अन्य संस्था तथा निकायहरुबाट प्राप्त हुन सक्ने बजेट यहाँ समावेश हुन सकेको छैन ।

क्र.सं.	मुख्य क्रियाकलाप	वजेट रु हजारमा					जम्मा	वजेटको श्रोत				
		०६९/७०	०७०/७१	०७१/७२	०७२/७३	०७३/७४		नेपाल सरकार	स्थानीय निकाय	अ/गैसस	जन सहभागिता	
	जडिबुटी विकास कार्यक्रम											
अ	पूँजीगत खर्च अन्तर्गतका कार्यक्रमहरु											
१	जिल्ला वन कार्यालयबाट सम्पन्न हुने कर्चहरु	२५६	२५६	२५६	२५६	२५६	१२८०	१२८०	०	०	०	
२	जडिबुटी श्रोत पहिचान, अभिलेखिकरण तथा संरक्षण कार्यक्रम	९०	९०	९०	९०	९०	४५०	४५०	०	०	०	
आ	चालु खर्च अन्तर्गतका कार्यक्रमहरु											
क	जिल्लाबाट संचालन हुने कार्यक्रमहरु											
१	तालिम/गोष्ठी/कोचिड/बैठक											
१.१	क्षमता विकास सम्बन्धी तलिम	८९	८९	८९	८९	८९	४४५	४४५	०	०	०	
१.२	सिप विकास सम्बन्धी तलिम	८५	८५	८५	८५	८५	४२५	४२५	०	०	०	
२	प्रचार प्रसार कार्यक्रम											
२.१	विधुतीय संचार माध्यमबाट सूचना प्रसारण	४५	४५	४५	४५	४५	२२५	२२५	०	०	०	
२.२	प्रचार प्रसारका अन्य माध्यमबाट प्रसारण	४६	४६	४६	४६	४६	२३०	२३०	०	०	०	
३	वन विकासमा संलग्न मान्यता प्राप्त संघ संस्था तथा व्यक्तिलाई पुँजीगत अनुदान	११५५	११५५	११८५	१२३५	१२३५	५९६५	५९६५	०	०	०	
४	सहजीकरण तथा अनुगमन खर्च	१४	१४	१४	१४	१४	७०	७०				
	जम्मा	१७८०	१७८०	१८१०	१८६०	१८६०	९०९०	९०९०				
(ख)	राष्ट्रिय वन विकास तथा व्यवस्थापन कार्यक्रम											
अ	पूँजीगत खर्च अन्तर्गतका कार्यक्रमहरु											
१	वन डहेलो नियन्त्रण व्यवस्थापन	९५	२२०	२४५	२७०	२९५	११२५	११२५	०	०	०	
२	अतिक्रमण नियन्त्रण व्यवस्थापन	८५	३२१५	३२२०	३२२०	३२२५	१२९६५	१२९६५	०	०	०	
३	संरक्षित क्षेत्र व्यवस्थापन	०	६५०	२६५०	२६५०	२६५०	८६००	८६००	०	०	०	
४	उत्पादनशिल वन व्यवस्थापन	०	५०	५००	५०००	५०००	१०५५०	१०५५०	०	०	०	
५	भवन निर्माण / मर्मत	६००	३१३००	१०६००	१००००	५०००	५७५००	५७५००	०	०	०	

क्र.सं.	मुख्य क्रियाकलाप	बजेट रु हजारमा					जम्मा	बजेटको श्रोत			
		०६९/७०	०७०/७१	०७१/७२	०७२/७३	०७३/७४		नेपाल सरकार	स्थानीय निकाय	अ/गैसस	जन सहभागिता
६	सवारी साधन खरिद	०	४७२०	२२०	०	०	४९४०	४९४०	०	०	०
७	वन, वन्यजन्तु संरक्षण र सुराकी व्यवस्थापन	१५५	२१६५	१६७५	१६८५	१६९५	७३७५	७३७५	०	०	०
	जम्मा	९३५	४२३२०	१९११०	२२८२५	१७८६५	१०३०५५	१०३०५५	०	०	०
(ग)	सामुदायिक वन विकास कार्यक्रम										
अ	पूजीगत खर्च अन्तर्गतका कार्यक्रमहरु :										
१	उपभोक्ता समूह कार्यक्रम	६७०	७७०	७७०	७७०	७७०	३७५०	३७५०	०	०	०
२	बृहत बृक्षारोपण कार्यक्रम	४४५	४४५	४५५	४६५	४९०	२३००	२३००	०	०	०
३	निजी वन विकास तथा व्यवस्थापन	३५	११२	१२४	५१	५८	३८०	३८०	०	०	०
४	शहरी तथा सार्वजनिक वन विकास कार्यक्रम	०	३६५	३६५	११५	११५	९६०	९६०	०	०	०
५	एक जिल्ला एक नविन कार्यक्रम (जिल्लाको आवश्यकता अनुसार विशेष कार्यक्रम)	१००	१००	१००	१००	१००	५००	५००			
६	स्कूल वन कार्यक्रम	४०	४०	४०	४०	४०	२००	२००			
७	प्रचार प्रसार सामग्री प्रकाशन तथा वितरण	४०	४०	४०	४०	४०	२००	२००			
आ	चालु खर्च तर्फ संचालन हुने कार्यक्रम										
आ.१	चालु खर्च अन्तर्गतका कार्यालयबाट संचालन हुने कार्यक्रमहरु										
९	सहभागितामूलक वन डढेलो नियन्त्रण व्यवस्थापन	७५	७५	७५	७५	७५	३७५	३७५			
१०	तालिम/गोष्ठी/अन्तरक्रिया	२९६	२९६	२९६	२९६	२९६	१४८०	१४८०	०	०	०
आ.२	चालु खर्च अन्तर्गतक अन्य संघ संस्थालाई पूँजीगत सहयोग गरि गरिने कार्यक्रम										
१२	सा.वनमा गरिवहरुको लागि कार्यक्रम सहयोग	२६०	२६०	२६०	२६०	२६०	१३००	१३००	०	०	०
१३	समुदाय मार्फत साभेदारीमा गरिने (लघु उद्यम विकास) कार्यहरु	१००	१००	१००	१००	१००	५००	५००			
१४	उपभोक्ता समूह मार्फत गरिने कार्यक्रमहरु (विरुवा उत्पादन अनुदान (स.व.उ.स.)	२२५	२२५	२२५	२२५	२२५	११२५	११२५			
	जम्मा	२२८६	२८२८	२८५०	२५३७	२५६९	१३०७०	१३०७०			

क्र.सं.	मुख्य क्रियाकलाप	बजेट रु हजारमा					जम्मा	बजेटको श्रोत				
		०६९/७०	०७०/७१	०७१/७२	०७२/७३	०७३/७४		नेपाल सरकार	स्थानीय निकाय	अ/गैसस	जन सहभागिता	
(घ)	बहुसरोकारवाला वन कार्यक्रम											
क	पूँजीजगत खर्च अन्तर्गतका कार्यक्रमहरु											
३	वन क्षेत्रको सुशासन तथा विभिन्न तहमा कार्यान्वयनका लागि बहु सरोकारवाला संरचना भित्र सरकारी तथा गैरसरकारी क्षेत्रको क्षमता अभिवृद्धि	५१२	४३७	३१२	३१२	३१२	१८८५	१८८५	०	०	०	
५	निजी क्षेत्र, स्थानीय वन समूहहरु, तथा कृषकहरु विच वनमा आधारित उद्यमहरुको लागि दिगो व्यवसाय साभेदारीको स्थापना	२९०	३५०	३५०	३५०	३६०	१७००	१७००	०	०	०	
६	स्थानीय वन समूहहरुद्वारा वन श्रोतहरुमा पहुंच तथा वन श्रोतहरुको व्यवस्थापन	१३४०	१४००	१४१०	१४६०	१४६०	७०७०	७०७०	०	०	०	
७	स्थानीय वन समूहहरु तथा बहुसरोकारवाला संरचनाद्वारा सुशासनको अभ्यास	५४६	८७२	८२२	८७२	८७२	३९८४	३९८४	०	०	०	
८	विपन्न पछाडि परेका तथा जलवायु परिवर्तनको जोखिममा रहेका घरधुरीलाई स्थानीय वन समूहहरु तथा बहुसरोकारवाला संरचनाहरु मार्फत लक्षित वस्तु तथा सेवाहरु (आर्थिक समेत) प्राप्त	७८०	९१०	९१०	९७५	९७५	४५५०	४५५०	०	०	०	
९	स्थानीय वन समूहहरुद्वारा दिगोपना समावेश भएको तथा जलवायु परिवर्तनमा गहन क्षमता वृद्धि हुने गरी कार्य योजना तथा विधानहरुको कार्यान्वयन	१६०	१६५	१६५	१६५	१६५	८२०	८२०	०	०	०	
१०	वन तथा पारिस्थिकिय उत्पादन तथा सेवाहरुको वैज्ञानिक पुर्नस्थापना, व्यवस्थापन तथा सुधार	३२७५	२८७५	२७४५	२७४५	२९१५	१४५५५	१४५५५	०	०	०	
११	जलवायु परिवर्तन तथा वन क्षेत्रको अनुगमन क्षमता तथा सुचना व्यवस्थापनक विकास तथा कार्यान्वयन	१५०	२५०	१५०	१५०	२५०	९५०	९५०	०	०	०	

क्र.सं.	मुख्य क्रियाकलाप	बजेट रु हजारमा					जम्मा	बजेटको श्रोत			
		०६९/७०	०७०/७१	०७१/७२	०७२/७३	०७३/७४		नेपाल सरकार	स्थानीय निकाय	अ/गैसस	जन सहभागिता
१२	बैकलिप उर्जा कार्यक्रम	२४०	२४०	२६०	२७०	३००	१३१०	१३१०	०	०	०
१३	कर्मचारी तालिम/भ्रमण	६१०	५६०	६१०	४६०	५२०	२७६०	२७६०	०	०	०
१४	सुचारु तथा व्यवस्थित रूपले सेवा प्रवहका लागि कार्यालय संचालन साग्री खरिद	०	७१०	०	०	७१०	१४२०	१४२०	०	०	०
	जम्मा	७९०३	८७६९	७७३४	७७५९	८८३९	४१००४	४१००४	०	०	०
(ड)	कबुलियती वन विकास कार्यक्रम										
२	कबुलियती वन तथा गैह्रकाष्ठ वन पैदावार										
२.१	करार सेवा मार्फत संचालन हुने कार्यक्रम	८२४	८२४	८२४	८२४	८२४	४१२०	४१२०	०	०	०
२.२	क.व.स.बाट संचालन हुने कार्यक्रमहरु	७२०	७२०	७२०	७२०	७२०	३६००	३६००	०	०	०
२.३	जिल्ला वन कार्यालयबाट संचालन हुने कार्यक्रमहरु	३०८	५८८	४२८	४०४	४२८	२१५६	२१५६	०	०	०
२.४	क.व.स.दस्यहरुलाई तालिम तथा गोष्ठी	५५०	५५०	५६०	५७५	६३०	२८६५	२८६५	०	०	०
२.५	संस्थागत विकास	१००	१००	१००	१००	१००	५००	५००	०	०	०
२.६	अनुगमन तथा कार्यक्रम भ्रमण खर्च	८०	८०	८०	८०	८०	४००	४००			
२.७	NGO कार्य लागत खर्च	२९०	२९०	२९०	२९०	२९०	१४५०	१४५०			
	जम्मा	२८७२	३१५२	३००२	२९९३	३०७२	१५०९१	१५०९१	०	०	०
	कूल जम्मा	१५७७६	५८८४९	३४५०६	३७९७४	३४२०५	१८१३१०	१८१३१०	०	०	०

८.१३ भूसंरक्षण कार्यक्रम

भूसंरक्षणको लागि ९ करोड २८ लाख ३२ हजार रुपैयाँ बरारबर बजेटको कार्यक्रम तर्जुमा गरिएको छ। यी सबै कार्यक्रमहरूको श्रोत नेपाल सरकार नै हुने अनुमान गरिएकोछ। यस सम्बन्धी अन्य निकायहरूबाट हुन सक्ने कार्यक्रम तथा बजेट योजनामा समावेश हुन सकेको छैन।

क्र. स.	कार्यक्रम/गतिविधि	वार्षिक बजेट					जम्मा	श्रोत			
		०६९/०७०	०७०/०७१	०७१/०७२	०७२/०७३	०७३/०७४		नेपाल सरकार	स्थानीय निकाय	अ/गैसस	जन सहभागीता
१	भू उपयोग विकास योजना तर्जुमा	१००	१२०	१४०	१६०	१८०	७००	७००	०	०	०
२	पानी/सेडिमेण्ट व्यवस्थापन	४५६०	८४८०	९९१०	११५१५	११९७०	४६४३५	४६४३५	०	०	०
३	भूमि उत्पादकत्व संरक्षण	७००	१२५०	१४२९	१५०४	१६५४	६५३७	६५३७	०	०	०
४	विकासका पूर्वाधार संरक्षण	९००	१६००	२४५०	३०६०	२८८०	१०८९०	१०८९०	०	०	०
५	सामुदायिक भू संरक्षण	१२९०	२२५०	३३७०	४०२०	३६२०	१४५५०	१४५५०	०	०	०
६	कार्यमूलक अनुसन्धान						०	०	०		
७	मेशिन औजार खरीद		८०	१००	२००	२५०	६३०	६३०	०		
८	सवारी साधन		२५०				२५०	२५०	०		
९	फर्नीचर खरीद		२०	५०	१००	१००	२७०	२७०	०		
१०	भवन/कम्पाउण्ड वाल निर्माण		१००००				१००००	१००००	०		
११	अन्य विशेष कार्यक्रम	०	०	६००	०	२००	८००	८००	०	०	०
१२	समूह परिचालन तथा सशक्तिकरण	०	१००	३३५	५२०	५१५	१४७०	१४७०	०	०	०
१३	संरक्षण पार्श्वचित्र पकाशन		४०	५०	५०	५०	१९०	१९०	०		
१४	संरक्षण प्रचार प्रसार सामगी		२०	२०	३०	४०	११०	११०	०		
		७५५०	२४२१०	१८४५४	२११५९	२१४५९	९२८३२	९२८३२	०	०	०

८.१४ सडक विकास तथा विस्तार कार्यक्रम

सडक विकास तथा विस्तार अन्तर्गत सडक संरक्षण कार्यत्र, सडक सुधार कार्य, नयाँ निर्माण कार्य, भो.पु. निर्माण, गोरेटो घोरेटो बाटो निर्माण जस्त कार्यक्रमहरु राखिएको छ। यसको लागि कूल रु. २ अरब ८१ करोड २३ लाख ८४ हजार रुपैयाँ बजेट लाग्ने अनुमान गरिएको छ। कूल बजेटको ६० प्रतिशत नेपाल सरकार, २० प्रति स्थानीय निकाय र २० प्रतिशत जनसहभागिताबाट हुने अपेक्षा गरिएको छ। यस योजना अवधिमा निर्माण हुने सडकहरुको विवरण अनुसूचीमा दिईएको छ।

मुख्य क्रियाकलाप	बजेट रु हजारमा					जम्मा	बजेटको श्रोत			
	०६९/७०	०७०/७१	०७१/७२	०७२/७३	०७३/७४		नेपाल सरकार	स्थानीय निकाय	अ/गैसस	जन सहभागिता
सडक संरक्षण कार्य										
तत्काल संरक्षण	१११२.८	१११२.८	१११२.८	१११२.८	१११२.८	५५६४	३३३८.४	१११२.८		१११२.८
सालबसाली	१८५५	१८५५	१८५५	१८५५	१८५५	९२७५	५५६५	१८५५		१८५५
नियमित (धुले)	७४१८	७४१८	७४१८	७४१८	७४१८	३७०९०	२२२५४	७४१८		७४१८
जम्मा	१०३८६	१०३८५.८	१०३८५.८	१०३८५.८	१०३८५.८	५९२२९	३९९५७.४	१०३८५.८	०	१०३८५.८
सडक सुधार कार्य										
चौडा गर्ने	२५००	२५००	२५००	२५००	२५००	१२५००	७५००	२५००		२५००
ग्राभेलिङ गर्ने	९२७२५	९२७२५	९२७२५	९२७२५	९२७२५	४६३६२५	२७८१७५	९२७२५		९२७२५
पुल बनाउने	४५२४०	४५२४०	४५२४०	४५२४०	४५२४०	२२६२००	१३५७२०	४५२४०		४५२४०
स्ल्याव कल्भर्ट राख्ने	२२००	२२००	२२००	२२००	२२००	११०००	६६००	२२००		२२००
सि.सि. कज्वे	७८७५	७८७५	७८७५	७८७५	७८७५	३९३७५	२३६२५	७८७५		७८७५
पाइप कल्भर्ट	२७	२७	२७	२७	२७	१३५	८१	२७		२७
ग्याविन पर्खाल	२९६९०	२९६९०	२९६९०	२९६९०	२९६९०	१०८४५०	६५०७०	२९६९०		२९६९०
लाइन ड्रेन	१३०७४	१३०७४	१३०७४	१३०७४	१३०७४	६५३७०	३९२२२	१३०७४		१३०७४
जम्मा	१८५३३९	१८५३३९	१८५३३९	१८५३३९	१८५३३९	९२६६५५	५५५९९३	१८५३३९		१८५३३९
सडक नयाँ निर्माण कार्य										
ट्रयाक निर्माण	२०२४१०	२०२४१०	२०२४१०	२०२४१०	२०२४१०	१०१२०५०	६०७२३०	२०२४१०		२०२४१०
ग्राभेलिङ	११२४५०	११२४५०	११२४५०	११२४५०	११२४५०	५६२२५०	३३७३५०	११२४५०		११२४५०

मुख्य क्रियाकलाप	बजेट रु हजारमा					जम्मा	बजेटको श्रोत			
	०६९/७०	०७०/७१	०७१/७२	०७२/७३	०७३/७४		नेपाल सरकार	स्थानीय निकाय	अ/गैसस	जन सहभागिता
पुल निर्माण	३९०००	३९०००	३९०००	३९०००	३९०००	१९५०००	१९७०००	३९०००		३९०००
जम्मा	३५३८६०	३५३८६०	३५३८६०	३५३८६०	३५३८६०	१७६९३००	१०६९५८०	३५३८६०		३५३८६०
गाउँ सडक	१०००	१०००	२०००	४०००	४०००	१२०००	६०००	३०००		३०००
सडक तर्फ जम्मा	५५०५७७	५५०५७७	५५१५७७	५५३५७७	५५३५७७	२७५९८८४	१६५४७३०	५५२५७७	०	५५२५७७
भोपु निर्माण	१००००	१००००	१००००	१००००	१००००	५००००	३००००	१००००		१००००
गोरेटो घोरेटो निर्माण / मर्मत	५००	५००	५००	५००	५००	२५००	१०००	१०००		५००
कूल जम्मा	५६९०७७	५६९०७७	५६२०७७	५६४०७७	५६४०७७	२८१२३८४	१६८५७३०	५६३५७७	०	५६३०७७

८.१५ युवा तथा खेलकूद विकास कार्यक्रम

युवा तथा खेलकूद विकासका लागि ८ करोड ५३ लाख रुपैयाँ बजेट बराबरको कार्यक्रम तर्जुमा गरिएको छ । कूल बजेटको ६९.३४ प्रतिशत नेपाल सरकार, १०.३८ प्रतिशत स्थानीय निकाय, १०.३८ प्रतिशत अ/गैसस र ९.९९ प्रतिशत जनसहभागिताबाट प्राप्त हुने अपेक्षा गरिएको छ ।

क्र.सं.	मुख्य क्रियाकलाप	बजेट रु हजारमा					जम्मा	बजेटको श्रोत			
		०६९/७०	०७०/७१	०७१/७२	०७२/७३	०७३/७४		नेपाल सरकार	स्थानीय निकाय	अ/गैसस	जन सहभागिता
१	जिविसमा युवा समन्वय डेस्क मार्फत युवा हेल्पलाईन संचालन			२००	२००	२००	६००		३००	३००	
२	युवा परिचालन सम्बन्धी कार्यविधि तयार गर्ने				२००		२००		१००	१००	
३	युवा मैत्री सेवा प्रदायकहरुको क्षमता अभिवृद्धि				१०००	१०००	२०००	१४००	२००	२००	२००
४	किशोरी मैत्री शौचालय निर्माण						०	०	०	०	०
५	सीमान्तकृत परिवारका युवाहरुलाई छात्रावृत्ति						०	०	०	०	०
६	प्राविधिक तथा व्यवसायिक र वैकल्पिक शिक्षा प्रदान गर्ने विद्यालयको स्थापना						०	०	०	०	०
७	युवा नेतृत्व विकास सम्बन्धी तालिम				५००	१०००	१५००	१०५०	१५०	१५०	१५०

क्र.सं.	मुख्य क्रियाकलाप	बजेट रु हजारमा					जम्मा	बजेटको श्रोत			
		०६९/७०	०७०/७१	०७१/७२	०७२/७३	०७३/७४		नेपाल सरकार	स्थानीय निकाय	अ/गैसस	जन सहभागिता
८	युवा उद्यमशिलता तथा सीप विकास तालिम				१०००	२०००	३०००	२१००	३००	३००	३००
९	क्षमता अभिवृद्धि कार्यक्रम				२०००	३०००	५०००	३५००	५००	५००	५००
१०	युवा साभेदारी कार्यक्रम	२०००	२०००	५०००	५०००	१००००	२४०००	१६६००	२४००	२४००	२४००
११	युवा स्वरोजगार कार्यक्रम	३०००	३०००	५०००	५०००	५०००	२१०००	१४७००	२१००	२१००	२१००
१२	जुनियर च्याम्पियनसिप	५००	५००	५००	५००	५००	२५००	१७५०	२५०	२५०	२५०
१३	क्षेत्रीय खेलकूद तयारी	५००	५००	५००	५००	५००	२५००	१७५०	२५०	२५०	२५०
१४	बिभिन्न खेल संघहरु गठन	२००	२००	२००	२००	२००	१०००	७००	१००	१००	१००
१५	पानढुंगा खेलमैदान			१०००	२०००	२०००	५०००	३५००	५००	५००	५००
१६	रुकुमकोट कवर्डहल, रुकुम			१०००	२०००	२०००	५०००	३५००	५००	५००	५००
१७	चौरजहारी खेलमैदान			१०००	२०००	२०००	५०००	३५००	५००	५००	५००
१८	उत्कृष्ट खेलाडी सम्मान	१००	१००	१००	१००	१००	५००	३५०	५०	५०	५०
१९	खेलकूद आकस्मिक कोष				१०००	१०००	२०००	१४००	२००	२००	२००
२०	वार्षिक खेलकूद महोत्सव			१०००	१०००	१०००	३०००	२१००	३००	३००	३००
२१	राष्ट्रपति रनिङ्ग शिल्ड प्रतियोगिता					१५००	१५००	१०५०	१५०	१५०	१५०
	जम्मा	६३००	६३००	१५५००	२४२००	३३०००	८५३००	५९१५०	८८५०	८८५०	८४५०

८.१६ विपद् व्यवस्थापन कार्यक्रम

विपद् व्यवस्थापनका लागि ८ करोड ६९ लाख २० हजार रुपैयाँ बराबरको कार्यक्रम तर्जुमा गरिएको छ । कूल बजेटको ३७.७० प्रतिशत नेपाल सरकार, १८.९६ प्रतिशत स्थानीय निकाय, ४१.५० प्रतिशत अ/गैसस र १.८४ प्रतिशत जनसहभागिताबाट पुरा हुने आशा गरिएको छ ।

मुख्य क्रियाकलाप	बजेट रु हजारमा					जम्मा	बजेटको श्रोत			
	०६९/७०	०७०/७१	०७१/७२	०७२/७३	०७३/७४		नेपाल सरकार	स्थानीय निकाय	अ/गैसस	जन सहभागिता
नतिजा नं. १										
गाविस विपद् व्यवस्थापन योजना तयारी	१६००	१६००	१६००	१६००	२२००	८६००		२६००	६०००	०
विपद् व्यवस्थापन कोषको स्थापना (जिल्लामा)		५०००				५०००	५००	५००	३५००	५००
विपद् व्यवस्थापन कोषको स्थापना (गाविसमा)	३२००	३२००	३२००	३२००	४०००	१६८००	४३००	४०००	८५००	
जिल्ला आपत्कालिन कार्यसंचालन केन्द्रको स्थापना		१०००				१०००	७००	२००	१००	
जिल्ला विपद् खोत तथा राहत व्यवस्थापन समिति गठन		२०				२०		२०		
मानव संसाधन विकास तथा क्षमता अभिवृद्धि तालिम	२०००	२०००	२०००	२०००	३०००	११०००	९००	३०००	६०००	११००
विद्यालय शिक्षा कार्यक्रम	३२००	३२००	३२००	३२००	४०००	१६८००	११७६०	१६८०	३३६०	
अनौपचारिक शिक्षा कार्यक्रम	३२००	३२००	३२००	३२००	४०००	१६८००	११७६०	१६८०	३३६०	
प्रकाशन तथा प्रशारण	१००	१००	१००	१००	१००	५००	३५०	५०	१००	
नतिजा नं. २						०	०	०	०	०
जिल्लामा खोज, उद्धार तथा राहत समिति गठन		१००				१००		१००		
गाविसमा खोज, उद्धार तथा राहत समिति गठन	१००	१००	१००			३००		१५०	१५०	
खोज तथा उद्धार सामाग्रीको व्यवस्था		१०००	३०००	३०००	३०००	१००००	२५००	२५००	५०००	
जम्मा	१३४००	२०५२०	१६४००	१६३००	२०३००	८६९२०	३२७७०	१६४८०	३६०७०	१६००

८.१७ संस्थागत विकास कार्यक्रम

संस्थागत विकास अन्तर्गत ३३ करोड १६ लाख ५० हजार रुपैयाँ बराबरको कार्यक्रम तर्जुमा भएको छ । कूल बजेटको २१.७१ प्रतिशत नेपाल सरकार र ७८.२९ प्रतिशत रकम स्थानीय निकायबाट प्राप्त हुने अपेक्षा छ ।

क्र.सं.	मुख्य क्रियाकलाप	वजेट रु हजारमा					जम्मा	वजेटको श्रोत			
		०६९/७०	०७०/७१	०७१/७२	०७२/७३	०७३/७४		नेपाल सरकार	स्थानीय निकाय	अ/गैसस	जन सहभागिता
१	राजश्व सम्बन्धी अध्ययन		१५०	१५०	१५०	१५०	६००		६००		
२	एम्.डि.जी. सम्बन्धी सरोकारवालाहरुको समीक्षा बैठक	१५०	१५०	१५०	१५०	१५०	७५०		७५०		
३	राजश्व समिति बैठक	४०	५०	५०	६०	५०	२५०		२५०		
४	गा.वि.स. प्रोफाईल अद्यावधिक	०	२१५०	२१५०	०	०	४३००		४३००		
५	गा.वि.स. आवधिक योजना	०	३०००	४५००	५४००	०	१२९००		१२९००		
६	आजिविको पुस्तक प्रकाशन		३००	०	०	०	३००		३००		
७	आजिविको मध्यावधिक मुल्याङ्कन	०	०	५००	०	०	५००		५००		
८	भवन निर्माण जि.वि.स.का मुख्य कार्यालयमा	०	४०००	४५००	१५००	०	१००००	१००००			
९	गाविस भवन निर्माण			२००००	२००००	२२०००	६२०००	६२०००			
१०	DPMAS upgrading			३००	३००	३००	९००		९००		
११	गाविसमा प्यारालिगल केन्द्र स्थापना र संचालन			३०००	३०००	५०००	११०००		११०००		
१२	गाविसहरुमा कम्प्युटर			२०००	२०००	२०००	६०००		६०००		
१३	सवारी साधन र अन्य सामान खरिद	०	०	०	०	०	०		०		
	मोटरसाइकल	०	०	५००	०	४००	९००		९००		
	कम्प्युटर डेस्कटप र प्रिन्टर	१२०	१२०	१२०	१२०	१२०	६००		६००		
	कम्प्युटर ल्यापटप	०	६०	६०	६०	६०	३२०		३२०		
	मूभि क्यामरा र क्यामरा	४५	१५०	४५	४५	४५	३३०		३३०		
	प्रोजेक्टर	०	५०	०	५०	०	१००		१००		
	फ्याक्स मेसिन	०	०	२५	०	२५	५०		५०		
	फोटोकफी	०	०	२००	०	०	२००		२००		
१४	सि.डि. पलान	०	३००	०	४००	०	७००		७००		
१५	पर्यटन शाखा र राजश्व शाखा स्थापना	१०००	४००	४००	४००	४००	२६००		२६००		
१६	जनशक्ति विकास र क्षमता अभिवृद्धि	२०००	१५००	३०००	४०००	५०००	१५५००		१५५००		
१७	जि.वि.स. नागरिक वडापत्र इलाकामा राख्ने	२००	२००	२००		२००	६००		६००		
१८	सार्वजनिक पुननिर्माण तथा सामाजिक	५००००	६००००	०.०७	०.०७	०.०६	११००००		११००००		

क्र.सं.	मुख्य क्रियाकलाप	बजेट रु हजारमा					जम्मा	बजेटको श्रोत				
		०६९/७०	०७०/७१	०७१/७२	०७२/७३	०७३/७४		नेपाल सरकार	स्थानीय निकाय	अ/गैसस	जन सहभागिता	
	परिक्षण कार्यक्रम गर्ने											
१९	युवा सुचना केन्द्र सामन	०	१००	१००	१००	१००	४००		४००			
२०	बाल सुचना केन्द्र	१००	१००	१००	०	१००	४००		४००			
२१	ग्रामिण सुचना केन्द्र	०	२५०	२५०	२५०	२५०	१०००		१०००			
२२	DDC Webside update	३००	३००	३००	३००	३००	१५००		१५००			
२३	बुलेटिन बस्तुगत विवरण प्रोप्टर निर्देशिका प्रकाशन	५००	५००	५००	५००	५००	२५००		२५००			
२४	सुचनामूलक पुस्तक खरिद	०	०	०	०	०	०		०			
२५	श्रोत नक्शा	०	२०००	०	०	०	२०००		२०००			
२६	विविध सूचना सिङ्गल रेडियो कार्यक्रम	३००	३००	३००	३००	३००	१५००		१५००			
२७	सूशासन कार्ययोजना	१००	१००	१००	१००	१००	५००		५००			
२८	वार्षिक खरिद योजना	१००	१००	१००	१००	१००	५००		५००			
२९	सामाजिक परिक्षण	३००	३००	३५०	३५०	३५०	१६५०		१६५०			
३०	वातावरणीय पर्यटन मुल्याङ्कन	६००	६००	६५००	६५००	६५००	२०७००		२०७००			
३१	IEE	१०००	१०००	१०००	१०००	१०००	५०००		५०००			
३२	आन्तरिक जिल्ला भ्रमण	५००	५००	६००	१००	६००	२३००		२३००			
३३	धार्मिक र साँस्कृतिक सम्पन्नाको संरक्षण र सम्बर्द्धन	५००	७००	८००	९०००	१०००	१२०००		१२०००			
३४	सामाजिक सुरक्षा कार्यक्रम व्यवस्थापन	२००	२५००	३०००	४०००	५०००	१४७००		१४७००			
३५	अनुगमन मुल्याङ्कन	१०००	१०००	१०००	१०००	१०००	५०००		५०००			
३६	जिल्ला परिषद संचालन	७००	७००	७००	७००	७००	३५००		३५००			
३७	वार्षिक जिल्ला विकास योजना, प्रगति प्रतिवेदन, बुलेटिन प्रकाशन	६००	६००	६००	७००	७००	३२००		३२००			
३८	वार्षिक योजना तर्जुमा र समीक्षा खर्च	१०००	१०००	१०००	१२००	१२००	५४००		५४००			
३९	विविध खर्च	१०००	१०००	१०००	१०००	१००	४१००		४१००			
४०	जिल्लाको वृत्तचित्र तयारी			२००	१०००	१०००	२२००		२२००			
		६२३५५	८६२५०	६०३७०	६५८५५	५६८२०	३३१६५०	७२०००	२५९६५०	०	०	

९. संगठनात्मक संरचना र विकास व्यवस्थापन

९.१ जिम्मेवारी तालिका

जिल्लाको लक्ष्य एवं उद्देश्य प्राप्तिको लागि अलग अलग विषय क्षेत्रहरूको कार्यक्रम तथा बजेट तर्जुमा संगै ती कार्यक्रमहरू अन्तर्गतका विभिन्न प्रकृत्यामा कुन निकायको के भूमिका हुने भनि प्रत्येक विषय क्षेत्रको लागि जिम्मेवारी तोकिएको छ । योजना दस्तावेजमा उल्लेखित अधिकांश कार्यक्रमहरूको कार्यान्वयनको जिम्मेवारी मूलतः विषयगत कार्यालय तथा निकायहरूलाई नै ताकिएको छ । धेरै जसो कार्यक्रमहरूमा गैसहरूको भूमिका सहयोगका रूपमा उल्लेख गरिएको छ । विभिन्न विषय क्षेत्र अन्तर्गतका कार्यक्रमहरू संचालनको लागि तोकिएको जिम्मेवारीको विस्तृत विवरण तल दिइएको छ ।

९.१.१ कृषि विकास कार्यक्रम

क्र.सं.	कार्यक्रम/गतिविधि	जिम्मेवारी बाँडफाँड		
		समन्वयकर्ता /संयोजक	कार्यान्वयनकर्ता	सहयोगी
१	खाद्य तथा पोषण सुधार आयोजना			
१.१	मकै वाली प्रवर्धन विशेष कार्यक्रम	जिल्ला कृषि विकास कार्यालय	जिल्ला कृषि विकास कार्यालय	नेपाल कृषि अनुसन्धान परिषद, बाली विकास निर्देशनालय, जि.वि.स./ गा.वि.स, गैरसरकारी संस्था र कृषक समूह तथा सहकारी
१.२	उत्पादन तथा उत्पादकत्व बृद्धि आयोजना	" "	" "	बाली विकास निर्देशनालय, नेपाल कृषि अनुसन्धान परिषद कृषक समूह तथा सहकारी
१.३	स्थानीय वाली (कोदो, फापर, जुनेलो) को उत्पादकत्व बृद्धि आयोजना)	" "	" "	जि.वि.स./गा.वि.स, गैर सरकारी संस्था, कृषक समूह तथा सहकारी
२	कृषि व्यावसाय तथा बजार विकास कार्यक्रम			
२.१	प्याज तरकारी विउ उत्पादन आयोजना - (OVOP)	" "	" "	नेपाल कृषि अनुसन्धान परिषद, गैर सरकारी संस्था, कृषक समूह तथा सहकारी
२.२	तरकारी बीउ उत्पादन आयोजना	" "	" "	तरकारी विकास निर्देशनालय, नेपाल कृषि अनुसन्धान परिषद, जि.वि.स., गा.वि.स, गैरसरकारी संस्था कृषक समूह तथा सहकारी
२.३	मौसमी ताजा तरकारी उत्पादन आयोजना	" "	" "	तरकारी विकास निर्देशनालय, नेपाल कृषि अनुसन्धान परिषद, जि.वि.स., गा.वि.स, गैरसरकारी संस्था कृषक समूह तथा सहकारी
२.४	बेमौसमी ताजा तरकारी उत्पादन आयोजना खलंगा, छिवाङ्ग, सिम्ली, स्यालापाखा, साँख	" "	" "	जि.वि.स., गा.वि.स, गैर सरकारी संस्था, कृषक समूह तथा सहकारी
२.५	खायन आलु उत्पादन आयोजना	" "	" "	राष्ट्रिय आलुवाली विकास कार्यक्रम जि.वि.स., गा.वि.स, गैर सरकारी संस्था, कृषक समूह तथा सहकारी
२.६	विउ आलु उत्पादन तथा सुदृढिकरण आयोजना	" "	" "	राष्ट्रिय आलु वाली विकास कार्यक्रम कृषक समूह तथा सहकारी
२.७	व्यावसायिक सुन्तलाजात बाली विकास आयोजना	" "	" "	सुन्तला जात विकास कार्यक्रम, फलफूल विकास निर्देशनालय, जि.वि.स., गा.वि.स, कृषक समूह तथा सहकारी
२.८	हिउँदे फलफूल विकास आयोजना	" "	" "	फलफूल विकास निर्देशनालय, जि.वि.स., गा.वि.स, गैर सरकारी संस्था, कृषक समूह तथा सहकारी
२.९	मसला वाली विकास आयोजना	" "	" "	राष्ट्रिय मसला वाली विकास कार्यक्रम, जि.वि.स., गा.वि.स, गैर सरकारी संस्था, कृषक समूह तथा सहकारी

क्र.सं.	कार्यक्रम/गतिविधि	जिम्मेवारी बाँडफाँड		
		समन्वयकर्ता /संयोजक	कार्यान्वयनकर्ता	सहयोगी
३	ग्रामिण जिविकोपार्जनमा सहयोग तथा समावेसि विकास कार्यक्रम			
३.१	मौरी विकास आयोजना	" "	" "	मौरी विकास शाखा, जि.वि.स., गा.वि.स, गैर सरकारी संस्था, कृषक समूह तथा सहकारी
३.२	च्याउ उत्पादन कार्यक्रम	" "	" "	व्यवसायिक किट विकास निर्देशनालय, कृषक समूह तथा सहकारी
३.३	यूवा कृषक सहयोग कार्यक्रम	" "	" "	स्थानीय निकाय, गैर सरकारी संस्था
३.४	महिला कृषक विकास आयोजना (आवश्यकता अनुसार जिल्ला भरी संचालन गरिने ।	" "	" "	जि.वि.स., गा.वि.स, महिला तथा बालबालिका कार्यालय, गैरसरकारी संस्था कृषक समूह तथा सहकारी, गैर सरकारी संस्था तथा कृषक समूह सहकारी
३.५	दलित तथा जनजाती उत्थान आयोजना (आवश्यकता अनुसार जिल्ला भरी संचालन गर्न सकिने)	" "	" "	जि.वि.स., गा.वि.स, दलित सेवा संघ, गैरसरकारी संस्था कृषक समूह तथा सहकारी
३.६	नमूना गाउँ कृषि कार्यक्रम	" "	गा.वि.स.	जि.वि.स., गा.वि.स, गैर सरकारी संस्था तथा कृषक समूह सहकारी
३.७	अर्गानिक खेती तथा कृषि पर्यटन विस्तार आयोजना	" "	जिल्ला कृषि विकास कार्यालय	जि.वि.स., गा.वि.स, गैर सरकारी संस्था तथा कृषक समूह सहकारी
३.८	कृषि जन्य उद्योग विकास आयोजना	जिल्ला विकास समिति	जिल्ला विकास समिति	कृषि व्यवसाय प्रबर्द्धन तथा बजार विकास निर्देशनालय, जिल्ला कृषि विकास कार्यालय, गा.वि.स., घरेलु तथा साना उद्योग विकास समिति, गैर सरकारी संस्था तथा कृषक समूह तथा सहकारी
३.९	स्थानीय कृषि श्रोत व्यक्ति व्यवस्थापन तथा परिचालन	जिल्ला कृषि विकास कार्यालय	गा.वि.स.	जि.वि.स., गैर सरकारी संस्था तथा कृषक समूह तथा सहकारी
४	प्रविधि प्रसार सेवा टेवा आयोजना तथा आर्थिक विश्लेषण			
४.१	प्रविधि प्रसार सेवा टेवा आयोजना तथा आर्थिक विश्लेषण	जिल्ला कृषि विकास कार्यालय रुकुम	जिल्ला कृषि विकास कार्यालय	कृषि सूचना तथा संचार केन्द्र, कृषि विभाग, क्षेत्रीय कृषि निर्देशनालय, जि.वि.स., गा.वि.स.स्थानिय संचार माध्यमहरु, गैरसरकारी संस्था र कृषक समूह तथा सहकारी

९.१.१ (क) समशितोष्ण तरकारी बीऊ उत्पादन केन्द्र, रुकुम

क्र.सं.	कार्यक्रम/गतिविधि	जिम्मेवारी बाँडफाँड			कैफियत
		समन्वयकर्ता /संयोजक	कार्यान्वयनकर्ता	सहयोगी	
१	वीउ वेर्ना उत्पादन तथा विक्री वितरण आयोजना	समशितोष्ण तरकारी वीउ उत्पादन केन्द्र, रुकुम	समशितोष्ण तरकारी वीउ उत्पादन केन्द्र, रुकुम		
२	जातिय जर्मप्लाजम संकलन तथा संवर्द्धन आयोजना	" "	" "		
३	प्रविधि अध्ययन परिक्षण तथा प्रदर्शन आयोजना	" "	" "		
४	बाह्य सेवा तथा प्रविधि हस्तान्त्रण आयोजना	" "	" "		
५	प्रविधि प्रचार प्रसार आयोजना	" "	" "		
६	मानव संसाधन विकास आयोजना	" "	" "		
७	मर्मत संहार आयोजना	" "	" "		

९.१.२ पशू विकास कार्यक्रम

क्र.सं.	कार्यक्रम/गतिविधि	जिम्मेवारी बाँडफाँड			कैफियत
		समन्वयकर्ता /संयोजक	कार्यान्वयनकर्ता	सहयोगी	
	बाखा पकेट विस्तार कार्यक्रम	सामुदायिक पशु विकास आयोजना	जि.प.से.का.	जि.वि.स./जि.कृ.वि.का./म.वि.का.	
	भैसी पकेट विस्तार	क्षे.प.से.नि.	पशु सेवा/उपसेवा केन्द्र	कृ.वि.बैक, जि.व.का., जि.प्र.का.	
	वंगुर प्याकेज	" "		" "	
	कुखुरा विकास कार्यक्रम	" "		" "	
	भेडा पकेट विस्तार कार्यक्रम	" "		" "	
	निक्षेपित कार्यक्रम	" "		" "	
	उपचार सेवा कार्यक्रम	" "		" "	
	जनचेतना अभिवृद्धि कार्यक्रम	" "		" "	
	नियमन कार्यक्रम	पशुसेवा विभाग/ क्षे.प.से.नि.	जि.प.से.का.	" "	

९.१.३ उर्जा विकास कार्यक्रम

क्र.सं.	कार्यक्रम/गतिविधि	जिम्मेवारी बाँडफाँड			कैफियत
		समन्वयकर्ता /संयोजक	कार्यान्वयनकर्ता	सहयोगी	
१	पिको हाइड्रो आयोजना	वैकल्पिक उर्जा प्रवर्द्धन केन्द्र, रुकुम			
२	लघु जलविद्युत उत्पादन	वैकल्पिक उर्जा प्रवर्द्धन केन्द्र, रुकुम			
३	बायोग्यास प्लान्ट	लाफा कार्यक्रम			
४	सोलार होम सिस्टम	लाफा कार्यक्रम			
६	सुधारिएको चुलो	लाफा कार्यक्रम			
७	सुधारिएको पानीघट्ट	लाफा कार्यक्रम			

९.१.४ पर्यटन विकास कार्यक्रम

क्र.सं.	मुख्य क्रियाकलाप	जिम्मेवारी बाँडफाँड			कैफियत
		समन्वयकर्ता /संयोजक	कार्यान्वयनकर्ता	सहयोगी	
१	जिल्ला पर्यटन विकास गुरु योजना निर्माण	जिल्ला पर्यटन समन्वय बोर्ड	जिल्ला पर्यटन समन्वय बोर्ड	नेपाल पर्यटन बोर्ड	
२	ऐतिहासिक, धार्मिक, सांस्कृतिक तथा पर्यटकीय स्थलहरूको संरक्षण र विकास	" "	" "	नेपाल पर्यटन बोर्ड, अ/गैसस, स्थानीय राजनैतिक दल, सामुदायिक संस्था,	
३	रुकुम जिल्लामा रहेका प्राकृतिक सम्पदाहरूको संरक्षण	" "	" "	" "	
४	वन जंगलको संरक्षण र विकास	" "	" "	" "	
५	लोपोन्मुख प्रजाति जनावर संरक्षण	" "	" "	" "	
६	गुफाहरूको संरक्षण र प्रवर्द्धन (देउराली गुफा, हांगडाली गुफा र अन्य गुफाहरु)	" "	" "	" "	
७	तातोपानीको संरक्षण	" "	" "	" "	
८	जडिबुटीहरूको संरक्षण:	" "	" "	" "	
९	जनचेतना अभिवृद्धि	" "	" "	" "	
१०	कृषिका पकेट क्षेत्रहरु निर्माण गर्ने	" "	" "	" "	
११	सूचना केन्द्रहरूको निर्माण:	" "	" "	" "	
१२	गुरिल्ला ट्रेलको स्तर उन्नति	" "	" "	" "	

क्र.सं.	मुख्य क्रियाकलाप	जिम्मेवारी बाँडफाँड			कैफियत
		समन्वयकर्ता / संयोजक	कार्यान्वयनकर्ता	सहयोगी	
१३	होमस्टे प्रवर्द्धन	" "	" "	" "	
१४	पर्यटन मानव संसाधन विकास (विभिन्न तालिमहरु)	" "	" "		

९.१.५ शिक्षा विकास कार्यक्रम

क्र.सं.	कार्यक्रम / गतिविधि	जिम्मेवारी बाँडफाँड			कैफियत
		समन्वयकर्ता / संयोजक	कार्यान्वयनकर्ता	सहयोगी	
१	विद्यालय शिक्षाको परीक्षामा सुधार	परीक्षा नियन्त्रण कार्यालय	जिल्ला शिक्षा कार्यालय	विद्यालयहरु	
२	भौतिक पूर्वाधार सुधार -क्रमागत भवन -विद्यालय भवन निर्माण -बाहिरी बातावरण विकास -विद्यालय मर्मत	शिक्षा विभाग	जिल्ला शिक्षा कार्यालय	स्थानीय निकाय, गैसस, अविभावक	
३	अनुगमन कार्यमा कमी				
४	अनौपचारिक शिक्षाको विकास तथा विस्तार -प्रौढ साक्षरता -साक्षरोत्तर -आयमूलक कार्यक्रम	अनौपचारिक शिक्षा केन्द्र	जिल्ला शिक्षा कार्यालय तथा जिल्ला विकास समिति	स्थानीय निकाय, गैसस, सामुदायी अध्ययन केन्द्र	
५	आधारभूत शिक्षामा पहुचको विकास तथा विस्तार -वैकल्पिक शिक्षा -खुला विद्यालय -समाहित शिक्षा -वालविकास केन्द्रको विकास -छात्रवृत्ति कार्यक्रम -पौष्टिक आहारा कार्यक्रम -बालमैत्री विद्यालयको विकास तथा विस्तार	शिक्षा विभाग, क्षे.शि.नि.	जिल्ला शिक्षा कार्यालय	स्थानीय निकाय, वि.व्य.स., गैसस	

क्र.सं.	कार्यक्रम/गतिविधि	जिम्मेवारी बाँडफाँड			कैफियत
		समन्वयकर्ता /संयोजक	कार्यान्वयनकर्ता	सहयोगी	
६	संथागत क्षमताको विकास -सेवा प्रवेश तालिम -पर्नताजगी तालिम -शिक्षाको पेशागत विकास तालिम	शिक्षा विभाग, शैक्षिक जनशक्ति विकास केन्द्र, पाठ्यक्रम विकास केन्द्र	जिल्ला शिक्षा कार्यालय, शैक्षिक तालिम केन्द्र	राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय गैसस	
७	छात्रवृत्ति कार्यक्रम	शिक्षा विभाग	जिल्ला शिक्षा कार्यालय	विद्यालय	
८	शिक्षक तालिम	शैक्षिक जनशक्ति विकास केन्द्र	शैक्षिक तालिम केन्द्र	जि.शि.का., विद्यालय	

९.१.६ स्वास्थ्य विकास कार्यक्रम

क्र.सं.	कार्यक्रम/गतिविधि	जिम्मेवारी बाँडफाँड			कैफियत
		समन्वयकर्ता /संयोजक	कार्यान्वयनकर्ता	सहयोगी	
	विस्तारीत खोप कार्यक्रम	DHO, PHO, खो.सु.	ग्रा.स्वा.का./मा.शि.का.	प्रा.स्व.के., स्वा.चौकी, उपस्वास्थ्य चौकी इनचार्ज र स्वास्थ्यकर्मीहरु	
	पोषण कार्यक्रम	DHO, PHO, फांट प्रमुख	म.स्वा.स्व.से. र स्वास्थ्यकर्मीरु	" स्वास्थ्य सम्बन्धि कार्यक्रम हेर्ने गैरसरकारी संघ संस्थाहरु "	
	परिवार नियोजन तथा मातृ शिशु कार्यक्रम	DHO, PHO, फांट प्रमुख, प.नि. सहायक	ग्रा.स्वा.का., मा.शि.का. र अन्य स्वास्थ्यकर्मी	स्वास्थ्य संस्था र स्वास्थ्यकर्मीहरु	
	राष्ट्रिय क्षयरोग नियन्त्रण कार्यक्रम	DHO, PHO, क्षयरोग सहायक	सबै स्वास्थ्यकर्मीहरु	प्रा.स्व.के., स्वा.चौकी, उपस्वास्थ्य चौकी इनचार्ज र स्वास्थ्यकर्मीहरु	
	तालिम तथा कार्यशाला गोष्ठी	DHO, PHO,		प्रा.स्व.के., स्वा.चौकी, उपस्वास्थ्य चौकी इनचार्ज र स्वास्थ्यकर्मीहरु	
	कुष्ठरोग नियन्त्रण कार्यक्रम	DHO, PHO, स्वास्थ्य प्राविधिक जनशक्ति, कुष्ठरोग सहायक	चिकित्सक, हे.अ., सि.अ.हे.व, स्टाफनर्स, अ.हे.व., अ.न.मी.	स्वास्थ्य संस्था र स्वास्थ्यकर्मीहरु	
	रोग नियन्त्रण कार्यक्रम	DHO, PHO, जिल्ला सहायक	जिल्ला तथा मातहतका कर्मचारीहरु	अन्य कर्मचारीहरु	

एड्स तथा यौन रोग नियन्त्रण	जि.स्वा.का. रुकुम राष्ट्रिय एड्स तथा यौन रोग नियन्त्रण महाशाखा	जिल्ला तथा मातहतका कर्मचारीहरु	रेडक्रस यु .एम. एन.	
विविध : आकस्मिक कोषको स्थापना	DHO	DHO		

९.१.७ खानेपानी तथा सरसफाई कार्यक्रम

क्र.सं.	कार्यक्रम/गतिविधि	जिम्मेवारी बाँडफाँड			कैफियत
		समन्वयकर्ता/संयोजक	कार्यान्वयनकर्ता	सहयोगी	
१	पाइपलाईन खानेपानी आयाजना निर्माण (क्रमागत)	खानेपानी तथा सरसफाई सव-डिभिजन कार्यालय, रुकुम	उपभोक्ता समिति		
२	नया पाइपलाइन खा.पा.यो. को सर्वेक्षण	" "	" "		
३	नया पाइपलाइनको निर्माण	" "	" "		
४	पुरानो खा.पा.यो.	" "	" "		
५	तालिम तथा अन्तरक्रिया	" "	" "		
६	शौचालय निर्माण	" "	" "	गैर सरकारी संस्था	
७	फोहर व्यवस्थापन	" "	ठेकेदार	उपभोक्ता समिति	
८	ढल निकासको व्यवस्था	" "	" "	" "	
९	एक घर एक धारा निर्माण	" "	" "	" "	
१०	वर्षाते पानी आयोजना निर्माण क्रमागत	" "	उपभोक्ता समिति		
११	नयाँ वर्षाते पानी आयोजनाको सर्वेक्षण	" "	" "		
१२	नयाँ वर्षाते पानी आयोजना निर्माण	" "	" "		
१३	पानी प्रशोधन केन्द्र	" "	ठेकेदार	उपभोक्ता समिति	
१४	खानेपानी गुणस्तर जाँच	" "	उपभोक्ता समिति		

९.१.८ सिंचाई विकास कार्यक्रम

क्र.सं.	कार्यक्रम/गतिविधि	जिम्मेवारी बांडफांड			कैफियत
		समन्वयकर्ता /संयोजक	कार्यान्वयनकर्ता	सहयोगी	
	कार्यक्रममा उल्लेख भए अनुसारका क्रमागत तथा नयाँ योजनाहरुको निर्माण, अध्ययन	सब डिभिजन कार्यालय	सब डिभिजन कार्यालय	उपभोक्ता समितिहरु	

९.१.९ घरेलू तथा साना उद्योग विकास कार्यक्रम

क्र.सं.	कार्यक्रम/गतिविधि	जिम्मेवारी बांडफांड			कैफियत
		समन्वयकर्ता /संयोजक	कार्यान्वयनकर्ता	सहयोगी	
१.	उद्यमी विकास कार्यक्रम				
१.१	उद्यमशीलता विकास तालिम	सम्बन्धित कार्यालय (घरेलु तथा साना उ.वि.स.)	सम्बन्धित कार्यालय		
१.२	सीप विकास तालिम	सम्बन्धित कार्यालय (घरेलु तथा साना उ.वि.स.)	सम्बन्धित कार्यालय		
२.	व्यवसायिक सीप विकास तालिम	स्थानिय तथा राष्ट्रिय गैह्र सरकारी संघ संख्या तथा दातृ निकाय	सम्बन्धित कार्यालय तथा स्थानिय निकाय	स्थानिय निकाय	
३.	उद्योग प्रवर्धन तथा विकास	घरेलु तथा सा.उ.वि.स.	घरेलु तथा सा.उ.वि.स.		
४	जडीबुटी प्रशोधन				
५.	पूर्वाधार निर्माण	सम्बन्धित कार्यालय	सम्बन्धित कार्यालय		
६	अनुगमन तथा निरीक्षण	सम्बन्धित कार्यालय	सम्बन्धित कार्यालय	स्थानीय निकाय	
७	च्युरी घयु उद्योग स्थापना	सम्बन्धित कार्यालय	सम्बन्धित कार्यालय		

९.१.१० महिला तथा बालबालिका विकास कार्यक्रम

क्र.सं.	कार्यक्रम/गतिविधि	जिम्मेवारी बाँडफाँड			कैफियत
		समन्वयकर्ता /संयोजक	कार्यान्वयनकर्ता	सहयोगी	
१	विभिन्न विषयमा तालिम, भेला, गोष्ठी, दिवसीय कार्यक्रम र अन्तर्क्रिया	महिला बालबालिका कार्यालय जिविस, रुकुम	महिला बालबालिका कार्यालय	विभिन्न सरकारी तथा गैरसरकारी कार्यालयहरु	
२	कार्यालयको भवन निर्माण तथा तारबार, फर्निचर	" "			
३	समूह गठन, व्यवस्थापन र दर्ता	" "	" "	" "	
४	सहकारीको अवस्था पहिचान तथा विश्लेषण	" "	" "	" "	
५	हिंसापीडित महिलाहरुका लागि सेवा केन्द्र स्थापना	" "	" "	" "	
६	अन्तरजिल्ला रेखाङ्कन भ्रमण	" "	" "	" "	
७	बाल उद्धारका लागि सहयोग कार्यक्रम	" "	" "	" "	
८	गरिबी विरुद्ध महिला अभियान	" "	" "	" "	
९	वादी समुदायको महिलाको लागि घरविकास योजना	" "	" "	" "	
१०	ज्येष्ठ नागरिक स्वास्थ्योपचार कार्यक्रम	" "	" "	" "	
११	अपाङ्ग परिचयपत्र वितरण	" "	" "	" "	

९.१.११ आदिवासी जनजाति विकास कार्यक्रम

सि.नं.	कार्यक्रम गतिविधि	जिम्मेवारी बाँडफाँड			कैफियत
		समन्वयकर्ता /संयोजक	कार्यान्वयनकर्ता	सहयोगी	
१.	आदिवासी जनजाती सामुदायिक भवन	आदिवासी जनजाती जिल्ला समन्वय समिति, रुकुम	आदिवासी जनजाती जिल्ला समन्वय समिति, रुकुम	जिविस, गाविस, विभिन्न जातीय संघ संगठनहरु	
२.	आदिवासी जनजाती संग्रहालय	" "	" "	" "	
४.	मातृ भाषा कक्षा संचालन	" "	" "	" "	
६.	आदिवासी जनजाति छात्रवृत्ति	" "	" "	" "	
७.	सँस्कृति प्रवर्द्धन	" "	" "	" "	
९.	लघु उद्यम तालिम	" "	" "	" "	
१०.	आदिवासी जनजाती रडियो कार्यक्रम	" "	" "	" "	

सि.नं.	कार्यक्रम गतिविधि	जिम्मेवारी बाँडफाँड			कैफियत
		समन्वयकर्ता / संयोजक	कार्यान्वयनकर्ता	सहयोगी	
११.	लोपोन्मुख र सिमान्तकृत स्त्री प्रबर्द्धन	" "	" "	" "	
१२.	संस्थागत नेतृत्व विकास तालिम	" "	" "	" "	
१३.	अ.रा. श्रमसंगठनको धारा १६९ सम्बन्धी तालिम	" "	" "	" "	
१४.	विभिन्न सचेतनात्मक सामाग्री उत्पादन	" "	" "	" "	
१६.	भ्रमण अनुगमन रिपोर्टिङ				

९.१.१२ वन तथा वातावरण विकास कार्यक्रम

क्र.सं.	कार्यक्रम/गतिविधि	जिम्मेवारी बाँडफाँड			कैफियत
		समन्वयकर्ता / संयोजक	कार्यान्वयनकर्ता	सहयोगी	
	जडिबुटी विकास कार्यक्रम	जि.व.का., गाविस	जि.व.का., गाविस, स्थानीय बासिन्दाहरु	समुदायमा आधारित संघसंस्था, विभिन्न परियोजनाहरु	
	राष्ट्रिय वन विकास तथा व्यवस्थापन कार्यक्रम	जि.व.का., जिविस	जि.व.का., जिविस, गाविस	" "	
	सामुदायिक वन विकास कार्यक्रम	जि.व.का., सामुदायिक वन उपभोक्ता समूह	सामुदायिक वन उपभोक्ता समूह	" "	
	बहुसरोकारवाला वन कार्यक्रम	जि.व.का., गाविस, जिविस, स्थानीय उपभोक्ता	जि.व.का., गाविस, जिविस, स्थानीय उपभोक्ता	" "	
	कवुलियती वन विकास कार्यक्रम	जि.व.का., कवुलियती वन समूह	कवुलियती वन समूह	" "	

९.१.१३ भू-संरक्षण कार्यक्रम

क्र.सं.	कार्यक्रम/गतिविधि	जिम्मेवारी बाँडफाँड			कैफियत
		समन्वयकर्ता /संयोजक	कार्यान्वयनकर्ता	सहयोगी	
१	भू उपयोग विकास योजना तर्जुमा	जिल्ला भू संरक्षण कार्यालय	जि.भू.सं.का., समूह	जि.जि.स./गा.वि.स./समूह	
२	पानी/सेडिमेण्ट व्यवस्थापन	" "	" "	" "	
३	भूमि उत्पादकत्व संरक्षण	" "	" "	" "	
४	विकासका पूर्वाधार संरक्षण	जिल्ला भू संरक्षण कार्यालय	जि.भू.सं.का., समूह	जि.जि.स./गा.वि.स./समूह	
५	सामुदायिक भू संरक्षण	" "	" "	" "	
६	भवन/कम्पाउण्ड वाल निर्माण	" "	" "	" "	
७	समूह परिचालन तथा सशक्तिकरण	" "	" "	" "	

९.१.१४ सडक विस्तार तथा विकास कार्यक्रम

क्र.सं.	कार्यक्रम/गतिविधि	जिम्मेवारी बाँडफाँड			कैफियत
		समन्वयकर्ता /संयोजक	कार्यान्वयनकर्ता	सहयोगी	
क	सडक संरक्षण कार्य	जिल्ला प्राविधिक कार्यालय, रुकुम	जिल्ला प्राविधिक कार्यालय, रुकुम	जिविस, गाविस, स्थानीय उपभोक्ता समितिहरु	
ख	सडक सुधार कार्य	" "	" "	" "	
	चौडा गर्ने (मि.)	" "	" "	" "	
	ग्राभेलिड गर्ने (मि.)	" "	" "	" "	
	पुल बनाउने (मि.)	" "	" "	" "	
	स्त्याव कल्भर्ट राख्ने (मि.)	" "	" "	" "	
	सि.सि. कज्वे (मि.)	" "	" "	" "	

क्र.स.	कार्यक्रम/गतिविधि	जिम्मेवारी बाँडफाँड			कैफियत
		समन्वयकर्ता /संयोजक	कार्यान्वयनकर्ता	सहयोगी	
	पाइप कल्भर्ट (मि.)	" "	" "	" "	
	ग्याविन पर्खाल (घ.मि.)	" "	" "	" "	
	लाइन ड्रेन (मि.)	" "	" "	" "	
ग	सडक नयाँ निर्माण कार्य	" "	" "	" "	
घ	गाउँ सडक निर्माण (कि.मि.)	" "	" "	" "	
ङ	भोपु. निर्माण	" "	" "	" "	
च	गोरेटो घोरेटो निर्माण /मर्मत	" "	" "	" "	

९.१.१५ यूवा तथा खेलकूद विकास कार्यक्रम

सि.नं.	कार्यक्रम गतिविधि	जिम्मेवारी बाँडफाँड		
		समन्वयकर्ता / संयोजक	कार्यान्वयनकर्ता	सहयोगी
१	जिविसमा युवा समन्वय डेस्क मार्फत युवा हेल्पलाईन संचालन	जिविस	जिविस, युवा सम्बन्धी कार्य गर्ने सामुदायिक संस्था, गैसस	स्थानीय गैसस, सामुदायिक संस्था
२	युवा परिचालन सम्बन्धी कार्यविधि तयार गर्ने	" "	" "	" "
३	युवा मैत्री सेवा प्रदायकहरुको क्षमता अभिवृद्धि	" "	जिविस, युवा सम्बन्धी कार्य गर्ने सामुदायिक संस्था, गैसस, स्थानीय सेवा प्रदायकहरु	" "
४	किशोरी मैत्री शौचालय निर्माण	" "	जिविस, जिशिका, गैसस	" "
५	सीमान्तकृत परिवारका युवाहरुलाई छात्रावृत्ति	" "	जिविस, जिशिका, गैसस	" "
६	प्राविधिक तथा व्यवसायिक र वैकल्पिक शिक्षा प्रदान गर्ने विद्यालयको स्थापना	" "	जिविस, जिशिका	" "
७	युवा नेतृत्व विकास कार्यक्रम	" "	जिविस, गैसस	" "
८	युवा उद्यमशिलता तथा सीप विकास कार्यक्रम	" "	जिविस, गैसस	" "
९	क्षमता अभिवृद्धि कार्यक्रम	" "	" "	" "
१०	युवा साभेदारी कार्यक्रम संचालन	" "	" "	" "
११	युवा स्वरोजगार कार्यक्रम	" "	" "	" "
१२	जुनियर च्याम्पियनसिप	" "	" "	" "
१३	क्षेत्रीय खेलकूद तयारी	" "	जिविस, गाविस, गैसस, जिल्ला खेलकूद विकास समिति	" "
१४	विभिन्न खेल संघहरु गठन	" "	जिल्ला खेलकूद विकास समिति	" "
१५	पानढुंगा खेलमैदान निर्माण	" "	जिविस, गाविस, गैसस, जिल्ला खेलकूद विकास समिति	" "
१६	रुकुमकोट कवर्डहल निर्माण	" "	" "	" "
१७	चौरजहारी खेलमैदान निर्माण	" "	" "	" "
१८	उत्कृष्ट खेलाडी सम्मान	" "	जिविस, जिल्ला खेलकूद विकास समिति	" "
१९	खेलकूद आकस्मिक कोष	" "	" "	" "
२०	वार्षिक खेलकूद महोत्सव आयोजना	" "	" "	" "
२१	राष्ट्रपति रनिङ्ग शिल्ड प्रतियोगिता आयोजना	" "	" "	" "

९.१.१६ विपद् कार्यक्रम

क्र.सं.	कार्यक्रम/गतिविधि	जिम्मेवारी बाण्डफाण्ड			कैफियत
		समन्वयकर्ता /संयोजक	कार्यान्वयनकर्ता	सहयोगी	
	नतिजा नं. १				
	गाविस विपद् व्यवस्थापन योजना तयारी	गाविस	गाविस	जिविस, अ/गैसस, रेडक्रस	
	विपद् व्यवस्थापन कोषको स्थापना (जिल्लामा)	जिविस, जि.प्र.का.	जिविस, जि.प्र.का.	अ/गैसस, रेडक्रस, व्यापारिक प्रतिष्ठान, नागरिक समाज	
	विपद् व्यवस्थापन कोषको स्थापना (गाविसमा)	गाविस	गाविस	अ/गैसस, रेडक्रस, व्यापारिक प्रतिष्ठान, नागरिक समाज	
	जिल्ला आपत्कालिन कार्यसंचालन केन्द्रको स्थापना	जिविस, जि.प्र.का.	जिविस, जि.प्र.का.	नेपाल सरकार, अगैसस	
	जिल्ला विपद् खोज तथा राहत व्यवस्थापन समिति गठन	जिविस, जि.प्र.का.	जिविस, जि.प्र.का.	नेपाल प्रहरी, नेपाली सेना, सशस्त्र प्रहरी बल, रेडक्रस	
	मानव संसाधन विकास तथा क्षमता अभिवृद्धि तालिम	जिविस, जि.प्र.का.,	जिविस, जि.प्र.का.	अ/गैसस, रेडक्रस,	
	विद्यालय शिक्षा कार्यक्रम	जिविस, जि.प्र.का., जिशिका, गाविस	जिविस, जि.प्र.का., जिशिका, गाविस	अ/गैसस, रेडक्रस, विद्यालयहरु	
	अनौपचारिक शिक्षा कार्यक्रम	जिविस, जि.प्र.का., जिशिका, गाविस	जिविस, जि.प्र.का., जिशिका, गाविस	अ/गैसस, रेडक्रस, सामुदायिक अध्ययन संस्थाहरु	
	प्रकाशन तथा प्रशारण	जिविस, जि.प्र.का., गाविस, जिशिका	जिविस, जि.प्र.का., जिशिका, गाविस	स्थानीय संचार माध्यमहरु	
	नतिजा नं. २				
	जिल्लामा खोज, उद्धार तथा राहत समिति गठन	जिविस, जि.प्र.का.	जिविस, जि.प्र.का.	नेपाल प्रहरी, नेपाली सेना, सशस्त्र प्रहरी बल, रेडक्रस	
	गाविसमा खोज, उद्धार तथा राहत समिति गठन	गाविस	गाविस	नेपाल प्रहरी, नेपाली सेना, सशस्त्र प्रहरी बल, रेडक्रस	
	खोज तथा उद्धार सामाग्रीको व्यवस्था	जिविस, जि.प्र.का.	जिविस, जि.प्र.का.	अ/गैसस, रेडक्रस, व्यापारिक प्रतिष्ठान, नागरिक समाज	

९.१.१७ संस्थागत विकास कार्यक्रम

सि.नं.	कार्यक्रम गतिविधि	जिम्मेवारी बाँडफाँड		
		समन्वयकर्ता /संयोजक	कार्यान्वयनकर्ता	सहयोगी
१	राजश्व सम्बन्धी अध्ययन	जिविस	जिविस, राजश्व परिचालन समिति	परामर्शदाता, गैसस
२	एम्.डि.जी. सम्बन्धी सरोकारवालारुको समीक्षा बैठक	जिविस	जिविस	गैसस
३	राजश्व समिति बैठक	जिविस	गाविस	गैसस
४	गा.वि.स प्रोफाईल अद्यावधिक	गाविस	जिविस	परामर्शदाता, गैसस
५	गा.वि.स. आवधिक योजना	गाविस	जिविस	दातृनिकाय
६	आजिविको पुस्तक प्रकाशन	जिविस	जिविस	परामर्शदाता
७	आजिविको मध्यावधिक मुल्याङ्कन	जिविस	जिविस	परामर्शदाता
८	भवन निर्माण जि.वि.स.का मुख्य कार्यालयमा	जिविस	जिविस	
९	गाविस भवन निर्माण	गाविस	जिविस	निर्माण कम्पनी
१०	DPMAS upgrading	जिविस	जिविस	परामर्शदाता
११	गाविसमा प्यारालिगल केन्द्र स्थापना र संचालन	गाविस, जिविस	गाविस, जिविस	परामर्शदाता
१२	गाविसहरुमा कम्प्युटर	जिविस	गाविस	
१३	सवारी साधन र अन्य सामानहरु खरिद	जिविस	जिविस	
१४	सि.डि. पलान	जिविस	जिविस	परामर्शदाता
१५	पर्यटन शाखा र राजश्व शाखा स्थापना	जिविस	जिविस	परामर्शदाता
१६	जनशक्ति विकास र क्षमता अभिवृद्धि	जिविस	जिविस	परामर्शदाता
१७	जि.वि.स. नागरिक वडापत्र इलाकामा राख्ने	जिविस	जिविस	
१८	सार्वजनिक पुननिर्माण तथा सामाजिक परिक्षण कार्यक्रम गर्ने	जिविस	जिविस	परामर्शदाता
१९	युवा सुचना केन्द्र सामना	जिविस	जिविस	

सि.नं.	कार्यक्रम गतिविधि	जिम्मेवारी बाँडफाँड		
		समन्वयकर्ता /संयोजक	कार्यान्वयनकर्ता	सहयोगी
२०	बाल सुचना केन्द्र	जिविस	जिविस	
२१	ग्रामिण सुचना केन्द्र	जिविस	जिविस	
२२	DDC Webside update	जिविस	जिविस	परामर्शदाता
२३	बुलेटिन बस्तुगत विवरण प्रोष्टर निर्देशिका प्रकाशन	जिविस	जिविस	
२४	सुचनामूलक पुस्तक खरिद	जिविस	जिविस	
२५	श्रोत नक्शा	जिविस	जिविस	
२६	विविध सूचना सिङ्गल रेडियो कार्यक्रम	जिविस	रेडियोहरु	अ/गैसस
२७	सूशासन कार्ययोजना	जिविस	जिविस	परामर्शदाता
२८	वार्षिक खरिद योजना	जिविस	जिविस	
२९	सामाजिक परिक्षण	जिविस	जिविस	
३०	वातावरणीय पर्यटन मुल्याङ्कन	जिविस	जिविस	नेपाल पर्यटन बोर्ड, जिल्ला पर्यटन विकास समन्वय समिति
३१	IEE	जिविस	जिविस	
३२	आन्तरिक जिल्ला भ्रमण	जिविस	जिविस	परामर्शदाता
३३	धार्मिक र साँस्कृतिक सम्मभनाको संरक्षण र सम्बर्द्धन	जिविस	जिविस	जिल्ला पर्यटन विकास समन्वय समिति
३४	सामाजिक सुरक्षा कार्यक्रम व्यवस्थापन	जिविस	जिविस	परामर्शदाता
३५	अनुगमन मुल्याङ्कन	जिविस	जिविस	परामर्शदाता
३६	जिल्ला परिषद संचालन	जिविस	जिविस	
३७	वार्षिक जिल्ला विकास योजना, प्रगति प्रतिवेदन, बुलेटिन प्रकाशन	जिविस	जिविस	परामर्शदाता
३८	वार्षिक योजना तर्जुमा र समीक्षा खर्च	जिविस	जिविस	परामर्शदाता
४०	जिल्लाको वृत्तचित्र तयारी	जिविस	जिविस	परामर्शदाता

९.२ अनुगमन तथा मुल्यांकन पद्धति

योजनाले विभिन्न विषय क्षेत्रमा लक्ष्य गरे अनुरूपको कामहरु हुन सक्यो ? वा सकेन ? योजना कार्यान्वयनको क्रममा देखा परेका सफल वा दुर्बल पक्षहरु के के हुन् ? लक्ष्य अनुसार कति प्रगति भए ? वा हुन बांकी छ ? जस्ता प्रश्नहरुको जवाफ मात्रै होइन आवश्यक सुधारका कदमहरु चाल्न पनि नियमित अनुगमनको माध्यमबाट मात्रै सम्भव छ । रुकुम जिल्लाको दोश्रो पञ्चवर्षीय योजनामा तय भएका विभिन्न विषय क्षेत्रहरुको लागि छुट्टाछुट्टै विकास योजनाहरु (रणनीतिहरु समेत) को अनुगमनको व्यवस्था देहाय अनुसार तोकिएको छ । विषय क्षेत्र अनुसार विषयगत कार्यालयहरु, गाउँ विकास समिति, उपभोक्ता समूह र अन्य निकायहरुलाई समेत अनुगमनको प्रकृत्यामा समावेश गरिएको छ । यसको अलावा स्थानीय स्वायत्त शासन ऐन २०५५ अनुसार जिल्ला विकास समितिमा गठन हुने सुपरिवेक्षण तथा अनुगमन समितिले पनि योजनाको अनुगमन गर्नेछ ।

९.२.१ कृषि विकास कार्यक्रम

क्र.सं.	कार्यक्रम/गतिविधि	अनुगमन गर्ने निकाय/टोली	अनुगमन विधि	अनुगमन गर्ने पटक	अनुगमन प्रतिवेदन पेश गर्नु पर्ने कार्यालय	प्रतिवेदन कार्यान्वयन गर्ने कार्य
१	खाद्य तथा पोषण सुधार आयोजना					
१.१	मकै वाली प्रवर्धन विशेष कार्यक्रम	क्षेत्रीय कृषि निर्देशनालय, जिल्ला कृषि विकास समिति, जिल्ला कृषि विकास कार्यालय	स्थलगत अध्ययन	मासिक, चौमासिक रुपमा	जि.कृ.वि.का.	जि.कृ.वि.का.
१.२	उत्पादन तथा उत्पादकत्व बृद्धि आयोजना	" "	" "	" "	" "	" "
१.३	स्थानीय वाली (कोदो,फापर,जुनेलो) को उत्पादकत्व बृद्धि आयोजना)	" "	" "	" "	" "	" "
२	कृषि व्यावसाय तथा बजार विकास कार्यक्रम					
२.१	प्याज तरकारी विउ उत्पादन आयोजना (ovop)	" "	स्थलगत अध्ययन	मासिक, चौमासिक रुपमा	जि.कृ.वि.का.	जि.कृ.वि.का.
२.२	तरकारी बीउ उत्पादन आयोजना	तरकारी विकास निर्देशनालय, क्षेत्रीय कृषि निर्देशनालय, जिल्ला कृषि विकास समिति, जिल्ला कृषि विकास कार्यालय	" "	" "	" "	" "
२.३	मौसमी ताजा तरकारी उत्पादन आयोजना	" "	" "	" "	" "	" "
२.४	बेमौसमी ताजा तरकारी उत्पादन आयोजना खलंगा, छिवाङ्ग, सिम्ली, स्यालापाखा, साँख)	" "	" "	" "	" "	" "
२.५	खायन आलु उत्पादन आयोजना	राष्ट्रिय आलु वाली विकास कार्यक्रम, क्षेत्रीय कृषि निर्देशनालय, जिल्ला कृषि विकास समिति, जिल्ला कृषि विकास कार्यालय	" "	" "	" "	" "
२.६	बीउ आलु उत्पादन तथा सुदृढिकरण आयोजना	" "	" "	" "	" "	" "

क्र.सं.	कार्यक्रम/गतिविधि	अनुगमन गर्ने निकाय/टोली	अनुगमन विधि	अनुगमन गर्ने पटक	अनुगमन प्रतिवेदन पेश गर्नु पर्ने कार्यालय	प्रतिवेदन कार्यान्वयन गर्ने कार्य
२.७	व्यावसायिक सुन्तलाजात वाली विकास आयोजना	सुन्तलाजात फलफूल विकास कार्यक्रम, क्षेत्रीय कृषि निर्देशनालय, जिल्ला कृषि विकास समिति, जिल्ला कृषि विकास कार्यालय	" "	" "	" "	" "
२.८	हिउँदे फलफूल विकास आयोजना	फलफूल विकास निर्देशनालय, क्षेत्रीय कृषि निर्देशनालय, जिल्ला कृषि विकास समिति, जिल्ला कृषि विकास कार्यालय	" "	चौमासिक	" "	" "
२.९	मसला वाली विकास आयोजना	राष्ट्रिय मसला वाली विकास कार्यक्रम, क्षेत्रीय कृषि निर्देशनालय, जिल्ला कृषि विकास समिति, जिल्ला कृषि विकास कार्यालय	" "	चौमासिक रुपमा	" "	" "
३	ग्रामिण जिविकोपार्जनमा सहयोग तथा समावेसि विकास कार्यक्रम					
३.१	मौरी विकास आयोजना	मौरी विकास शाखा, क्षेत्रीय कृषि निर्देशनालय, जिल्ला कृषि विकास समिति, जिल्ला कृषि विकास कार्यालय	" "	चौमासिक रुपमा	जि.कृ.वि.का	जि.कृ.वि.का.
३.२	च्याउ उत्पादन कार्यक्रम	व्यवसायिक किट विकास शाखा, क्षेत्रीय कृषि निर्देशनालय, जिल्ला कृषि विकास समिति, जिल्ला कृषि विकास कार्यालय	" "	" "	" "	" "
३.३	यूवा कृषक सहयोग कार्यक्रम	क्षेत्रीय कृषि निर्देशनालय, जिल्ला कृषि विकास समिति, जिल्ला कृषि विकास कार्यालय	" "	" "	" "	" "
३.४	महिला कृषक विकास आयोजना (आवश्यकता अनुसार जिल्ला भरी संचालन गरिने ।	क्षेत्रीय कृषि निर्देशनालय, जिल्ला कृषि विकास समिति, जिल्ला कृषि विकास कार्यालय, महिला तथा वाल वालिका कार्यालय	" "	मासिक, चौमासिक रुपमा	" "	" "

क्र.सं.	कार्यक्रम/गतिविधि	अनुगमन गर्ने निकाय/टोली	अनुगमन विधि	अनुगमन गर्ने पटक	अनुगमन प्रतिवेदन पेश गर्नु पर्ने कार्यालय	प्रतिवेदन कार्यान्वयन गर्ने कार्य
३.५	दलित तथा जनजाती उत्थान आयोजना (आवश्यकता अनुसार जिल्ला भरी संचालन गर्न सकिने)	क्षेत्रीय कृषि निर्देशनालय, जिल्ला कृषि विकास समिति, जिल्ला कृषि विकास कार्यालय, दलित सेवा संघ	" "	" "	" "	" "
३.६	नमूना गाउँ कृषि कार्यक्रम	क्षेत्रीय कृषि निर्देशनालय, जिल्ला कृषि विकास समिति, जि.वि.स., गा.वि.स., जिल्ला कृषि विकास कार्यालय, गैर सरकारी संस्थाहरुको समन्वयमा	" "	" "	जि.कृ.वि.का र जि.वि.स.	जि.कृ.वि.का र जि.वि.स.
३.७	अर्गानिक खेती तथा कृषि पर्यटन विस्तार आयोजना	" "	" "	" "	जि.कृ.वि.क	जि.कृ.वि.का
३.८	कृषि जन्य उद्योग विकास आयोजना	" "	" "	" "	" "	" "
३.९	स्थानीय कृषि श्रोत व्यक्ति व्यवस्थापन तथा परिचालन					
४	प्रविधि प्रसार सेवा टेवा आयोजना तथा आर्थिक विश्लेषण					
४.१	प्रविधि प्रसार सेवा टेवा आयोजना तथा आर्थिक विश्लेषण	क्षेत्रीय कृषि निर्देशनालय, जिल्ला कृषि विकास समिति, जि.वि.स. गा.वि.स., जिल्ला कृषि विकास कार्यालय, गैर सरकारी संस्थाहरुको समन्वयमा	स्थलगत	मासिक, चौमासिक रुपमा	जि.कृ.वि.का	जि.कृ.वि.का.

९.२.१ (क) तरकारी विउ उत्पादन कार्यक्रम

क्र.सं.	कार्यक्रम/गतिविधि	अनुगमन गर्ने निकाय/टोली	अनुगमन विधि	अनुगमन गर्ने पटक	अनुगमन प्रतिवेदन पेश गर्नु पर्ने कार्यालय	प्रतिवेदन कार्यान्वयन गर्ने कार्य
१	बीउ बेर्ना उत्पादन तथा विक्री वितरण आयोजना	जिल्लास्तरीय अनुगमन कमिटी, तरकारी विउ उत्पादन केन्द्र	स्थलगत अध्ययन, प्रतिवेदन अध्ययन	अर्धवार्षिक	समशितोष्ण तरकारी विउ उत्पादन केन्द्र	समशितोष्ण तरकारी विउ उत्पादन केन्द्र
२	जातिय जर्मप्लाजम संकलन तथा संवर्द्धन आयोजना	" "	" "	" "	" "	" "
३	प्रविधि अध्ययन परिक्षण तथा प्रदर्शन आयोजना	" "	" "	" "	" "	" "
४	बाह्य सेवा तथा प्रविधि हस्तान्तरण आयोजना	" "	" "	" "	" "	" "
५	प्रविधि प्रचार प्रसार आयोजना	" "	" "	" "	" "	" "
६	मानव संसाधन विकास आयोजना	" "	" "	" "	" "	" "
७	मर्मत संहार आयोजना	" "	" "	" "	" "	" "

९.२.२ पशु विकास कार्यक्रम

क्र.सं.	कार्यक्रम/गतिविधि	अनुगमन गर्ने कार्यालय	अनुगमन विधि	अनुगमन गर्ने पटक	अनुगमन प्रतिवेदन पेश गर्नु पर्ने कार्यालय	प्रतिवेदन कार्यान्वयन गर्ने कार्य
	बाखा पकेट विस्तार कार्यक्रम	जि.प.से.का., रुकुम	स्थलगत अध्ययन	अर्धवार्षिक	जि.प.से.का.	जि.प.से.का.
	भैसी पकेट विस्तार	जि.प.से.का., रुकुम	स्थलगत अध्ययन	अर्धवार्षिक	जि.प.से.का.	जि.प.से.का.
	बंगुर प्याकेज	जि.प.से.का., रुकुम	स्थलगत अध्ययन	अर्धवार्षिक	जि.प.से.का.	जि.प.से.का.
	कुखुरा विकास कार्यक्रम	जि.प.से.का., रुकुम	स्थलगत अध्ययन	अर्धवार्षिक	जि.प.से.का.	जि.प.से.का.
	भेडा पकेट विस्तार कार्यक्रम	जि.प.से.का., रुकुम	स्थलगत अध्ययन	अर्धवार्षिक	जि.प.से.का.	जि.प.से.का.

क्र.सं.	कार्यक्रम/गतिविधि	अनुगमन गर्ने कार्यालय	अनुगमन विधि	अनुगमन गर्ने पटक	अनुगमन प्रतिवेदन पेश गर्नु पर्ने कार्यालय	प्रतिवेदन कार्यान्वयन गर्ने कार्य
	निक्षेपित कार्यक्रम	जि.प.से.का., रुकुम	प्रगति प्रतिवेदन अध्ययन	वार्षिक	जि.प.से.का.	जि.प.से.का.
	उपचार सेवा कार्यक्रम	जि.प.से.का., रुकुम	उपचार अभिलेख	अर्धवार्षिक	जि.प.से.का.	जि.प.से.का.
	जनचेतना अभिवृद्धि कार्यक्रम	जि.प.से.का., रुकुम	कार्यक्रम सम्पन्न प्रतिवेदन	वार्षिक	जि.प.से.का.	जि.प.से.का.
	नियमन कार्यक्रम	जि.प.से.का., रुकुम	कार्यालयको अभिलेख	वार्षिक	जि.प.से.का.	जि.प.से.का.

१.२.३ उर्जा विकास कार्यक्रम

क्र.सं.	कार्यक्रम/गतिविधि	अनुगमन गर्ने कार्यालय	अनुगमन विधि	अनुगमन गर्ने पटक	अनुगमन प्रतिवेदन पेश गर्नु पर्ने कार्यालय	प्रतिवेदन कार्यान्वयन गर्ने कार्य
१	पिको हाइड्रो आयोजना	वैकल्पिक उर्जा प्रवर्द्धन कार्यालय, रुकुम, जिविस	स्थलगत अध्ययन, विभिन्न अध्ययन प्रतिवेदनहरु, प्रगति प्रतिवेदनहरु	१आयोजना कम्तीमा १ पटक	वैकल्पिक उर्जा प्रवर्द्धन कार्यालय, रुकुम,	वैकल्पिक उर्जा प्रवर्द्धन कार्यालय, रुकुम,
२	लघुजलविद्युत आयोजना :	" "	" "	" "	" "	" "
३	बायोग्यास प्लान्ट	" "	" "	" "	" "	" "
४	सोलार होम सिस्टम	" "	" "	" "	" "	" "
५	साना सोलार सिस्टम	" "	" "	" "	" "	" "
६	सुधारिएको चुलो	" "	" "	" "	" "	" "
७	सुधारिएको पानीघट्ट	" "	" "	" "	" "	" "

१.२.४ पर्यटन विकास कार्यक्रम

क्र.सं.	कार्यक्रम/गतिविधि	अनुगमन गर्ने कार्यालय	अनुगमन विधि	अनुगमन गर्ने पटक	अनुगमन प्रतिवेदन पेश गर्नु पर्ने कार्यालय	प्रतिवेदन कार्यान्वयन गर्ने कार्य
१	जिल्ला पर्यटन विकास गुरु योजना निर्माण	जिविस, जिल्ला पर्यटन विकास समन्वय समिति, रुकुम	दस्तावेज अध्ययन, स्थलगत अध्ययन	तयारीको समय	जिविस	जिविस, जिल्ला पर्यटन विकास समन्वय समिति

क्र.सं.	कार्यक्रम/गतिविधि	अनुगमन गर्ने कार्यालय	अनुगमन विधि	अनुगमन गर्ने पटक	अनुगमन प्रतिवेदन पेश गर्नु पर्ने कार्यालय	प्रतिवेदन कार्यान्वयन गर्ने कार्य
२	ऐतिहासिक, धार्मिक, सांस्कृतिक तथा पर्यटकीय स्थालहरूको संरक्षण र विकास	" "	" "	वर्षको कम्तीमा २ पटक	" "	" "
३	रुकुम जिल्लामा रहेका प्राकृतिक सम्पदाहरूको संरक्षण	" "	" "	" "	" "	" "
४	वन जंगलको संरक्षण र विकास	" "	" "	" "	" "	" "
५	लोपोन्मुख प्रजाति जनावर संरक्षण	" "	" "	" "	" "	" "
६	गुफाहरूको संरक्षण र प्रवर्द्धन (देउराली गुफा, हांगडाली गुफा र अन्य गुफाहरू)	" "	" "	" "	" "	" "
७	तातोपानीको संरक्षण	" "	" "	" "	" "	" "
८	जडिबुटीहरूको संरक्षण:	" "	" "	" "	" "	" "
९	जनचेतना अभिवृद्धि	" "	" "	" "	" "	" "
१०	कृषिका पकेट क्षेत्रहरू निर्माण गर्ने	" "	" "	" "	" "	" "
११	सूचना केन्द्रहरूको निर्माण:	" "	" "	" "	" "	" "
१२	गुरिल्ला ट्रेलको स्तर उन्नति	" "	" "	" "	" "	" "
१३	होमस्टे प्रवर्द्धन	" "	" "	" "	" "	" "
१४	पर्यटन मानव संसाधन विकास (विभिन्न तालिमहरू)	" "	" "	" "	" "	" "

९.२.५ शिक्षा विकास कार्यक्रम

क्र.सं.	कार्यक्रम/गतिविधि	अनुगमन गर्ने कार्यालय	अनुगमन विधि	अनुगमन गर्ने पटक	अनुगमन प्रतिवेदन पेश गर्नु पर्ने कार्यालय	प्रतिवेदन कार्यान्वयन गर्ने कार्य
१	विद्यालय शिक्षाको परीक्षामा सुधार	जिशिका	स्थलगत अध्ययन	परिक्षाको समयमा	पनिका, जिशिका	पनिका, जिशिका
२	भौतिक पूर्वाधार सुधार	शिक्षा विभाग, जिशिका	स्थलगत अध्ययन	१ आयोजना कम्तीमा १ पटक	शिक्षा विभाग, जिशिका	शिक्षा विभाग, जिशिका
३	अनौपचारिक शिक्षाको विकास तथा विस्तार	अनौपचारिक शिक्षा केन्द्र, जिशिका	स्थलगत अध्ययन, प्रगति प्रतिवेदन अध्ययन		अनौपचारिक शिक्षा सेवा केन्द्र, जिशिका	अनौपचारिक शिक्षा सेवा केन्द्र, जिशिका
५	आधारभूत शिक्षामा पहुचको विकास तथा विस्तार	शिक्षा विभाग, क्षे.शि.नि., जिशिका	विभिन्न अध्ययन प्रतिवेदन, प्रगति प्रतिवेदन अध्ययन	वार्षिक रुपमा	शिक्षा विभाग, क्षे.शि.नि., जिशिका	शिक्षा विभाग, क्षे.शि.नि., जिशिका
६	संथागत क्षमताको विकास	शिक्षा विभाग, क्षे.शि.नि.	आयोजना तथा कार्यक्रम सम्पन्न प्रतिवेदन अध्ययन	स्थानीय निकाय, वि.व्य.स., गैसस		
७	छात्रवृत्ति कार्यक्रम	शिक्षा विभाग, क्षे.शि.नि., जिशिका	कार्यालयको अभिलेख अध्ययन	वार्षिक	शिक्षा विभाग, क्षे.शि.नि., जिशिका	शिक्षा विभाग, क्षे.शि.नि., जिशिका
८	शिक्षक तालिम	शिक्षा विभाग, क्षे.शि.नि., जिशिका	शिक्षक तालिम सम्बन्धी अभिलेख	प्रत्येक पटकको तालिममा कम्तीमा १ पटक	शिक्षा विभाग, क्षे.शि.नि., जिशिका	शिक्षा विभाग, क्षे.शि.नि., जिशिका

९.२.६ स्वास्थ्य विकास कार्यक्रम

क्र.सं.	कार्यक्रम/गतिविधि	अनुगमन गर्ने कार्यालय	अनुगमन विधि	अनुगमन गर्ने पटक	अनुगमन प्रतिवेदन पेश गर्नु पर्ने कार्यालय	प्रतिवेदन कार्यान्वयन गर्ने कार्य
१	विस्तारीत खोप कार्यक्रम	जि.स्वा.का., रुकुम	स्थलगत अध्ययन	नियमित	जि.स्वा.का., रुकुम	जि.स्वा.का., रुकुम
२	पोषण कार्यक्रम	" "	स्थलगत अध्ययन	" "	" "	" "
३	परिवार नियोजन तथा मातृ शिशु कार्यक्रम	" "	सुपरिवेक्षण तथा समिक्षा गोष्ठी	चौमासिक	" "	" "

क्र.सं.	कार्यक्रम/गतिविधि	अनुगमन गर्ने कार्यालय	अनुगमन विधि	अनुगमन गर्ने पटक	अनुगमन प्रतिवेदन पेश गर्नु पर्ने कार्यालय	प्रतिवेदन कार्यान्वयन गर्ने कार्य
४	राष्ट्रिय क्षयरोग नियन्त्रण कार्यक्रम	" "	स्थलगत अध्ययन	नियमित	" "	" "
५	कुष्ठरोग नियन्त्रण कार्यक्रम	" "	" "	" "	" "	" "
६	रोग नियन्त्रण कार्यक्रम	" "	" "	" "	" "	" "
७	एकिकृत सुपरिवेक्षण अ.वि. तथा औ.उ.ख.	" "	" "	" "	" "	" "
८	एड्स तथा यौन रोग नियन्त्रण	" "	" "	" "	" "	" "

९.२.७ खानेपानी तथा सरसफाई कार्यक्रम

क्र.सं.	कार्यक्रम/गतिविधि	अनुगमन गर्ने निकाय/टोली	अनुगमन विधि	अनुगमन गर्ने पटक	अनुगमन प्रतिवेदन पेश गर्नु पर्ने कार्यालय	प्रतिवेदन कार्यान्वयन गर्ने कार्य
१	पाइपलाईन खानेपानी आयाजना निर्माण (क्रमागत)	खानेपानी तथा सरसफाई सव-डिभिजन कार्यालय, रुकुम	स्थलगत अध्ययन	महिनामा एक पटक	खानेपानी तथा सरसफाई सव-डिभिजन कार्यालय, रुकुम	खानेपानी तथा सरसफाई सव-डिभिजन कार्यालय, रुकुम
२	नयाँ पाइपलाईन खा.पा.यो.को सर्वेक्षण	" "	" "	चौमासिक	" "	" "
३	नयाँ पाइपलाईनको निर्माण	" "	" "	महिनामा एक पटक	" "	" "
४	पुरानो खा.पा.यो.	" "	" "	चौमासिक	" "	" "
५	तालिम तथा अन्तरक्रिया	" "	" "	चौमासिक	" "	" "

क्र.सं.	कार्यक्रम/गतिविधि	अनुगमन गर्ने निकाय/टोली	अनुगमन विधि	अनुगमन गर्ने पटक	अनुगमन प्रतिवेदन पेश गर्नु पर्ने कार्यालय	प्रतिवेदन कार्यान्वयन गर्ने कार्य
६	शौचालय निर्माण	" "	" "	महिनामा एक पटक	" "	" "
७	फोहर व्यवस्थापन	इ.आर.एम.सी. परामर्शदाता	" "	हप्तामा एक पटक	इ.आर.एम.सी. परामर्शदाता	" "
८	ढल निकासको व्यवस्था	इ.आर.एम.सी. परामर्शदाता	" "	" "	" "	" "
९	एक घर एक धारा निर्माण	इ.आर.एम.सी. परामर्शदाता	" "	" "	" "	" "
१०	वर्षाते पानी आयोजना निर्माण क्रमागत	खानेपानी तथा सरसफाई सव-डिभिजन कार्यालय, रुकुम	" "	महिनामा एक पटक	खानेपानी तथा सरसफाई सव-डिभिजन कार्यालय, रुकुम	" "
११	नयाँ वर्षाते पानी आयोजनाको सर्वेक्षण	" "	" "	चौमासिक	" "	" "
१२	नयाँ वर्षाते पानी आयोजना निर्माण	" "	" "	महिनामा एक पटक	" "	" "
१३	पानी प्रशोधन केन्द्र	इ.आर.एम.सी. परामर्शदाता	" "	हप्तामा एक पटक	इ.आर.एम.सी. परामर्शदाता	" "
१४	खानेपानी गुणस्तर जाँच	खानेपानी तथा सरसफाई सव-डिभिजन कार्यालय, रुकुम	" "	महिनामा एक पटक	खानेपानी तथा सरसफाई सव-डिभिजन कार्यालय, रुकुम	" "

९.२.८ सिंचाई विकास कार्यक्रम

क्र.सं.	कार्यक्रम/गतिविधि	अनुगमन गर्ने निकाय/टोली	अनुगमन विधि	अनुगमन गर्ने पटक	अनुगमन प्रतिवेदन पेश गर्नु पर्ने कार्यालय	प्रतिवेदन कार्यान्वयन गर्ने कार्य
	कार्यक्रममा उल्लेख भए अनुसारका क्रमागत तथा नयाँ योजनाहरुको निर्माण, अध्ययन	सिंचाई डिभिजन, जिल्लास्तरीय अनुगमन तथा मूल्यांकन समिति	स्थलगत अध्ययन, अध्यय प्रतिवेदनहरुको अध्ययन	प्रत्येक आयोजना निर्माणको बेला कम्तीमा वर्षको २ पटक	सिंचाई डिभिजन कार्यालय	सिंचाई डिभिजन कार्यालय

१.२.९ घरेलु तथा साना उद्योग विकास कार्यक्रम

क्र.सं.	कार्यक्रम/गतिविधि	अनुगमन गर्ने कार्यालय	अनुगमन विधि	अनुगमन गर्ने पटक	अनुगमन प्रतिवेदन पेश गर्नु पर्ने कार्यालय	प्रतिवेदन कार्यान्वयन गर्ने कार्य
१.	उद्यमी विकास कार्यक्रम					
१.१	उद्यमी विकास कार्यक्रम	सम्बन्धित कार्यालयको विभाग वा जिल्ला प्रशासन कार्यालय वा स्थानिय निकाय (जिविस)	अवलोकन	वार्षिक १ पटक	सम्बन्धित तालुक कार्यालय	तालुक कार्यालय
१.२	उद्यमशीलता विकास तालिम	सम्बन्धित कार्यालयको	अवलोकन	प्रत्येक तालीम १ पटक		
२.	सीप विकास तालिम	" "		प्रतिवेदन/अवलोकन	" "	" "
३.	व्यवसायिक सीप विकास तालिम	सम्बन्धित कार्यालय वा स्थानिय निकाय वा जि.विस.	अध्ययन	वार्षिक १ पटक	अनुगमन गर्ने कार्यालयहरुले संयुक्त रुपमा	" "
४	उद्योग प्रवर्धन तथा विकास	नेपाल सरकार उद्योग मन्त्रालय वा विभाग	भ्रमण/अवलोकन	" "	" "	तालुक कार्यालय
५.	जडीबुटी प्रशोधन	घरेलु तथा सा.उ.वि.समितिको विभाग	अवलोकन	" "	तालुक कार्यालय	तालुक कार्यालय
६	पूर्वाधार निर्माण	घरेलु समिति तथा स्थानिय निकाय वा वित्तिय संस्था	अध्ययन/प्रतिवेदन	१/१ पटक प्रत्येक वर्ष	सम्बन्धित तालुक कार्यालय	" "
७	अनुगमन तथा निरीक्षण	सम्बन्धित उ.वा.संघका पदाधिकारीहरुले	अध्ययन	वार्षिक १ पटक	जि.प्र.का.	सम्बन्धित उ.वा.संघ
१.	च्युरी घयु उद्योग स्थापना	" "	अध्ययन	" "	" "	" "

१.२.१० महिला तथा बालबालिका विकास कार्यक्रम

क्र.सं.	कार्यक्रम/गतिविधि	अनुगमन गर्ने कार्यालय	अनुगमन विधि	अनुगमन गर्ने पटक	अनुगमन प्रतिवेदन पेश गर्नु पर्ने कार्यालय	प्रतिवेदन कार्यान्वयन गर्ने कार्य
१	विभिन्न विषयमा तालिम, भेला, गोष्ठी, दिवसीय कार्यक्रम र अन्तर्क्रिया	महिला विकास कार्यालय	स्थलगत अध्ययन	तालिम/गोष्ठीको समयमा कम्तीमा १ पटक	महिला विकास कार्यालय	महिला विकास कार्यालय
२	कार्यालयको भवन निर्माण तथा तारबार, फर्निचर	" "	" "	वार्षिक १ पटक	" "	" "
३	हिंसापीडित महिलाहरुका लागि सेवा केन्द्र स्थापना	" "	" "	" "	" "	" "
४	गरिबी विरुद्ध महिला अभियान	" "	" "	" "	" "	" "
५	वादी समुदायको महिलाको लागि घरविकास योजना	" "	" "	" "	" "	" "
६	ज्येष्ठ नागरिक स्वास्थ्योपचार कार्यक्रम	" "	" "	" "	" "	" "
७	अपाङ्ग परिचयपत्र वितरण	" "	" "	" "	" "	" "

१.२.११ आदिवासी जानजाति विकास कार्यक्रम

क्र.सं.	कार्यक्रम/गतिविधि	अनुगमन गर्ने कार्यालय	अनुगमन विधि	अनुगमन गर्ने पटक	अनुगमन प्रतिवेदन पेश गर्नु पर्ने कार्यालय	प्रतिवेदन कार्यान्वयन गर्ने कार्य
१.	आदिवासी जनजाती सामुदायिक भवन	जिविस, आदिवासी जनजाति समन्वय समिति, रुकुम	स्थलगत अध्ययन र प्रगति तथा कार्य सम्पन्न प्रतिवेदन अध्ययन	निर्माणको समय चौमासिक रुपमा	जिविस	जिविस, आदिवासी जनजाति समन्वय समिति, रुकुम
२.	आदिवासी जनजाती संग्रहालय	" "	" "	" "	जिविस	" "
४.	मातृ भाषा कक्षा संचालन	" "	" "	कक्षा संचालन भएको समय कम्तीमा २	जिविस	" "

क्र.सं.	कार्यक्रम/गतिविधि	अनुगमन गर्ने कार्यालय	अनुगमन विधि	अनुगमन गर्ने पटक	अनुगमन प्रतिवेदन पेश गर्नु पर्ने कार्यालय	प्रतिवेदन कार्यान्वयन गर्ने कार्य
				पटक		
६.	आदिवासी जनजाति छात्रवृत्ति	" "	प्रगति तथा कार्य सम्पन्न प्रतिवेदन अध्ययन	वर्षको १ पटक	जिविस	" "
७.	सँस्कृति प्रवर्द्धन	" "	" "	" "	जिविस	" "
९.	लघु उद्यम तालिम	" "	" "	तालिम भएको समय कम्तीमा २ पटक	जिविस	" "
१०.	आदिवासी जनजाती रडियो कार्यक्रम	" "	" "	" "	जिविस	" "
११.	लोपोन्मुख र सिमान्तकृत सीप प्रवर्द्धन	" "	" "	" "	जिविस	" "
१२.	संस्थागत नेतृत्व विकास तालिम	" "	" "	तालिम भएको समय कम्तीमा १ पटक	जिविस	" "
१३.	अ.रा. श्रमसंगठनको धारा १६९ सम्बन्धी तालिम	" "	" "	" "	जिविस	" "
१४.	विभिन्न सचेतनात्मक सामाग्री उत्पादन	" "	" "		जिविस	" "
१६.	भ्रमण अनुगमन रिपोर्टिङ्ग	" "	" "		जिविस	" "

९.२.१२ वन विकास कार्यक्रम

क्र.सं.	कार्यक्रम/गतिविधि	अनुगमन गर्ने कार्यालय	अनुगमन विधि	अनुगमन गर्ने पटक	अनुगमन प्रतिवेदन पेश गर्नु पर्ने कार्यालय	प्रतिवेदन कार्यान्वयन गर्ने कार्य
	जडिबुटी विकास कार्यक्रम	जिल्ला वन कार्यालय, गाविस, उपभोक्ता समूह	स्थलगत अध्ययन	अर्धवार्षिक	जिल्ला वन कार्यालय	जिल्ला वन कार्यालय
	राष्ट्रिय वन विकास तथा व्यवस्थापन कार्यक्रम	जिल्ला वन कार्यालय	स्थलगत अध्ययन	अर्धवार्षिक	जिल्ला वन कार्यालय	जिल्ला वन कार्यालय
	सामुदायिक वन विकास कार्यक्रम	जिल्ला वन कार्यालय, सामुदायिक वन उपभोक्ता महासंघ	स्थलगत अध्ययन, विभिन्न अध्ययन प्रतिवेदनहरू	वार्षिक	जिल्ला वन कार्यालय	जिल्ला वन कार्यालय, वन उपभोक्ता समितिहरू
	बहुसरोकारवाला वन कार्यक्रम	जिल्ला वन कार्यालय	" "	" "	" "	जिल्ला वन कार्यालय
	कबुलियती वन विकास कार्यक्रम	जिल्ला वन कार्यालय, गाविस	" "	" "	" "	जिल्ला वन कार्यालय र वन उपभोक्ता समितिहरू

९.२.१३ भूसंरक्षण कार्यक्रम

क्र.सं.	कार्यक्रम/गतिविधि	अनुगमन गर्ने कार्यालय	अनुगमन विधि	अनुगमन गर्ने पटक	अनुगमन प्रतिवेदन पेश गर्नु पर्ने कार्यालय	प्रतिवेदन कार्यान्वयन गर्ने कार्य
१	भू उपयोग विकास योजना तर्जुमा	जि.भू.सं.का., रुकुम	योजना तर्जुमा गर्दा सहभागी हुने, सहजीकरण गर्ने ।	योजना तर्जुमाको समयमा १ पटक	जि.भू.सं.का., रुकुम	जि.भू.सं.का., रुकुम
२	पानी/सेडिमेण्ट व्यवस्थापन	" "	स्थलगत अध्ययन, प्रगति प्रतिवेदनहरूको अध्ययन ।	अर्धवार्षिक रुपमा	" "	" "
३	भूमि उत्पादकत्व संरक्षण	" "	" "	" "	" "	" "
४	विकासका पूर्वाधार संरक्षण	" "	" "	" "	" "	" "
५	सामुदायिक भू संरक्षण	" "	" "	" "	" "	" "
६	भवन/कम्पाउण्ड वाल निर्माण	" "	" "	" "	" "	" "
७	समूह परिचालन तथा सशक्तिकरण	" "	" "	" "	" "	" "

९.२.१४ सडक विस्तार तथा विकास कार्यक्रम

क्र.सं.	कार्यक्रम/गतिविधि	अनुगमन गर्ने कार्यालय	अनुगमन विधि	अनुगमन गर्ने पटक	अनुगमन प्रतिवेदन पेश गर्नु पर्ने कार्यालय	प्रतिवेदन कार्यान्वयन गर्ने कार्य
क	सडक संरक्षण कार्य	संघीय मामिला तथा स्थानीय विकास मन्त्रालय, अनुगमन शाखा	स्थलगत अध्ययन, प्रतिवेदन अध्ययन	वार्षिक कम्तीमा १ पटक	डोलिडार, जिविस	जिल्ला प्राविधिक कार्यालय
ख	सडक सुधार कार्य	" "	" "	" "	" "	" "
	चौडा गर्ने (मि.)	" "	" "	" "	" "	" "
	ग्राभेलिड गर्ने (मि.)	" "	" "	" "	" "	" "
	पुल बनाउने (मि.)	" "	" "	" "	" "	" "
	स्ल्याव कल्भर्ट राख्ने (मि.)	" "	" "	" "	" "	" "
	सि.सि. कज्वे (मि.)	" "	" "	" "	" "	" "
	पाइप कल्भर्ट (मि.)	" "	" "	" "	" "	" "
	ग्याविन पर्खाल (घ.मि.)	" "	" "	" "	" "	" "
	लाइन ड्रेन (मि.)	" "	" "	" "	" "	" "
ग	सडक नयाँ निर्माण कार्य	" "	" "	" "	" "	" "
घ	गाउँ सडक निर्माण (कि.मि.)	" "	" "	" "	" "	" "
ङ	भोपु. निर्माण	डोलिडार	" "	" "	" "	" "
च	गोरेटो घोरेटो निर्माण /मर्मत	जिविस	" "	" "	" "	" "

९.२.१५ यूवा तथा खेलकूद विकास कार्यक्रम

कार्यक्रम/गतिविधि	अनुगमन गर्ने कार्यालय	अनुगमन विधि	अनुगमन गर्ने पटक	अनुगमन प्रतिवेदन पेश गर्नु पर्ने कार्यालय	प्रतिवेदन कार्यान्वयन गर्ने कार्य
खेलमैदान र कभर्ड हल निर्माण	जिविस, जि.खे.वि.स.।	स्थलगत अध्ययन, विभिन्न प्रतिवेदनहरु	मासिक रुपमा	जिविस, जि.खे.वि.स.	जिविस, जि.खे.वि.स.
जिल्ला र क्षेत्र स्तरमा पदक प्राप्त खेलाडी प्रोत्साहन	जिविस,	कार्यक्रम प्रतिवेदन अध्ययन	कार्यक्रम हुँदाको वखत	" "	" "
जूनियर च्याम्पियनसिप	जिविस, जि.खे.वि.स.	स्थलगत अध्ययन	" "	" "	" "
खेलकूद आकस्मिक कोष	" "	कोषको संचालन सम्बन्धी निर्णय, नियमको अध्ययन	अर्धवार्षिक रुपमा	" "	" "
उत्कृष्ट खेलाडी सम्मान	" "	कार्यक्रम प्रतिवेदन अध्ययन	कार्यक्रम हुँदाको वखत	" "	" "
पर्यटन खेलकूद विकास	" "	" "		" "	" "
युवा साभेदारी कार्यक्रम	" "	" "		" "	" "
वार्षिक खेलकूद महोत्सव	" "	स्थलगत अध्ययन र कार्यक्रम सम्पन्न प्रतिवेदन	कार्यक्रम हुँदाको वखत	" "	" "
राष्ट्रपति रनिङ्ग शिल्ड प्रतियोगिता	" "	कार्यक्रम सम्पन्न प्रतिवेदन	" "	" "	" "
विभिन्न खेल संघहरु गठन	" "	जि.खे.वि.स. को कार्यालयको प्रतिवेदनहरुको अध्ययन	वार्षिक रुपमा	" "	" "
बन्द प्रशिक्षण, तालिम	" "	तालिम अध्ययन	नियमित	" "	" "

९.२.१६ विपद् व्यवस्थापन कार्यक्रम

कार्यक्रम/गतिविधि	अनुगमन गर्ने कार्यालय	अनुगमन विधि	अनुगमन गर्ने पटक	अनुगमन प्रतिवेदन पेश गर्नु पर्ने कार्यालय	प्रतिवेदन कार्यान्वयन गर्ने कार्य
नतिजा नं. १					
गाविस विपद् व्यवस्थापन योजना तयारी	जिविस, जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समिति, रुकुम	दस्तावेज मस्यौदा अध्ययन	तयारीको समय १ पटक	जिविस, जि.प्र.का.	जिविस, जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समिति, रुकुम
विपद् व्यवस्थापन कोषको स्थापना (जिल्लास्तरमा)	जिविस, जि.प्र.का.	दस्तावेज अध्ययन	वर्षको १ पटक	" "	" "
विपद् व्यवस्थापन कोषको स्थापना (गाविसस्तरमा)	जिविस, जि.प्र.का., गाविस	दस्तावेज अध्ययन		जिविस, जि.प्र.का., गाविस	" "
जिल्ला आपत्कालिन कार्यसंचालन केन्द्रको स्थापना	जिविस, जि.प्र.का.	" "	" "	" "	" "
जिल्ला विपद् खोत तथा राहत व्यवस्थापन समिति गठन	जिविस, जि.प्र.का.	" "	" "	" "	" "
मानव संसाधन विकास तथा क्षमता अभिवृद्धि तालिम	जिविस, जि.प्र.का.	" "	" "	" "	" "
विद्यालय शिक्षा कार्यक्रम	जिविस, जि.प्र.का., जिशिका	" "	" "	" "	" "
अनौपचारिक शिक्षा कार्यक्रम	जिविस, जि.प्र.का., जिशिका	" "	" "	" "	" "
प्रकाशन तथा प्रसारण	जिविस, जि.प्र.का.	" "	" "	" "	" "
नतिजा नं. २		" "	" "	" "	" "
खोज, उद्धार तथा राहत समिति गठन	जिविस, जि.प्र.का.	" "	" "	" "	" "
खोज, उद्धार तथा राहत समिति गठन	जिविस, जि.प्र.का.	" "	" "	" "	" "
खोज तथा उद्धार सामाग्रीको व्यवस्था	जिविस, जि.प्र.का.	" "	" "	" "	" "

९.२.१७ संस्थागत विकास कार्यक्रम

कार्यक्रम/गतिविधि	अनुगमन गर्ने कार्यालय	अनुगमन विधि	अनुगमन गर्ने पटक	अनुगमन प्रतिवेदन पेश गर्नु पर्ने कार्यालय	प्रतिवेदन कार्यान्वयन गर्ने कार्य
राजश्व सम्बन्धी अध्ययन	जिविस	अध्ययनमा सहभागी हुने	अध्ययनको समयमा	जिविस	जिविस
गा.वि.स प्रोफाईल अद्यावधिक र आवधिक योजना तयारी	जिविस	तयारीको बखत सहभागी हुने र सहजीकरण गर्ने	तयारीको समयमा	गाविस	गाविस
आजिविको मध्यावधिक मुल्याङ्कन	जिविस	अध्ययनमा सहभागी हुने	अध्ययनको समयमा	जिविस	जिविस
भवन निर्माण जि.वि.स.का मुख्य कार्यालयमा	जिविस	स्थलगत अध्ययन	नियमित	जिविस	जिविस
सि.डि. पलान	जिविस	तयारीमा संलग्न हुने, कार्यान्वयनको अवस्था स्थलगत रुपमा हेर्ने ।	नियमित	जिविस	जिविस
पर्यटन शाखा र राजश्व शाखा स्थापना	जिविस	स्थलगत अध्ययन	नियमित	जिविस	जिविस
जि.वि.स. नागरिक बडापत्र इलाकामा राख्ने	जिविस	स्थलगत अध्ययन	वार्षिक	जिविस, सम्बन्धित गाविस	जिविस, सम्बन्धित गाविस
युवा सुचना केन्द्र स्थापना	जिविस	स्थलगत अध्ययन	वार्षिक	जिविस	जिविस
बाल सुचना केन्द्र	जिविस	स्थलगत अध्ययन	वार्षिक	जिविस	जिविस
ग्रमिण सुचना केन्द्र	जिविस	स्थलगत अध्ययन	वार्षिक	जिविस	जिविस
DDC Webside update	जिविस	वेभसाइट भिजिट	मासिक	जिविस	जिविस, सूचना केन्द्र
धार्मिक र साँस्कृतिक सम्मरुनाको संरक्षण र सम्बर्द्धन	जिविस	स्थलगत भ्रमण	वार्षिक	जिविस	जिविस, सम्बन्धित गाविस
अनुगमन मुल्याङ्कन	जिविस	कार्यक्रम अनुसार स्थलगत अध्ययन, प्रतिवेदन अध्ययन	अर्धवार्षिक	जिविस	जिविस

९.३ मध्यावधि मूल्यांकन

रुकुम जिल्लाको दोश्रो पञ्चवर्षीय योजना (आ.व. २०६९/७० – २०७३/७४) को मध्यावधि मूल्यांकन आ.व. आ. २०७१/७२ मा हुनेछ । मध्यावधि मूल्यांकनको समयमा यस योजनाले लक्ष्य गरे अनुसार के कति उपलब्धीहरू हासिल भए ? कुन कुन विषयगत क्षेत्रमा कति परिवर्तन (विकास) भयो ? भन्ने कुराहरूको विश्लेषण गरिनेछ । लक्ष्य अनुसार उपलब्धी हासिल हुन नसकेको भए समग्र जिल्लाको विकास रणनीति वा विषयगत क्षेत्रहरूको मात्रै विकास रणनीति परिवर्तन वा सुधार गर्ने, बांकी अवधिको लागि सबै विषयगत क्षेत्रहरूको तर्कवद्ध योजना पद्धति (Logframe Matrix) तयार गर्ने, सो अनुसारको लक्ष्य तथा उद्देश्यहरू हासिल गर्न सघाउ पुग्ने ढंगले कार्यक्रमहरूको तर्जुमा गर्ने, योजना कार्यान्वयनको लागि जिम्मेवारी तोक्ने, अनुगमन तथा मूल्यांकनको व्यवस्था गर्ने जस्ता कामहरू गरिनेछ । यी सबै कार्यहरू सम्पादन जिल्ला विकास समितिले योजनाविद् (योजना सल्लाहकारहरू) को सहयोगमा गर्नेछ । मध्यावधि मूल्यांकन पञ्चवर्षीय योजना भित्रको एउटा कार्यक्रम हुनेछ ।

१०. आजिवियो कार्यान्वयनको लागि पूर्वतयारी तथा वार्षिक लगानी कार्यक्रम

जिल्ला विकासका सरोकारवालाहरूको सहभागितामा तर्जुमा भएको यो दोश्रो पञ्चवर्षीय योजनामा सम्बन्धित निकायहरूबाट प्राप्त सुझावहरू समेतलाई समावेश गरी जिल्ला विकास समितिले स्वीकृत गरी सके पछि प्रकाशित यो दस्तावेज सबै सरोकारवालाहरूलाई उपलब्ध भएको छ । जिल्ला विकासको वार्षिक कार्यक्रम योजनामा उल्लेखित आ.व.को कार्यक्रम हुनेछ ।

१०.१ आजिवियो स्वीकृति तथा प्रकाशन

आवधिक जिल्ला विकास योजनाको मस्यौदा तर्जुमा भैसके पछि स्थानीय विकास मन्त्रालय, राष्ट्रिय योजना आयोगबाट प्राप्त सुझावहरू समेतलाई समावेश गरी यो पञ्चवर्षीय योजनालाई अन्तिम रूप दिइएको छ । जिल्ला विकासका सबै सरोकारवालाहरू समेतको सहमति तथा जिल्ला विकास समितिले स्वीकृत गरी सके पछि यो प्रकाशनमा आएको छ ।

१०.२ आजिवियोको कार्यान्वयनको लागि पूर्वतयारी

आवधिक जिल्ला विकास योजना जिल्ला विकासको लक्ष्य, उद्देश्य, रणनीति सबै किटान भएको मार्गदर्शक दस्तावेज हो । यसको सफल कार्यान्वयन संगै रुकुम जिल्लावासीहरूको जीवनस्तरमा उल्लेखनीय सुधार हुने कुरामा कुनै दुई मत छैन । यो योजना जिल्ला विकासका सबै सरोकारवालाहरूको सहभागितामा बनेको साभा दस्तावेज हो । यो दस्तावेज प्रकाशनमा आइ सके पछि सरोकारवालाहरू सबैको लागि संस्थागत (आवश्यकता अनुसार व्यक्तिगत रूपमा समेत) उपलब्ध भएको छ ।

१०.३ वार्षिक लगानी कार्यक्रम

यस पञ्चवर्षीय योजनामा सबै विषयगत क्षेत्रहरूको कार्यक्रम तथा बजेट व्यवस्था समेत गरिएको छ । यी कार्यक्रमहरू सबै जस्ताको तस्तै रूपमा लागू हुने भन्ने कुरा नहुन पनि सक्छ । जिल्लाको वस्तुस्थिति, आवश्यकता, लागत लाभ आदि सबै कुरालाई ध्यानमा राखी कुनै कार्यक्रमलाई योजनाको अर्को आ.व. मा सार्ने वा आवश्यक देखिएमा हटाउने वा थप्ने सम्मको काम पनि गर्न सकिन्छ । हरेक वर्ष जिल्लाले पञ्चवर्षीय योजनाको मार्ग चित्र अनुसार जिल्ला विकासको वार्षिक कार्यक्रम तर्जुमा र कार्यान्वयन गर्नेछ ।

अनुसूची १: आर्थिक विकासका अवसर तथा सम्भावना विश्लेषण

कृषि विकास कार्यक्रम

सम्भावनाहरु	सम्भावना उपयोगका लागि उपलब्ध अवसरहरु				
	प्राकृतिक	मानवीय	पूर्वाधार	संगठनात्मक	नीतिगत
वेमौषमी तथा नगदेवालीको खेती	विविध प्रकारको हावापानी तथा भुगोलको उपलब्धता ।	८९ प्रतिशत जनता कृषि पेशामा आश्रित ।	● सडक संञ्जालको विस्तार	कृषक समूह सहकारी, कृषि सेवा केन्द्र, गैर सरकारी संस्था	
तरकारी वीउ उत्पादन	उपयुक्त हावापानी तथा भुगोलको उपलब्धता ।	दक्ष कृषकहरुको संख्या अत्यधिक ।	● सडक संञ्जालको विस्तार ● सिचाईको सुविधा ● सिमित संख्यामा संकलन केन्द्र तथा वीउ भण्डारण घरको उपलब्धता ।	कृषक समूह सहकारी, कृषि सेवा केन्द्र, गैर सरकारी संस्था, तरकारी वीउ उत्पादन केन्द्र चापा, स्थानिय निकाय ।	
विविध प्रकारका फलफुल खेती	विविध प्रकारको उपयुक्त हावापानी तथा भुगोलको उपलब्धता ।	● ८९ प्रतिशत जनता कृषि पेशामा आश्रित । ● जिल्लाका विभिन्न स्थानमा दक्ष फलफुल उत्पादक कृषकहरु हुनु ।	● सडक संञ्जालको विस्तार ● स्थानिय बजारमा फलफुलको मागमा बृद्धि । ● विभिन्न स्थानहरुमा फलफुलको नर्सरी स्थापना ।	कृषक समूह सहकारी, कृषि सेवा केन्द्र, गैर सरकारी संस्था, स्थानिय निकाय ।	
माछा पालन	प्रशस्तमात्रामा प्राकृतिक जलाशय, नदी तथा ताल तलैया, खोलानाला र पोखरी निर्माणको लागि उपयुक्त स्थानको उपलब्धता ।	मत्स्य पालनमा कृषकको अभिरुचीमा बृद्धि	● सडक संञ्जालको विस्तार ● स्थानिय बजारमा माछाको माग तथा मूल्य बढि । ● पानीको उपलब्धता प्रशस्त ।	कृषक समूह सहकारी, कृषि सेवा केन्द्र, गैर सरकारी संस्था, स्थानिय निकाय ।	
कृषि पर्यटन	जिल्लामा प्रशस्त प्राकृतिक पर्यटकिय स्थलहरु हुनु ।	● भिर मौरीको मह काढ्ने दक्ष व्यक्तिहरुको उपलब्धता।	● पर्यटनहरुको आगमनमा बृद्धि भएको । ● पर्यटकीय स्थलहरुको पहिचान भै प्रचार प्रसार भएको । ● पर्यटकीय स्थलहरुमा कृषि मुख्य आर्कषकको केन्द्र भएको (स्यार्पूतालमा माछा पालन)	कृषक समूह सहकारी, कृषि सेवा केन्द्र, गैर सरकारी संस्था, स्थानिय निकाय ।	
कृषि उद्योग	विविध प्रकारको उपयुक्त हावापानी तथा भुगोलको उपलब्धता ।	● दक्ष जनशक्तिको उपलब्धता	● सुन्तला, अदुवा, वेसार, स्याउ, अलैची, आलु, मह आदीको व्यवसायिक खेती भै प्रशस्त उत्पादन भएको ।	कृषक समूह सहकारी, कृषि सेवा केन्द्र, गैर सरकारी संस्था, स्थानिय निकाय ।	

समशितोष्ण तरकारी बीउ उत्पादन कार्यक्रम

सम्भावनाहरू	सम्भावना उपयोगका लागि उपलब्ध अवसरहरू				
	प्राकृतिक	मानवीय	पूर्वाधार	संगठनात्मक	नीतिगत
तरकारी बीउ उत्पादन	उपयुक्त हावापानी उर्वरभूमि पानीको प्रयाप्त स्रोत	दक्ष जनशक्ति विषय विशेषज्ञ, आवश्यक प्राविधिक दरबन्दी दक्ष तथा अर्धदक्ष ज्यामी उपलब्ध	स्थापित फार्म सिंचाई गोदाम घर, कृषि औजार उपकरण, तल्लिम घर, वाटोघाटो		

पशु विकास कार्यक्रम

सम्भावनाहरू	सम्भावना उपयोगका लागि उपलब्ध अवसरहरू				
	प्राकृतिक	मानवीय	पूर्वाधार	संगठनात्मक	नीतिगत
वाखापालन	सुहाउंदो जलवायु, पर्याप्त वन क्षेत्र	आवश्यक कर्मचारी, पशु चिकित्सक, ग्रामिण पशु स्वास्थ्य कार्याकर्ता, पशु औषधालय	वाटोघाटो (गोरेटो), विद्युत, जिल्लागत बजार, दूरसंचार, मेशिनरी औजार	कृषक समूह, सेवा केन्द्र/उप केन्द्र, वित्तिय सेवा,	नेपाल सरकारबाट समूहलाई औषधी निःशुल्क उपलब्ध गराउने व्यवस्था भएको, समूहगत कार्यक्रम संचालन गर्न सकिने।
कुखुरा पालन	सुहाउंदो जलवायु	" "	वाटोघाटो र बजार व्यवस्था	" "	नेपाल सरकारको नीति अनुसार कुखुराको चल्ला उपलब्ध गराउने,
बंगुर पालन	सुहाउंदो जलवायु	पशु चिकित्सक, ग्रामिण पशु स्वास्थ्य कार्याकर्ता, पशु औषधालय	-	" "	औषधी निःशुल्क उपलब्ध, ढुवानीको व्यवस्था, समूहगत कार्यक्रम संचालन
भेडापालन	उपयुक्त हावापानी, चरणको व्यवस्था, उपयुक्त भौगोलिक स्थिति	" "	-	-	
भैसीपालन	सुहाउंदो जलवायु, पर्याप्त घांसको उपलब्धता,	पशु चिकित्सक, ग्रामिण पशु स्वास्थ्य कार्याकर्ता, पशु औषधालय	-	कृषक समूह, सेवा केन्द्र/उप केन्द्र, वित्तिय सेवा	भैसी ढुवानी, रांगो वितरण कृषकहरूलाई तालिमको व्यवस्था र क्रिम सेप्रेटर (२५% अनुदानमा)

वन विकास कार्यक्रम

सम्भावनाहरू	सम्भावना उपयोगका लागि उपलब्ध अवसरहरू				
	प्राकृतिक	मानवीय	पूर्वाधार	संगठनात्मक	नीतिगत
जडीवुटी उत्पादन (जटामसी, धूपजडि, समायो, चुल्हे । चिराइतो अतिस, पांचऔंले, कुटकी, कुरिलो, टिमुर, रिठ्ठा, दालचीनि, ओखर, काफल, सतुवा)					
	हावापानी माटो उपयुक्त भएको ।	केही मात्रमा दक्ष जनशक्ति (तर अपुग)	भएको	जि.वन कार्यालय, उपभोक्ता समूहहरू	देश भित्र उत्पादन गरी बेचबिखन गर्न रोक नभएको ।
जडीवुटी संकलन (उल्लेखित सबै र यार्शा गुम्बा, गुचिच्याउ, शिलजीत, भिरमौरी र खोटो	" "	दक्ष जनशक्ति भएको	" "	" "	" "
सेत वरुवा, अल्लो चिउरी	" "	दक्ष जनशक्ति केही मात्रमा भएको तर कम ।	" "	" "	" "

उद्योग विकास

सम्भावनाहरू	सम्भावना उपयोगका लागि उपलब्ध अवसरहरू				
	प्राकृतिक	मानवीय	पूर्वाधार	संगठनात्मक	नीतिगत
हाते कागज	लोक्ता प्रशस्त उपलब्ध हुने	दक्ष जनशक्ति उपलब्ध	केही पूर्वाधार भएको तर अपुग	वित्तिय सेवा उपलब्ध भएको प्रवर्द्धनात्मक सेवा उपलब्ध गराउने निकाय भएको	वैदेशिक जिक्कासीको नीतिगत व्यवस्था हुनु पर्ने
अल्लो रेशा	" "	" "	" "	" "	" "
वांस निगालो	जिल्ला भरि नै पाइने	मानवीय जनशक्तिको अलि कमी	" "	" "	" "
चिउरी घ्यु	चिउरी बोट प्रशस्त पाइने	दक्ष जनशक्ति उपलब्ध	प्रशोधन उपकरण नभएको	" "	" "
जडीवुटी प्रशोधन	जिल्ला भर उपलब्ध	दक्ष जनशक्ति नभएको	" "	संगठनात्मक संस्थाहरू पनि थप गर्नु पर्ने ।	नीतिगत व्यवस्था भएको तर कार्यान्वयन पक्षमा प्रभावकारी नभएको
फलफूल प्रशोधन	फलफूल उत्पाद हुने	जनशक्तिको कमी	पूर्वाधार विकास गर्नु पर्ने	" "	" "
केतुकी रेशा बुनाई तथा प्रशोधन	प्राकृतिक रूपले प्रशस्त सम्भावना	जनशक्ति कमी	" "	" "	" "
सानो जलविद्युत सेवा (पेल्ट्रक सेट)	प्रशस्त खोलाहरू (श्रोत)	-	-	-	-

अनुसूची २: माग भई आएका भो.पु.हरु

क्र.सं.	पुलको नाम	नदीको नाम	इलाका नं.	गा.वि.स.को नाम	
				बायाँ किनार	दायाँ किनार
१	वादरघाट भो.पु.	वादर खोला	९	घेत्मा	घेत्मा
२	पाखुरेघाट भो.पु.	नरखोला	९	घेत्मा	घेत्मा
३	वाकेभिला भो.पु.	घेत्मा खोला	९	घेत्मा	घेत्मा
४	गाराघाट भो.पु.	सानो भेरी	११	खलगा	भुला
५	साधनमुरा भो.पु.	वरगैखोला	११	वाँफीकोट	भुला
६	घारी खोला भो.पु.	घारीखोला	११	मग्मा	मग्मा
७	वडागाँउ भो.पु.	वडागाँउ खोला	११	वाँफीकोट	मग्मा
८	दुली खोला दोभान भो.पु.	दुली खोला	११	मग्मा	मग्मा
९	ढारखोला भो.पु.	वरगाइखोला सिरान	११	वाँफीकोट	मग्मा
१०	मग्मा दरली दोधान भो.पु.	मग्मा दुली खोला	११	मग्मा	मग्मा
११	पातचौरघाट भो.पु.	पातेचौर खोला	११	दूली	दूली
१२	घापाघाट भो.पु.	खालीखोला	११	दूली	दूली
१३	साघुवोट भो.पु.	देउताखोला	११	दूली	दूली
१४	पेदाखोला भो.पु.	पेदाखोला	११	दूली	दूली
१५	डार्नेखोला भो.पु.	डार्नेखोला	११	वाँफीकोट	वाँफीकोट
१६	फुटेसल्ली भो.पु.	दह ढोलीने	११	वाँफीकोट	वाँफीकोट
१७	खारखोलाघाट भो.पु.	खारखोला	११	वाँफीकोट	वाँफीकोट
१८	खारखाराघाट भो.पु.	खारखाराखोला	१०	आठविसकोट	आठविसकोट
१९	काफचौर भो.पु.	काफचौरखोला	१०	मग्मा	आठविसकोट
२०	सालागार भो.पु.	सालागार खोला	१०	मग्मा	आठविसकोट
२१	रैजाघाट भो.पु.	रैजाखोला	१०	आठविसकोट	आठविसकोट
२२	सिदुरीखेत भो.पु.	सिदुरीखोला	१०	आठविसडाँडा गाउँ	आठविसकोट
२३	गिजाघाट भो.पु.	गिजागारखोला	१०	आठविसडाँडा गाउँ	आठविसकोट
२४	दोमैघाट भो.पु.	कालाखोला	१०	आठविसडाँडा गाउँ	आठविसडाँडा गाउँ
२५	दामाचौरघाट भो.पु.	उसुम खोला	१०	गोतामकोट	गोतामकोट
२६	मनकावगर भो.पु.	मनकाखोला	१०	गोतामकोट	गोतामकोट
२७	टिमरकोघाट भो.पु.	टिमरखोला	१०	गोतामकोट	गोतामकोट
२८	ओख्लेघाट भो.पु.	आख्लेखोला	१०	स्यालाखदी	स्यालाखदी
२९	चौवारीघाट भो.पु.	जलीगाडखोला	१०	स्यालाखदी	गोतामकोट
३०	दोरमघाट भो.पु.	दोरमखोला	१०	स्यालाखदी	स्यालाखदी
३१	जंगारखोला भो.पु.	जंगारखोला	१०	स्यालाखदी	स्यालाखदी
३२	घट्टघाट भो.पु.	घट्टेघाट खोला	१०	स्यालाखदी	स्यालाखदी
३३	कोटेसिमल भो.पु.	जलीगाडखोला	१०	स्यालाखदी	स्यालाखदी
३४	चौखेसुलीहाले भो.पु.	सानो भेरी	९	सिम्ली	गरायला
३५	सिम्ली पुलवजार भो.पु.	सानो भेरी	९	सिम्ली	गरायला
३६	बलीवां भो.पु.	सानो भेरी	९	पुर्तिकडाँडा	गरायला
३७	पेदीखोला भो.पु.	पेदीखेत	७	पेउघा	पेउघा
३८	नुदुङ्ग खोला भो.पु.	नुदुङ्खोला	४	हुँकाम	रन्मामैकोट

क्र.सं.	पुलको नाम	नदीको नाम	इलाका नं.	गा.वि.स.को नाम	
				बायाँ किनार	दायाँ किनार
३९	खैरेखोला भोपु	खैरेखोला	४	कोल	हुँकाम
४०	गरखानी घाट भोपु	गरखानी खोला	४	कोल	हुँकाम
४१	तल्लो ओखमा भोपु	ओखमाखोला	४	कोल	हुँकाम
४२	अँधेरी खोला भोपु	अँधेरी खोला	४	हुँकाम	हुँकाम
४३	मयाङ्ग साङ्ग भोपु	मयाङ्गसाङ्गखोला	४	हुँकाम	हुँकाम
४४	तामागार भोपु	तामागार खोला	४	हुँकाम	हुँकाम
४५	तल्लो अँधेरीघाट भोपु	अँधेरीखोला	४	हुँकाम	हुँकाम
४६	तिलाघाट भोपु	तिलाखोला	५	कोल	कोल
४७	माथिल्लो ओखमा भोपु	ओखमाखोला	५	कोल	हुँकाम
४८	तिलाघाट भोपु	तिलाखोला	५	राडसी	राडसी
४९	छिस्मिरे घाट भोपु	छिस्मिरे खोला	५	काँडा	काँडा
५०	घट्टेखोला भोपु	घावाङ्गखोला	५	राडसी	राडसी
५१	पुवाङ्गघाट भोपु	पुवाङ्ग खोला	५	राडसी	राडसी
५२	तिलाघाट भोपु	तिलाखोला	५	राडसी	राडसी
५३	पुवाङ्गखोला भोपु	पुवाङ्ग खोला	५	राडसी	राडसी
५४	धर्मशाला भोपु	छेरागार खोला	३	सिस्ने	सिस्ने
५५	रोलागार भोपु	रोलागारखोला	३	सिस्ने	सिस्ने
५६	फराला भोपु	फरालागार खोल	३	सिस्ने	सिस्ने
५७	खोरगार भोपु	सिस्नेखोला	३	सिस्ने	सिस्ने
५८	च्यारगार भोपु	ओखेनाखोला	३	सिस्ने	सिस्ने
५९	लरेओराल भोपु	सिस्नेघाट	३	सिस्ने	सिस्ने
६०	जरीविसौना भोपु	राम्रीखोला	३	सिस्ने	सिस्ने
६१	घुम्रेघाट भोपु	घुम्रेघाटखोला	४	जाड	रन्मामैकोट
६२	हालवाङ्ग भोपु	गम्रीगार खोला	४	रन्मामैकोट	जाड
६३	कोरचिप्ले भोपु	लाछीखोला	४	जाड	पवाङ्ग
६४	सानोभेरी हालवाङ्ग भोपु	सानो भेरी	४	हुँकाम	जाड
६५	सागिनबोट घट्टेखोला भोपु	गम्रीगार खोला	४	रन्मामैकोट	जाड
६६	तावाङ्ग ओखमा भोपु	सानो भेरी	४	कोल	जाड
६७	तुवाङ्गघाट भोपु	तुवाङ्ग खोला	३	पवाङ्ग	पवाङ्ग
६८	छिपखोलाघाट भोपु	छिपखोला	३	पवाङ्ग	पोखरा
६९	लोछखोला काटोसिम्ली भोपु	लाछीखोला	३	जाड	पवाङ्ग
७०	पेदीखोलाघाट भोपु	तुवाङ्ग खोला	३	पवाङ्ग	पवाङ्ग
७१	छिप्राघाट भोपु	पिपलछिप्रा खोला	३	पिपल	वाँफीकोट
७२	चिसापानी पुमा भोपु	सानो भेरी	३	स्यालापाखा	पिपल
७३	किम्तारा भोपु	सानो भेरी	३	स्यालापाखा	पिपल
७४	भातपानी भोपु	पुमाखोला	३	पिपल	पिपल
७५	जिपदुङ्गा भोपु	पुमाखोला	३	पिपल	पिपल
७६	असकुही भोपु	पेलमाखोला	४	रन्मामैकोट	रन्मामैकोट
७७	विरभाचौर भोपु	पेलमाखोला	४	रन्मामैकोट	रन्मामैकोट

क्र.सं.	पुलको नाम	नदीको नाम	इलाका नं.	गा.वि.स.को नाम	
				बायाँ किनार	दायाँ किनार
७८	हायोघनिचराइ भोपु	सुनदह खोला	४	रन्मामैकोट	रन्मामैकोट
७९	घातवाङ्ग भोपु	घातवाङ्ग नदी	४	हुँकाम	रन्मामैकोट
८०	छमजरी भोपु	छमजरी खोला	४	रन्मामैकोट	रन्मामैकोट
८१	लिम्पुजा भोपु	रलखोला	४	रन्मामैकोट	रन्मामैकोट
८२	भारलुङ्ग भोपु	भारलुङ्ग खोला	४	रन्मामैकोट	रन्मामैकोट
८३	घुन्मा भोपु	डापर्ने खोला	४	रन्मामैकोट	रन्मामैकोट
८४	घुस्तुङ्ग भोपु	घुस्तुङ्ग खोला	४	हुँकाम	रन्मामैकोट
८५	गोठवाङ्ग घाट भोपु	घातवाङ्ग नदी	४	रन्मामैकोट	रन्मामैकोट
८६	अर्जलघाट भोपु	गुमाखोला	४	रन्मामैकोट	रन्मामैकोट
८७	खावाङ्ग बगर भोपु	लुकुमकाँकी खोला	५	काँकी	काँकी
८८	घुस्काँकी भोपु	लुकुमखोला	५	काँकी	काँकी
८९	नरिवाङ्ग घाट भोपु	लुकुमखोला	५	काँकी	काँकी
९०	रिमुलघाट भोपु	लुकुमखोला	५	काँकी	काँकी
९१	सिमाघाट भोपु	लुकुमखोला	५	काँकी	काँकी
९२	रोजीखोला घाट भोपु	लुकुमखोला	५	काँकी	काँकी
९३	साउनेपानी भोपु	साँखखोला	९	भलाक्या	साँख
९४	काइयो दोभान घाट भोपु	काइयोखोला	९	छिवाङ्ग	भलाक्या
९५	कासपोखरी भोपु	सिम्रुतु खोला	९	भलाक्या	भलाक्या
९६	पितिवाङ्ग भोपु	लहुँखोला	९	भलाक्या	भलाक्या
९७	रातापहर भोपु	लहुँखोला	९	भलाक्या	भलाक्या
९८	एकाउली घाट भोपु	दारमाखोला	८	नुवाकोट	नुवाकोट
९९	साक्चादामा दोभान भोपु	दामासाक्चा खोला	८	दामाकोट	नुवाकोट
१००	त्रिसेखेत भोपु	दामाखोला	८	दामाकोट	नुवाकोट
१०१	रातामाता भोपु	साक्चाखोला	८	दामाकोट	नुवाकोट
१०२	छरिखोला भोपु	जहारीखोला	८	विजेश्वरी	कोटजहारी
१०३	स्याटाउरी घाट भोपु	जहारीखोला	८	विजेश्वरी	कोटजहारी
१०४	चामुराघाट भोपु	सेतीगार	८	विजेश्वरी	कोटजहारी
१०५	ऐराग्य भोपु	जहारीखोला	८	विजेश्वरी	कोटजहारी
१०६	मलामेडाँडा भोपु	जहारीखोला	८	खोलागाउँ	खोलागाउँ
१०७	जिउलाघाट भोपु	सहरेखोला	९	सिम्ली	सिम्ली
१०८	सिस्नेघाट भोपु	सिस्नेखोला	९	पूर्तिमकाँडा	पूर्तिमकाँडा
१०९	सेतीदोभान घाट भोपु	सेतीखोला	९	खोलागाउँ	पूर्तिमकाँडा
११०	पिपेय घाट भोपु	ठूलो भेरी	९	पूर्तिमकाँडा	खलङ्गा
१११	माथिल्लो सेतीघाट भोपु	सेतीखोला	९	खोलागाउँ	पूर्तिमकाँडा
११२	रुमाघाट भोपु	रुमाखोला	७	छिवाङ्ग	छिवाङ्ग
११३	घट्टेखोला भोपु	छिवाङ्गखोला	७	छिवाङ्ग	छिवाङ्ग
११४	हाइवाङ्गघाट भोपु	छिवाङ्गखोला	७	छिवाङ्ग	छिवाङ्ग
११५	दुवाचौर भोपु	मुलखोला	६	चुनवाङ्ग	चुनवाङ्ग
११६	सिमलबोट भोपु	गोठीवाङ्गखोला	६	चुनवाङ्ग	चुनवाङ्ग

क्र.सं.	पुलको नाम	नदीको नाम	इलाका नं.	गा.वि.स.को नाम	
				बायाँ किनार	दायाँ किनार
११७	धुपीगौरा छाल भोपु	चुनवाङ्गखोला	६	चुनवाङ्ग	चुनवाङ्ग
११८	लुङ्गुला भोपु	हुनाखोला	६	चुनवाङ्ग	चुनवाङ्ग
११९	चौताराबोटघाट भोफु	गोठीवाङ्गखोला	६	चुनवाङ्ग	चुनवाङ्ग
१२०	लाखरदोभान भोपु	लाखरखोला	६	चुनवाङ्ग	चुनवाङ्ग
१२१	च्याङ्गुड खोला भोपु	च्याङ्गुडखोला	६	चुनवाङ्ग	चुनवाङ्ग
१२२	हुनाखोलाघाट भोपु	छहराखोला	६	चुनवाङ्ग	चुनवाङ्ग
१२३	लाखर घाट भोपु	जुरबोट खोला	६	चुनवाङ्ग	चुनवाङ्ग
१२४	देउराली ओधार भोपु	काक्रीखोला	२	शोभा	काँडा
१२५	काँडाबगर भोपु	दोमइ खोला	२	शोभा	काँडा
१२६	चोरकाट्या भोपु	कुचीवाङ्ग खोला	२	शोभा	शोभा
१२७	कुदरखेत भोपु	कुचिवाङ्ग खोला	२	शोभा	महत
१२८	सिम्घाट भोपु	सिम्खोला	६	महत	महत
१२९	कुनपानीघाट भोपु	कोरजा खोला	६	महत	महत
१३०	घट्टबोट भोपु	मडग्रा खोला	६	थवाङ्ग	महत
१३१	भिन्निवन लावाड भोपु	भिन्निवन खोला	६	महत	महत
१३२	अभएखोरीया भोपु	थवाङ्ग खोला	६	महत	महत
१३३	मन्यु भोपु	थवाङ्ग खोला	६	महत	महत
१३४	मन्यु खोला घाट भोपु	थवाङ्ग खोला	६	महत	महत
१३५	खोरजा घाट भोपु	कोरजा खोला	६	महत	महत
१३६	मडग्रा खोला भोपु	मडग्रा दोभान	६	थवाङ्ग	महत
१३७	खुमाखोला भोपु	थवाङ्ग खोला	६	महत	महत
१३८	किमुबोट भोपु	लुकुमखोला	६	महत	मरावाङ्ग
१३९	त्रिवेणी दोमइ घाट भोपु	दोमइ खोला	६	महत	मरावाङ्ग
१४०	कुचेखोला घाट भोपु	उत्तरगंगा	५	तकसेरा	तकसेरा
१४१	सेराघाट भोपु	उत्तरगंगा	५	तकसेरा	तकसेरा
१४२	घुम्लीवाङ्ग भोपु	उत्तरगंगा	५	तकसेरा	तकसेरा
१४३	तुपाखोलाघाट भोपु	उत्तरगंगा	५	तकसेरा	तकसेरा
१४४	लालीवाङ्ग भोपु	चुनखोला	२	चौखावाङ्ग	चौखावाङ्ग
१४५	भेरीखोला दोभान भोपु	भेरीखोला	२	चौखावाङ्ग	चौखावाङ्ग
१४६	साउरी भोपु	चुनखोला	२	चौखावाङ्ग	चौखावाङ्ग
१४७	होलतारा भोपु	चुनखोला	२	चौखावाङ्ग	चौखावाङ्ग
१४८	धौलापहिरा भोपु	दोमइ खोला	६	शोभा	काँडा
१४९	रतुवामारे भोपु	काँक्रीखोला	६	महत	मोरावाङ्ग
१५०	किमुबोट भोपु	लुकुमखोला	६	महत	मोरावाङ्ग
१५१	भुम्लावाङ्ग भोपु	जीतखोला	६	मोरावाङ्ग	मोरावाङ्ग
१५२	रिठेचौर भोपु	सिधेरी खोला	१	खलङ्गा	खलङ्गा
१५३	पानाखोलाघाट भोपु	पानाखोला	१	साँख	खलङ्गा
१५४	साँखखोला दोभान भोपु	साँखखोला	१	छिवाङ्ग	खलङ्गा
१५५	चुनखोला दोभान भोपु	चुनखोला	२	भलाक्चा	साँख

क्र.सं.	पुलको नाम	नदीको नाम	इलाका नं.	गा.वि.स.को नाम	
				बायाँ किनार	दायाँ किनार
१५६	पातालखोला भोपु	साँखखोला	२	साँख	साँख
१५७	चेत्रेघाट भोपु	साँखखोला	२	साँख	साँख
१५८	पधेरी खोला दोभान भोपु	पधेरी खोला	२	साँख	साँख
१५९	छराखोला भोपु	हाइवाङ्ग	१	खारा	खारा
१६०	भारम भोपु	खुम्चेरी खोला	१	खारा	खारा
१६१	लामाखेत भोपु	खारा खोला	१	खारा	खारा
१६२	ज्यालङ्गा भोपु	कुनवाङ्गखोला	१	खारा	खारा
१६३	चोरमात्या भोपु	खारा खोला	१	रूँघा	खारा
१६४	सिन्तुवाङ्ग भोपु	सिन्तुवाङ्ग खोला	१	खारा	रूँघा
१६५	घर्तीखोरिया भोपु	छरिखोला	१	खारा	खारा
१६६	सिम्रुत त्रिवेणीघाट भोपु	तीनखोला	१	रूँघा	रूँघा
१६७	घोर्नेती पेदा भोपु	रूँघा खारा खोला	१	रूँघा	रूँघा
१६८	सिन्तुवाङ्ग सितचौर भोपु	सितचौर खोला	१	रूँघा	रूँघा
१६९	पेदीखेत भोपु	कोरवाङ्ग खोला	१	रूँघा	रूँघा
१७०	खलेचौर भोपु	डिग्रेवाङ्ग खोला	१	रूँघा	रूँघा

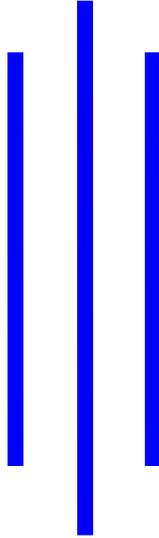
अनुसूची ३ गैससहरुबाट प्रस्तावित कार्यक्रमको वजेट सारांश

क्र.सं.	मुख्य क्रियाकलाप	वजेट रु हजारमा					जम्मा	वजेटको श्रोत			
		०६९/७०	०७०/७१	०७१/७२	०७२/७३	०७३/७४		नेपाल सरकार	स्थानीय निकाय	अ/गैसस	जन सहभागिता
क	अपाङ्गता सहयोग कार्यक्रम	२५९९	४०८६	३८५६	४७२३	५४३३	२०६९६	१२४६५	१९५०	५४७५	८०६
ख	मिक नेपाल रुकुम	१११३६	१४०४८	११६०३	१६२१५	१६४३५	६९४३८	४००५	१११५८	५४२७५	०
१	गरीबी निवारण कोष अन्तर्गत	२०२०	४०२०	५२०	४०२५	३०२५	१३६१०			१३६१०	०
२	यू.एम.एन. अन्तर्गत	६६६०	७३२७	८०६०	८८६५	९७५२	४०६६५			४०६६५	०
३	जि. वि.स रुकुम अन्तर्गत	१८००	१९८०	२२२९	२४५२	२६९८	१११५८		१११५८	०	०
४	वैकल्पिक उर्जा प्रवर्द्धन केन्द्र अन्तर्गत	६५६	७२१	७९४	८७३	९६०	४००५	४००५			
ग	ग्रामिण आधारभुत विकास परियोजना	४२६८	४८९१	४८९३	५१९७	५१९७	२४५४६	०	०	२०३४६	४२००
१	समुदायका लागी जिविकोपार्जन कार्यक्रम (गरीब निवारण कोष)	४२६८	४८९१	४८९३	५१९७	५१९७	२४५४६	०	०	२०३४६	४२००
घ	सिस्ने युवा क्लब	४८४८	५४७१	५४७३	५७७६	५७७६	२७४४३	०	२८४९	२०३९४	४२००
१	गरीबी निवारणका लागि आयमुलक	४२७८	४९०१	४९०३	५२०६	५२०६	२४५९४	०	०	२०३९४	४२००

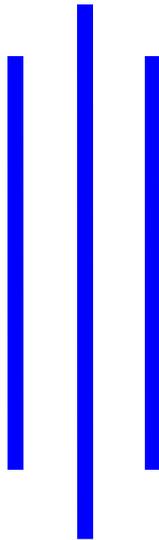
क्र.सं.	मुख्य क्रियाकलाप	बजेट रु हजारमा					जम्मा	बजेटको श्रोत				
		०६९/७०	०७०/७१	०७१/७२	०७२/७३	०७३/७४		नेपाल सरकार	स्थानीय निकाय	अ/गैसस	जन सहभागिता	
	कार्यक्रम											
	स्थानिय शासन तथा सामुदायिक विकास कार्यक्रम	५६९.७	५६९.७	५६९.७	५६९.७	५६९.७	२८४९	०	२८४९	०	०	०
ड	रुकुमेली समाज विकास केन्द्र रुकुम	१०२७५	१११३५	११२९३	१२४९२	१२७४९	५०६५८	०	०	०	०	०
१	विपन्न समुदायका लागी आयआर्जन कार्यक्रम (गरीबी निवारण कोष)	२५३०	३७३५	३७३५	३७७७	३७७७	१७५५४	०				
२	बाल केन्द्रित प्रकोप जोखिम न्यूनिकरण परियोजना (दातु निकाय सेभ द चिल्ड्रेन)	१४००	१६२५	१६५२	१६७९	१७०६	८२५४					
३	जीवीकोपार्जन तथा पोषण परियोजना (सेभ द चिल्ड्रेन)											
३	कृषि उत्पादन वृद्धि	२३६८	२३७५	२३८३	२३९०	२३९७	१०९१०					
३	कृषि सेवा प्रदायक,बजार व्यवस्थापन समिति र अन्य सरकारी निकाय /सेवाप्रदायक हरूसँग सम्बन्ध विस्तार	४३४	४४१	४४८	४५५	४६२	२४७५					
३	समूह बचत तथा ऋण लगानी गर्ने नेतृत्व र सुशासनमा वृद्धि गर्ने	१९४	२००	२०६	२१२	२१८	३२०					
३	लघु उद्यमी र व्यवसायिक तालिम	१४५०	८५२	९५४	२०५६	२२५८	७२९०					
४	वृद्धि अनुगमनका बेलामा बच्चाका आमालाई पोषणको ज्ञानको साथै परामर्श गर्ने ।	२९७	३००	३०३	३०६	३०९	१५१५					
४	वृद्धिअनुगमनका बेलामा बच्चाका आमालाई पोषणको ज्ञानको साथै परामर्श गर्ने	१४३०	१४३०	१४३०	१४३०	१४३०	१४३०					
४	अन्य क्रियाकलाप :	१७२	१७७	१८२	१८७	१९२	९१०					

क्र.सं.	मुख्य क्रियाकलाप	वजेट रु हजारमा					जम्मा	वजेटको श्रोत			
		०६९/७०	०७०/७१	०७१/७२	०७२/७३	०७३/७४		नेपाल सरकार	स्थानीय निकाय	अ/गैसस	जन सहभागिता
	मानवअधिकार, वातावरण र विकास अभियान तथा अनुसन्धान केन्द्र (हुरेड-कार्स) रुकुम (गरिवी निवारण कोषको कार्यक्रम)	१२६०३	११७४२	११०५१	१०९५१	१०१३३	५६५३०	०	०	४७३००	८५००
	कुल जम्मा	४५७२९	५१३७२	४८१६८	५५३५४	५५७२३	२४९३११	१६४७०	१५९५७	१४७७९०	१७७०६

आवधिक जिल्ला विकास योजना, रुकुम
(आ.व. २०६९/७० - २०७३/७४)

मस्यौढा दस्तावेज

जिल्ला विकास समितिको
कार्यालय, रुकुम

विषयसूची

पेज नं.

भाग २ : आवधिक जिल्ला विकास योजना

खण्ड १ : योजना तथा कार्यक्रम

१. भूमिका

२. जिल्ला विकासका चुनौती तथा अवसरहरू

२.१ विकासका प्रमुख समस्या/चुनौतिहरू

२.२ जिल्ला विकासका लागि उपलब्ध अवसर तथा सम्भावनाहरू

२.२.१ कृषि विकास

२.२.२ पर्यटन

२.२.९ जल श्रोत तथा जलविद्युत

२.२.४ जडीवुटी

२.३ विगतका प्रयास र उपलब्धीहरू

३. जिल्ला विकासको दीर्घकालीन सोच तथा सिद्धान्तहरू

३.१ जिल्ला विकासको दीर्घकालीन सोच

३.२ जिल्ला विकासको लागि निर्देशक सिद्धान्तहरू

४. जिल्ला विकासको समष्टिगत लक्ष्य, उद्देश्य, नतिजा, सुचक तथा रणनीतिहरू

४.१ जिल्ला विकासको लक्ष्य, सुचक तथा प्रमाणित गर्ने आधारहरू

४.२ जिल्ला विकासको उद्देश्य, सुचक तथा प्रमाणित गर्ने आधारहरू

४.३ जिल्ला विकासको लागि प्रमुख रणनीतिहरू

४.४ प्रमुख जोखिम पक्ष तथा अपेक्षित स्थिति

५. जिल्ला विकासको विषयगत उद्देश्य, सुचक तथा प्रमाणित गर्ने आधारहरू

५.१ कृषि विकास कार्यक्रम

५.१ (क) तरकारी विउ उत्पादन कार्यक्रम

५.२ पशु विकास कार्यक्रम

५.३ विद्युत तथा उर्जा विकास कार्यक्रम

५.४ पर्यटन विकास कार्यक्रम

५.५ शिक्षा विकास कार्यक्रम

५.६ स्वास्थ्य विकास कार्यक्रम

- ५.७ खानेपानी तथा सरसफाई कार्यक्रम
- ५.८ सिंचाई विकास कार्यक्रम
- ५.९ उद्योग विकास कार्यक्रम
- ५.१० महिला तथा बालबालिका विकास कार्यक्रम
- ५.११ आदिवासी जनजाति विकास कार्यक्रम
- ५.१२ वन विकास कार्यक्रम
- ५.१३ भू-संरक्षण कार्यक्रम
- ५.१४ सडक विस्तार तथा विकास
- ५.१६ विपद् व्यवस्थापन कार्यक्रम
- ५.१७ संस्थागत विकास कार्यक्रम
- ५.१६ गैरसरकारी तथ निजी क्षेत्रका कार्यक्रमहरू

६. विषयगत विकास प्राथमिकता र साभेदारीका क्षेत्रहरू

- ६.१ विषयगत विकास प्राथमिकताहरू
 - ६.१.१ आर्थिक विकास प्राथमिकता
 - ६.१.२ सामाजिक विकास प्राथमिकता
 - ६.१.३ वातावरणीय विकास प्राथमिकता
 - ६.१.४ पुर्वाधार विकास प्राथमिकता
 - ६.१.५ संस्थागत विकास प्राथमिकता
- ६.२ दातृसंस्थाहरूको लगानी परिचालन गर्ने प्राथमिकताका क्षेत्रहरू
- ६.३ सरकारी तथा निजी क्षेत्रसंग साभेदारीका क्षेत्रहरू

खण्ड २ : प्रमुख कार्यक्रम र प्राथमिकता प्राप्त आयोजनाहरू

७. कार्यक्रमहरू

- ७.१ कृषि विकास कार्यक्रम
- ७.१ (क) समशितोष्ण तरकारी विउ विकास कार्यक्रम
- ७.२ पशू विकास कार्यक्रम
- ७.३ विद्युत तथा उर्जा विकास कार्यक्रम
- ७.४ पर्यटन विकास कार्यक्रम
- ७.५ शिक्षा विकास कार्यक्रम
- ७.६ स्वास्थ्य विकास कार्यक्रम
- ७.७ खानेपानी तथा सरसफाई कार्यक्रम
- ७.८ सिंचाई विकास कार्यक्रम

७.९ उद्योग विकास कार्यक्रम

७.११ आदिवासी जनजाति विकास कार्यक्रम

७.१२ वन तथा वातावरण विकास कार्यक्रम

७.१३ भूसंरक्षण कार्यक्रम

७.१४ सडक विस्तार तथा विकास कार्यक्रम

७.१५ यूवा तथा खेलकूद विकास कार्यक्रम

७.१५ विपद् व्यवस्थापन कार्यक्रम

७.१७ संस्थागत विकास कार्यक्रम

८. प्रमुख कार्यक्रम र आयोजनाहरूको बजेट व्यवस्था

८.१ कृषि विकास कार्यक्रम

८.१ (क) तरकारी विउ उत्पादन कार्यक्रम

८.२ पशु विकास कार्यक्रम

८.३ विद्युत तथा उर्जा विकास कार्यक्रम

८.४ पर्यटन विकास कार्यक्रम

८.५ शिक्षा विकास कार्यक्रम

८.६ स्वास्थ्य विकास कार्यक्रम

८.७ खानेपानी तथा सरसफाई

८.८ सिंचाई विकास कार्यक्रम

८.९ उद्योग विकास कार्यक्रम

८.१० महिला तथा बालबालिका विकास कार्यक्रम

८.११ आदिवासी जनजाति विकास कार्यक्रम

८.१२ वन विकास कार्यक्रम

८.१३ भूसंरक्षण कार्यक्रम

८.१४ सडक विकास तथा विस्तार कार्यक्रम

८.१५ यूवा तथा खेलकूद विकास कार्यक्रम

८.१६ विपद् व्यवस्थापन कार्यक्रम

८.१७ संस्थागत विकास कार्यक्रम

९. संगठनात्मक संरचना र विकास व्यवस्थापन

९.१ जिम्मेवारी तालिका

- ९.१.१ कृषि विकास कार्यक्रम
- ९.१.१ (क) समशितोष्ण तरकारी बीऊ उत्पादन केन्द्र, रुकुम
- ९.१.२ पशु विकास कार्यक्रम
- ९.१.३ उर्जा विकास कार्यक्रम
- ९.१.४ पर्यटन विकास कार्यक्रम
- ९.१.५ शिक्षा विकास कार्यक्रम
- ९.१.६ स्वास्थ्य विकास कार्यक्रम
- ९.१.७ खानेपानी तथा सरसफाई कार्यक्रम
- ९.१.८ सिंचाई विकास कार्यक्रम
- ९.१.९ घरेलू तथा साना उद्योग विकास कार्यक्रम
- ९.१.१० महिला तथा बालबालिका विकास कार्यक्रम
- ९.१.११ आदिवासी जनजाति विकास कार्यक्रम
- ९.१.१२ वन तथा वातावरण विकास कार्यक्रम
- ९.१.१३ भु-संरक्षण कार्यक्रम
- ९.१.१४ सडक विस्तार तथा विकास कार्यक्रम
- ९.१.१७ संस्थागत विकास कार्यक्रम

९.२ अनुगमन तथा मुल्यांकन पद्धति

- ९.२.१ कृषि विकास कार्यक्रम
- ९.२.१ (क) तरकारी विउ उत्पादन कार्यक्रम
- ९.२.२ पशु विकास कार्यक्रम
- ९.२.३ उर्जा विकास कार्यक्रम
- ९.२.४ पर्यटन विकास कार्यक्रम
- ९.२.५ शिक्षा विकास कार्यक्रम
- ९.२.६ स्वास्थ्य विकास कार्यक्रम
- ९.२.७ खानेपानी तथा सरसफाई कार्यक्रम
- ९.२.८ सिंचाई विकास कार्यक्रम
- ९.२.९ घरेलू तथा साना उद्योग विकास कार्यक्रम
- ९.२.१० महिला तथा बालबालिका विकास कार्यक्रम
- ९.२.११ आदिवासी जानजाति विकास कार्यक्रम
- ९.२.१२ वन विकास कार्यक्रम
- ९.२.१३ भूसंरक्षण कार्यक्रम
- ९.२.१५ यूवा तथा खेलकूद विकास कार्यक्रम
- ९.२.१६ विपद् व्यवस्थापन कार्यक्रम
- ९.२.१७ संस्थागत विकास कार्यक्रम
- ९.३ मध्यावधि मुल्यांकन

१०. आजिवियो कार्यान्वयनको लागि पुर्वतयारी तथा वार्षिक लगानी कार्यक्रम

- १०.१ आजिवियो स्वीकृति तथा प्रकाशन
- १०.२ आजिवियोको कार्यान्वयनको लागि पुर्वतयारी
- १०.३ वार्षिक लगानी कार्यक्रम